

โครงการออกแบบสถาปัตยกรรมภายในเสนอแนะ
ฟื้นฟูย่านสร้างสรรค์ชุมชนและคนเมือง

(Interior Architectural Design Proposal for Community Revival District :
The Creator of Community and Urban)

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
สถาปัตยกรรมศาสตรบัณฑิต (สถาปัตยกรรมภายใน)
ภาควิชาสถาปัตยกรรมภายใน คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
ปีการศึกษา 2560

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาสถาปัตยกรรมศาสตรบัณฑิต (สถาปัตยกรรมภายใน)

..... คณบดีคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อัญธิกา สวัสดิ์ศรี)

คณะกรรมการตรวจสอบบัณฑิตวิทยาลัย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อัญธิกา	สวัสดิ์ศรี	ประธานกรรมการ
รองศาสตราจารย์พรชัย	บุญชัยวัฒนา	กรรมการ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วิรัชญา	บัวศรี	กรรมการ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. พิชะรัตน์	นันทะ	กรรมการ
อาจารย์ยวีชรา	ธรรมาธิคม	กรรมการ และเลขานุการ

..... อาจารย์ที่ปรึกษาศึกษาบัณฑิตวิทยาลัย
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. พิชะรัตน์ นันทะ)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

หัวข้อวิทยานิพนธ์

หัวข้อวิทยานิพนธ์

โครงการเสนอแนะออกแบบสถาปัตยกรรมภายใน พื้นฟูย่าน
สร้างสรรค์ชุมชนและคนเมือง
(Interior Architectural Design for Community Revival
District: The Creator of Community and Urban)

ประเภทโครงการ

โครงการเสนอแนะ

ชื่อ

นางสาว ชบา ภูทอง
Miss Chaba Poothong

รหัส

56020101

สาขาวิชา

สถาปัตยกรรมภายใน

คณะ

สถาปัตยกรรมศาสตร์

ปีการศึกษา

2560- 2561

ที่อยู่

251/115 ซอยรามคำแหง 112 ถนนรามคำแหง เขตสะพานสูง
แขวงสะพานสูง กรุงเทพฯ 10240

โทรศัพท์

082-491-3003

E-mail

poothong.chaba@gmail.com

อาจารย์ที่ปรึกษา

อ.ดร.พิยะรัตน์ นันทะ

บทคัดย่อ

จังหวัดกรุงเทพมหานครเป็นเมืองหลวงที่มีประวัติศาสตร์มายาวนานกว่า 235 ปี มีพื้นที่ทั้งหมด 1,569 ตารางกิโลเมตร เต็มไปด้วยการคมนาคมหลากหลายรูปแบบ ผู้คนที่เข้ามาอยู่อย่างหลากหลาย สถาปัตยกรรมที่เกิดขึ้นใหม่ตลอดเวลา ทำให้สถาปัตยกรรมภายในเมืองมีการแบ่งแผนผังเมืองเก่าและย่านธุรกิจใหม่ๆ หากได้เดินออกสำรวจจะความเปลี่ยนแปลงของสภาพสถาปัตยกรรมและสภาพแวดล้อมตั้งแต่แถบที่เราอยู่ไปจนเขตพระนครหรือเขตเมืองเก่า แต่เมื่อใดที่มีเมืองที่เจริญเกิดขึ้น เมื่อนั้นมักจะมีพื้นที่ทั้งหมดประโยชน์ไปพร้อมๆ กัน จึงเกิดเป็นความว่างเปล่าจำนวนมากที่เกิดขึ้นท่ามกลางความศิวิไลซ์ของเมือง

หากเราหันมามองพื้นที่ทั้งหมดประโยชน์เหล่านี้ มันเพียงแต่จะหมดประโยชน์เพียงเพราะคนกลุ่มหนึ่งไม่สามารถหิบบความสามารถมาใช้ได้ แต่ถ้ามีการจัดการนำพาพื้นที่เหล่านี้ให้เกิดประโยชน์แก่ผู้ใช้งานที่แท้จริง จะทำให้พื้นที่เหล่านั้นมาเป็นพื้นที่หมดประโยชน์และถูกทิ้งอีกต่อไป

ดังนั้นจึงเป็นที่มาของ โครงการออกแบบสถาปัตยกรรมภายในเสนอแนะ พื้นที่ย่านสร้างสรรค์เพื่อชุมชนและคนเมือง Community Revival District: The Creator of Community and Urban เพื่อตอบสนองพฤติกรรมของคนจากการออกสำรวจและทดลองหาวิธีการจัดการพื้นที่ด้วยสถาปัตยกรรมภายในเพื่อพัฒนาให้สภาพสังคมในปัจจุบันดีขึ้นในพื้นที่ทั้งหมดประโยชน์ โดยคำนึงถึงผู้ใช้งานหลากหลายรูปแบบตลอดการทำงาน ถือเป็นต้นแบบในการนำเสนอแนวคิดที่ไม่ได้ปิดกั้นด้วยกรอบสี่เหลี่ยม แต่สามารถออกแบบแก้ไขปัญหาได้อย่างตรงจุดเพื่อสภาพความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นของจังหวัดกรุงเทพมหานคร

วัตถุประสงค์ของโครงการ

จากความเป็นมาและปัญหาที่เกิดขึ้น สามารถแบ่งวัตถุประสงค์ของโครงการที่ได้ดังนี้

1. เพื่อเป็นพื้นที่รวมของผู้คนเกิดความเป็นอยู่ที่มีประโยชน์
2. เพื่อส่งเสริมการดูแลด้านความคิดสร้างสรรค์ ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมของคนจังหวัดกรุงเทพมหานคร
3. เพื่อเสนอแนวทางการจัดการพื้นที่ทั้งหมดประโยชน์ต่างๆ ในจังหวัดกรุงเทพมหานคร
4. เพื่อศึกษาการจัดการพื้นที่ภายนอกโดยใช้สถาปัตยกรรมภายในแก้ไข้ปัญหา

วิธีการศึกษาโครงการ

1. ศึกษาข้อมูลเบื้องต้นของจังหวัดกรุงเทพมหานคร
2. ออกเก็บข้อมูลเบื้องต้นในแต่ละพื้นที่ของจังหวัดเพื่อวิเคราะห์เป็นแนวทางการแก้ไข
3. ศึกษาพฤติกรรมของผู้ใช้งานในพื้นที่ที่ต้องการจะแก้ไขปัญหา
4. ออกแบบจัดการแก้ไขปัญหาด้วยสถาปัตยกรรมภายใน
5. นำเสนอให้แก่ผู้ใช้งานจริงเพื่อรับฟังความคิดเห็นมาปรับปรุงและเสนอแนะ และพัฒนาการออกแบบต่อไป

สรุปผลการวิจัย

1. สถานที่ตั้งในจุดต่างๆ มีลักษณะเหมาะสมกับรูปแบบของโครงการ เนื่องจากตั้งอยู่กลางชุมชน เป็นตึกเก่ามายาวนานทำให้เป็นที่รู้จักกันดีและมีการเชื่อมต่อกับชุมชนรอบข้างทั้งหมด ตั้งอยู่ใจกลางเมือง ใกล้จุดสำคัญและสถานที่ท่องเที่ยวต่างๆ
2. การใช้งานของฟังก์ชันมีความสัมพันธ์ต่อเนื่องกับพฤติกรรมของคน
3. สามารถสร้างความคิดใหม่ๆ และสิ่งสร้างสรรค์ให้แก่คนในชุมชนและคนเมืองได้

ผลประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ผู้คนได้ตระหนักถึงปัญหาในสังคมปัจจุบันในเรื่องการมีส่วนร่วมของสังคม และการใช้สถาปัตยกรรมภายในแก้ไขให้เกิดผลลัพธ์ที่ดีขึ้น
2. ผู้คนได้สำนึกถึงคุณค่าของงานชุมชนที่สอดแทรกตามความเคยชิน ผ่านการจัดระเบียบของนักออกแบบ และผู้ใช้งานสามารถต่อยอดให้สมบูรณ์เองได้
3. ส่งเสริมการฟื้นฟูสภาพแวดล้อมในเมืองให้ดียิ่งขึ้น
4. ส่งเสริมด้านความคิดสร้างสรรค์ที่เป็นพื้นฐานของจิตใจของมนุษย์

คำนำ

ปัจจุบัน กรุงเทพมหานครเป็นเมืองหลวงที่มีประวัติศาสตร์มายาวนานกว่า 235 ปี มีพื้นที่ทั้งหมด 1,569 ตารางกิโลเมตร เต็มไปด้วยความหลากหลายทางด้านสังคม วัฒนธรรม ความเป็นอยู่ เชื้อชาติ การคมนาคม และสถาปัตยกรรมที่แต่ละยุคสมัยรังสรรค์ขึ้นมาตามแต่ละช่วงของกาลเวลาที่ผ่านไป ทำให้การแบ่งแผนผังเมืองแก่กับการเข้ามาของย่านธุรกิจใหม่ๆ เกิดช่องว่างทางด้านพฤติกรรมการใช้งาน แต่เมื่อใดที่มีการเจริญเติบโตของเมืองเกิดขึ้น เมื่อนั้นจะมีพื้นที่ที่หมดความเกี่ยวข้องทางด้านพฤติกรรมการใช้งานของสภาพชุมชนนั้นไปพร้อมๆ กัน จึงเกิดเป็นพื้นที่ว่างเปล่าจำนวนมากที่เกิดขึ้นท่ามกลางความศิวิไลซ์ของเมือง

พื้นที่ย่านคลองสาน - สะพานพุทธ เป็นพื้นที่แห่งความหลากหลายทางวัฒนธรรมของชุมชนมาตั้งแต่สมัยเริ่มตั้งเมืองใหม่ ซึ่งจากการสำรวจพื้นที่กรุงเทพมหานครย่านนี้เริ่มมีผู้คนมาตั้งถิ่นฐาน บริเวณแม่น้ำเจ้าพระยาและได้ขยายตัวการวางผังเมืองออกไปตามพื้นที่แถบโดยรอบ ย่านคลองสาน - สะพานพุทธนี้อยู่ในโครงการวางผังพัฒนาย่านประวัติศาสตร์ของสำนักผังเมืองกรุงเทพมหานครซึ่งจะเกิดขึ้นในภายภาคหน้า

จากสาเหตุและปัญหาที่กล่าวมา จึงเกิดเป็น“โครงการเสนอแนะออกแบบสถาปัตยกรรมภายในพื้นที่ย่านสร้างสรรค์เพื่อชุมชนและคนเมือง Interior Architectural Design Proposal for Community Revival District: The Creator of Community and Urban” จะเป็นสถานที่ที่มีส่วนในการทำให้สภาพความเป็นอยู่ของผู้คนที่ในชุมชนดีขึ้น ใช้สถาปัตยกรรมภายในการแก้ไขปัญหช่องว่างทางสังคม ให้ทุกคนมีสิทธิ์ในการพัฒนาตัวเองในหลายๆ ด้าน มีการฟื้นฟูสภาพแวดล้อมให้สังคมน่าอยู่ยิ่งขึ้น รวมถึงเป็นพื้นที่ส่วนกลางของคนเมือง

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีพื้นฐานข้อมูลหลักที่เกี่ยวข้องกับการออกแบบตกแต่งทางสถาปัตยกรรมภายใน ใช้เวลาในการจัดทำต่อเนื่อง ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2560 - 2561 ข้อมูลที่ศึกษาและเก็บรวบรวมเป็นข้อมูลที่ใช้อยู่จริงในขณะจัดทำ ซึ่งอาจมีข้อมูลบางอย่างที่ได้รับการปรับปรุงและแก้ไขหลังจากที่ได้ทำการศึกษาและเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนั้นจึงขอภัยในข้อผิดพลาดบางประการที่เกิดขึ้นในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้

ผู้จัดทำ

นางสาวชบา ภูทอง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เสร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี ทั้งนี้ต้องขอขอบคุณ ครอบครัว คุณพ่อ คุณแม่ ที่คอยดูแลมาโดยตลอด ช่วยแนะนำ ช่วยคอยเตือนให้ทำงาน สนับสนุนลูกทุกอย่าง ช่วยเม้าท์เพลท ช่วยดูงาน แสดงความคิดเห็นให้แก่ทีมงานให้ดียิ่งขึ้น ขอขอบคุณที่ให้กำลังใจลูกมาโดยตลอด

ขอบคุณคุณย่า ที่คอยให้กำลังใจและดูเวลาที่นอนดึกมาตลอด 4 ปี ถึงแม้ว่าทุกวันนี้คุณย่าจะไม่อยู่แล้ว แต่อยากจะบอกคุณย่าว่า หลานจบแล้วนะ ขอขอบคุณทุกสิ่งทุกอย่างที่ผ่านมาค่ะ

ขอบคุณอาจารย์ดาว ที่คอยดูแล ตรวจงานหนูมาโดยตลอด คอยแนะนำสิ่งต่างๆ ให้นู๋ ทำให้เข้าใจงานตัวเองมากขึ้น จากที่ไม่มีอะไรเลย ทำให้สร้างสิ่งใหม่ๆขึ้นมาได้ ขอขอบคุณจริงๆ ค่ะ

ขอบคุณพี่บีมากๆ ที่เป็นกำลังใจและช่วยดูแลมาเสมอ ทั้งคอยดูว่า เตือนให้เราทำงาน รวมถึงช่วยสร้างโมเดลจากที่ไม่มีรูปด้านอะไรเลยขึ้นมาได้ ขอขอบคุณมากๆ ทำให้สงบสติอารมณ์ อยู่กับตัวเอง และมีสมาธิมากขึ้น

ขอบคุณเพื่อนๆ ตัสนีย์ พิน จิน และบาส ที่คอยอยู่ด้วยกันมาตลอด 5 ปี ดูแลทุกๆ เรื่อง ทั้งงานกลุ่มและเรื่องอื่น ถ้าไม่ได้ทำงานกลุ่มด้วยกัน จะไม่ได้วิธีคิดใหม่ๆ ที่แปลกไปจากเส้นทางเดิมแน่นอน ขอขอบคุณที่สร้างสีสันในชีวิตนักศึกษา มาตลอด 5 ปี

ขอบคุณน้องๆ และพี่ๆ สายรหัส 09 ที่คอยถาม คอยช่วยงานมาตลอด ขอโทษในบางครั้งที่ไม่อาจได้ตอบครบถ้วน ขอขอบคุณน้องตรีมที่ช่วยแต่งรูป ลงสีแปลน เขียนระดับพื้นให้นะ ขอขอบคุณจริงๆ ขอขอบคุณน้องเพลง และน้องเฟส ที่มาช่วยถือเพลทในวันจูรี ขอขอบคุณพี่ ที่ช่วยแต่งภาพให้ มันสำคัญกับเราจริงๆ ขอขอบคุณมากนะ

ขอบคุณรุ่ง ชุน ปลื้ม และพีช ที่คอยให้กำลังใจมาโดยตลอด ในวันที่เศร้าหมองและหดหู่ ขอโทษด้วยที่ไม่คอยได้ตอบหรืออาจจะหายไปให้บางช่วง ขอขอบคุณที่เราได้เป็นเพื่อนกันนะ

ขอบคุณพี่ๆ จากที่ฝึกงาน ที่คอยให้ความรู้ต่างๆ ช่วยในการทำวิทยานิพนธ์นี้มากจริงๆ

และสุดท้ายขอขอบคุณตัวเอง ที่อดทน และตั้งใจทำงานมาโดยตลอด ถึงแม้จะล้มบางเป็นบางครั้ง แต่ก็สามารถบอกตัวเองให้ลุกขึ้นมาได้ ถึงแม้จะทรมานทั้งกายและใจแค่ไหนก็สามารถสู้ต่อไปได้ขอขอบคุณมากจริงๆ นะ

สารบัญ

บทที่ 1 บทนำ	หน้า
1.1 ความเป็นมาของโครงการ	1
1.2 เหตุผลสนับสนุนโครงการ	2
1.3 จุดประสงค์ของโครงการ	2
1.4 กลุ่มเป้าหมายของโครงการ	3
1.5 ภาพลักษณ์ของโครงการ	3
1.6 ที่ตั้งของโครงการ	4
1.6.1 ข้อพิจารณาในการเลือกที่ตั้งโครงการ	4
1.6.2 การวิเคราะห์ที่ตั้งของโครงการ	4
1.6.3 สภาพแวดล้อมของที่ตั้งโครงการ	7
1.6.4 การเข้าถึงโครงการ	14
1.7 อาคารของโครงการ	17
1.7.1 ข้อพิจารณาในการเลือกอาคารโครงการ	17
1.7.2 ลักษณะอาคารโครงการ	17
1.7.3 อาคารที่เลือกในโครงการ	17
1.7.4 ผังอาคาร	21
1.8 องค์ประกอบของโครงการ	25
1.9 ขอบเขตและขอบข่ายของโครงการในการทำวิทยานิพนธ์	28
1.10 ผลประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	29
บทที่ 2 ข้อมูลทั่วไป และข้อมูลสนับสนุนโครงการ	
2.1 ข้อมูลพื้นฐานสำหรับโครงการ	30
2.1.1 ความเป็นมาของลักษณะโครงการ	30
2.1.1.1 ความหมายของคุณภาพชีวิตและแนวทางในการพัฒนาคุณภาพชีวิต	30
2.1.1.2 ความหมายของชุมชน	31
2.1.1.3 ศึกษาความหมาย นิยามลักษณะสังคมและวิถีชีวิตคนเมือง	33
2.1.1.4 ความหมายของความคิดสร้างสรรค์	35
2.1.2 ประเภทของโครงการ	36
2.1.3 องค์ประกอบพื้นฐานของโครงการ	38
2.1.4 สายการบริหารและอัตรากำลังพื้นฐาน	47

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.2	กรณีศึกษาเปรียบเทียบ	48
2.2.1	โครงการตัวอย่างในประเทศ	48
2.2.1.1	โครงการบ้านข้างวัด	49
2.2.2	โครงการตัวอย่างในต่างประเทศ	52
2.2.2.1	Huashan 1914	52
2.2.2.2	Cam Thanh Community House	55
2.2.2.3	Nam Dam Homestay and Community House	58
2.2.2.4	Civic Common	61
2.2.2.5	Naoshima Art House Project	65
2.3	ข้อมูลเฉพาะสนับสนุนโครงการ	71
2.3.1	กรุงเทพมหานคร	71
2.3.1.1	ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของกรุงเทพมหานคร	71
2.3.1.2	ประวัติความเป็นมาของกรุงเทพมหานคร	71
2.3.2	ความสำคัญของพื้นที่ย่านคลองสาน-สะพานพุทธ	73
2.3.3	คุณค่าความสำคัญของชุมชนซอยช่างนาค-สะพานยาว	75
2.3.3.1	รูปแบบสถาปัตยกรรม	75
2.3.3.2	เรื่องราววิถีชีวิต	76
2.3.3.3	คนและกิจกรรมในย่านชุมชน	76
2.3.3.4	ปัญหาและผลกระทบที่เกิดในชุมชน	77
2.4	ระบบสภาพแวดล้อมภายในอาคาร และวัสดุในการตกแต่งภายใน	78
2.4.1	ระบบปรับอากาศ และระบบระบายอากาศ	78
2.4.2	ระบบไฟฟ้าและแสงสว่าง	78
2.4.3	ระบบสุขาภิบาล	84
2.4.4	ระบบรักษาความปลอดภัย และป้องกันอัคคีภัย	85
2.4.5	วัสดุตกแต่งภายในอาคาร	86
บทที่ 3 กลุ่มเป้าหมาย พฤติกรรม และพื้นที่ที่ต้องการ		
3.1	การศึกษาประเภทผู้เข้าใช้โครงการ	90
3.1.1	ผู้ให้บริการ	90
3.1.2	ผู้รับบริการ	90
3.2	สายการบริหารและอัตรากำลังของผู้ให้บริการ	91
3.3	กลุ่มเป้าหมายโครงการ	92

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3.4 การศึกษาพฤติกรรมผู้ใช้โครงการ	93
บทที่ 4 การวิเคราะห์ข้อมูล และแนวความคิดในการออกแบบ	
4.1 การวิเคราะห์ตัวอาคารและที่ตั้ง	95
4.2 สภาพแวดล้อมของโครงการและการเข้าถึงโครงการ	99
4.3 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์	104
4.3.1 การวินิจฉัยค่าความสัมพันธ์ของพื้นที่ (Area Requirement)	104
4.3.2 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของพื้นที่ (Relation Matrix/Bubble Diagram)	108
4.3.3 การสรุปพื้นที่โครงการ (Pie Chart)	110
4.3.4 การติดต่อสัมพันธ์ของพื้นที่ (Functional Diagram)	111
4.3.5 การวิเคราะห์พื้นที่กลุ่มสัมพันธ์ (Zoning)	111
4.4 แนวความคิดในการออกแบบ	114
4.5.1 แนวความคิดในการออกแบบ	114
4.5.2 Mood Board	116
บทที่ 5 รายละเอียดผลงานออกแบบ	
5.1 ผังอาคารของโครงการ	116
5.2 ผังเฟอร์นิเจอร์ของอาคารโครงการ	116
5.3 ผังไฟฟ้าของอาคารโครงการ	121
5.4 รูปตัดของอาคารโครงการ	126
5.5 ภาพทัศนียภาพของโครงการ	127
ภาคผนวก ก.	148
ภาคผนวก ข.	165
ภาคผนวก ค.	175
ภาคผนวก ง.	180
บรรณานุกรม	192

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ประวัติความเป็นมา และความสำคัญของโครงการ

กรุงเทพมหานครเป็นเมืองหลวงที่มีประวัติศาสตร์มายาวนานกว่า 235 ปี มีพื้นที่ทั้งหมด 1,569 ตารางกิโลเมตร เต็มไปด้วยความหลากหลายทางด้านสังคม วัฒนธรรม ความเป็นอยู่ เชื้อชาติ การคมนาคม และสถาปัตยกรรมที่แต่ละยุคสมัยรังสรรค์ขึ้นมาตามแต่ละช่วงของกาลเวลาที่ผ่านไป ทำให้การแบ่งแผนผังเมืองเก่ากับการเข้ามาของย่านธุรกิจใหม่ๆ เกิดช่องว่างทางด้านพฤติกรรมการใช้งาน หากได้เดินออกสำรวจจะพบความเปลี่ยนแปลงของสภาพสถาปัตยกรรมและสภาพแวดล้อมตั้งแต่แถบชานเมือง เขตพระนคร ข้ามไปถึงฝั่งเขตธนบุรีที่เป็นเมืองเก่า แต่เมื่อใดที่มีการเจริญเติบโตของเมืองเกิดขึ้น เมื่อนั้นจะมีพื้นที่ที่หมดความเกี่ยวข้องทางด้านพฤติกรรมการใช้งานของสภาพชุมชนนั้นไปพร้อมๆ กัน จึงเกิดเป็นพื้นที่ว่างเปล่าจำนวนมากที่เกิดขึ้นท่ามกลางความศิวิไลซ์ของเมือง

พื้นที่ย่านคลองสาน - สะพานพุทธ เป็นพื้นที่แห่งความหลากหลายทางวัฒนธรรมของชุมชนมาตั้งแต่สมัยเริ่มตั้งเมืองใหม่ ซึ่งจากการสำรวจพื้นที่กรุงเทพมหานครย่านนี้เริ่มมีผู้คนมาตั้งถิ่นฐานบริเวณแม่น้ำเจ้าพระยาและได้ขยายตัวการวางผังเมืองออกไปตามพื้นที่แถบโดยรอบ ย่านคลองสาน - สะพานพุทธนี้อยู่ในโครงการวางผังพัฒนาย่านประวัติศาสตร์ของสำนักผังเมืองกรุงเทพมหานครซึ่งจะเกิดขึ้นในภายภาคหน้า

ประเด็นปัญหาที่เกิดขึ้นบริเวณนี้มีความซับซ้อนในหลายๆ มิติ แบ่งออกได้เป็น 2 ประเด็น คือ

1. เรื่องสภาพความเป็นอยู่ของคนในชุมชนชอยช่างนาค-สะพานยาว ที่มีปัญหาด้านช่องว่างทางสังคม อาชีพ ครอบครั้ว พื้นที่ที่หมดประโยชน์บริเวณนั้นที่ยังไม่ได้รับการจัดการอย่างเหมาะสม ขาดพื้นที่ส่วนกลางสำหรับชุมชน

2. เรื่องการวางผังเมืองในปัจจุบัน ที่จัดแบ่งการใช้งานพื้นที่ออกเป็นส่วนต่างๆ ย่านธุรกิจ ย่านที่อยู่อาศัย ย่านโรงงานอุตสาหกรรม และย่านเกษตรกรรม ซึ่งเกิดการเคลื่อนไหวของการวางผังเมืองอยู่ตลอดเวลา เมื่อถึงช่วงเวลาหนึ่ง เกิดการเคลื่อนย้ายของการใช้งาน จึงเกิดเป็นพื้นที่ที่เป็นช่องว่างและสูญเปล่า ขาดความมีชีวิต ขาดความมีส่วนร่วมของชุมชนของพื้นที่นั้นๆ

จากที่กล่าวมาข้างต้น สถาปัตยกรรมมีความเกี่ยวข้องโดยตรงกับ “คน” และ “ชุมชน” ทั้งกระบวนการและผลลัพธ์ของการออกแบบ ซึ่งกระแสของการออกแบบในทุกวันนี้จะไปในทิศทางของการออกแบบที่เปิดให้ผู้ใช้สอยเข้ามามีส่วนร่วมในการปรับเปลี่ยน ต่อเติม และเติมเต็มสถาปัตยกรรม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ให้สมบูรณ์มากขึ้น รวมถึงศักยภาพของที่ตั้ง ที่สามารถเอื้อต่อการเข้าถึงได้ ทั้งคนภายในชุมชนและคนเมืองภายนอกเขตชุมชนที่ต้องการมีส่วนร่วมกับพื้นที่ส่วนกลางนั้นด้วยเช่นกัน

ดังนั้น “โครงการเสนอแนะออกแบบสถาปัตยกรรมภายใน พื้นฟูย่านสร้างสรรค์เพื่อชุมชนและคนเมือง Interior Architectural Design Proposal for Community Revival District: The Creator of Community and Urban” จะเป็นสถานที่ที่มีส่วนในการทำให้สภาพความเป็นอยู่ของผู้คนในชุมชนดีขึ้น ใช้สถาปัตยกรรมภายในในการแก้ไขปัญหาช่องว่างทางสังคม ให้ทุกคนมีสิทธิ์ในการพัฒนาตัวเองในหลายๆ ด้าน มีการฟื้นฟูสภาพแวดล้อมให้สังคมน่าอยู่ยิ่งขึ้น รวมถึงเป็นพื้นที่ส่วนกลางของคนเมือง ใช้การออกแบบผู้ใช้งานสามารถต่อยอด ปรับเปลี่ยนประโยชน์ใช้สอย และเติมเต็มสถาปัตยกรรมภายในให้สมบูรณ์แบบยิ่งขึ้น ซึ่งโครงการนี้สามารถใช้เป็นโครงการตัวอย่างได้ในอีกหลายๆ พื้นที่ที่ประสบปัญหาเดียวกันและยังไม่ได้รับการแก้ไขให้สมบูรณ์ขึ้น

1.2 เหตุผลสนับสนุนโครงการ

เนื่องจาก พื้นที่คลองสาน - สะพานพุทธอยู่ในโครงการวางผังพัฒนาย่านประวัติศาสตร์ของสำนักผังเมืองกรุงเทพมหานคร เพื่อปรับปรุงสภาพแวดล้อมและเส้นทางจักรยานโดยรอบ และโครงการกรุงเทพฯ 250 ที่ต้องการจะปรับปรุงทั้งพื้นที่ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวแห่งใหม่ เนื่องจากพื้นที่มีประวัติศาสตร์มายาวนานรวมถึงมีชุมชนต่างๆ ที่หลากหลายที่มีคุณภาพ เพียงแต่ยังขาดการจัดการพื้นที่ที่ถูกต้องและการจัดการสภาพแวดล้อมให้น่าอยู่ ส่งเสริม พัฒนา เพื่อคุณภาพชีวิตของผู้คน

1.3 จุดประสงค์ของโครงการ

1. เพื่อเป็นศูนย์กลางของกิจกรรมสาธารณะต่างๆ ทั้งด้านความคิดสร้างสรรค์และสันติภาพ เพื่อให้เกิดประโยชน์ และพัฒนาคุณภาพชีวิตความเป็นอยู่คนให้ดียิ่งขึ้น
2. เพื่อเกิดการกระจายรายได้เข้าสู่ชุมชน และสร้างมูลค่าให้กับพื้นที่ที่เคยหมดประโยชน์ให้กลับมามีประโยชน์อย่างสมบูรณ์อีกครั้ง
3. เพื่อเป็นสถานที่ให้ผู้คนมาพบปะ แลกเปลี่ยนประสบการณ์ความรู้อย่างสร้างสรรค์ และจัดการแก้ไขปัญหาช่องว่างทางสังคมให้ลดลง
4. เพื่อส่งเสริมการดูแลด้านการมีส่วนร่วมในการปรับเปลี่ยนสิ่งแวดล้อมรอบข้างให้สมบูรณ์ และปรับปรุงส่งเสริมวัฒนธรรมของคนในชุมชนให้เข้มแข็งรองรับการเจริญเติบโตได้อย่างยั่งยืน
5. เพื่อเป็นโครงการตัวอย่างการใช้สถาปัตยกรรมภายในเข้ามาแก้ปัญหาชีวิตของผู้คนในชุมชน และสามารถทำผู้คนที่อยู่ในเมืองเข้ามาใช้พื้นที่เดียวกันได้อย่างมีความสุข

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

1.4 กลุ่มเป้าหมายของโครงการ

1. ผู้คนในชุมชนที่อยู่ในบริเวณใกล้เคียง ทุกอาชีพ ทุกวัย
2. ผู้คนในเมืองกรุงเทพมหานคร ที่ต้องการพื้นที่ในการเปลี่ยนแปลงมุมมองของตัวเองและต้องการพื้นที่พักผ่อน ทำกิจกรรมต่างๆ ภายในบริเวณชุมชน

1.5 ภาพลักษณ์ของโครงการ

โครงการเสนอแนะออกแบบสถาปัตยกรรมภายใน Creative District for Community and Urban เป็นโครงการพัฒนา และส่งเสริมชุมชน คนเมืองให้มีคุณภาพชีวิตที่ดียิ่งขึ้น

1.6 ที่ตั้งโครงการ

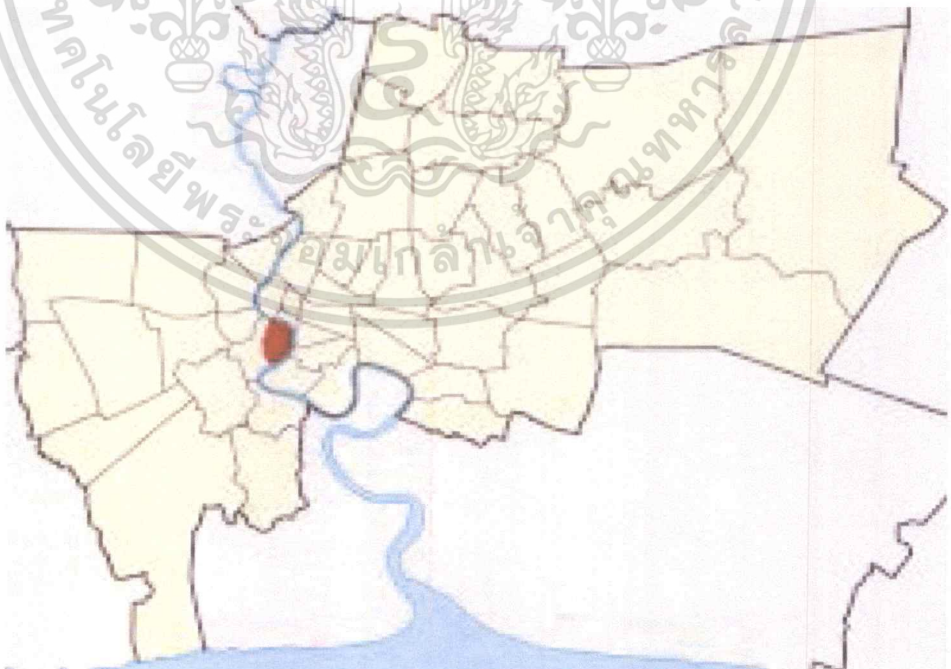
1.6.1 ข้อพิจารณาในการเลือกที่ตั้งโครงการ

1. เป็นพื้นที่ที่มีประวัติศาสตร์ความเป็นมา มีเรื่องราวที่น่าสนใจที่จะสามารถบอกเล่าเรื่องราวให้คนในชุมชนและคนเมืองตระหนักถึงความสำคัญของสถานที่ได้
2. การเข้าถึงโครงการได้สะดวกจากคนที่อยู่ภายในชุมชนและคนภายนอกชุมชนจากการเดินเท้า
3. เป็นย่านชุมชนที่พร้อมจะรับความเปลี่ยนแปลงที่จะพัฒนาชีวิตตัวเองให้ดีขึ้น
4. อยู่ในสภาพแวดล้อมที่จะทำให้โครงการสามารถเข้าไปมีส่วนส่งเสริมกิจกรรมของบริบทนั้นๆ
5. สอดคล้องและส่งเสริมโครงการที่จะเกิดขึ้นในอนาคตและมีแนวโน้มในการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจในอนาคต

1.6.2 การวิเคราะห์ที่ตั้งของโครงการ

1.6.2.1 ตำแหน่งที่ตั้ง

ซอยสมเด็จพระยา 5 ถนนสมเด็จพระยา แขวงสมเด็จพระยา
เจ้าพระยา เขตคลองสาน กรุงเทพฯ 10600

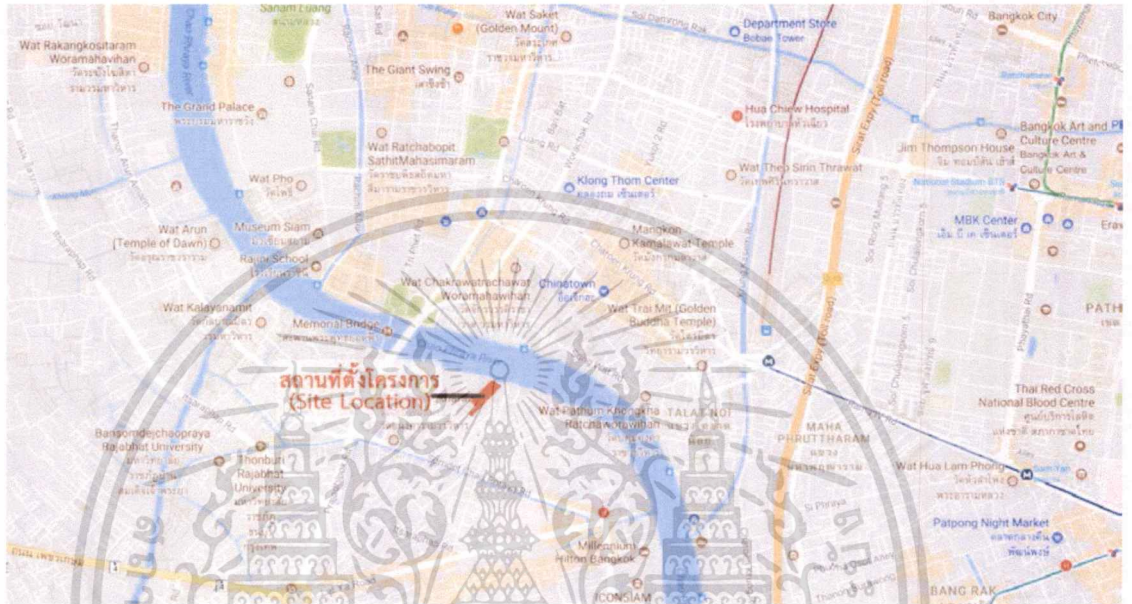

รูปภาพที่ 1.1 ตำแหน่งเขตคลองสานในจังหวัดกรุงเทพมหานคร

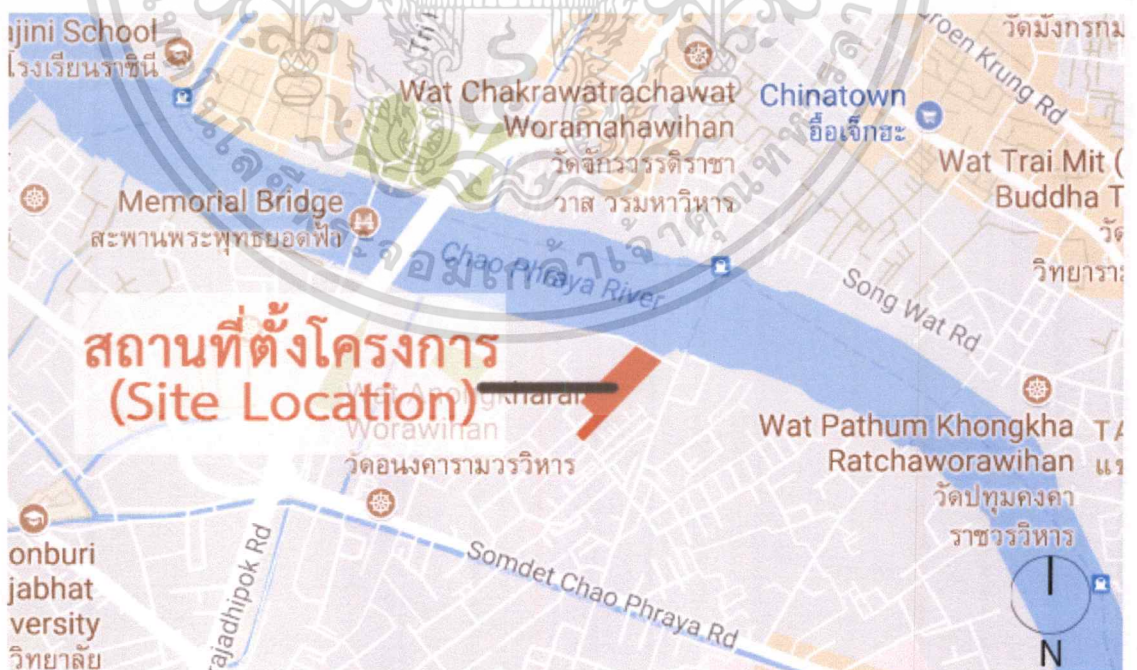
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

1.6.2.2 ลักษณะที่ตั้งโครงการ

พื้นที่เดิมเป็นอาคารโกดังเก่า สำหรับเก็บของต่างๆ และในปัจจุบัน เป็นพื้นที่สำหรับทำงาน เก็บของ และบางโกดังเป็นที่อยู่อาศัย มีถนนเข้าถึง โครงการได้สะดวก อยู่ติดริมแม่น้ำเจ้าพระยา

รูปภาพที่ 1.2 ฝั่งบริเวณของกรุงเทพมหานคร แสดงที่ตั้งและภาพรวม

รูปภาพที่ 1.3 แสดงที่ตั้งของโครงการ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

1.6.2.3 ขนาดพื้นที่โครงการทั้งหมด

ประมาณ 9,480 ตารางเมตร

รูปภาพที่ 1.4 แสดงขนาดพื้นที่ตั้งโครงการโดยประมาณ
1.6.2.4 อาณาเขตของที่ตั้ง

ทิศเหนือ ติดกับ แม่น้ำเจ้าพระยา

ทิศใต้ ติดกับ ชุมชนซอยช่างนาค-สะพานยาว

ทิศตะวันออก ติดกับ ชุมชนซอยช่างนาค-สะพานยาว

ทิศตะวันตก ติดกับ มัสยิดเซฟี

รูปภาพที่ 1.5 แสดงอาณาเขตที่ตั้งของโครงการ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

1.6.3 สภาพแวดล้อมของที่ตั้งของโครงการ

1.6.3.1 สถานที่เกี่ยวข้องบริเวณใกล้เคียง

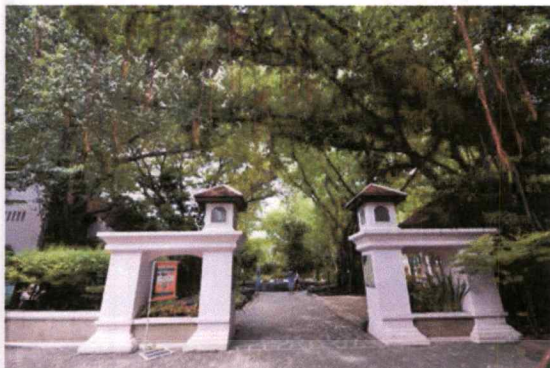
รูปภาพที่ 1.6 แสดงสภาพแวดล้อมที่ตั้งของโครงการ
หมายเลข 1 ศาลเจ้ากวนอู (คลองสาน)

รูปภาพที่ 1.7 ศาลเจ้ากวนอู (คลองสาน) ศาลเจ้ากวนอูที่เก่าแก่ที่สุดในประเทศไทย

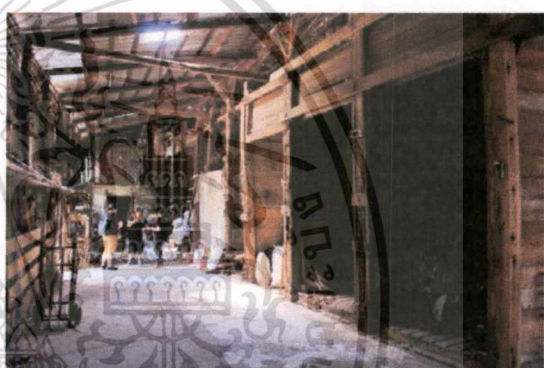
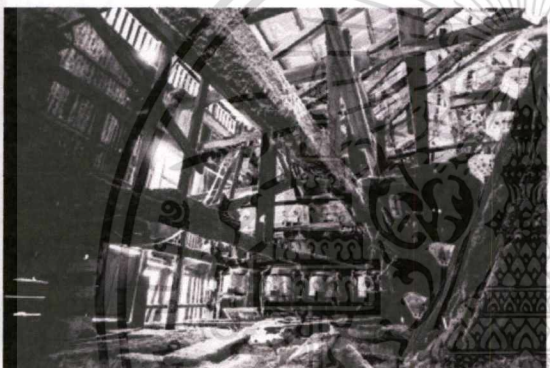
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

หมายเลข 2 อุทยานเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี

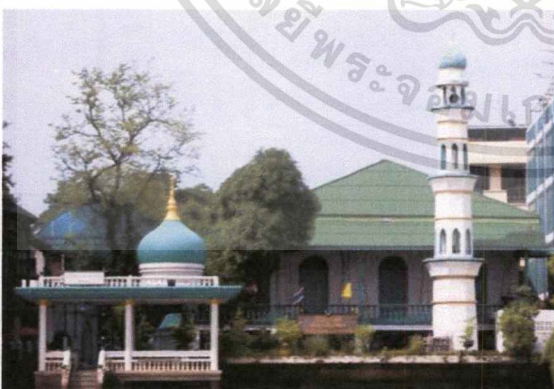
รูปภาพที่ 1.8 อุทยานเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี

หมายเลข 3 โกดังโรงเกลือ

รูปภาพที่ 1.9 โกดังโรงเกลือแหลมทอง

หมายเลข 4 มัสยิดเซฟี

รูปภาพที่ 1.10 มัสยิดเซฟี

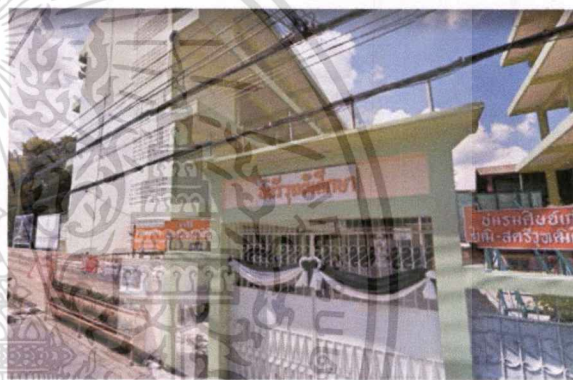
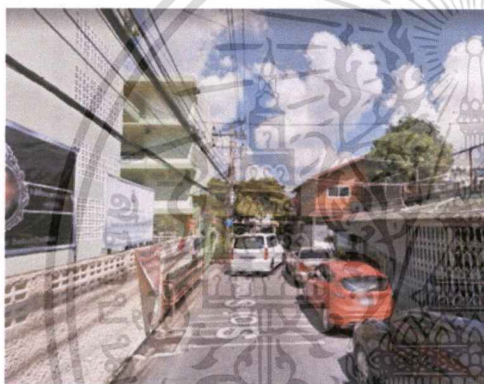
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

หมายเลข 5 โรงเรียนบำรุงวิชา

รูปภาพที่ 1.11 โรงเรียนบำรุงวิชา (ประถมศึกษา)

หมายเลข 6 โรงเรียนสตรีวุฒติศึกษา

รูปภาพที่ 1.12 แสดงทางเข้าโรงเรียนและอาคารภายในโรงเรียนสตรีวุฒติศึกษา

หมายเลข 7 วัดอนงค์รามวรวิหาร

รูปภาพที่ 1.13 โบสถ์ และทางเข้าด้านถนนสมเด็จพระยาของวัดอนงค์รามวรวิหาร

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

หมายเลข 8 ทำดินแดงพลาซ่า

รูปภาพที่ 1.14 ทำดินแดงพลาซ่า ตลาดทำดินแดงเก่าแก่

หมายเลข 9 ท่าเรือข้ามฟาก ทำน้ำดินแดง

รูปภาพที่ 1.15 ท่าเรือทำดินแดง

หมายเลข 10 ตลาดนัดกลางคืน ทำดินแดง

รูปภาพที่ 1.16 ตลาดนัดกลางคืน ทำดินแดง

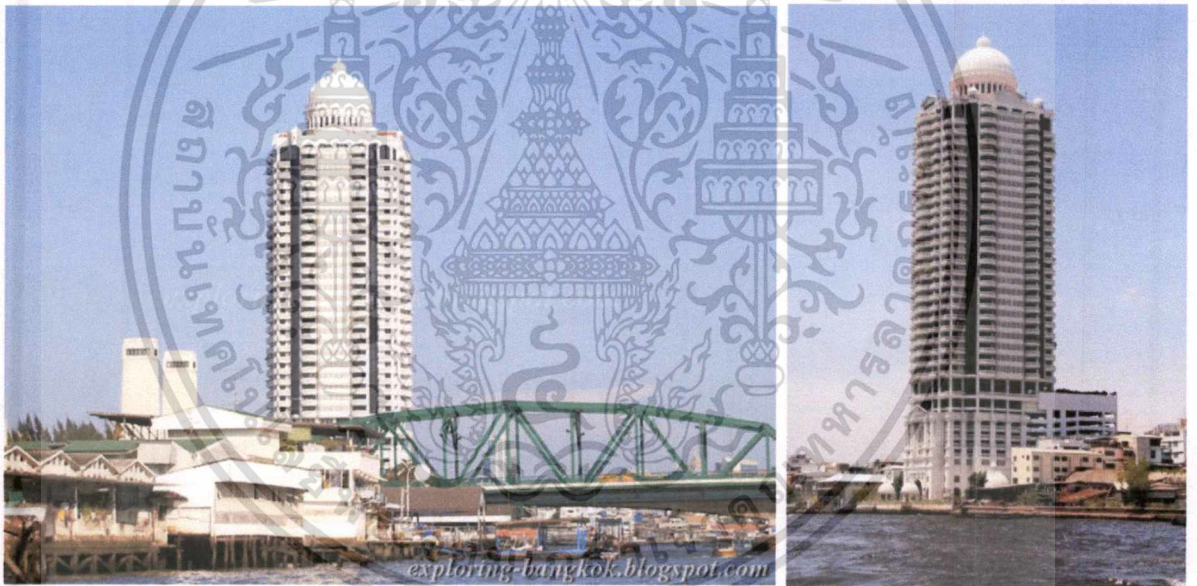
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

หมายเลข 11 ท่าเรือราชวงศ์

รูปภาพที่ 1.17 ท่าเรือราชวงศ์

หมายเลข 12 Bangkok River Park Condominium

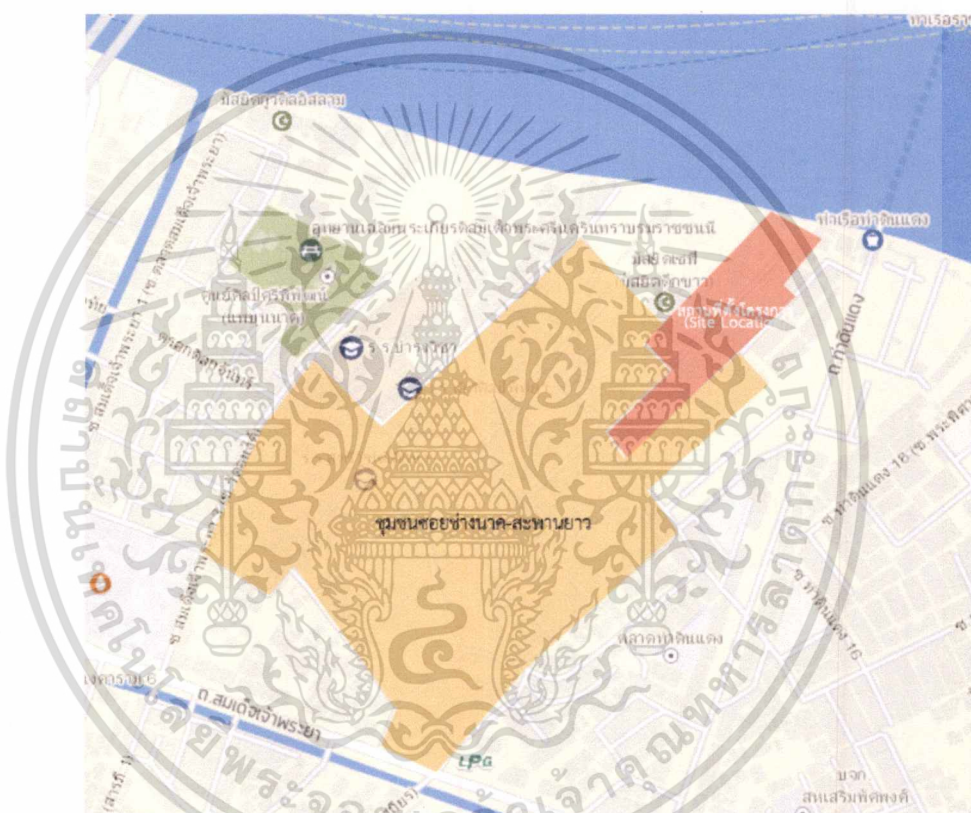

รูปภาพที่ 1.18 Bangkok River Park Condominium

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

1.6.3.2 ข้อมูลเบื้องต้นของชุมชนซอยช่างนาค-สะพานยาว

ตั้งอยู่ในเขตคลองสาน ซึ่งเป็นชุมชนประเภทแออัด ประกาศเป็นชุมชนที่จัดตั้งตามระเบียบกรุงเทพมหานครเมื่อปี 2535 ชุมชนตั้งอยู่ที่ ซ.ช่างนาค ถนนสมเด็จพระเจ้าอยุธยา แขวง สมเด็จพระเจ้าอยุธยา ซึ่งเป็นกลุ่มเขต 5. กลุ่มกรุงธนเหนือ มีประชากรชายจำนวน 984 คน และประชากรหญิงจำนวน 1,012 คน รวมเป็น 1,996 คน มีจำนวนครัวเรือนทั้งหมด 520 ครัวเรือน โดยมีบ้านจำนวน 486 หลัง มีกรรมการชุมชน 25 คน

รูปภาพที่ 1.19 แสดงตำแหน่งชุมชนซอยช่างนาค-สะพานยาว

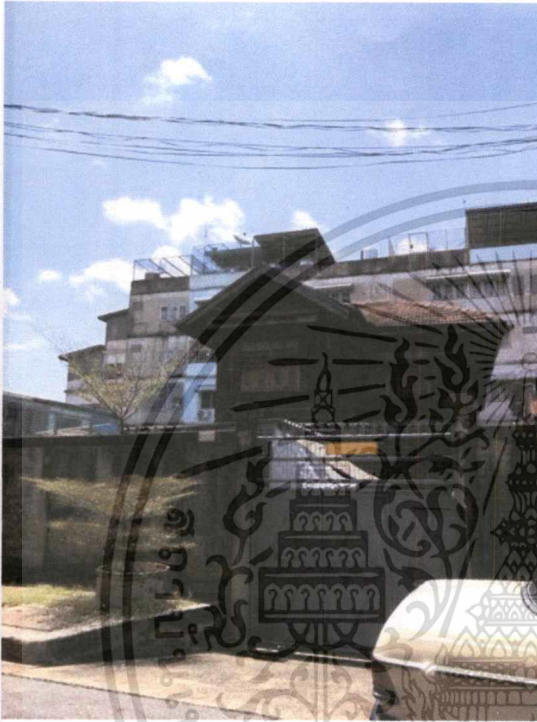

รูปภาพที่ 1.20 ชุมชนซอยช่างนาค-สะพานยาว

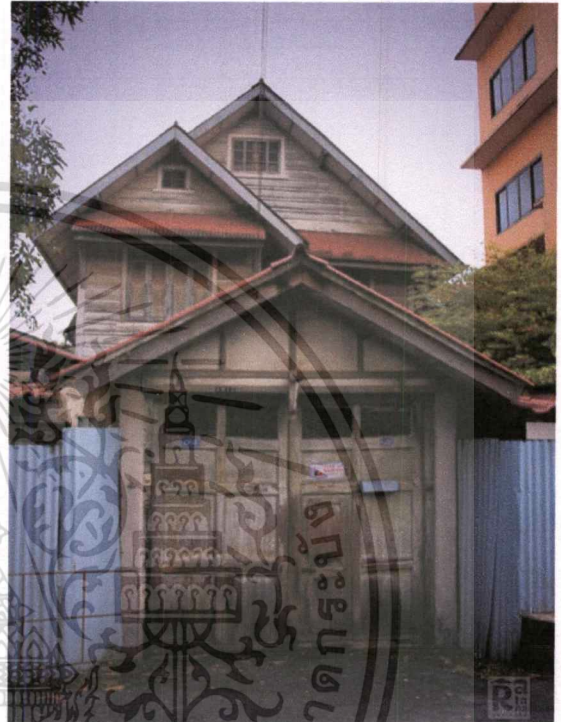
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

1.6.3.3 อาคารเก่าบริเวณใกล้เคียง

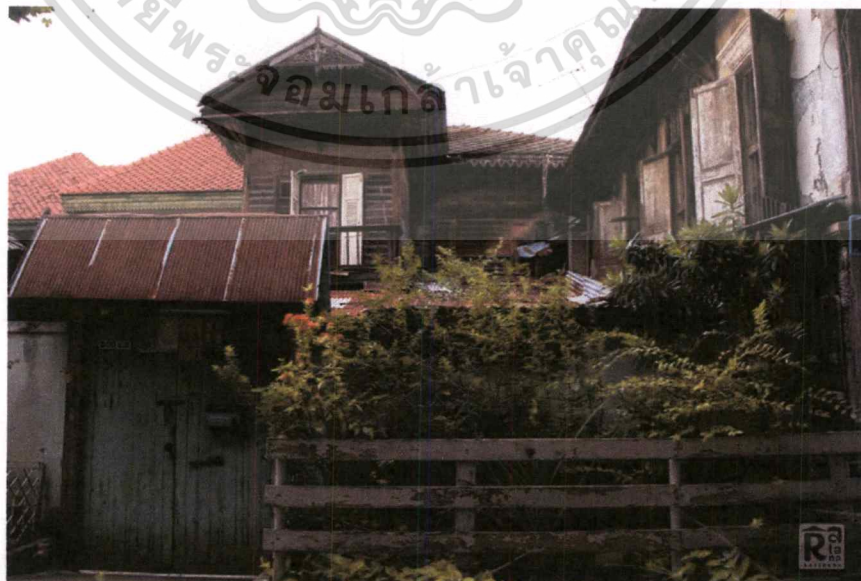
บ้านช่างนาค เป็นชุมชนขนาดเล็ก ที่ยังคงปรากฏร่องรอยวิถีชีวิตยุคคน บางกอกตอนต้น บ้านเรือนในชุมชนเป็นแบบก่ออิฐถือปูน หลังคามุงกระเบื้อง บาง หลังเป็นแบบตึกฝรั่งมีรูปปูนปั้นและลวดลายงามตา

รูปภาพที่ 1.21 บ้านในซอยสมเด็จเจ้าพระยา 5

รูปภาพที่ 1.22 บ้านเรือนสมัยเก่า

รูปภาพที่ 1.23 บ้านเรือนสมัยเก่า

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

1.6.4 การเข้าถึงโครงการ

โครงการสามารถเข้าถึงได้ 4 วิธี ดังนี้

1.6.4.1 การเดินทางด้วยการเดินเท้า

จากถนนสมเด็จพระเจ้าอยุธยา เดินเข้ามาในซอยสมเด็จพระเจ้าอยุธยา 5 ตรงมา 360 เมตร ถึงโครงการ หรือเดินจากถนนท่าดินแดง ฝั่งท่าเรือข้ามฟาก ริมแม่น้ำเจ้าพระยา เข้ามา 60 เมตร ถึงโครงการ

รูปภาพที่ 1.24 แสดงเส้นทางการเดินทางด้วยเท้าเข้าโครงการ

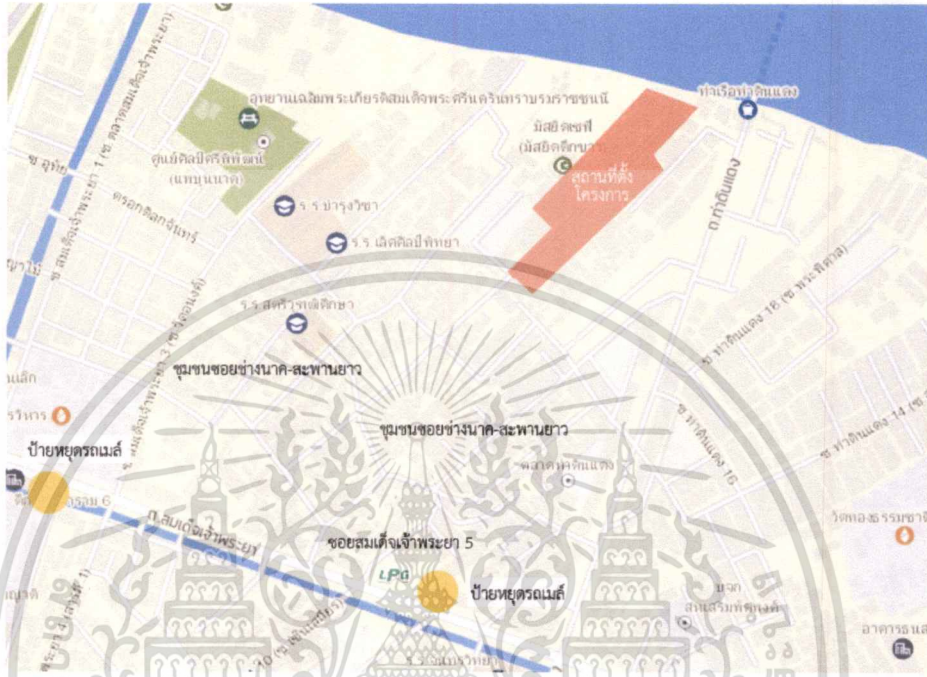

รูปภาพที่ 1.25 แสดงบริเวณซอยสมเด็จพระเจ้าอยุธยา 5

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

1.6.4.2 การเดินทางด้วยระบบขนส่งสาธารณะ

ด้วยรถเมล์สาย 6 43 88 167 120 57 ผ่านถนนสมเด็จพระเจ้าพระยา ป้ายหยุดรถเมล์ หน้าวัดนวมศรธรรมารวิหาร และป้ายหยุดรถเมล์ก่อนถึงซอยสมเด็จพระเจ้าพระยา 5

รูปภาพที่ 1.26 แสดงตำแหน่งป้ายหยุดรถเมล์เพื่อเข้าถึงที่ตั้งโครงการ
1.6.4.3 การเดินทางด้วยรถยนต์ส่วนตัว

จากสะพานสมเด็จพระปกเกล้า ข้ามแม่น้ำเจ้าพระยา เลี้ยวซ้ายเข้าถนนสมเด็จพระเจ้าพระยา และแล้วซอยสมเด็จพระเจ้าพระยา 5 ทางซ้ายมา ตรงมาถึงที่ตั้งโครงการ

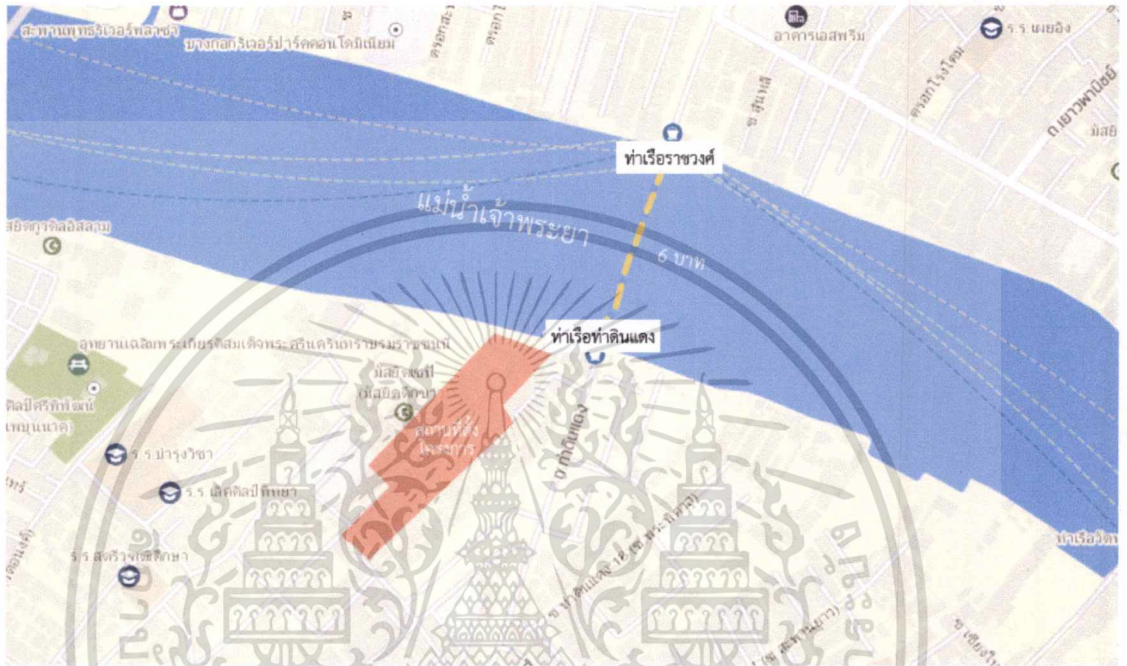

รูปภาพที่ 1.27 แสดงเส้นทางเข้าถึงที่ตั้งโครงการด้วยรถยนต์ส่วนตัว

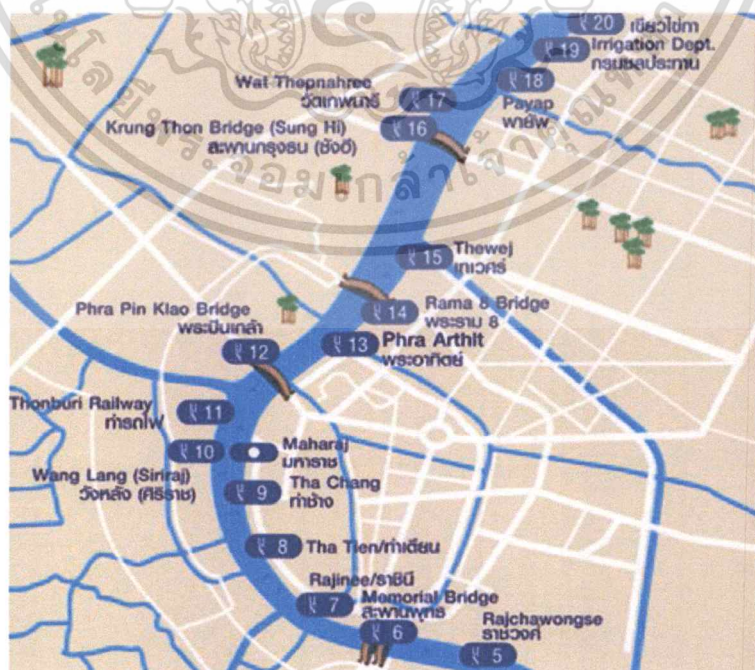
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับบริการเชิงงานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์อื่นใด ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

1.6.4.4 การเดินทางด้วยเรือ

จากท่าเรือข้ามฟาก ท่าเรือราชวงศ์ - ท่าเรือท่าดินแดง 6 บาท แล้วเดินต่อด้วยทางเท้าเข้าซอยถึงที่ตั้งโครงการ หรือนั่งเรือด่วนเจ้าพระยามาลงท่าเรือราชวงศ์แล้วข้ามฟากมาท่าเรือท่าดินแดง

รูปภาพที่ 1.28 แสดงเส้นทางการเดินทางด้วยเรือสาธารณะ

รูปภาพที่ 1.29 แผนที่เส้นทางเดินเรือด้วยแม่น้ำเจ้าพระยา

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

1.7 อาคารของโครงการ

1.7.1 ข้อพิจารณาในการเลือกอาคารโครงการ

1. เป็นอาคารที่ตั้งอยู่ในบริเวณใกล้เคียงกับชุมชน
2. มี Space ที่กว้างขวาง สามารถใส่การใช้งานได้หลากหลายรูปแบบ
3. พื้นที่อาคารภายในสามารถเชื่อมต่อกับพื้นที่ภายนอกได้
4. เป็นอาคารที่มีความสำคัญกับบริบทโดยรอบและมีประวัติความเป็นมา
5. มีจุดเด่นอาคารที่สอดคล้องกับพื้นที่โดยรอบ

1.7.2 ลักษณะอาคารโครงการ

1.7.2.1 ลักษณะโครงสร้างอาคาร เป็นอาคารโกดัง (คลังสินค้าขนาดใหญ่)

โครงสร้างพาดช่วงกว้าง มีช่องเปิดรับแสงธรรมชาติ และรับอากาศภายนอกได้บางส่วน

1.7.2.2 ลักษณะพิเศษของพื้นที่ สามารถเข้าถึงอาคารได้ง่าย และมีพื้นที่ส่วนกลางร่วมกัน เชื่อมต่อพื้นที่ภายในและภายนอกได้

1.7.2.3 การเข้าถึงอาคาร มีทางเข้าหลักสองทาง จากซอยสมเด็จพระเจ้าพระยา 5 และจากซอยจากทำดินแดงเดินมาทางริมแม่น้ำเจ้าพระยา

1.7.2.4 มุมมองและภาพลักษณ์ ส่งเสริมภาพลักษณ์ และไม่ขัดกับบริบทรอบข้างอาคาร

1.7.3 อาคารที่เลือกในโครงการ

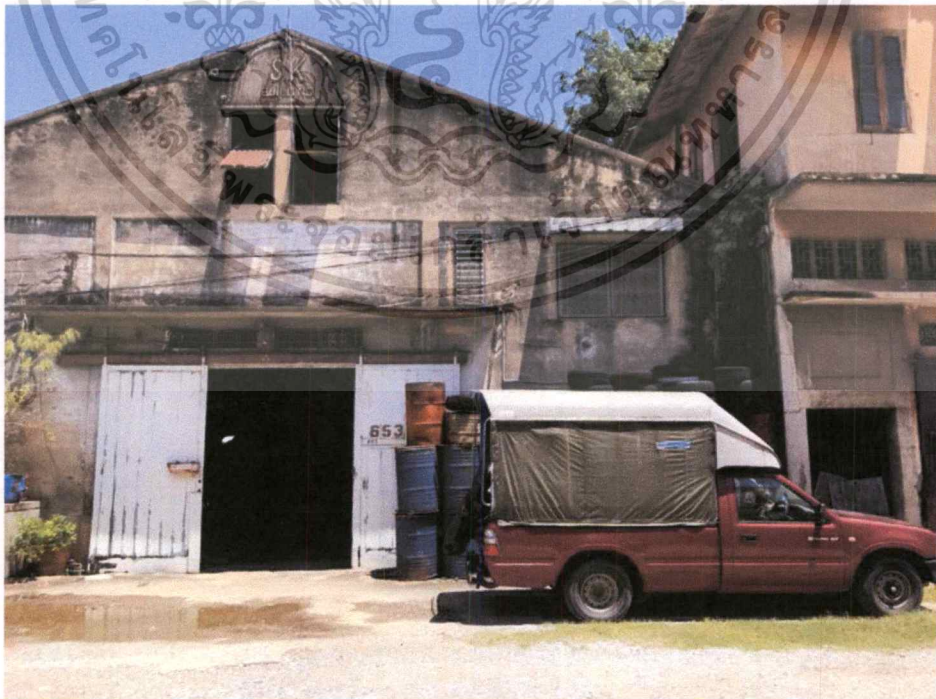
อาคารโกดังเซ่งกี

1.7.3.1 ข้อมูลเบื้องต้นของอาคารโครงการ

อาคารโกดังเซ่งกี หรือ S.K. Building หรือ โรงหนังวัวหนังควาย เป็นอาคาร 2 แถวยาวขนานกันไปจรดอาคารพักอาศัยเก่าซึ่งตั้งหันหน้าออกแม่น้ำเจ้าพระยาเป็นตึก 2 ชั้น ชั้นล่างเป็นห้องค้าขายได้ ส่วนห้องพักชั้นบน มีบันไดทางขึ้นจากภายนอกอาคาร ลานกว้างริมน้ำซึ่งเคยเป็นท่าเทียบเรือสินค้า

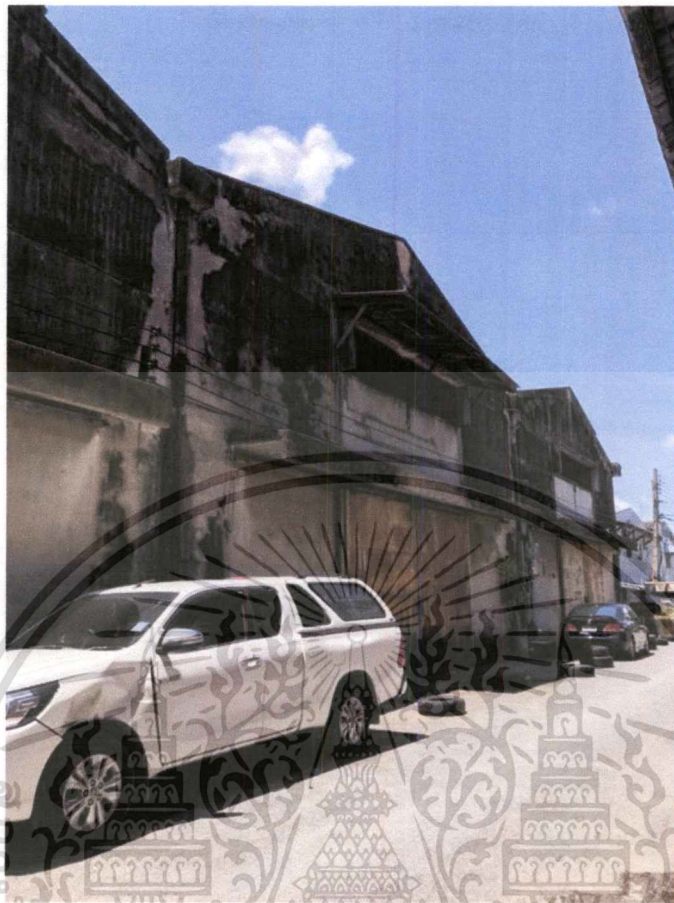

รูปภาพที่ 1.30 บริเวณโกดังเซ่งกี

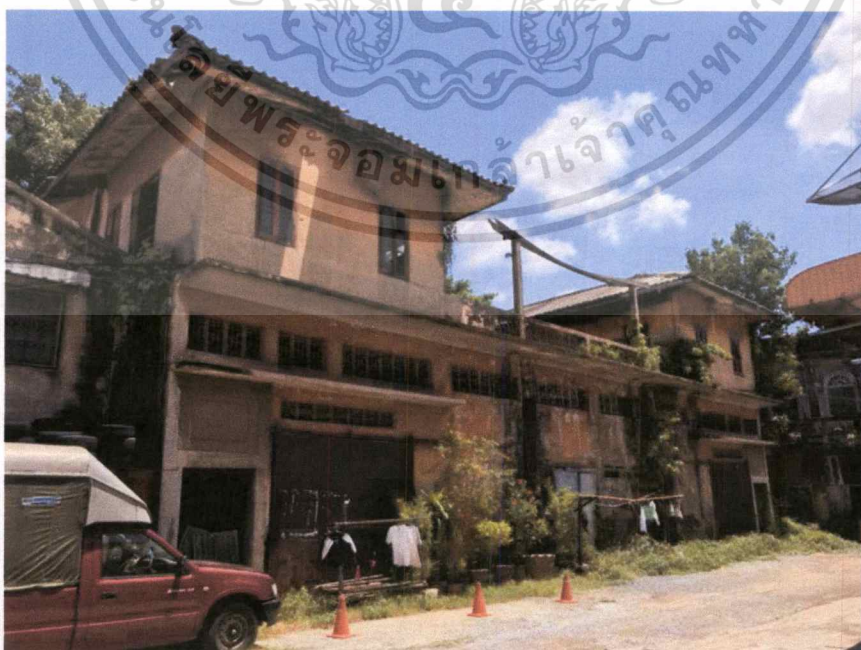

รูปภาพที่ 1.31บริเวณโกดังเซ่งกี

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปภาพที่ 1.32 บริเวณโกดังเซ่งกี โกดังด้านหน้า ติดกับซอยสมเด็จเจ้าพระยา 5

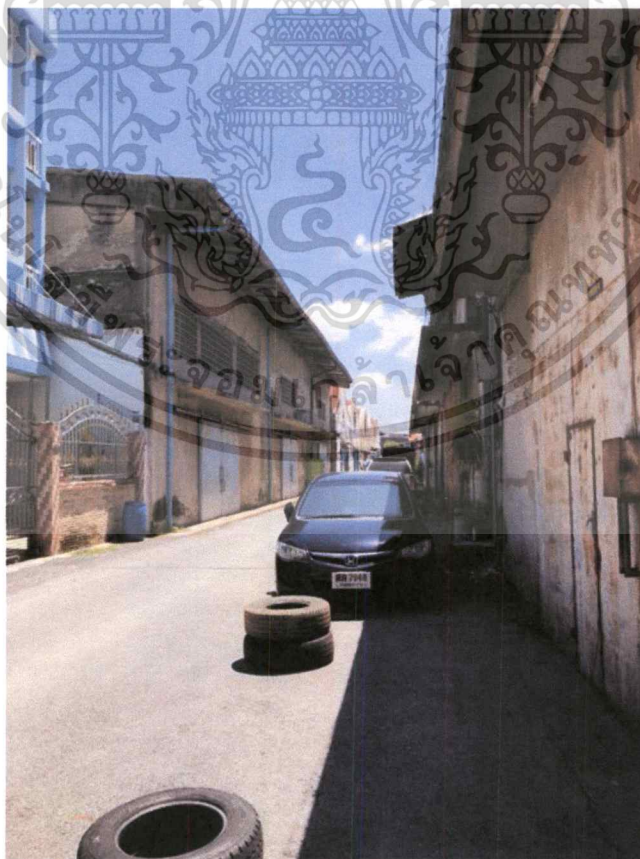

รูปภาพที่ 1.33 อาคารจีนเก่า ภายในบริเวณโกดังเซ่งกี

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น เมื่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

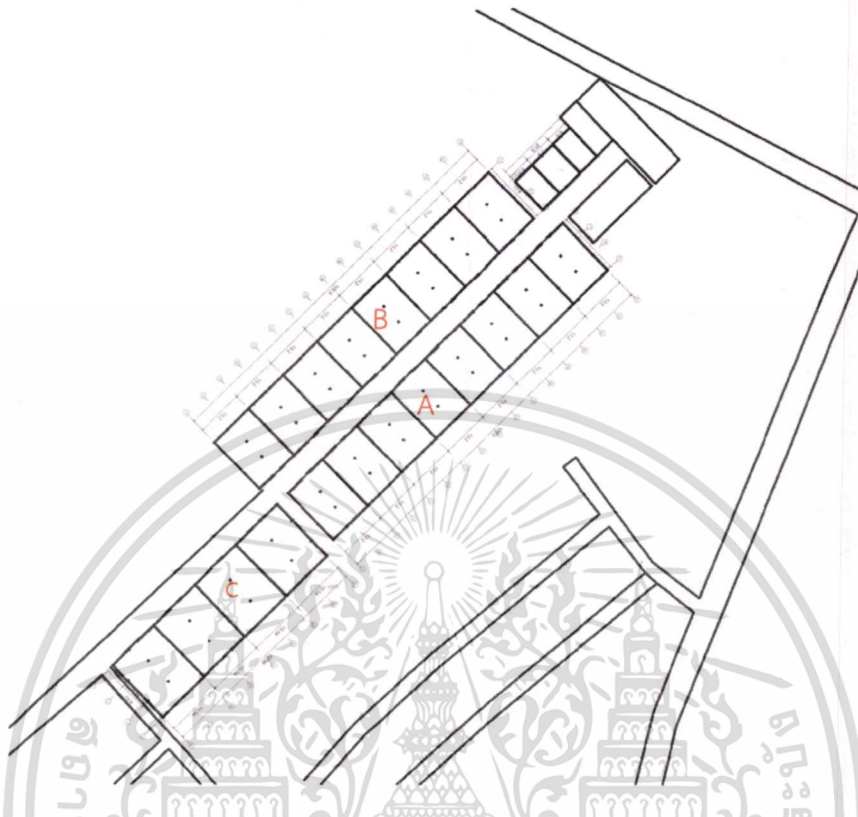
รูปภาพที่ 1.34 โกดังเซ่งกี้ที่ถูกใช้งานหลากหลายรูปแบบ

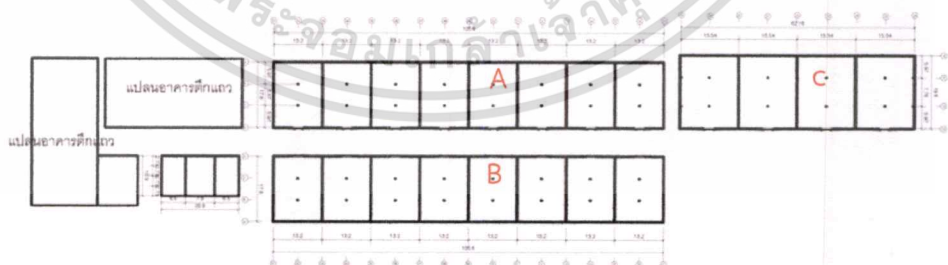
รูปภาพที่ 1.35 อาคารโกดังเซ่งกี้จากมุมมองทางเข้าจากซอยสมเด็จเจ้าพระยา 5

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

1.7.4 ผังอาคาร

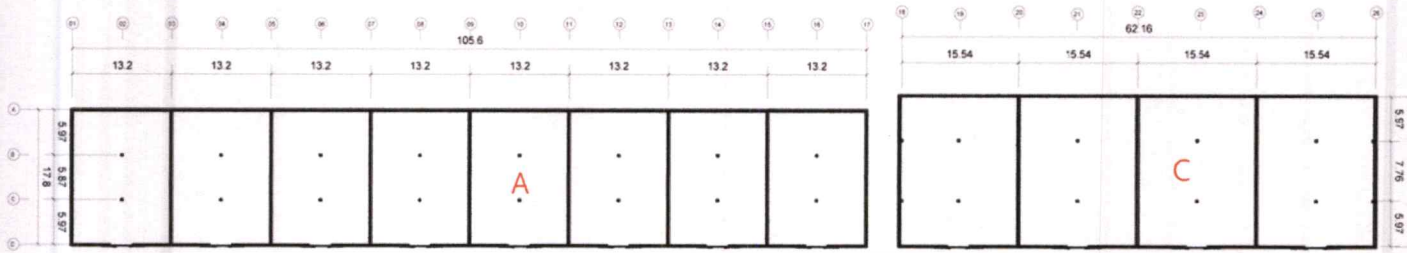

รูปภาพที่ 1.36 ผังบริเวณโดยรอบโครงการทั้งหมด
มาตราส่วน 1 : 2000

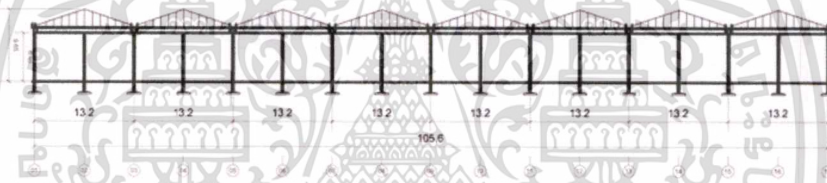
รูปภาพที่ 1.37 แปลนทั้งหมดของอาคารโกดัง อาคารตึกแถว และอาคารจีน
มาตราส่วน 1 : 2000

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

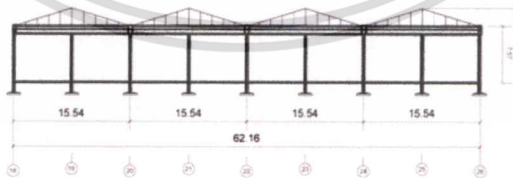
รูปภาพที่ 1.38 แพลนอาคารโกดังแข่งกี A, C

มาตราส่วน 1 : 1000

รูปภาพที่ 1.39 รูปตัดแนวยาวอาคารโกดังแข่งกี A

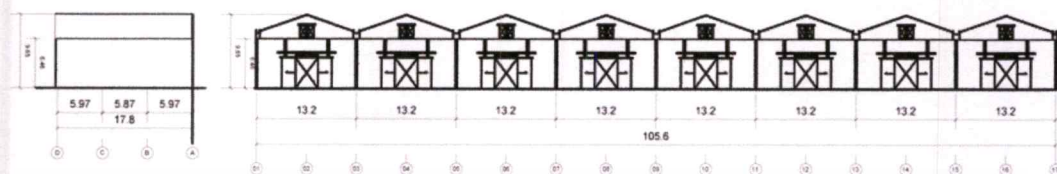
มาตราส่วน 1 : 1000

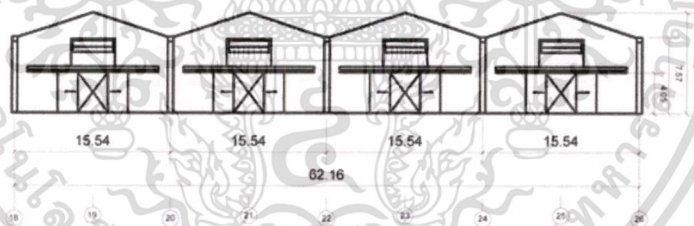
รูปภาพที่ 1.40 รูปตัดแนวยาวอาคารโกดังแข่งกี C

มาตราส่วน 1 : 1000

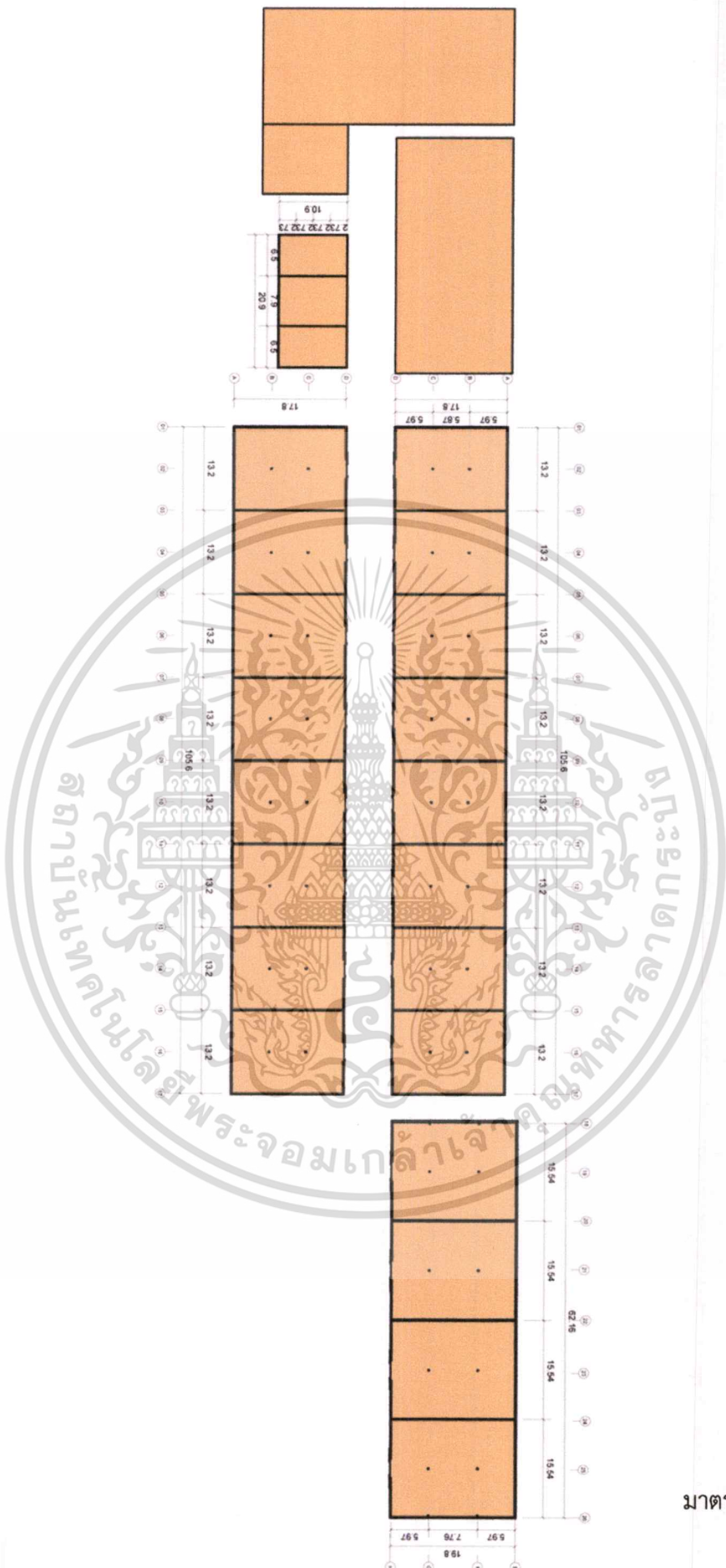
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปภาพที่ 1.41 รูปด้านยาวอาคารโกดังเซ่งกี A และรูปด้านสั้นอาคารโกดังเซ่งกี A
 มาตรฐาน 1 : 1000

รูปภาพที่ 1.42 รูปด้านยาวอาคารโกดังเซ่งกี C
 มาตรฐาน 1 : 750

มาตราส่วน 1 : 1000

รูปภาพที่ 1.43 ผังรวมอาคารทั้งหมดในขอบเขตโครงการ พื้นที่ใช้สอยประมาณ 7000 ตารางเมตร เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

1.8 องค์ประกอบของโครงการ

ตารางที่ 1.1 ตารางองค์ประกอบของโครงการ

วัตถุประสงค์	กลุ่มเป้าหมาย	กิจกรรม	องค์ประกอบโครงการ
1. เพื่อเป็นศูนย์กลางของกิจกรรมสาธารณะต่างๆ ทั้งด้านความคิดสร้างสรรค์ และสนทนาการ เพื่อให้ เกิดประโยชน์ และพัฒนาคุณภาพชีวิตความเป็นอยู่ คนให้ดียิ่งขึ้น	1.1 คนในชุมชน 1.2 คนภายนอกชุมชน	1.1 การทำกิจกรรมชุมชนร่วมกันของคนหลากหลายศาสนา 1.2 งานเทศกาลต่างๆ 1.3 การอยู่อาศัยของผู้คนเดิมที่เคยอยู่ในอาคารมาก่อน 1.4 เด็กๆ ทำกิจกรรมรอพ่อแม่กลับบ้านตอนเย็น	1.1 ลานกิจกรรมอเนกประสงค์ - Common Area for Community 1.2 พื้นที่ขนาดใหญ่สำหรับจัดงานเทศกาล - Event Area 1.3 พื้นที่สำหรับเด็กที่มาทำกิจกรรมที่หลากหลาย - Activity Area - Learn Point - Library - Playground
2. เพื่อเกิดการกระจายรายได้เข้าสู่ชุมชน และสร้างมูลค่าให้กับพื้นที่ที่เคยหมดประโยชน์ให้กลับมา มีประโยชน์อย่างสมบูรณ์อีกครั้ง	2.1 คนในชุมชน 2.2 คนภายนอกชุมชน 2.3 นักท่องเที่ยว	2.1 ตั้งแผงขายของ 2.2 เก็บแผงขายของ 2.3 แนะนำร้านค้าร้านอาหารต่างๆ ภายในชุมชน 2.4 ขายอาหารของคนในชุมชน 2.5 จ้างงาน	2.1 พื้นที่ตั้งแผงขายของประกอบการค้าขาย 2.2 พื้นที่เก็บแผงขายของ 2.3 พื้นที่แนะนำข้อมูลเบื้องต้น 2.4 ร้านอาหาร - Co-Restaurant

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

วัตถุประสงค์	กลุ่มเป้าหมาย	กิจกรรม	องค์ประกอบโครงการ
3. เพื่อเป็นสถานที่ให้ผู้คนมาพบปะ แลกเปลี่ยนประสบการณ์ความรู้อย่างสร้างสรรค์ และจัดการแก้ไขปัญหาช่องว่างทางสังคมให้ลดลง	3.1 คนในชุมชน 3.2 คนภายนอกชุมชน 3.3 นักท่องเที่ยว	3.1 การพูดคุย พบปะสังสรรค์ กับคนที่รู้จักและเริ่มบทสนทนากับคนแปลกหน้า (คนในชุมชนและคนภายนอก) 3.2 จุดแวะพักของนักเดินทาง 3.3 ให้คำปรึกษาปัญหาชีวิต	3.1 พื้นที่สาธารณะ - Public Park 3.2 พื้นที่พักผ่อนและเติมพลัง - Relaxing Area 3.3 พื้นที่จอดจักรยาน - Bicycle Parking 3.4 พื้นที่ให้คนที่รู้คำตอบและคนที่มีความรู้ได้เกิดบทสนทนาขึ้น - Common Area - Cafe
4. เพื่อส่งเสริมการดูแลด้านการมีส่วนร่วมในการปรับเปลี่ยนสิ่งแวดล้อมรอบข้างให้สมบูรณ์ และปรับปรุงส่งเสริมวัฒนธรรมของคนในชุมชนให้เข้มแข็งรองรับการเจริญเติบโตได้อย่างยั่งยืน	4.1 คนในชุมชน 4.2 คนภายนอกชุมชน 4.3 นักท่องเที่ยว 4.4 กลุ่มคนที่มีความสนใจพิเศษ	4.1 พื้นที่ที่ให้ลองใส่ความคิดสร้างสรรค์ของผู้เข้าใช้โครงการ 4.2 การให้ความรู้ทางด้านศิลปะและประวัติศาสตร์ที่สอดคล้องกับบริบทโดยรอบ 4.3 แนะนำเส้นทางท่องเที่ยวภายในชุมชนและบริเวณโดยรอบ	4.1 พื้นที่สำหรับระดมแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และทดลองสิ่งใหม่ๆ - Experience Area - Workshop 4.2 จัดสรรพื้นที่อาคารเดิมบอกเล่าเรื่องราวด้วยตัวมันเอง - Permanent Gallery 4.3 เส้นทางท่องเที่ยวชุมชน - Community Trekking

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

วัตถุประสงค์	กลุ่มเป้าหมาย	กิจกรรม	องค์ประกอบโครงการ
5. เพื่อเป็นโครงการตัวอย่างการใช้สถาปัตยกรรมภายในเข้ามาแก้ปัญหาชีวิตของผู้คนในชุมชน และสามารถทำผู้คนที่อยู่ในเมืองเข้ามาใช้พื้นที่เดียวกันได้อย่างมีความสุข	5.1 คนในชุมชน 5.2 คนภายนอกชุมชน 5.3 นักท่องเที่ยว	5.1 เป็นพื้นที่ที่ให้เผยแพร่และพักผ่อน	5.1 ลานกิจกรรมกลางแจ้ง - Creative Park

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

1.9 ขอบเขตและขอบข่ายของโครงการในการทำวิทยานิพนธ์

ตารางที่ 1.2 ตารางขอบเขตและขอบข่ายของโครงการในการทำวิทยานิพนธ์

องค์ประกอบ	ขอบข่าย	ขอบเขต
ส่วน Front of the House		
1. ส่วนพื้นที่ส่วนกลางเพื่อคนในชุมชนและเด็กภายในชุมชน		
ลานกิจกรรมอเนกประสงค์ (Common Area)	●	●
ส่วนที่จัดงานเทศกาลต่างๆ (Event Area)	●	●
ส่วนทำกิจกรรมทั่วไปสำหรับเด็ก (Activity Area)	●	●
ส่วนที่ให้ความรู้แก่เด็กและห้องสมุด (Learn Point & Library)	●	●
ส่วนที่สร้างเสริมประสบการณ์สำหรับเด็ก (Playground)	●	●
ห้องน้ำ	●	
2. ส่วนพื้นที่สนับสนุนรายได้และวิถีชีวิตของคนภายในชุมชน		
ส่วนพื้นที่สำหรับตั้งแผงขายของ หรือร้านค้าเล็กๆ	●	●
ร้านอาหารสำหรับคนจากภายในชุมชน (Co-Restaurant)	●	●
ส่วนที่แนะนำข้อมูลเบื้องต้นของชุมชน (Information Area)	●	●
เส้นทางเดินท่องเที่ยวสำรวจชุมชน (Community Trekking)	●	●
3. ส่วนพื้นที่พบปะจากคนภายนอกและคนภายในชุมชน		
พื้นที่สาธารณะ (Park)	●	●
ส่วนพักผ่อนและเติมพลัง (Relaxing Area)	●	●
ส่วนพื้นที่พบปะ พูดคุยกันจากคนภายนอกและคนภายใน (Common Area)	●	●
ร้านกาแฟและร้านอาหารสำหรับพบปะ (Café)	●	●
พื้นที่จอดจักรยาน (Outdoor Bicycle Parking)	●	●
ห้องน้ำ	●	

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

องค์ประกอบ	ขอบข่าย	ขอบเขต
ศูนย์สุขภาพชุมชน	●	●
ร้านกาแฟและร้านอาหารสำหรับพบบปะ (Café)	●	●
พื้นที่จอดจักรยาน (Outdoor Bicycle Parking)	●	●
ห้องน้ำ	●	
4. ส่วนพื้นที่เสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์		
ส่วนสำหรับระดมแลกเปลี่ยนความคิดเห็น (Experience Area)	●	●
ส่วนอาคารเดิมที่บอกเล่าเรื่องราวทางศิลปะและประวัติศาสตร์ (Permanent Gallery)	●	●
ส่วน Back of the House		
5. ส่วนบริการอาคาร		
ส่วนรักษาความปลอดภัย	●	
ส่วนบริการด้านความสะดวก	●	
6. ส่วนสำนักงาน		
ส่วนสำนักงานฝ่ายบริการ	●	
ส่วนสำนักงานฝ่ายประชาสัมพันธ์	●	
ส่วนสำนักงานฝ่ายธุรการ	●	

1.10 ผลประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ผู้คนได้ตระหนักถึงปัญหาในสังคมปัจจุบันในเรื่องการมีส่วนร่วมของสังคม และการใช้สถาปัตยกรรมภายในแก้ไขให้เกิดผลลัพธ์ที่ดีขึ้น
2. ผู้คนได้สำนึกถึงคุณค่าของงานชุมชนที่สอดแทรกตามความเคยชิน ผ่านการจัดระเบียบของนิกอออกแบบ และผู้ใช้งานสามารถต่อยอดให้สมบูรณ์เองได้
3. ส่งเสริมการฟื้นฟูสภาพแวดล้อมในเมืองให้ดียิ่งขึ้น
4. ส่งเสริมด้านความคิดสร้างสรรค์ที่เป็นพื้นฐานของจิตใจของมนุษย์

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 2

ข้อมูลทั่วไป และข้อมูลสนับสนุนโครงการ

2.1 ข้อมูลพื้นฐานสำหรับโครงการ

2.1.1 ความเป็นมาของลักษณะโครงการ

2.1.1.1 ความหมายของคุณภาพชีวิตและแนวทางในการพัฒนาคุณภาพชีวิต

ชีวิตที่มีคุณภาพย่อมเป็นชีวิตที่ประสบความสำเร็จ รู้จักยับยั้งความต้องการทางร่างกายและความต้องการทางอารมณ์ของตนเองให้อยู่ในขอบเขตที่พอดี สามารถใช้ความรู้สติปัญญา ความรู้สึกนึกคิดของตนไม่ก่อให้เกิดความเดือดร้อนเบียดเบียนหรือให้โทษแก่บุคคลอื่นในขณะเดียวกันบุคคลจะต้องมีการศึกษาสูง มีความขยันอดทนประกอบอาชีพที่สุจริต เป็นพลเมืองดีที่มีศาสนาเป็นที่ยึดเหนี่ยวทางใจมีระเบียบ มีวินัย มีกฎเกณฑ์ทางสังคม และแสวงหาความรู้เพิ่มเติม รู้จักใช้ความคิดและสติปัญญาแก้ไขปัญหาสุขภาพและการดำรงชีวิตของตนเอง ซึ่งถือว่าเป็นคุณลักษณะของการมีคุณภาพชีวิตที่ดีของบุคคลในอีกระดับหนึ่ง

นักการศึกษาและนักสังคมวิทยา ได้ให้ความหมายของ “คุณภาพชีวิต” ไว้ว่า หมายถึง “การมีชีวิตที่พัฒนาไปเป็นผู้ใหญ่ที่พึ่งตนเองได้อย่างมีทิศทางสามารถปรับตัวอยู่ในสังคมสิ่งแวดล้อมได้อย่างมีความสุขและทำให้ผู้อื่นเป็นสุขด้วย

โดยสรุปแล้ว “คุณภาพชีวิต” หมายถึง การที่บุคคลสามารถดำรงชีวิตและดำเนินกิจกรรมทั้งหลายของชีวิตด้วยพลังกำลัง ความรู้ และความสามารถทั้งปวงที่ตนมีอยู่ด้วยความราบรื่นทั้งทางร่างกายและจิตใจ รวมไปถึงความปลอดภัย ในชีวิตและทรัพย์สิน โดยได้รับการยอมรับนับถือจากสังคมที่ตนเป็นสมาชิกอยู่ตามสมควร

แนวทางในการพัฒนาคุณภาพชีวิต

1. พัฒนากาย เพื่อมุ่งให้ร่างกายมีสุขภาพแข็งแรงสมบูรณ์ ปราศจากโรคภัย ไข้เจ็บ และความพิการใดๆ
2. พัฒนาทางอารมณ์ เพื่อมุ่งให้อารมณ์มีความสุขสำราญ ไม่มีความเครียด หรือวิตกกังวลต่อการเรียน หรือต่อการปฏิบัติงาน ในหน้าที่รับผิดชอบ มองโลกในแง่ดีขึ้น

3. พัฒนาทางความคิด เพื่อมุ่งให้เป็นคนที่มีความต้องการที่จะรู้และเข้าใจสิ่งต่างๆ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในการคิดค้นหาวิธีป้องกันแก้ไขปัญหาทั้งหลาย ให้ตัวเองได้ดำรงชีพอยู่อย่างสุขสบาย

4. พัฒนาทางจิตใจ เพื่อมุ่งให้เป็นคนที่มีคุณค่า มีประโยชน์ต่อชุมชน เป็นที่พึ่งที่ยึดเหนี่ยวทางใจ มีความมั่นใจว่าชีวิตนี้มีคุณค่า มีความสุขหรือมีชีวิตที่ดีกว่าในอนาคต

2.1.1.2 ความหมายของชุมชน

ชุมชน หมายถึง กลุ่มคนที่มาอยู่รวมกันในพื้นที่หรือบริเวณเดียวกันที่แน่นอน มีวิถีการดำเนินชีวิตคล้ายกัน มีความรู้สึกเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน มีปฏิสัมพันธ์ต่อกันและกันอยู่ภายใต้กฎระเบียบกฎเกณฑ์เดียวกัน ชุมชนจึงมีองค์ประกอบดังต่อไปนี้

1. คน (People) คนเป็นองค์ประกอบสำคัญยิ่งของชุมชนหากปราศจากคนเสียแล้วจะเป็นชุมชนไม่ได้
2. ความสนใจร่วมกัน (Common Interest) คนที่อยู่ในชุมชนนั้นจะต้องมีความสนใจอย่างใดอย่างหนึ่งร่วมกัน และความสนใจดังกล่าวเป็นผลมาจากการอยู่ร่วมกันในอาณาบริเวณ
3. อาณาบริเวณ (Area) คนและสถานที่เกือบจะแยกกันไม่ได้ ต่างก็เป็นส่วนประกอบสำคัญและมีสัมพันธ์กันมีคนที่ต้องมีสถานที่ แต่การจะกำหนดขอบเขตและขนาดของสถานที่ของชุมชนหนึ่งๆเป็นเรื่องยาก
4. ปะทะสังสรรค์ต่อกัน (Interaction) เมื่อมีคนมาอยู่ร่วมชุมชนเดียวกันแต่ละคนต้องมีการติดต่อแลกเปลี่ยนและปฏิบัติต่อกัน
5. ความสัมพันธ์ของสมาชิก (Relationship) ความสัมพันธ์ต่อกันของสมาชิกในชุมชนเป็นสิ่งที่ผูกพันให้สมาชิกอยู่ร่วมกันในชุมชนนั้น
6. วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม ประเพณี (Cultural Traditions) ตลอดจนแบบแผนของการดำเนินชีวิตในชุมชน (Pattern of Community Life) ซึ่งส่วนใหญ่มีลักษณะคล้ายคลึงและเป็นรูปแบบเดียวกัน

ซึ่งสามารถสรุปได้ว่า ชุมชนคือกลุ่มคนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่เดียวกันหรือต่างพื้นที่ก็ได้ แต่กลุ่มบุคคลเหล่านั้นจะต้องมีความสนใจร่วมกัน (Common Interest) มีความสัมพันธ์กัน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

(Relationship) มีการกระทำระหว่างกัน (Interaction) มีความรู้สึก (Sense) และมีพื้นฐานชีวิตอย่างเดียวกัน” คำว่า “มีพื้นฐานชีวิตอย่างเดียวกัน” นั้นหมายความว่า มีสถาบันสังคมหรือมีระบบวัฒนธรรมที่ตอบสนองความจำเป็นเพื่อการดำรงอยู่ของมนุษย์ ได้แก่ สถาบันครอบครัว เครือญาติ การเมืองการปกครอง ศาสนา ศิลปะ เป็นต้น เมื่อพิจารณาจากความหมายนี้ก็พอจะมองเห็นได้ว่าความเป็น “ชุมชน” นั้นไม่ได้อยู่ที่ลักษณะกายภาพ(ต้องอยู่ในอาณาบริเวณเดียวกัน)หรือขึ้นอยู่กับตัวคนเท่านั้น แต่ปัจจัยชี้ขาดความเป็นชุมชนก็คือ “ความสัมพันธ์ระหว่างคนต่อคนในชุมชนนั้น”

ความสำคัญของการพัฒนาชุมชน

เป้าหมายของการพัฒนาชุมชน คือ “คน” ซึ่งเป็นกลุ่มอันหลากหลาย กระจายอยู่ทั่วประเทศ เป็นหมู่บ้าน เป็นชุมชนเมือง เป็นกลุ่มอาชีพ เป็นกลุ่มกิจกรรม ฯลฯ กลุ่มต่าง ๆ เหล่านี้เป็นรากฐานสำคัญของประเทศ เราเห็นพ้องกันว่า การพัฒนาคน เป็นแนวทางการพัฒนาประเทศที่ถูกต้อง การพัฒนาคนจึงเป็นเป้าหมายของ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540 – 2544) และต่อใน แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545 – 2549) รากฐานของประเทศดีขึ้น เจริญขึ้นในทุก ๆ ด้าน ประเทศชาติก็ดีขึ้น เจริญขึ้น เป็นสังคมพัฒนา สังคมพัฒนาดี สมาชิกในสังคมย่อมได้รับผลพวงของการพัฒนาทุกอย่างมันเกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน การเล็งเป้าหมายการพัฒนาไปที่คน ก็คือการเล็งเป้าไปที่ชุมชน จึงเป็นภารกิจของทุกคนที่เกี่ยวข้อง ที่จะต้องร่วมมือกันพัฒนาอย่างจริงจัง รวมทั้งต้องพัฒนาคนเองด้วย เหมือนตนเองเป็นชุมชนหนึ่ง องค์กรทั้งหลายก็ต้องพัฒนาตนเองเช่นเดียวกัน เพราะองค์กรก็มีความเป็นชุมชนด้วย ถ้าเราจินตนาการว่าคนเหมือนเซลล์ (cell) ของประเทศ (ร่างกาย) เซลล์ทุกเซลล์ได้รับการเอาใจใส่ดูแลให้ตี ทำให้พัฒนา ประเทศชาติหรือสังคมไทยเราจะเป็นอย่างไร ลองจินตนาการต่อไป เพราะฉะนั้น เป้าหมายของประเทศ หรือสังคม จึงต้องพัฒนาคนหรือชุมชน

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับชุมชนท้องถิ่น

ชุมชนท้องถิ่น หมายถึง ถิ่นฐานอันเป็นที่อยู่อาศัยของมนุษย์ที่มีความเกี่ยวข้องกับสภาพทางภูมิศาสตร์และระบบความสัมพันธ์ในสังคมซึ่งอิงอาศัยความเอื้ออาทร ความผูกพันและการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกันเป็นเครื่องดำเนินการเพื่อให้มีชีวิตที่ดีร่วมกัน หรือกล่าวอีกนัยหนึ่ง ชุมชนท้องถิ่น หมายถึง การรวมกันของกลุ่มคนที่มีความสัมพันธ์ต่อเนื่องกันทั้งความสัมพันธ์ในเชิงพื้นที่และความสัมพันธ์ทางสังคม

เป็นหน่วยพื้นฐานของการพึ่งพาและการจัดการตนเอง มีการเกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วม ขบวนการขับเคลื่อนทางสังคม และหน่วยจิตวิทยาวัฒนธรรมอันเป็นคุณค่าที่บ่งบอกถึงความเป็นตัวตน (Identity) ของชุมชนโดยเกี่ยวข้องกับอุดมการณ์ สิทธิ และอำนาจในการจัดการ

เหตุผลของการอนุรักษ์ย่านเมืองเก่า

1. เพื่อความทรงจำทางวัฒนธรรม (Cultural Memory) เนื่องจากการรักษาอาคารเก่า คือ การรักษาหลักฐานทางกายภาพในเชิงประวัติศาสตร์ที่ถ่ายทอดคุณค่าและความสามารถของบรรพบุรุษ ให้คนในยุคปัจจุบันและอนาคตได้ศึกษาและชื่นชม

2. เพื่อรักษาปฏิสัมพันธ์ในชุมชน (Successful Proxemics) ซึ่งความสัมพันธ์นี้จะเกิดขึ้นได้อย่างสมบูรณ์เมื่อมีความสมดุลระหว่างคน กิจกรรมและสภาพแวดล้อมภายใน ซึ่งความสัมพันธ์นี้อาจถูกรบกวนจากการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานขนาดใหญ่ได้ ดังนั้นการอนุรักษ์สภาพแวดล้อมของชุมชนดั้งเดิมจะช่วยป้องกันปัญหานี้ได้ และคงไว้ซึ่งปฏิสัมพันธ์ในชุมชน

3. เพื่อรักษาความหลากหลายของสภาพแวดล้อม (Environmental Diversity) ซึ่งช่วยให้สามารถคงลักษณะพื้นถิ่นและช่วยรักษาฝีมือช่างเอาไว้ได้ ชุมชนดั้งเดิมไม่จำเป็นต้องพึ่งพาลักษณะการผลิตและเทคโนโลยีระดับสูงมากนัก ทำให้การไหลออกของเงินทุนและทรัพยากรน้อยลง

4. เพื่อผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจ (Economic Gain) เนื่องจากประหยัดค่าใช้จ่ายในการสร้างอาคารใหม่ขึ้นมาหากอาคารเก่ายังมีสภาพดีอยู่ อาคารและชุมชนดั้งเดิมที่ได้รับการอนุรักษ์ไว้จะสามารถใช้เป็นทรัพยากรทางการท่องเที่ยวได้ อีกทางหนึ่งด้วย

2.1.1.3 ศึกษาความหมาย นิยามลักษณะสังคมและวิถีชีวิตคนเมือง

สังคมกรุงเทพมหานครเป็นสังคมที่มีความซับซ้อน มีความหนาแน่นด้วยประชากร และเป็นที่ยอมรับของคนที่มีความแตกต่างทางพื้นเพ โดยทั่วไปคนที่อาศัยอยู่ในเมืองส่วนใหญ่ไม่ทำการเกษตร ชีวิตประจำวันของคนในเมืองจึงไม่ต้องอาศัยธรรมชาติมากเท่ากับคนในชนบท การไม่ต้องพึ่งธรรมชาติทำให้คนในเมืองเลือกอะไรก็ได้หลายอย่าง เช่น ทำการค้า ทำ

การไม่ต้องพึ่งธรรมชาติทำให้คนในเมืองเลือกอะไรก็ได้หลายอย่าง เช่น ทำการค้า ทำอุตสาหกรรม การก่อสร้างและให้บริการ การใช้ชีวิตมักเน้นความสะดวกสบายและทันสมัยอยู่เสมอ ด้วยรูปแบบการสื่อสารและเทคโนโลยีด้านการคมนาคมที่สะดวกสบาย¹

ลักษณะสังคมเมือง

- ประชากรมีความสัมพันธ์กันแบบ τυதியุมิ ประชากรอยู่อย่างหนาแน่น มีการแข่งขันสูง มีชุมชนอุตสาหกรรมฐานะร่ำรวยและยากจนแตกต่างกัน
- มีอาชีพหลากหลาย ทั้งธุรกิจ การค้า ราชการ ลูกจ้าง อุตสาหกรรม อาชีพบริการ ความสัมพันธ์ของกลุ่มคนมีความผูกพันกันน้อย ต่างรักษาผลประโยชน์ของตนเอง
- ครอบครัวมีความผูกพันน้อย เพราะความจำเป็นในเรื่องของเศรษฐกิจ สมาชิกในครอบครัวมีภาระต้องทำ ไม่ค่อยมีเวลาให้แก่กันอีกทั้งความผูกพันกับเพื่อนบ้านน้อย
- ชุมชนตั้งอยู่ในเขตที่มีผู้อาศัยอยู่เป็นจำนวนมาก เป็นศูนย์กลางความเจริญ มีประชากรหนาแน่นกว่าชนบท มักเกิดปัญหาขึ้นในสังคมมากมาย

วิถีชีวิตคนเมือง

วิถีชีวิตแบบสังคมเมือง (Urbanism) มีลักษณะเด่นคือ การใช้หลักเหตุผลของผลประโยชน์ความเป็นปัจเจกนิยม ยึดถือเวลาเป็นการกำหนดตารางการดำเนินชีวิต และใช้เทคโนโลยีช่วยในการปฏิบัติชีวิตประจำวัน รูปแบบการดำเนินชีวิตด้วยที่อยู่อาศัยเป็นที่พักอาศัยแบบสมัยใหม่ เช่น คอนโดมิเนียม อพาร์ทเมนท์ ซึ่งกระจายทุกทิศทางในสังคมเมืองมีลักษณะเด่นก็คือที่พักใกล้กับที่ทำงานและใกล้จุดศูนย์กลางการคมนาคมและแหล่งธุรกิจ ผู้พักอาศัยเป็นผู้มีการศึกษาระดับปริญญาตรีและทำงานที่มีเงินเดือนประจำหรือในสังคมอุตสาหกรรมที่เรียกว่า “มนุษย์เงินเดือน” วิถีชีวิตต้องการความเป็นส่วนตัวในการพักผ่อนจากการทำงาน เช่น เปิดโทรทัศน์ดู หรือฟังเพลงจากวิทยุ ดูฟุตบอลหรือเล่นอินเทอร์เน็ต การวางตัวภายในห้องเป็นไปตามอุปนิสัยและความชอบส่วนตัว ความสัมพันธ์ทางสังคมของผู้พักอาศัยในอาคารที่พักมีน้อย มีให้พบเห็นการสนทนาระหว่างทางเดินไปห้องพัก การทักทายหน้าลิฟท์ช่วงเวลาที่กลับถึงห้องจากทำงานมักเป็นเวลาค่ำ ช่วงเวลาสั้นๆ เป็นการพักผ่อนเบาๆ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สำหรับผู้ที่มิครอบครัว ภรรยาจะทำหน้าที่แม่บ้าน วิธีชีวิตตอนเช้าจะเตรียมอาหาร และเครื่องใช้สำหรับลูกและสามี รวมทั้งทำความสะอาดเล็กน้อยที่ค้างไว้เมื่อคืนที่ผ่านมา หลังจากสามีไปทำงานเวลาส่วนใหญ่จะอยู่กับลูกในห้องพัก หรือหากเป็นครอบครัวที่ทำงานกับทุกคนช่วงเช้าทั้งสามีและภรรยาจะจัดเตรียมรับผิดชอบการไปโรงเรียนของลูกก่อนที่จะไปทำงานและรับลูกกลับจากโรงเรียนในช่วงเวลาเย็น หากเป็นช่วงเวลาสุดสัปดาห์ผู้พักอาศัยรูปแบบครอบครัวจะใช้เวลาในการทำกิจกรรมต่างๆ แล้วแต่ตัวบุคคล

2.1.1.4 ความหมายของความคิดสร้างสรรค์

ความคิดสร้างสรรค์ เป็นคุณลักษณะทางปัญญาของมนุษย์ในการคิดสิ่งใหม่ขึ้น โดยกระบวนการการแก้ปัญหา โดยความคิดสร้างสรรค์นั้นเปรียบได้เป็นนิสัยอย่างหนึ่งของมนุษย์ ซึ่งสามารถฝึกฝนได้ Creativity มีรากศัพท์มาจากภาษาละติน “Creo” = to create , to make = สร้างขึ้นหรือทำให้เกิด

คุณลักษณะในการคิดสร้างสรรค์

การคิดสร้างสรรค์เป็นกระบวนการคิดแบบหนึ่งที่สามารถพัฒนาได้จากการฝึกฝน ไม่ใช่สิ่งที่ขึ้นอยู่กับพรสวรรค์เพียงเท่านั้น จากการคิดค้นทฤษฎีการเรียนรู้ของ David Kolb ได้มีการแบ่งลักษณะการเรียนรู้ออกเป็น 4 แบบ อันได้แก่ Feeling , Doing , Watching และ Thinking ซึ่งการเรียนรู้ทั้ง 4 แบบนี้สามารถจำแนกผู้เรียนได้เป็น 4 ลักษณะ ได้แก่ Diverging Thinking, Assimilating Thinking, Accommodating Thinking และ Converging Thinking ซึ่งคุณลักษณะที่ผู้คิดสร้างสรรค์ด้านการออกแบบควรจะมีได้แก่ Accommodating Thinking (เป็นคนคิดนอกกรอบกล้าได้กล้าเสีย) และ Converging Thinking (เป็นคนคิดแบบวิเคราะห์) จึงสรุปได้ว่า ผู้คิดสร้างสรรค์มี 2 ประเภท

1. Cognitive หรือเป็นคนคิดในกรอบ จะมีนิสัยมีเหตุผล มีความยืดหยุ่น มีความคิดริเริ่ม มีความละเอียด

2. Affective หรือเป็นคนคิดนอกกรอบ จะมีความซึ่สงสัย มีความคิดซับซ้อน กล้าได้กล้าเสียคิดนอกกรอบ และมีจินตนาการซึ่งจะสามารถจำแนกคนได้ โดยการทำแบบทดสอบทำให้เกิด Workshop ของโครงการเพื่อส่งเสริมการคิดสร้างสรรค์ในทั้งสองรูปแบบ

2.1.2 ประเภทของโครงการ

เป็นย่านสร้างสรรค์ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนภายในชุมชน เพื่อ สภาพความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น โดยมีองค์ประกอบที่หลากหลาย ทั้งด้านเพื่อนชุมชน ศูนย์กลางกิจกรรมชุมชน และเพื่อคนเมือง

Experience Area

Experience Area หมายถึง การจัดพื้นที่การเรียนรู้ทางกายภาพเพื่อให้ผู้ใช้งานสามารถควบคุมการเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ ด้วยตนเองหรือกลุ่มคน

ลักษณะของ Experience Area คล้ายกับศูนย์การเรียนรู้ ซึ่งลักษณะของศูนย์การเรียนรู้มีพื้นฐานจากแนวคิดการศึกษาาระบบเปิดในช่วงทศวรรษ 1960s ถึง 1970s โดยการจัดพื้นฐานการเรียนรู้ให้ผู้เรียนมีโอกาสควบคุมการเรียนรู้เพิ่มขึ้น เพื่อส่งเสริมการท ำ กิจกรรมด้วยตนเองหรือโดยกลุ่ม จะจัดโดยแบ่งกลุ่ม ตามที่ได้รับมอบหมาย การจัดพื้นที่นี้สามารถจัด ภายในห้องเรียนในห้องปฏิบัติการ จะจัดโดยแบ่งออกเป็น 4-6 ศูนย์ ภายในห้องหรือศูนย์เดี่ยวกลาง ห้องหรือมุมใดมุมหนึ่งของห้องหรือ แม้แต่ระเบียบทางเดินก็ได้แต่ต้องสามารถกำจัดเสียงรบกวนต่าง ๆ ได้ หรือจัดไว้ในห้องสมุด แต่ละศูนย์จะจัดในลักษณะเป็นโต๊ะ 1 ตัว และมีเก้าอี้อยู่โดยรอบเพื่อให้ ผู้เรียนได้มีโอกาสเรียน อภิปราย วิจัย แก้ปัญหา หรือทดลองร่วมกัน หรืออาจจัดโต๊ะคอมพิวเตอร์ที่ต่อ เป็น เครือข่ายหรือในลักษณะที่สามารถทำกิจกรรมคนเดียวหรือเป็นกลุ่มเล็กได้ นอกจากนี้ยังจัดใน ลักษณะเป็นคูหาเพื่อกำจัดเสียงรบกวนในขณะที่เรียนหรือทำกิจกรรมจากศูนย์ใกล้เคียง หรือเสียง รบกวนอื่น ที่จะทำให้เสียสมาธิในการเรียน คูหาแบ่งได้เป็น 2 ประเภท คือ คูหาแห้ง (Dry Carrel) และ คูหาเปียก (Wet Carrel) คูหาแห้งจะประกอบด้วยสื่อการเรียนรู้ที่ไม่มีวัสดุอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ ส่วนคูหาเปียกจะประกอบด้วยสื่อการเรียนรู้ที่เป็นวัสดุอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ เช่น เทป เสียง ที่วีมอนิเตอร์ เครื่องเล่นแถบวีดีทัศน์ เครื่องคอมพิวเตอร์ เป็นต้น สื่อการเรียนรู้ที่ประจำในแต่ละ ศูนย์จะอยู่ในรูปแบบสื่อประสมที่แยกตามกิจกรรม หรือเป็นชุดการเรียนรู้ก็ได้

ในการเรียนที่แต่ละศูนย์แยกตามกิจกรรมการเรียนออกจากกัน ผู้เรียนที่แบ่งออกเป็นกลุ่ม ๆ แต่ ละกลุ่มต้องเรียนให้ครบทุกศูนย์ ส่วนศูนย์การเรียนรู้ที่จัดทุกกิจกรรมไว้ในศูนย์เดียว แต่ละกลุ่มต้อง เปลี่ยนกันเข้าไปเรียน

ข้อดีของศูนย์การเรียนรู้

1. เรียนตามอัตราการเรียนรู้ของผู้เรียนแต่ละคนหรือภายในกลุ่ม (Self-Pacing) ศูนย์การเรียนรู้ ช่วยให้ผู้เรียนเรียนตามความต้องการความสามารถของแต่ละคนหรือผู้เรียนภายในกลุ่ม

2. เรียนรู้อย่างกระฉับกระเฉง (Active Learning) ศูนย์การเรียนรู้ช่วยให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมใน ประสบการณ์การเรียนรู้ การตอบสนอง และให้ผลย้อนกลับทันที

3. บทบาทของผู้สอน (Teacher Role) ศูนย์การเรียนรู้จะเปลี่ยนบทบาทของผู้สอนมาเป็นผู้ แนะนำและคอยช่วยเหลือการเรียนรู้มากขึ้น

4. กระบวนการกลุ่ม (Group Process) ส่งเสริมการทำงานเป็นกลุ่ม ภาวะเป็นผู้นำ ยอมรับฟัง ความคิดเห็นผู้อื่น มีปฏิสัมพันธ์ทางสังคม

ข้อจำกัดของศูนย์การเรียนรู้

1. ต้นทุนมาก (Cost) การวางแผน การจัดสร้างศูนย์ การรวบรวมและการจัดวัสดุ ต้องใช้ เวลา มาก รวมทั้งการซื้อวัสดุอุปกรณ์การออกแบบและพัฒนาสื่อการเรียนที่จะนำมาใช้ในศูนย์ก็ต้องใช้ เงินจำนวนมาก

2. การจัดการ (Management) ผู้สอนที่จัดการศูนย์การเรียนรู้ต้องมีการจัดระบบ และการ จัดการห้องเรียนที่ดี

การประยุกต์ใช้ศูนย์การเรียนรู้

1. ศูนย์การเรียนรู้สามารถนำไปใช้กับทุกระดับการศึกษา ทุกรายวิชา

2. ศูนย์ฝึกทักษะ (Skill Centers) ศูนย์นี้ให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะเพิ่มขึ้น โดยได้รับการสอนจาก บทเรียนผ่านสื่อหรือวิธีการอื่นมาก่อน ทักษะพื้นฐานจะทำให้ฝึกและปฏิบัติในศูนย์ จนทำให้มีความชำนาญด้วยตัวผู้เรียนเอง

3. ศูนย์ความสนใจ (Interest Centers) เป็นศูนย์ที่สร้างขึ้นมาเพื่อกระตุ้นให้เกิด ความสนใจ ใหม่ ๆ และให้เกิดความคิดสร้างสรรค์

4. ศูนย์สอนเสริม (Remedial Centers) เป็นศูนย์ที่จะช่วยผู้เรียนที่ต้องการช่วยเสริมความรู้ หรือทักษะที่ยังไม่เพียงพอจากการเรียนปกติ หรือแยกผู้เรียนที่ต้องการความช่วยเหลือเป็นพิเศษ

5. ศูนย์เพิ่มพูนความรู้ (Enrichment Centers) ศูนย์นี้จะกระตุ้นประสบการณ์การเรียนรู้ เพิ่มขึ้นหลังจากที่ผู้เรียน ได้เรียนหรือทำกิจกรรมบรรลุจุดประสงค์ที่ตั้งไว้แล้ว เช่น ผู้เรียนที่มี ความสามารถสูงเรียนบทเรียนคณิตศาสตร์จบแล้ว แต่ยังมีเวลาให้ไปเรียนในศูนย์นั้นที่มีบทเรียนยากเพิ่มขึ้น หรือมีกิจกรรมอื่นให้ทำเพิ่มความชำนาญ หรืออาจจะเป็นศูนย์ที่มีคอมพิวเตอร์ที่มีเกมทาง คณิตศาสตร์

6. ศูนย์สำรอง (Reserved Centers) อาจจะมีศูนย์สำรองไว้ในกรณีที่มีศูนย์แยกกิจกรรม เมื่อ ผู้เรียนทำกิจกรรมในศูนย์ใดเสร็จแล้วจะเข้าไปทำกิจกรรมในศูนย์อื่น แต่ศูนย์นั้นยังไม่ว่างเนื่องจาก ผู้เรียนในศูนย์นั้นยังทำกิจกรรมไม่เสร็จ ก็ให้มารอในศูนย์สำรองนี้โดยมีกิจกรรม ที่สอดคล้องกับเรื่องที่ ศึกษาเตรียมไว้อาจเป็นกิจกรรมในลักษณะผ่อนคลาย ซึ่งจะ ทำให้ไม่ว่างในขณะที่รอหรือรบกวนผู้ที่กำลังทำกิจกรรมในศูนย์อื่น

2.1.3 องค์ประกอบพื้นฐานของโครงการ

2.1.3.1 พื้นที่ส่วนกลางชุมชน

เป็นพื้นที่สำหรับรองรับการทำกิจกรรมที่จะเกิดขึ้นสำหรับคนในชุมชน

2.1.3.2 ห้องประชุมชุมชนหรือ ห้องสัมมนา

การเตรียมสถานที่และอุปกรณ์การสัมมนามีความสำคัญมากเนื่องจากถือเป็นการจัดระเบียบของสภาพแวดล้อม ซึ่งประกอบด้วย

1. การเตรียมสถานที่การตรวจสอบความเรียบร้อย
2. องค์ประกอบในการเลือกห้องสัมมนา รูปแบบการจัดห้องสัมมนา
3. รูปแบบการจัดห้องสัมมนา
4. รูปแบบการจัดเวทีประชุมสัมมนา
5. การจัดห้องรับประทานอาหาร

การเตรียมสถานที่สัมมนา สาเหตุที่ต้องให้ความสำคัญกับการจัดเตรียมสถานที่เป็นอันดับ ตันๆ ก็เนื่องจาก เพื่อให้การสัมมนาเป็นไปอย่างราบรื่นไม่สะดุด และมีข้อบกพร่องน้อยที่สุด สร้างบรรยากาศภายในห้องสัมมนารวมทั้งรอบอาคารสถานที่ให้น่าสนใจและมีบรรยากาศที่สอดคล้องกับ เรื่องที่สัมมนา และสร้างความรู้ภูมิใจให้กับผู้เข้าร่วมสัมมนา ผู้จัดหรือเจ้าภาพในการจัด ข้อมูลที่ควรพิจารณาประกอบการจัดสถานที่สัมมนา มีหลายประเด็นดังนี้

1. จำนวนผู้เข้าร่วมสัมมนา ว่ามีทั้งหมดกี่คน เป็นชายกี่คนหญิงกี่คน จำนวนที่นั่งที่ที่นั่งต่อห้องสัมมนาและควรจัดสำรองไว้เท่าใด
2. จำนวนและขนาดของห้องที่ใช้สัมมนา ห้องจัดสัมมนาต้องไม่กว้างใหญ่เกินไปเพราะจะทำให้โหรงเหรงขณะเดียวกันก็ไม่ควรจะแคบเกินไปทำให้แออัด ดังนั้นจึงควรเหมาะสมกับจำนวนคนเข้าร่วม
3. สถานที่ตั้งของห้องสัมมนา หรือห้องประชุมสามารถเดินทางเข้าถึงได้โดยสะดวก มีบริเวณสถานที่กว้างขวาง ร่มรื่น ปลอดภัย และควรเป็นที่รู้จักของคนทั่วไป มีการระบุชื่ออาคารชั้น ห้องให้ละเอียดชัดเจนในหนังสือเชิญร่วมสัมมนา ที่สำคัญต้องมีป้ายบอกเส้นทางการเข้าสู่ห้องสัมมนาและมีแผนที่ประกอบพอสังเขป เข้าใจง่าย
4. ห้องสัมมนา ห้องรับรอง ห้องน้ำ ควรอยู่บริเวณใกล้เคียงกัน หรือห่างกันบ้างแต่ก็สามารถเข้าใช้ประโยชน์ได้โดยง่ายไม่ซับซ้อนยุ่งยาก
5. ภายในห้องต้องมีอากาศถ่ายเทสะดวก ซึ่งหมายถึงการมีระบบพอกอากาศ หรือเครื่องกรองอากาศที่ได้รับการติดตั้งได้มาตรฐาน มีระบบการควบคุมอุณหภูมิ ควบคุมแสงสว่าง รวมไปถึงระบบเสียงที่เหมาะสม
6. มีเครื่องอำนวยความสะดวก จัดระบบโสตทัศนูปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้อำนวยความสะดวกที่จำเป็นพร้อมทั้งผู้ดูแลไว้ครบครัน
7. จัดทำแผนผังห้องประชุมสัมมนา ติดลูกศรชี้บอกทางเข้าออก และติดป้ายบอกชื่อห้องประชุมสัมมนาให้ชัดเจน
8. จัดเตรียมป้ายชื่อวิทยากร ป้ายชื่อประธาน ป้ายชื่อประจำตัวผู้เข้าร่วมสัมมนา ป้ายรับลงทะเบียน ในกรณีที่มีผู้เข้าร่วมสัมมนาจากหลายแห่ง ป้ายประชาสัมพันธ์ ฯลฯ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใด ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

9. การวางแผนออกแบบเวทีสัมมนา ให้มีความเหมาะสมกับเรื่องและบรรยากาศ ขนาดของเวทีสัมมนาไม่ใหญ่หรือเล็กเกินความจำเป็น

องค์ประกอบของห้องสัมมนา

ควรเป็นห้องที่มีอากาศถ่ายเทไม่อับ มีแสงสว่างระดับที่เหมาะสมเป็นห้องที่ไม่อยู่ใกล้ที่จอดรถซึ่งจะทำให้ผู้เข้าประชุม เสียสมาธิ และไม่อยู่ใกล้แหล่งที่มีกลิ่นแรง เช่น ที่เก็บขยะ โรงอาหาร เป็นต้น

รูปแบบการจัดห้องสัมมนา

ควรจัดให้วิทยากรมองเห็นหน้าผู้เข้าร่วมสัมมนาได้ทุกคนมีช่องทางเดินสะดวก คล่องตัว ไม่แคบเกินไป จัดสภาพแวดล้อมให้ดูสบาย สะอาด สามารถจัดรูปแบบได้ตามความเหมาะสม หรือความนิยม โดยยึดประโยชน์ที่ได้รับและความสะดวกเป็นหลัก ส่วนการจัดวางโต๊ะนั่งของห้องสัมมนาแต่ละขนาด สามารถจัดได้ดังนี้

1. ห้องสัมมนาขนาดใหญ่ ถ้าผู้เข้าร่วมสัมมนามีจำนวนมากต้องจัดห้องประชุมขนาดใหญ่โดยต้องจัดโต๊ะวิทยากรไว้ด้านหน้า สูงกว่าโต๊ะผู้เข้าร่วมสัมมนา
2. ห้องสัมมนาขนาดกลาง ผู้เข้าร่วมสัมมนา 30-50 คน จัดโดยประยุกต์จากห้องสัมมนาขนาดใหญ่หรือเล็กตามเหมาะสม ถ้าเป็นห้องสัมมนาขนาดใหญ่ก็ใช้ฉากกั้นที่สามารถป้องกันเสียงรบกวนกันได้ หรือถ้าประยุกต์จากห้องสัมมนาขนาดเล็กก็จัดโต๊ะเก้าอี้ให้เหมาะสมประหยัดเนื้อที่ที่สุด
3. ห้องสัมมนาขนาดเล็ก ผู้เข้าร่วมสัมมนา 10-20 คน
 - 1) จัดเรียงโต๊ะ เป็นรูปตัว U หรือ ตัว V วิทยากร หรือประธานนั่งหัวโต๊ะ ด้านซ้ายและขวา วิธีนี้จะใช้สำหรับการประชุมกลุ่มย่อย ผู้เข้าร่วมสัมมนาจะเห็นและร่วมกิจกรรมได้ดี มีมุมมองได้กว้าง และทั่วถึง
 - 2) การจัดเรียงโต๊ะ เป็นรูปตัว O โดยวิทยากร หรือ ประธานนั่งหัวโต๊ะ เลขาธิการนั่งด้านตรงข้าม ผู้เข้าร่วมสัมมนานั่งรอบๆ
 - 3) การจัดวางเรียงโต๊ะเป็นรูปตัว L วิทยากรหรือประธานจะนั่งแยกต่างหาก หันหน้าเข้ากึ่งกลางตัว L ผู้เข้าร่วมสัมมนา นั่งเรียงกันอีกด้านตามความยาวของรูป L

- 4) จัดวางเรียงแบบโต๊ะกลม และสี่เหลี่ยม วิทยากรหรือประธาน นั่งอยู่หัวโต๊ะด้านหน้า ผู้เข้าร่วมสัมมนา นั่งรอบๆ โต๊ะจัดถ่าย สะดวก อาจมีโต๊ะเดี่ยว หรือหลายโต๊ะก็ได้โดยวิทยากร หรือ ประธานเลือกนั่งตามสะดวก

2.1.3.3 ห้องสมุดเพื่อเด็กในชุมชน

การออกแบบทั้งภายในและภายนอกห้องสมุดเป็นสิ่งที่มีความสำคัญประการหนึ่ง ในการ ดึงดูดให้คนทั่วไปสนใจที่จะเข้ามาใช้บริการ จะเห็นได้ว่าห้องสมุดใดที่มีคนทั่วไปเข้ามา ใช้บริการ เป็นจำนวนมาก แสดงว่าห้องสมุดประสบความสำเร็จในการให้บริการ เนื่องจาก ช่วยอำนวยความสะดวก ในการให้บริการแก่ผู้ใช้และสามารถให้บริการได้ตรงกับความต้องการของผู้ใช้บริการใน ระยะเวลาที่รวดเร็วทันต่อการใช้งานของผู้ใช้ อีกทั้งห้องสมุดมีการ จัดบริการภายในห้องสมุดที่ หลากหลาย ไม่ว่าจะเป็นการจัดให้มีร้านกาแฟ ร้านขายอาหาร ร้านขายเครื่องดื่ม ร้านขายของที่ระลึก จากห้องสมุด ลานแสดงกิจกรรม มุมสำหรับฟังเพลง ดุริตโธ ห้องออกกำลังกาย ร้านถ่ายเอกสาร ห้องเรียนพิเศษ ลานกิจกรรม และอื่นๆ นับว่า เป็นสิ่งที่ช่วยดึงดูดให้ผู้คนที่มาใช้บริการห้องสมุดมาก ขึ้น และมีแนวโน้มที่ดีเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ อีกทั้งยังช่วยปรับเปลี่ยนทัศนคติของคนทั่วไป ที่มีความคิด ความเข้าใจที่ผิดว่า ห้องสมุด เป็นสิ่งที่น่าเบื่อ เพราะเป็นสถานที่ที่มีแต่หนังสือ จึงเป็นสถานที่ที่มีไว้อ่านหนังสือหรือทำ รายงาน ทำการบ้าน ซึ่งจะเห็นได้ว่าลักษณะการใช้ชีวิตของคนในปัจจุบัน เปลี่ยนแปลงไป ห้องสมุดจึงจำเป็นต้องมีการปรับเปลี่ยนให้เข้ากับวิถีชีวิตของคนในสังคมให้มากขึ้น

การออกแบบห้องสมุดมีบทบาทต่อการดึงดูดให้ผู้ใช้เข้ามาใช้บริการมากที่สุด ใน ปัจจุบันเราจะเห็นได้ ว่าหลายๆประเทศมีความพยายามที่จะให้คนเข้ามาใช้บริการใน ห้องสมุดมากขึ้น โดยมีการออกแบบ ห้องสมุดให้เกิดความน่าสนใจและดึงดูดต่างๆ ดังนี้

(1) ภายนอกอาคาร ควรมีความทันสมัย และมีความแปลกใหม่น่าสนใจ มี เอกลักษณ์เฉพาะตัว อย่างเช่น การออกแบบอาคารให้มีรูปร่างเหมือน ห้างสรรพสินค้า ซึ่งทำให้คนทั่วไปเกิดความสนใจและ ดึงดูดให้เข้ามาใช้บริการ ห้องสมุด

(2) ภายในอาคาร ควรเน้นความหรูหราซึ่งจะช่วยทำให้ผู้ใช้เกิดความ ประทับใจในการใช้บริการของ ห้องสมุดประกอบกับรูปลักษณ์ที่ทันสมัย ย่อมดึงดูด ให้ผู้ใช้เข้ามาใช้บริการ อีกทั้งมีการใช้โทนสีในการ ตกแต่งในแต่ละส่วนของห้องสมุด

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ได้อย่างลงตัวและมีความน่าดึงดูด รวมถึงชั้นวางหนังสือที่มีมีการ ตกแต่งชั้นวางหนังสือให้เกิดความแปลกใหม่และสวยงาม เหมาะสมต่อการใช้งาน และมีความหลากหลาย นอกจากนี้โต๊ะและเก้าอี้ก็เป็นสิ่งสำคัญที่จะต้องเน้นความสวยงาม มีความแปลกใหม่ ทันสมัย มีรูปทรงที่หลากหลาย และสามารถปรับเปลี่ยนให้เหมาะสมต่อการใช้งานได้ มีการออกแบบ ที่ทันสมัยเพื่อปรับให้เข้ากับยุคสมัยใหม่ เพื่อดึงดูดให้ผู้เกิดความรู้สึกประทับใจและมีความต้องการ อยากรที่จะกลับมาใช้บริการที่ห้องสมุดอีกครั้ง

(3) สีสนของห้องสมุด จะพบว่ามีการใช้สีสนที่สดใสภายในห้องสมุดมากขึ้น นอกจากใช้สีโทนเรียบๆ หรือสีอ่อน ๆ เพื่อให้ห้องสมุดรู้สึกมีชีวิตชีวามากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งห้องสมุดเด็กนับว่าสีสนเป็น สิ่งที่สำคัญมากที่สุดอย่างหนึ่งในห้องสมุดเด็ก ๆ สีสนจะเป็นสิ่งที่ดึงดูดให้เด็กๆ เข้ามาใช้บริการใน ห้องสมุดมากขึ้น ช่วยทำให้เกิดบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ที่ดีให้แก่เด็ก

(4) แสงสว่าง ห้องสมุดที่ดีจะต้องมีแสงสว่างที่เพียงพอ มีการเน้นใช้แสงสว่างจากธรรมชาติให้มากที่สุด เพื่อช่วยประหยัดพลังงานไฟฟ้าภายในห้องสมุด อีกทั้งยังช่วยให้ผู้ที่มาใช้บริการสามารถมองเห็นได้ชัดเจน โดยเฉพาะอย่างยิ่งเวลาอ่านหนังสือจำเป็นต้องใช้แสงสว่างที่เพียงพอเพื่อไม่ให้เสียสายตา เวลาอ่านหนังสือหรือขณะใช้คอมพิวเตอร์

(5) ความสะดวกสบายของผู้ใช้ สามารถเคลื่อนย้ายโต๊ะหรือเก้าอี้ได้ตามความต้องการของผู้ใช้ จาก เมื่อก่อนจะเน้นความเป็นระเบียบเรียบร้อยของห้องสมุด แต่ในปัจจุบันผู้ใช้สามารถเคลื่อนย้ายได้ตาม ต้องการ แม้ว่าจะทำให้ห้องสมุดขาดความเป็นระเบียบ แต่จะทำให้ผู้ใช้ได้มีการปรับเปลี่ยนอิริยาบถได้ ตามต้องการ ไม่ว่าจะนั่ง นอนก็สามารถทำได้ ซึ่งเป็นการพักผ่อนไปในตัว ผู้ใช้จะเกิดความรู้สึกพึงพอใจและผ่อนคลาย ให้ความรู้สึกเหมือนอยู่ที่บ้าน

(6) ป้ายและสัญลักษณ์ เป็นสิ่งที่ช่วยแจ้งบริการที่มีอยู่ในห้องสมุดและยังเป็นสิ่งที่ช่วยนำทางให้ ผู้ใช้บริการสามารถไปยังบริการต่างๆที่ห้องสมุดจัดบริการไว้ได้อย่างถูกต้อง ไม่เกิดการหลงทางหรือ สับสน นอกจากนั้นยังเป็นสิ่งที่ช่วยแจ้งการเดินทางภายในห้องสมุด กฎการใช้ห้องสมุด บทบาทหน้าที่ ของห้องสมุด แสดงสถานที่ตั้งของห้องสมุด แพนผังห้องสมุด แสดงเลขหมู่หนังสือที่ชั้นหนังสือ ป้าย

แสดงการห้ามสูบบุหรี่ แสดงข้อมูลที่จะใช้ประชาสัมพันธ์ข่าวสารของห้องสมุด ป้าย โฆษณาการอ่าน รวมทั้งคาคมหรือข้อคิดดีๆ ให้แก่ผู้ที่มาใช้บริการได้อีกด้วย อีกทั้ง การทำป้ายที่ดีจึงต้องมีความชัดเจน และเข้าใจได้ง่าย มีการจัดวางในตำแหน่งที่ เหมาะสม คือสามารถมองเห็นป้ายได้ง่าย ไม่ถูกบดบังหรือ อยู่ในตำแหน่งที่ไม่ สามารถมองเห็นได้ ย่อมก่อให้เกิดปัญหาในการใช้บริการ

(7) เฟอร์นิเจอร์ เฟอร์นิเจอร์ที่อยู่ในห้องสมุดต้องมีความทันสมัย มีโต๊ะและ เก้าอี้ที่มีรูปทรงที่แปลก ใหม่ หลากหลายรูปแบบ เต็มไปด้วยสีสัน จะช่วยทำให้ ห้องสมุดดูมีชีวิตชีวา อีกทั้งยังต้องมีการ ออกแบบเพื่อให้ดึงดูดให้ผู้ใช้เกิดความ ต้องการอยากมาใช้บริการภายในห้องสมุดมากขึ้น รวมทั้งมี การนำรูปปั้นหรือ ศิลปะอื่นๆ เช่น ภาพวาดจิตรกรรม มาตกแต่งในห้องสมุดเพื่อเพิ่มความสวยงามใน ห้องสมุด โดยคำนึงถึงความเหมาะสมต่อสภาพแวดล้อมภายในห้องสมุด และยังช่วย สร้างแรงบันดาลใจให้แก่ผู้ใช้ห้องสมุดได้อีกด้วย

(8) อุปกรณ์ มีความสำคัญต่อห้องสมุดเป็นอย่างมาก จะต้องมีการจัดเตรียม อุปกรณ์ที่เป็นเครื่องมือ เครื่องใช้ไว้บริการผู้ใช้ เพื่ออำนวยความสะดวกต่อความ ต้องการในการใช้งานของผู้ใช้ เช่น กระดาน ไวท์บอร์ด ปากกาและแปรงลบกระดาน ไวท์บอร์ด โปรเจคเตอร์ที่มีไว้นาเสนองานภายในห้องสมุดหรือ เพื่อประกอบการ เรียนการสอน

2.1.3.4 ร้านอาหารโดยชุมชน

1. ส่วนร้านอาหารและครัวร้านอาหาร

เนื่องจากในปัจจุบันประเทศไทยมีการตื่นตัวในการทานอาหารแบบ ตะวันตกและใช้ ลักษณะและวิธีการขายอาหารมาจากภาษาต่างประเทศในการแยก ประเภทของอาหาร ซึ่งสามารถ แบ่งได้ดังนี้

- 1) Snack Bar Service
- 2) Cafe' Service
- 3) Self Service Cafeteria
- 4) Coffee Shop Service

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ลักษณะของร้านอาหารมีห้องครัวแยกออกจากห้องทานอาหาร อาหารที่เตรียมพร้อมแล้วจะ ถูกรวบรวมไว้บนเคาน์เตอร์เล็ก อาจมีอาหารหลัก 2-3 อย่างให้เลือกเท่านั้น

2.องค์ประกอบของร้านอาหาร ได้แก่

- 1) พื้นที่รับประทานอาหาร (Dining Area)
- 2) ห้องน้ำบริการสำหรับลูกค้า (Public Toilets)
- 3) ส่วนเก็บเงิน (Cashier)
- 4) ห้องครัว(Kitchen)
- 5) ห้องเปลี่ยนเครื่องแต่งกายพนักงาน (Locker Room)
- 6) ห้องผู้จัดการ (Manager Room)
- 7) ห้องน้ำพนักงาน (Staff Toilets)

3.การจัดร้านอาหาร

สิ่งที่ต้องคำนึงถึงในการจัดร้านอาหารได้แก่

- 1) การวางผังความสัมพันธ์ระหว่างโต๊ะอาหาร เคาน์เตอร์ ครัว และเนื้อที่ใส่สอยอื่นๆ
- 2) ตำแหน่งทางเข้าออกและประตูเพื่อความสะดวกของลูกค้า
- 3) ตำแหน่งเข้าออกของService รวมถึง Storage
- 4) วัสดุที่ใช้ในการตกแต่งโดยเฉพาะวัสดุที่จับปูพื้น
- 5) การออกแบบวิธีการจัดโต๊ะเก้าอี้และเครื่องเรือนชนิดอื่นๆ
- 6) การให้แสงสว่างในส่วนต่างๆ
- 7) ระบบการระบายอากาศและกลิ่นอาหาร

4. ทางเข้าร้านอาหาร

จะต้องคำนึงถึงสิ่งต่างๆ ดังต่อไปนี้

- 1) ตำแหน่งนี้จะต้องสามารถมองเห็นได้ชัดเจนจากภายนอกเพื่อความสะดวกของลูกค้า
- 2) การให้แสงสว่างเพื่อความเด่นชัดของทางเข้า

3) ทางเข้าที่สามารถจะเห็นการโชว์ทำอาหาร เพื่อดึงดูดความสนใจของลูกค้า

4) ทางเดินของลูกค้าและบริการ

5. เครื่องเรือนในส่วนของร้านอาหาร มี อยู่ 4 ประเภท คือ

- a. เคาน์เตอร์บาร์
- b. Built-in Furniture
- c. โต๊ะลอยตัว
- d. โต๊ะอาหารชนิดที่ปรับได้สามารถนำมาปรับให้เหมาะสมจำนวนลูกค้า เคาน์เตอร์นี้มักจะใช้ร่วมกับโต๊ะที่แยกออกต่างหาก เพิ่มลูกค้าที่มากขึ้นเป็นกลุ่มใหญ่ในจำนวนที่แตกต่างกันเลือกที่นั่งได้ ส่วนสตูลนั้นมีหลายแบบเป็นแบบติดตายหรือลอยตัวก็ได้เป็นแบบมีพนักพิงหรือไม่มีพนักพิงก็ได้

6. ส่วนรับประทานอาหาร

โต๊ะและเก้าอี้ในส่วนรับประทานอาหาร ควรเป็นโต๊ะที่มีรูปแบบเดียวกัน ต่างกันที่ขนาดและของโต๊ะตามจำนวนที่นั่ง เช่น 2 ที่นั่ง 4 ที่นั่ง ทั้งนี้อาจจะเป็นไปได้ทั้งโต๊ะเหลี่ยมและโต๊ะกลม โดยส่วนมากร้านอาหารมักใช้โต๊ะสี่เหลี่ยมในการจัดวางเนื่องจาก สามารถยืดหยุ่นการใช้งานได้ดีกว่า และสามารถ ต่อโต๊ะเพิ่มได้โดยง่าย หากมีลูกค้ามากกว่า 47 คน รวมถึงมีเนื้อที่มากกว่าโต๊ะกลม ขณะเดียวกันการ จัดที่นั่งแบบ Banquette หรือ BENCH ยาวไปตามผนังนั้น ก็สามารถช่วยในการประหยัดพื้นที่ และใช้จัดโต๊ะแบบกลุ่มได้ดี

7. บรรยากาศและสภาพแวดล้อม

1) การให้แสงสว่าง โดยทั่วไปการให้แสงสว่างในร้านอาหารอยู่ที่ประมาณ 35 ลูเมน ส่วนเก็บเงินและส่วนโชว์อาหารอยู่ที่ 56 ลูเมน ในส่วนรับประทานอาหารควรให้แสงที่นุ่มนวล เพื่อให้ลูกค้าสามารถผ่อนคลายอารมณ์ จัดบรรยากาศให้ลูกค้ารู้สึกสบายและผ่อนคลายออกจากความวุ่นวายและสับสนจากภายนอก สีที่ใช้ควรอยู่ในวรรณะร้อนเพื่อเพิ่มความน่ารับประทานของอาหาร

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2) ระบบถ่ายเทอากาศและกลิ่น เพื่อป้องกันกลิ่นและควันจากครัว ควรจะมีการระบายอากาศที่นอกเหนือจากการใช้ระบบปรับอากาศ คือมีการติดตั้งเครื่องดูดอากาศหรือระบายอากาศในส่วนบริการร้านอาหาร นอกจากนี้แล้วภายในครัวเองควรมีพัดลมดูดอากาศต่างหากเพื่อป้องกันกลิ่นและควันที่ตะเล็ดลอดออกไปข้างนอก นอกจากนี้ยังป้องกันมิให้คราบน้ำมันและเขม่าควันจับตามเพดานและผนังอีกด้วย

8. ฉากกันทางเข้าครัว

โดยปกติแล้วบริการจะต้องเดินเข้าออกระหว่างส่วนครัวและส่วนรับประทานอาหารตลอดแทบทั้งวัน ดังนั้นจึงควรออกแบบในส่วนเข้าออกจุดนี้ให้มีความกว้างพอสมควรแต่ก็ต้องมีฉากกันเพื่อบัง ความไม่น่ามองของสภาพภายในห้องครัว

9. ความสัมพันธ์ของพื้นที่ในส่วนต่างๆ

โดยปกติทั่วไปแล้วในการทานอาหารของแต่ละบุคคลใช้พื้นที่ประมาณ 1.6 ตร.ม. พื้นที่บริการ 15% ของพื้นที่รับประทานอาหารทั้งหมด ครัวประมาณ 30% ของพื้นที่ทั้งหมด พื้นที่สำหรับเตรียมอาหาร 15% ของพื้นที่ครัว พื้นที่เก็บอาหาร 25% ของครัว พื้นที่ทิ้งขยะประมาณ 5 % ของพื้นที่ครัว

10 .พื้นที่ครัว แบ่งออกเป็น 6 ส่วนได้แก่

1. HOT KITCHEN บริเวณนี้เป็นบริเวณที่สำคัญที่สุดเพราะเป็นที่ปรุงอาหารไม่ว่าจะเป็น ทอด บั๊ง ต้ม อบ ย่าง ผัดอุปกรณ์ที่ใช้ในบริเวณนี้คือ เตาแก๊ส เตาอบ เตาอุ่นอาหารให้ร้อน อ่าง ล้างมือ ล้างภาชนะ โดยใน ส่วนนี้อาจจะต้องมีส่วนการเตรียมเนื้อเพื่อนำมาประกอบอาหาร ซึ่งการเตรียมเนื้อต้อง มีอุปกรณ์รองรับการเนื้อและกระดูก จะทำให้เกิดการเลอะเทอะ อาจจัดบริเวณห้องเตรียมเนื้อแยกไปเป็นห้องเล็กเพื่อสำหรับเตรียมเนื้อโดยเฉพาะก็ได้แต่ต้องอยู่ใกล้กับส่วนปรุงอาหาร

2. COLD KITCHEN คือแผนกเตรียมอาหารประเภทสลัด ออเดิร์ฟ ขอสำหรับสลัดหรือทำอาหารที่ต้องใช้ความเย็นเสมอ จำเป็นต้องใช้

ห้องแคะสลัก พ่อครัวต้องมีความชำนาญหลายอย่าง มีข้อคำนึงถึงคือ การเตรียมอาหารประเภท ผักจะมีส่วนที่ต้องตัดทิ้งและจะต้องใช้น้ำเป็นองค์ประกอบในการเตรียมดังนั้น ควรมีอ่างล้างจานอยู่ใกล้กับบริเวณนี้

3. PANTRY KITCHEN คือแผนกที่รับผิดชอบของหวาน ขนมหวาน ตลอดจนไอศกรีมต่างๆ

4. FOOD SERVICE บริเวณเตรียมอาหารก่อนที่จะไปถึงส่วนต่างๆ ที่เป็นที่เก็บเหล่าและเครื่องตีจะต้องมีชั้นวางของวางถึง และตู้เย็น ซึ่งมีการควบคุมอุณหภูมิต่างๆ แล้วแต่ชนิดอาหาร

5. WASHING AREA บริเวณที่ใช้ในการล้างถ้วย ช้อน ชาม ส้อม ทุกชนิด มักมีเครื่องล้างภาชนะแยกกันไปตามแต่ละชนิด โดยมีคนควบคุม และตรวจสอบความสะอาด

6. DISPENSER BAR เป็นจุดหน้าสุดของครัว สำหรับตรวจเช็คอาหาร เป็นที่บริเวณพักอาหาร คือส่วนที่นำอาหารจากส่วนปรุงไปสู่ส่วนบริการ โดยใช้พนักงานในกรณีที่มีการบริการหรือลูกค้ายกไปเองในกรณีที่มีการช่วยตัวเอง

2.1.4 สายการบริหารและอัตรากำลังพื้นฐาน

เนื่องจากโครงการเป็นโครงการเสนอแนะ จึงมีการอ้างอิงสายการบริหารและอัตรากำลังพื้นฐานมาจากกรณีศึกษา

2.2 กรณีศึกษาเปรียบเทียบ

การศึกษาในหัวข้อนี้จะเป็นการศึกษาตัวอย่างอาคารที่มีลักษณะการใช้งาน แนวความคิด คุณลักษณะ และภาพลักษณ์ของการออกแบบบางส่วน ที่สามารถนำข้อมูลที่ได้มาปรับใช้ในโครงการ โดยเปรียบเทียบจากอาคารตัวอย่างต่างๆ ดังนี้

- 1) ศึกษาจุดประสงค์และองค์ประกอบของโครงการ
- 2) ศึกษาแนวความคิดของการออกแบบ
- 3) ศึกษาการเชื่อมต่อระหว่างพื้นที่ในอาคารและนอกอาคาร
- 4) ศึกษาการเชื่อมต่อระหว่างโครงการกับชุมชนข้างเคียง
- 5) ศึกษาการใช้งานของพื้นที่ ส่วนต่างๆ ของอาคาร

โครงการที่นำมาศึกษาสามารถแบ่งออกเป็น

2.2.1 โครงการตัวอย่างในประเทศ

2.2.1.1 โครงการบ้านข้างวัด

2.2.2 โครงการตัวอย่างในต่างประเทศ

2.2.2.1 Huashan 1914

2.2.2.2 Cam Thanh Community House

2.2.2.3 Nam Dam Homestay and Community House

2.2.2.4 Civic Common

2.2.2.5 Naoshima Art House Project

2.2.1 โครงการตัวอย่างในประเทศ

2.2.1.1. โครงการบ้านข้างวัด

ที่ตั้ง : ชุมชนวัดรำเปิง จังหวัดเชียงใหม่

ประเภทโครงการ : ศูนย์การค้าระดับชุมชน

พื้นที่โครงการ : 6,900 ตารางเมตร

องค์ประกอบของโครงการ

1. ร้านขายของที่ระลึก
2. โฮมสเตย์ สำหรับนักท่องเที่ยว
3. ศูนย์ฝึกอาชีพ งานหัตถกรรม
4. พื้นที่ส่วนกลางของโครงการ
5. โฮมออฟฟิศ
6. ร้านอาหารพื้นเมือง
7. ห้องสมุด

ความเป็นมาและแนวความคิดในการออกแบบของโครงการ

โครงการบ้านข้างวัดเป็นศูนย์การค้าของชุมชน ภายใต้แนวคิดของชุมชนเล็กๆ ที่ต่าง ถ้อยทีถ้อยอาศัยเพื่อคงไว้ซึ่งวิถีชีวิตที่เรียบง่ายและเกื้อกูลกัน งานออกแบบชิ้นนี้เป็นการ ออกแบบเพื่อชุมชนด้วยความมุ่งมั่นที่จะผลักดันให้สังคมหันมาเห็นคุณค่าของวิถีชีวิตแบบ ดั้งเดิมที่สามารถประยุกต์ให้เข้ากับสังคมปัจจุบันได้ นอกจากนี้จะเป็นย่านที่อยู่อาศัยแล้ว แต่ละ บ้านยังเปิดเป็นร้านค้าเล็กๆ สำหรับนักท่องเที่ยวทั้งไทยและต่างชาติ และยังมีกิจกรรมที่เปิด ให้บุคคลภายนอกที่สนใจสามารถนำสินค้ามาออกบูธวางขายในโครงการได้ ตามเทศกาลต่างๆ และคนในชุมชนก็สามารถใช้เป็นพื้นที่สำหรับเล่นกีฬาเช่น ปิงปอง แบดมินตัน หรือเปตอง เพื่อส่งเสริมสุขภาพที่ดีให้กับคนในชุมชน

รูปที่ 2.1 ภาพถ่ายทางอากาศของโครงการที่แสดงถึงความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันกับบริบทของชุมชน

รูปที่ 2.2 แสดงการใช้ลานในการจัดกิจกรรมต่างๆ ให้คนในชุมชนเข้ามาใช้ประโยชน์ได้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 2.3 พื้นที่ลานกิจกรรมถูกโอบล้อมไปด้วยร้านขายของ ทำให้เป็นจุดสนใจในการเชื่อมทุกอย่างในโครงการเข้าด้วยกัน

รูปที่ 2.4 ร้านขายของในโครงการเป็นบ้านสองชั้น ครึ่งไม้ครึ่งปูน และการใช้วัสดุที่มาจากท้องถิ่น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สรุปโครงการตัวอย่าง

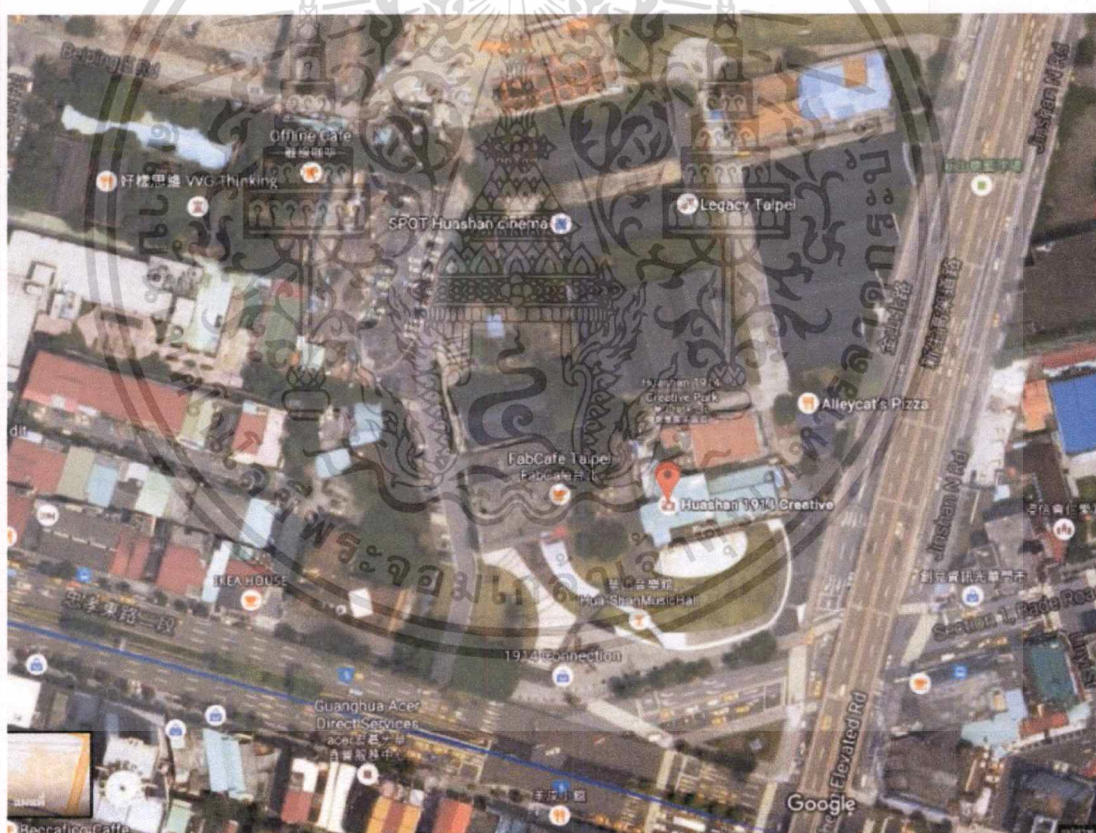
โครงการนี้เป็นโครงการตัวอย่างในด้าน ที่รักษาความเกื้อกูลแบบวิถีชาวบ้านไว้ได้อย่าง น่าสนใจ เป็นบทพิสูจน์ของการนำแนวคิดเชิงออกแบบไม่ว่าจะเป็นเรื่องการวางผัง องค์ประกอบ โครงการและความคิดสร้างสรรค์มาประยุกต์ใช้เพื่อช่วยยกระดับคุณภาพชีวิตของชุมชน

2.2.2 โครงการตัวอย่างในต่างประเทศ

2.2.2.1 Huashan 1914

ที่ตั้ง : ไทเป ประเทศไต้หวัน

พื้นที่โครงการ : 28,700 ตารางเมตร

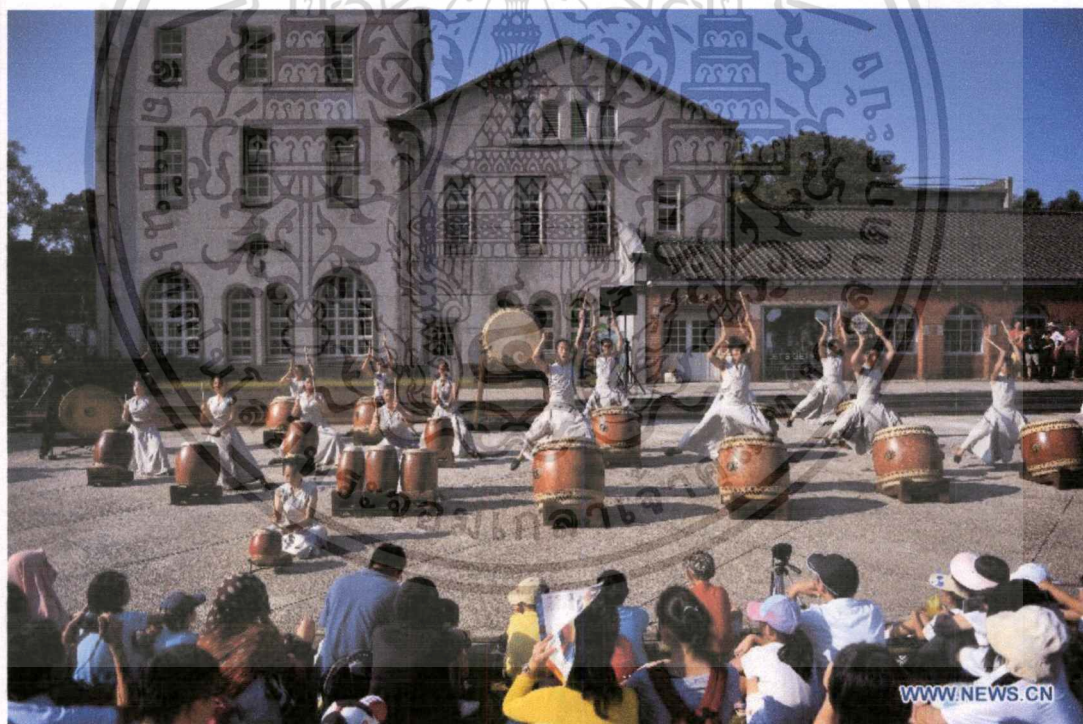

รูปที่ 2.5 ภาพถ่ายทางอากาศของโครงการ

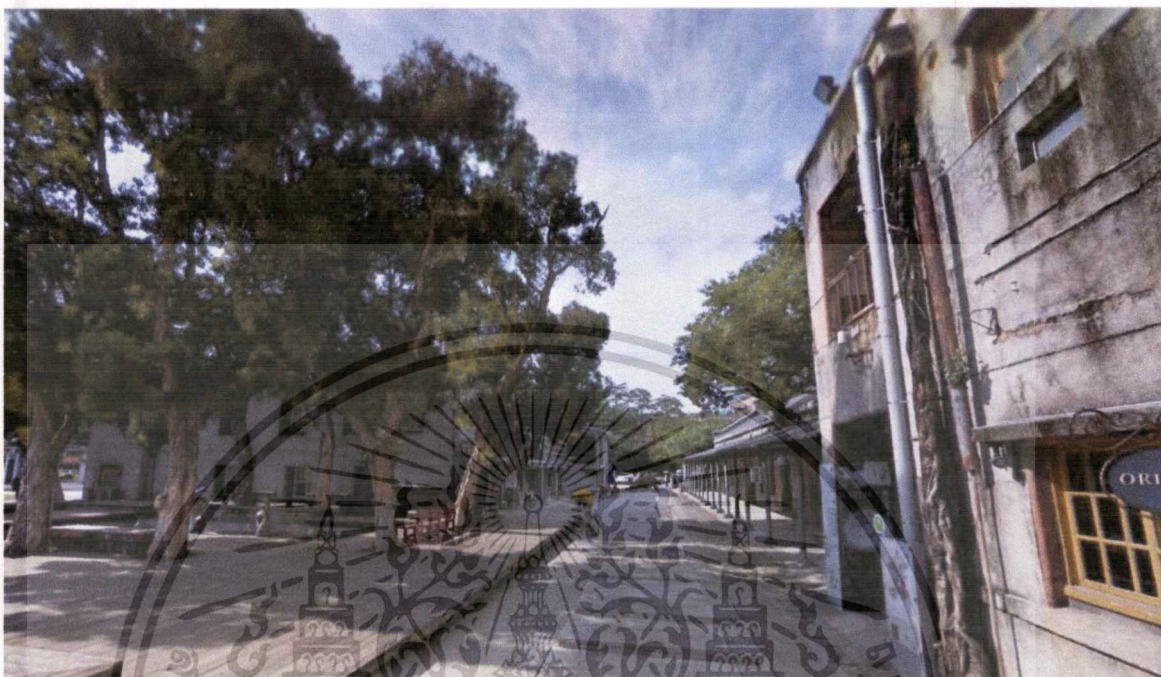
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ความเป็นมาและแนวความคิดในการออกแบบของโครงการ

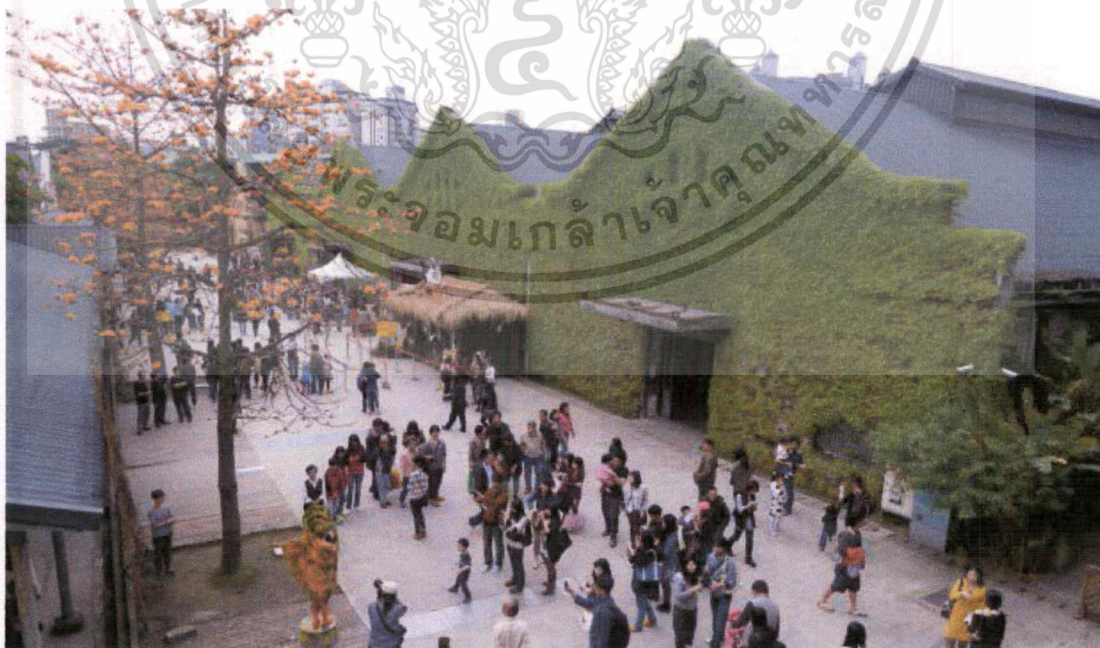
Huashan 1914 Creative Park เป็นอาคารหลังเก่าซึ่งในอดีตเป็นโรงงานผลิตไวน์และบุหรี่ยักษ์ใหญ่ที่มีคนงานมากกว่า 400 คน ต่อมาได้มีการย้ายที่ตั้งโรงงานออกไปนอกเมืองไทเป เนื่องจากภาวะมลพิษจากกระบวนการผลิต หลังจากนั้นก็ปล่อยทิ้งร้างกว่า 10 ปีสถานที่แห่งนี้นำมาใช้ใหม่อีกครั้งในบริบทใหม่กลายเป็นที่รวบรวมผลงานเหล่าศิลปินและร้านค้าที่ตกแต่งสวยงามมากมายเป็นเหมือน ศูนย์การค้าขนาดเล็ก ใจกลางเมือง ที่รวบรวมเรื่องสร้างสรรค์ต่างๆ ไว้ที่นี่ภายในโครงการนั้นมีพื้นที่ค่อนข้างกว้างพอสมควร ประกอบไปด้วยร้านขายเสื้อผ้า ร้านขายหนังสือ เครื่องประดับ ร้านขายของฝากของที่ระลึก ร้านอาหารเครื่องดื่ม ผับเล็กๆ พื้นที่จัดแสดงผลงานศิลปะของศิลปินหน้าใหม่แบบเป็น Gallery ให้เข้าชมได้ฟรีมีสวนหย่อมโล่งๆ ให้คนมาพักผ่อนมาปั่นจักรยาน เล่นกีฬา พาสุนัขมาเดินเล่น เป็นพื้นที่สร้างสรรค์สามารถมาเที่ยวพักผ่อนกันได้ทั้งครอบครัวและมีตึกเก่าสวยๆ ให้คนมาถ่ายรูปกันและมักจะมีการจัดแสดงดนตรีภายในโครงการ

รูปที่ 2.6 บริเวณด้านหน้าของโครงการที่เป็นลานโล่ง ใช้เป็นที่จัดกิจกรรมต่างๆ ของโครงการเช่นการแสดง

รูปที่ 2.7 สวนสาธารณะภายในโครงการ

รูปที่ 2.8 ทางสัญจรภายในโครงการ ที่จะมีมิมูมเล็กๆ ในการแสดงออกของศิลปิน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สรุปโครงการตัวอย่าง

เป็นโครงการตัวอย่างที่อยู่ในชุมชน, มีการตลาดที่ดี ใช้วัสดุก่อสร้างที่หาได้ง่าย มีการให้คนจากภายนอกพื้นที่เข้ามาจัดกิจกรรม และองค์ประกอบโครงการใกล้เคียงกับโครงการที่ศึกษา

2.2.2.2 Cam Thanh Community House

ที่ตั้ง : ฮอยอัน ประเทศเวียดนาม

ประเภทโครงการ : ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้แก่ชุมชน

พื้นที่โครงการ : 2,000 ตารางเมตร

องค์ประกอบของโครงการ

1. ห้องประชุม
2. พื้นที่จัดนิทรรศการ
3. กิจกรรม ภายในชุมชน
4. ห้องฝึกอบรม
5. ห้องสมุด
6. สนามเด็กเล่น
7. โรงอาหาร
8. แปลงผัก

ความเป็นมาและแนวความคิดในการออกแบบของโครงการ

หมู่บ้าน Looming เป็นหมู่บ้านขนาดเล็กในตอนกลางของประเทศเวียดนาม ที่มีทั้งสถานที่ทางประวัติศาสตร์ ธรรมชาติที่สวยงาม และมีงานหัตถกรรมที่เป็นเอกลักษณ์ แต่ก็ยังเป็นพื้นที่ที่ยากจน และสมาชิกในชุมชนมีคุณภาพชีวิตที่ต่ำอีกด้วย เนื่องจากขาดการเชื่อมต่อระหว่างชุมชนและภาครัฐ และด้วยสภาพภูมิประเทศที่อยู่ในเขตรมรุ่มทำให้ประสบภัยทางธรรมชาติบ่อย เหตุผลต่างๆ เหล่านี้ทำให้เกิดเป็นโครงการศูนย์ชุมชนที่ทำหน้าที่ในการให้บริการเชื่อมโยงระหว่างท้องถิ่นและกลุ่มบุคคลภายนอกทำให้ช่วยสร้างโอกาสให้ชุมชนได้เกิดการ พัฒนา ส่งเสริมการท่องเที่ยวและส่งเสริมเศรษฐกิจในท้องถิ่น อย่างยั่งยืนมากขึ้นการพัฒนาของชุมชนบ้านนี้จะเป็นอย่างที่ประสบ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

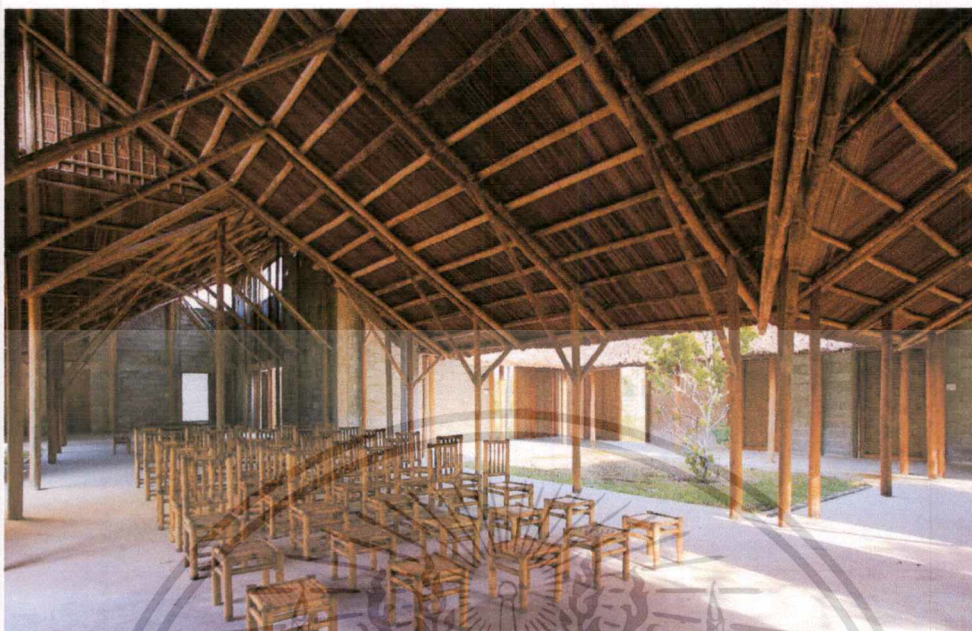
ความสำเร็จให้กับพื้นที่ที่กำลังพัฒนาใหม่ในฮอยอัน และในอนาคต อาจจะมีสวนศูนย์การทดลอง เกษตรอินทรีย์ พื้นที่ท่องเที่ยวให้นักท่องเที่ยวทั่วไปได้ด้วย

การศึกษาโครงการนี้เป็นการศึกษาในด้านการใช้องค์ประกอบของโครงการเพื่อการพัฒนา ชุมชนในด้านต่างๆ และการออกแบบที่มีลักษณะเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัว ด้วยรูปทรงของอาคารและ วัสดุที่ใช้

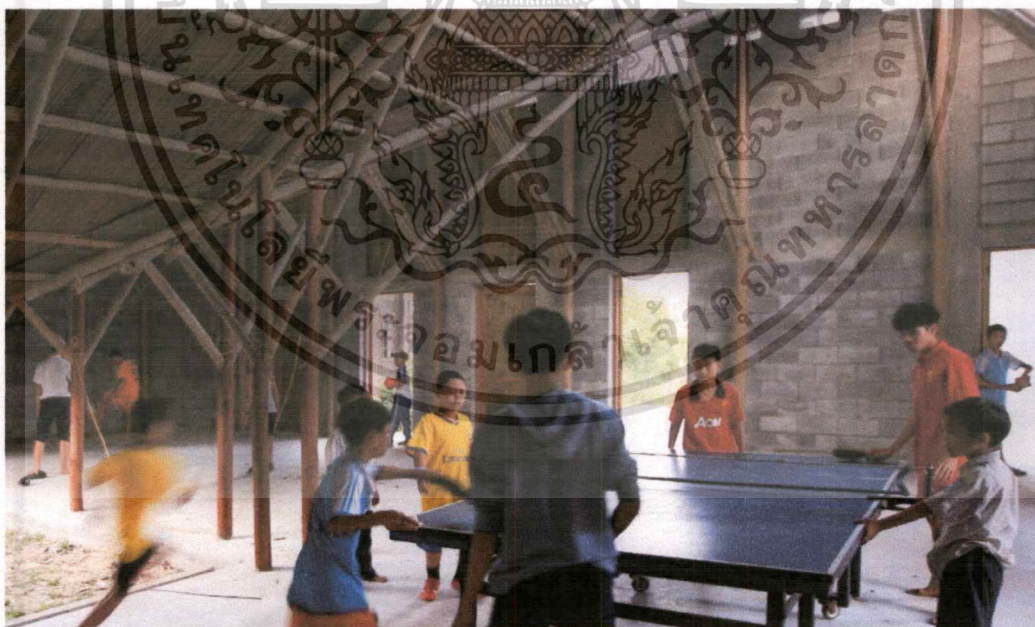

รูปที่ 2.9 ภาพถ่ายทางอากาศของโครงการ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 2.10 ทศนียภาพภายในของโครงการ แสดงให้เห็นถึงความ
ต่อเนื่องของพื้นที่ และการใช้วัสดุในท้องถิ่นที่หาได้ง่าย

รูปที่ 2.11 กิจกรรมที่เกิดขึ้นภายในโครงการ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.2.2.3 Nam Dam Homestay and Community House

ที่ตั้ง : ฮาเกียง ประเทศเวียดนาม

ประเภทโครงการ : ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้แก่ชุมชน

พื้นที่โครงการ : 300 ตารางเมตร

องค์ประกอบของโครงการ

1. พิพิธภัณฑ์ชุมชน
2. พื้นที่รวมกลุ่มของชุมชน
3. ห้องพักสำหรับนักท่องเที่ยว

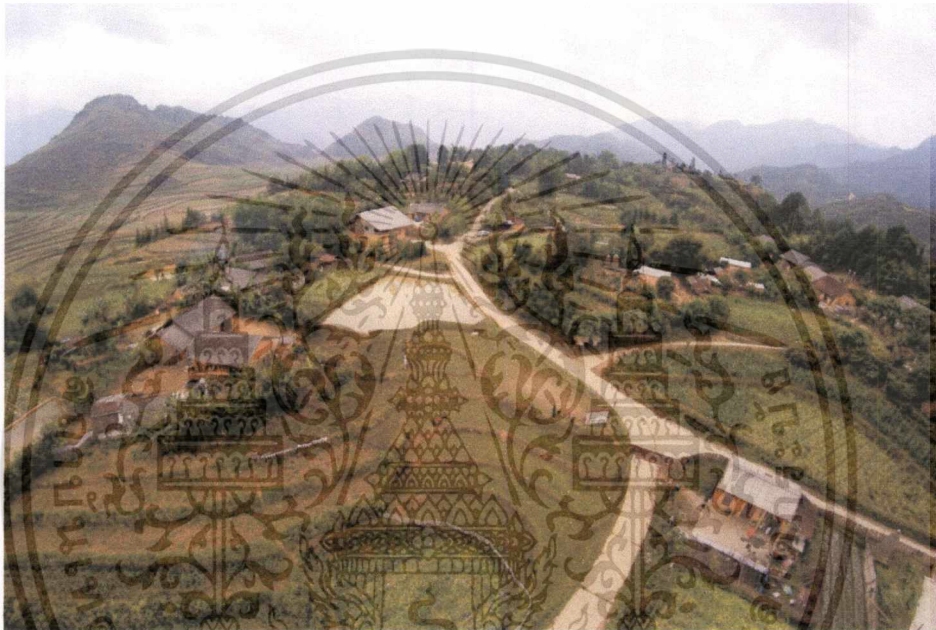
ความเป็นมาและแนวความคิดในการออกแบบของโครงการ

Nam Dam เป็นหมู่บ้านชุมชนกลุ่มน้อยในเวียดนาม ตั้งอยู่บนภูเขาที่ปลูกคลุมไปด้วยป่าไม้ พื้นที่ชุมชนเหล่านี้รู้จักดีในด้านวัฒนธรรมที่แตกต่างออกไปและมีเอกลักษณ์เฉพาะตัว เช่น การแต่งกายประจำชุมชน งานประเพณี อาหาร การอาบน้ำด้วยสมุนไพรและการสร้างอาคารด้วยผนังดินอัด สถานที่ตั้งของหมู่บ้านนี้ห่างไกลจากความเจริญทำให้เกิดความยากจนและเด็ก ๆ มีโอกาสเรียนหนังสือน้อยและการเกษตรกรรมที่ทำได้อย่างเดียวก็มีเวลาที่จำกัดต่อการเก็บเกี่ยวต่ออากาศที่รุนแรง บ้านและโรงนาอยู่ใกล้กันเกินไป ทำให้เกิดปัญหาเรื่องโรคต่างๆ

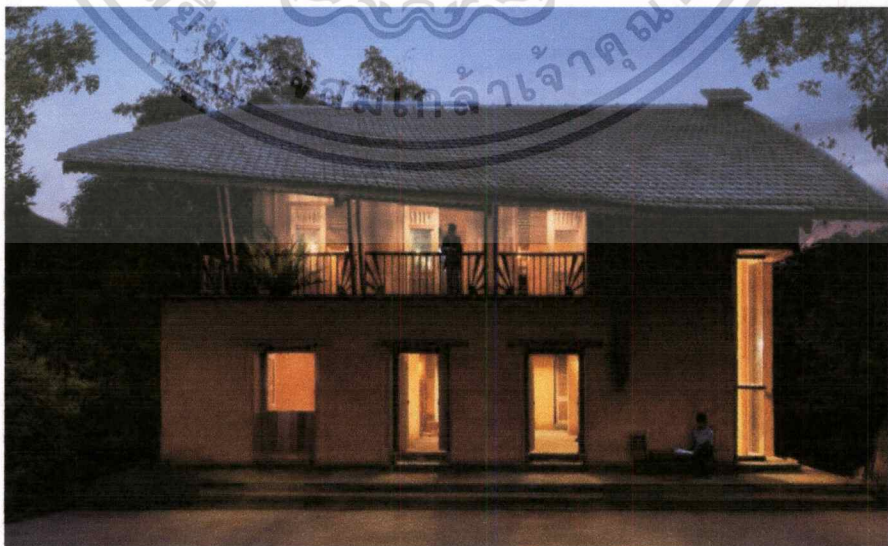
เนื่องด้วยปัญหาเหล่านี้จึงเกิดเป็นโครงการที่เป็นเหมือนศูนย์กลางชุมชนแห่งนี้ขึ้นบนเนื้อที่ 300 ตรม. ที่แยกออกมาและอยู่บนยอดเขาที่ต้องเดินทางด้วยเท้า เพื่อเป็นการสร้างโอกาสพัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ของชุมชนที่ดีขึ้นและสร้างให้เกิดเอกลักษณ์ต่อการท่องเที่ยว โครงการนี้ได้มีส่วนช่วยในการพัฒนาสภาพความเป็นอยู่และเศรษฐกิจของชุมชนให้ดียิ่งขึ้น รวมไปถึงการรักษาวัฒนธรรมและสถาปัตยกรรมเอาไว้เพื่อที่จะพัฒนาต่อไปในอนาคต

สรุปโครงการตัวอย่าง

การศึกษาโครงการนี้เป็นการศึกษาในด้าน การวางตำแหน่งอาคารให้สอดคล้องและเป็นศูนย์กลางของชุมชน รวมถึงองค์ประกอบและกิจกรรมที่ทำให้ชุมชนได้รับการพัฒนามากขึ้นทั้งจากสมาชิกในชุมชนเอง และนักท่องเที่ยวที่มาเยือน และลักษณะอาคารที่โดดเด่นและเป็นเอกลักษณ์ แสดงให้เห็นถึงสถาปัตยกรรมและกระบวนการใช้วัสดุต่างๆ ที่รักษากันมาอย่างยาวนาน

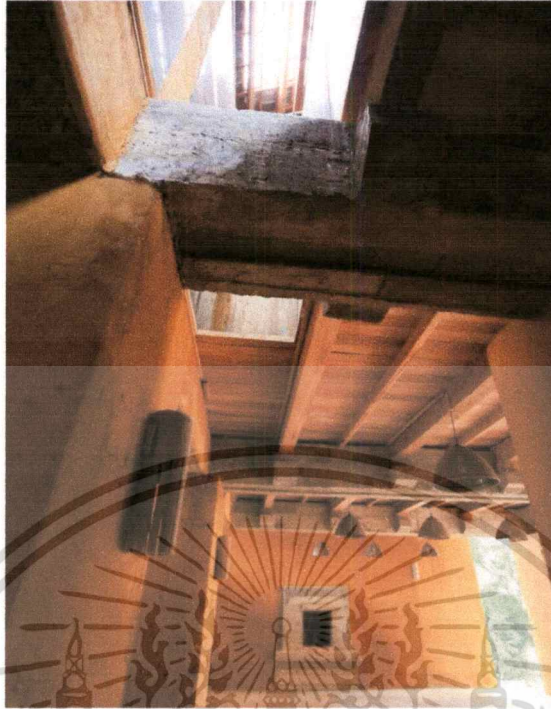

รูปที่ 2.12 ภาพถ่ายทางอากาศของโครงการที่อยู่ท่ามกลางชุมชน

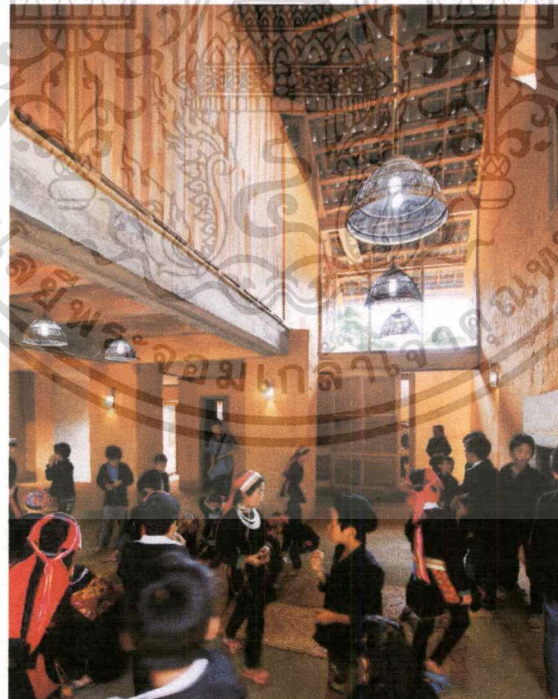

รูปที่ 2.13 ทศนียภาพภายนอกของโครงการที่ใช้วัสดุที่มีในท้องถิ่น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 2.14 การเลือกใช้วัสดุที่มีในชุมชนที่ทำให้อาคารแสดงออกถึงตัวตนของชุมชนนี้

รูปที่ 2.15 แสดงการจัดกิจกรรมภายในโครงการ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใด ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.2.2.4 Civic Common

ที่ตั้ง : Philadelphia, United States of America

ประเทศโครงการ : เทศบาล

สถาปนิก : Studio Gang Architects

องค์ประกอบของโครงการ

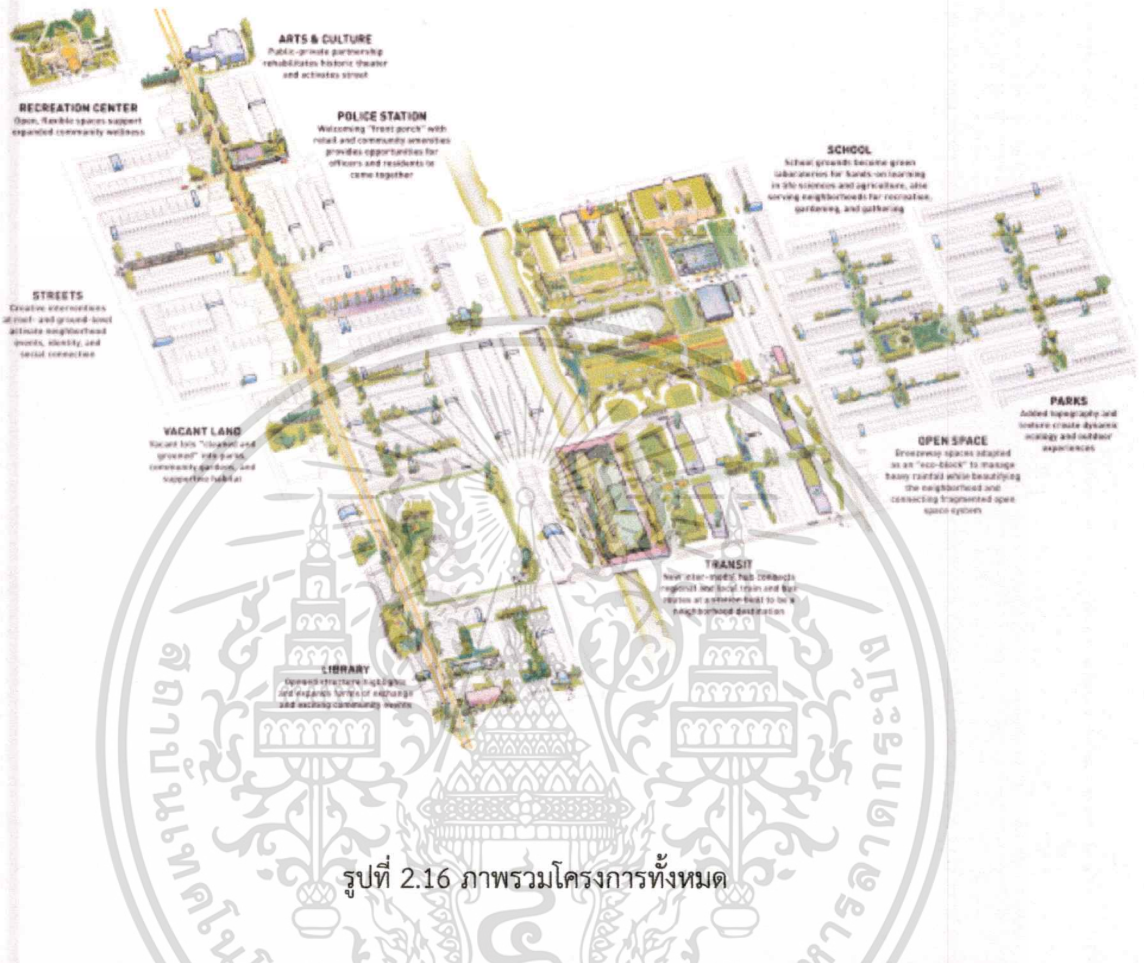
1. ห้องสมุด
2. สวนสาธารณะ
3. ศูนย์นันทนาการ
4. สถานีตำรวจ
5. โรงเรียน
6. ศูนย์รวมการคมนาคม

ความเป็นมาและแนวความคิดในการออกแบบของโครงการ

โครงการนี้เป็นการปรับปรุงตึกเก่า อาคารที่ไม่ได้ถูกใช้งานในบริเวณหรือย่านเดียวกัน เพื่อให้คุณภาพชีวิตคนในเมืองดีขึ้น สร้างเป็นพื้นที่สาธารณะที่ให้คนทุกเพศ ทุกวัย สามารถเข้ามาใช้ร่วมกันได้ โดยมีองค์ประกอบหลักๆ เป็นพื้นฐานทั่วไปของสิ่งที่ทุกคนต้องใช้ และเอื้อต่อการจัดงานเลี้ยง งานเทศกาลต่างๆ

สรุปโครงการตัวอย่าง

โครงการอยู่ในชุมชน ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาโครงการ นำอาคารเก่ามาปรับปรุง และสร้างกิจกรรมร่วมกันขึ้นมา มีพื้นที่ให้คนจากหลายๆ ที่มาทำกิจกรรม

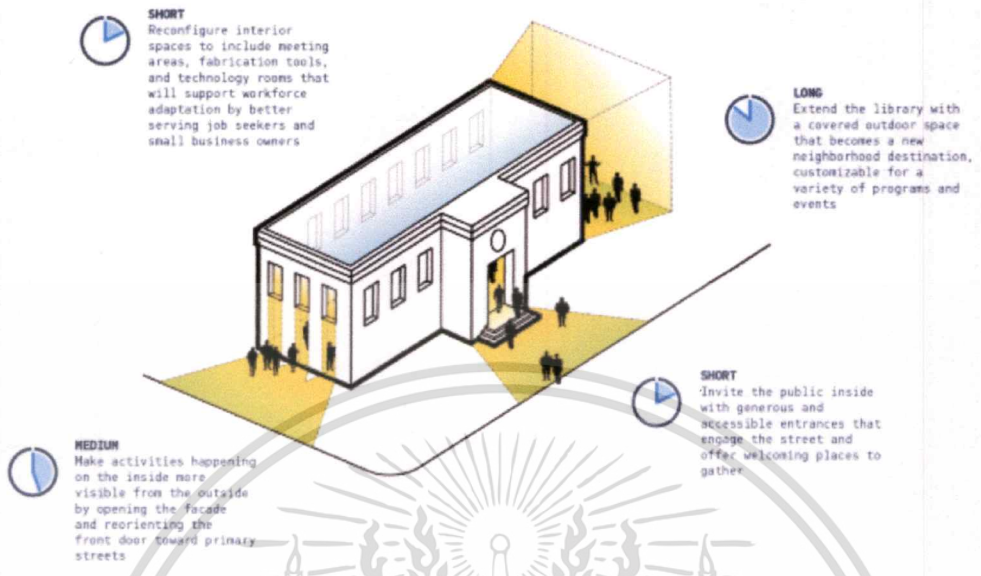

รูปที่ 2.16 ภาพรวมโครงการทั้งหมด

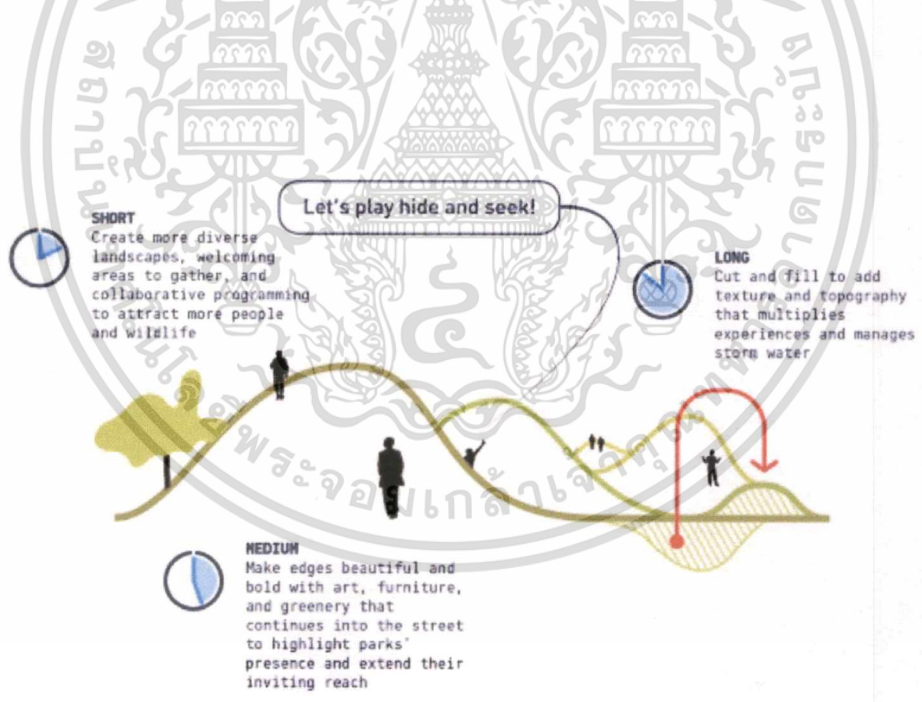

รูปที่ 2.17 ทศนียภาพภายนอกโครงการ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

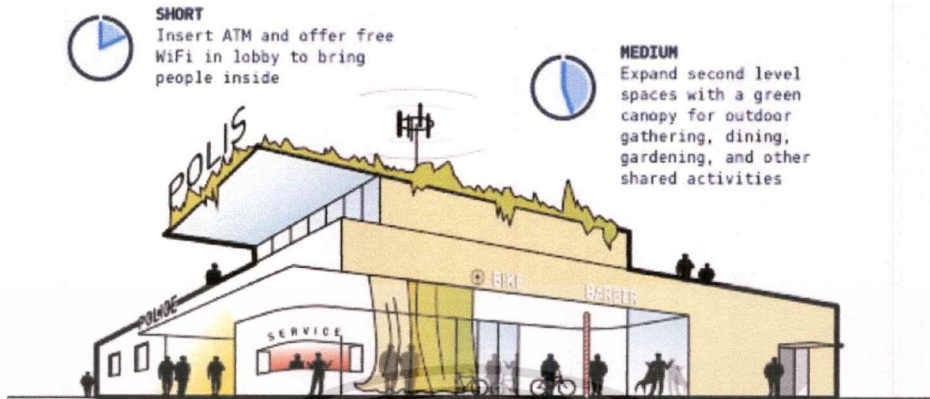

รูปที่ 2.18 Design Diagram

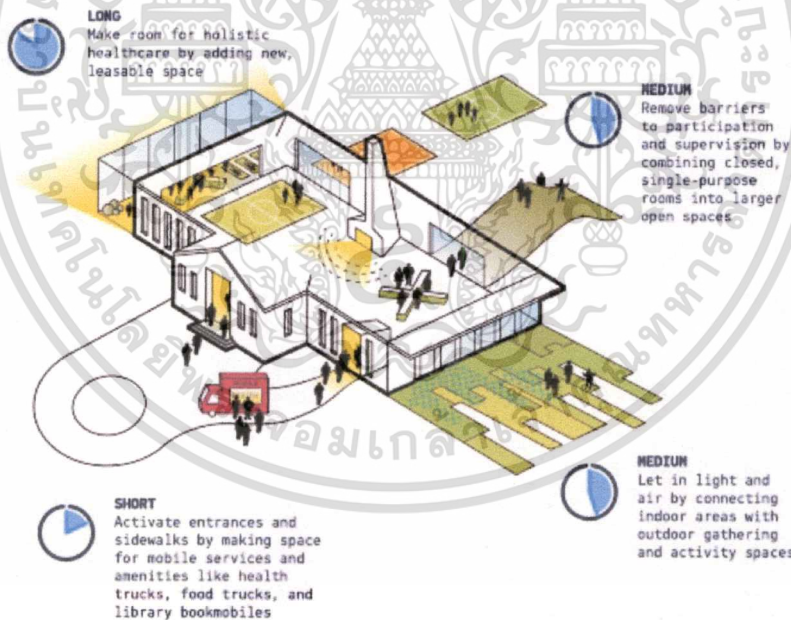

รูปที่ 2.19 Design Diagram ของสวนสาธารณะ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 2.20 Design Diagram ของสถานีตำรวจ

รูปที่ 2.21 Design Diagram ศูนย์นันทนาการ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.2.2.5 Naoshima Art House Project

ที่ตั้ง : Naoshima Island, Kagawa, Japan

ประเภทโครงการ : ย่านศิลปะ

องค์ประกอบโครงการ

1. Art Exhibition
2. Museum
3. Rest Area
4. Lounge & Center
5. Sculpture / Landmark

ความเป็นมาและแนวทางในการออกแบบโครงการ

โครงการนี้เป็นหนึ่งโครงการภายในเกาะ Naoshima ซึ่งประกอบไปด้วย

1. MIYANOURA AREA (ท่าเรือ)

- Red Pumpkin (Public Sculpture Art) : พักทองแดงลายจุดของ Yayoi Kusama
- Naoshima Bath "I♥湯" (Bath house) : โรงอาบน้ำเก่าที่กลายมาเป็นโปรเจกต์ศิลปะเก่าๆ แต่ก็ยังทำหน้าที่เป็นโรงอาบน้ำสาธารณะอยู่เช่นเคย
- Miyanoura Gallery 6 (Art Gallery) : พิพิธภัณฑ์ศิลปะที่จัดแสดงงานของ Shinro Ohtake ซึ่งผลิตขึ้นในช่วงปี ค.ศ.1988-1990

2. HONMURA AREA

- ART HOUSE PROJECT (Installation Art Space) : โครงการใหญ่ของโซนนี้เป็นการนำบ้านเก่าญี่ปุ่นหลายหลังมาเป็นสถานที่แสดงผลงานศิลปะร่วมสมัย โดยที่ศิลปินแต่ละคนจะหยิบเอาบ้านเก่ารวมถึงศาลเจ้าซึ่งซ่อนตัวอยู่ในชุมชนแห่งนี้มาสร้างสรรค์งานศิลปะร่วมสมัยในรูปแบบต่างๆ ซึ่งส่วนใหญ่หลายหลังนั้นยังคงโครงสร้างแบบญี่ปุ่นโบราณดั้งเดิมไว้ ให้กลมกลืนกับชุมชนเหมือนเดิม แต่ภายในนั้นมีการสร้างสรรค์งานศิลปะแขนงต่างๆ มากมาย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- **ANDO MUSEUM (Architecture Exhibition):** หนึ่งในบ้านเก่าแก่ของ โชนินี่นั้นถูกนำมาดัดแปลงโครงสร้างภายในใหม่ให้เป็นสถานที่จัดแสดง นิทรรศการได้อย่างทันสมัยไม่น่าเชื่อ ซึ่งที่นี่ก็คือสถานที่จัดแสดงผลงานการ ออกแบบสถาปัตยกรรมที่มีชื่อเสียงของ Tadao Ando ซึ่งก็รวมถึงที่ไปที่มา ตลอดจนภาพการก่อสร้างของโครงการ Benesse House อันเป็นจุดเริ่มต้น ทุกอย่างของเกาะนี้

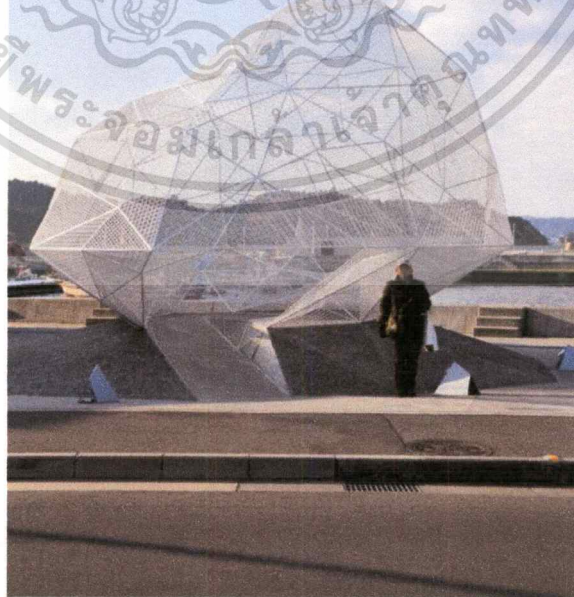
3. Benesse Art Site Naoshima

- **Benesse House Museum (Art Hotel & Gallery) :** พิพิธภัณฑ์ศิลปะ ร่วมสมัย, สถาปัตยกรรม, ตลอดจนสถานที่จัดแสดงงานศิลปะสาธารณะ ซึ่งเป็นโปรเจ็คศิลปะแห่งแรกของเกาะ
- **Chichu Art Museum (Art Museum) :** พิพิธภัณฑ์ศิลปะที่เกิดขึ้นพร้อม กับการพัฒนา Benesse House Museum ไปสู่ Benesse Art Site Naoshima ซึ่งจุดเด่นแรกเลยนั้นอยู่ที่สถาปัตยกรรมซึ่งซ่อนอยู่ใต้ดินอัน เป็นสุดยอดผลงานการออกแบบของ Tadao Ando และภายในนั้นยังมีการ จัดแสดงผลงานศิลปะมากมายตั้งแต่งาน Modern Art Concept ไปจนถึง ภาพวาดสีน้ำมันอันแสนคลาสสิกของศิลปินชื่อก้องโลกอย่างโมน่า
- **Lee Ufan Museum (Art Museum) :** พิพิธภัณฑ์ศิลปะที่อุทิศให้การ แสดงงานของ Lee Ufan ศิลปินที่มีชื่อเสียงระดับโลกซึ่งอาคารนั้นก็ เป็น ผลงานการสร้างสรรค์ของ Tadao Ando เช่นกัน สำหรับ Art Gallery แห่ง นี้ถือเป็นน้องใหม่ล่าสุดของไซต์นี้ที่เปิดครั้งแรกเมื่อปี ค.ศ.2010
- **Yellow Pumpkin (Public Sculpture Art) :** ฟักทองเหลืองลายจุดของ Yayoi Kusama ซึ่งเป็นงานศิลปะร่วมสมัยอันมีเอกลักษณ์และถือเป็น สัญลักษณ์ของเกาะที่โด่งดัง
- **Frog and Cat (Public Sculpture Art) :** ประติมากรรมสีส้มฉูดฉาด สดใสซึ่งเป็นประติมากรรมศิลปะชิ้นแรกของเกาะนี้อันเป็นผลงานของศิลปิน ชื่อก้องโลกอย่าง Karel Appel

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 2.22 ภาพรวมทั้งโครงการ Art House Project

รูปที่ 2.23 Sculpture เกาะ Naoshima ที่พบได้ตลอดเส้นทาง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 2.24 Lounge ศูนย์กลางข้อมูลและที่จำหน่ายตัวของ Art House Project

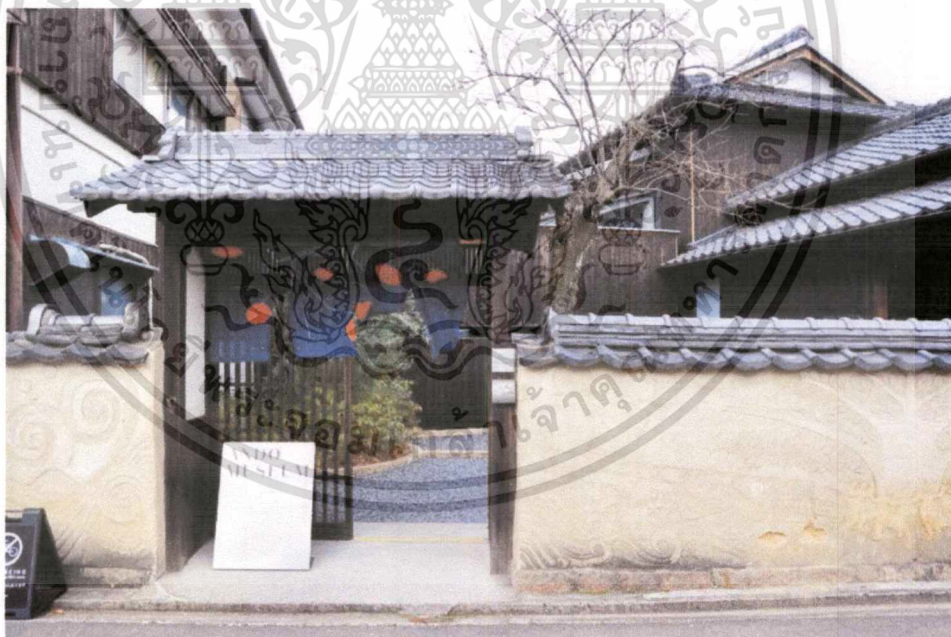

รูปที่ 2.25 บริการเช่าจักรยาน เพื่อเดินทางชม Project ในจุดต่างๆ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

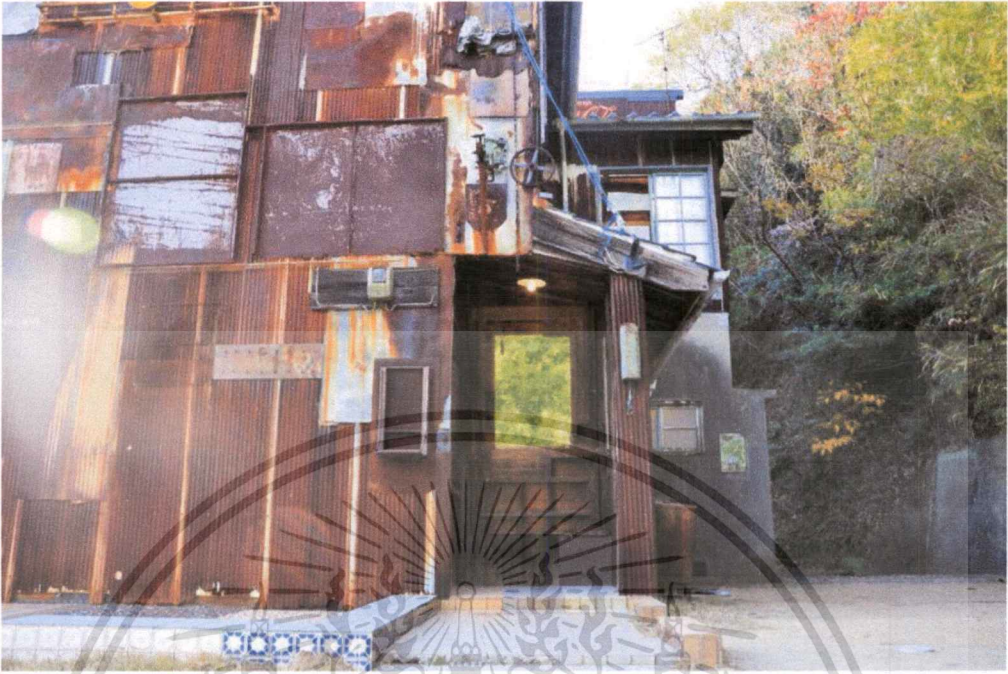

รูปที่ 2.26 ทางเดินเข้าพิพิธภัณฑ์ เป็นการบีบพื้นที่ เล่นกับความรู้สึกของคน

รูปที่ 2.27 พิพิธภัณฑ์ Tadao Ando เป็นหนึ่งใน Art House Project

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 2.28 ตกแต่งภายนอกบ้านด้วยวัสดุเก่าเหลือใช้

รูปที่ 2.29 Art work ที่พบเห็นระหว่างทางเป็น Landmark สำคัญที่บอกว่า
เราอยู่ที่ไหนในเกาะ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.3 ข้อมูลเฉพาะสนับสนุนโครงการ

2.3.1 กรุงเทพมหานคร

2.3.1.1 ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของกรุงเทพมหานคร

กรุงเทพมหานครเป็นเมืองหลวงของประเทศไทย และเขตการปกครองพิเศษของประเทศ ซึ่งองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นของกรุงเทพมหานครมาจากการเลือกตั้งผู้บริหารท้องถิ่นโดยตรงร่วมกับสภานิติบัญญัติ

กรุงเทพมหานครมีพื้นที่ 1,568.7 ตารางกิโลเมตร เป็นพื้นที่ราบลุ่ม สูงกว่าระดับน้ำทะเล 1.50 - 2.00 เมตร มีแม่น้ำสายหลักคือแม่น้ำเจ้าพระยาวาว 372 กิโลเมตร เป็นจังหวัดที่มีขนาดใหญ่เป็นอันดับที่ 68 ของประเทศ ภูมิอากาศเป็นแบบร้อนชื้น โดยได้รับอิทธิพลจากลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ (พฤษภาคม - ตุลาคม) และลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ (พฤศจิกายน - กุมภาพันธ์)

ประชากรกรุงเทพมหานครมีจำนวน 5,682,415 คน (พ.ศ. 2560)

ความหนาแน่นของประชากร 3,600 คน / ตารางกิโลเมตร

2.3.1.2 ประวัติความเป็นมาของกรุงเทพมหานคร

พื้นที่บริเวณกรุงเทพมหานครในปัจจุบัน เดิมเป็นที่ตั้งของเมืองธนบุรีศรีมหาสมุทร ชาวต่างชาติเรียกกันว่า "บางกอก" มาตั้งแต่สมัยกรุงศรี มีความสำคัญเนื่องจากเป็นเส้นทางออกสู่ทะเลและติดต่อค้าขายกับอาณาจักรต่าง ๆ เป็นเมืองหน้าด่านขนอน คอยดูแลเก็บภาษีกับเรือสินค้าทุกลำที่ผ่านเข้าออก ส่วนบริเวณปากน้ำตรงอ่าวไทย เรียกกันว่า "นิวแอมสเตอร์ดัม" มีชุมชนใหญ่และโกดังของชาวต่างประเทศไว้สำหรับพักสินค้า ปัจจุบันคือพื้นที่บริเวณอำเภอพระประแดง

ที่มาของคำว่า "บางกอก" นั้น มีข้อสันนิษฐานว่าอาจมาจากการที่แม่น้ำเจ้าพระยาคดเคี้ยวไปมา บางแห่งมีสภาพเป็นเกาะเป็นโคก จึงเรียกกันว่า "บางเกาะ" หรือ "บางโคก" หรือไม่กี่เป็นเพราะบริเวณนี้มีต้นมะกอกอยู่มาก จึงเรียกว่า "บางมะกอก" โดยคำว่า "บางมะกอก" มาจากวัดอรุณ ซึ่งเป็นชื่อเดิมของวัดดังกล่าว และต่อมาร้อนคำลงจึงเหลือแต่คำว่า บางกอก ต่อมาเมื่อถึงคราวเสียกรุงศรีอยุธยาใน พ.ศ. 2310 หลังการกอบกู้อิสรภาพจากพม่า สมเด็จพระเจ้ากรุงธนบุรีทรงสถาปนาเมืองธนบุรีศรีมหาสมุทรให้เป็นราชธานีแห่งใหม่ เมื่อวันที่ 3 ตุลาคม พ.ศ. 2313 ครั้นสิ้นรัชกาลสมเด็จพระเจ้ากรุงธนบุรี ในวันที่ 6 เมษายน พ.ศ. 2325 สมเด็จพระปฐมบรมมหาชนกษัตริย์ได้ขึ้นเสวยราชสมบัติ ทรงพระนามว่าพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช ปฐมกษัตริย์แห่งราชวงศ์จักรี มีพระราชดำริว่า ฟากตะวันออกของกรุงธนบุรีมีชัยภูมิดีกว่าตะวันตก เพราะมีลำน้ำเป็นขอบเขตอยู่กว่าครึ่ง หาก

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ข้าศึกยกมาติดถึงชานพระนคร ก็จะต้องสู้ป้องกันได้ง่ายกว่าอยู่ข้างตะวันตก จึงโปรดเกล้าฯ ให้สร้างกรุงรัตนโกสินทร์ขึ้นทางฝั่งตะวันออกของแม่น้ำเจ้าพระยาให้เป็นราชธานีแห่งใหม่ โดยสืบทอดศิลปกรรมและสถาปัตยกรรมจากพระราชวังหลวงของกรุงศรีอยุธยา พระองค์มีพระบรมราชโองการให้พระยาธรรมาธิกรณ์กับพระยาวิจิตรนาวิ เป็นแม่กองคุมช่างและไพร่ไปวัดกะที่ดินเพื่อสร้างพระนครใหม่ในวันที่ 8 เมษายน พ.ศ. 2325 ทรงประกอบพิธียกเสาหลักเมือง เมื่อวันอาทิตย์ เดือน 6 ขึ้น 10 ค่ำ ย่ำรุ่งแล้ว 9 บาท (54 นาที) ปีชวด จ.ศ. 1144 จัตวา ตก ตรงกับวันที่ 21 เมษายน พ.ศ. 2325 เวลา 6.54 น.และทรงประกอบพระราชพิธีปราบดาภิเษกในวันที่ 13 มิถุนายน พ.ศ. 2325 ต่อมาในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงเปลี่ยนชื่อพระนครจาก บวรรัตนโกสินทร์ เป็น อมรรัตนโกสินทร์ และมีฐานะในการปกครองส่วนท้องถิ่นเป็น จังหวัดพระนคร

ในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว โปรดเกล้าฯ ให้ตัดถนนใหม่ขึ้น ทรงดำริให้ตัดถนนเจริญกรุง เป็นถนนเส้นแรกในกรุงเทพมหานคร ก่อสร้างเมื่อวันที่ 5 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2404 และเปลี่ยนรูปแบบผังเมืองกรุงเทพมหานครเฉกเช่นอารยประเทศ เนื่องจากในสมัยนั้นสยามประเทศถูกคุกคามจากมหาอำนาจยุโรป และตรงจุดนี้เป็นหนึ่งในข้ออ้างที่มหาอำนาจนำมาใช้เพื่อแทรกแซงและคุกคามสยามประเทศ ภายหลัง ต่างชาติยุโรปเองได้ยอมรับกรุงเทพมหานครว่า เป็นหนึ่งในเมืองที่มีผังเมืองงดงามที่สุดในโลกในสมัยนั้น

ต่อมาเมื่อวันที่ 21 ธันวาคม พ.ศ. 2514 รัฐบาลจอมพลถนอม กิตติขจรได้รวมจังหวัดพระนคร และ จังหวัดธนบุรี เข้าด้วยกันเป็น นครหลวงกรุงเทพธนบุรีและภายหลังการปรับปรุงการปกครองใหม่เมื่อวันที่ 14 ธันวาคม พ.ศ. 2515 จึงได้เปลี่ยนเป็นชื่อเป็น กรุงเทพมหานคร แต่นิยมเรียกกันว่า กรุงเทพฯ

ในปี พ.ศ. 2554 กรุงเทพมหานครได้รับการประกาศจากองค์การการศึกษา วิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ ให้เป็นเมืองหนังสือโลก หรือ World Book Capital ประจำปี พ.ศ. 2556 กรุงเทพมหานครติดอันดับที่ 102 เมืองน่าอยู่ของโลก จัดอันดับโดย The Economist Intelligence Unit

2.3.2 ความสำคัญของพื้นที่ย่านคลองสาน – สะพานพุทธ

รูปที่ 2.30 แผนที่แสดงเขตคลองสานในกรุงเทพมหานคร

ย่านคลองสาน – สะพานพุทธ เป็นหนึ่งในย่านประวัติศาสตร์และศิลปวัฒนธรรมที่เก่าแก่ที่สุดแห่งหนึ่งของกรุงเทพมหานคร ที่ยังคงหลงเหลือมรดกทางวัฒนธรรมทั้งที่จับต้องได้และไม่ได้ที่ทรงคุณค่าจำนวนมากตลอดจนตั้งอยู่บนทำเลที่ตั้งยุทธศาสตร์ (Strategic location) หรือ ตั้งอยู่ริมแม่น้ำเจ้าพระยาฝั่ง ตรงข้ามกรุงรัตนโกสินทร์ ซึ่งมีผลดีคือกระบวนการวางแผน และกิจกรรมต่าง ๆ นั้นสามารถรับรู้ได้ง่ายและเป็นที่น่าสนใจของ สาธารณะ

เขตคลองสานเดิมมีฐานะเป็น อำเภอบางลำภูล่าง อยู่ในเขตปกครองของจังหวัดธนบุรี และได้เปลี่ยนชื่อเป็น อำเภอบุพผาราม ต่อมาพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวได้โปรดเกล้าฯ ให้เปลี่ยนนามอำเภอบุพผารามเป็น อำเภอคลองสาน ในปี พ.ศ. 2459 เนื่องจากมีขณะนั้นที่ตั้งอำเภออยู่ที่วัดทองนพคุณในเขตตำบลคลองสาน ในปี พ.ศ. 2481 ได้มีประกาศสำนักนายกรัฐมนตรียุบรวมอำเภอและยุบอำเภอลงเป็นกิ่งอำเภอ โดยอำเภอคลองสานได้ถูกลดฐานะลงเป็น กิ่งอำเภอคลองสาน ขึ้นกับอำเภอบางยี่เรือ (พ.ศ. 2482 อำเภอบางยี่เรือได้เปลี่ยนชื่อเป็นอำเภอธนบุรี)

ต่อมาในพื้นที่กิ่งอำเภอคลองสานมีจำนวนประชากรเพิ่มขึ้น ในปี พ.ศ. 2500 จึงได้มีพระราชกฤษฎีกาตั้ง อำเภอคลองสาน ขึ้นอีกครั้ง ครั้นในปี พ.ศ. 2514 ได้มีประกาศคณะปฏิวัติให้รวมจังหวัดพระนครกับจังหวัดธนบุรีเข้าเป็นจังหวัดนครหลวงกรุงเทพธนบุรีและมีฐานะเป็นกรุงเทพมหานครในปี พ.ศ. 2515 แบ่งพื้นที่ออกเป็นเขตและแขวงแทนอำเภอและตำบล อำเภอคลองสานจึงเปลี่ยนฐานะเป็น เขตคลองสาน กรุงเทพมหานคร

รูปที่ 2.31 แผนที่เขตคลองสานสมัยก่อน

รูปที่ 2.32 ภาพคลองสานสมัยก่อน

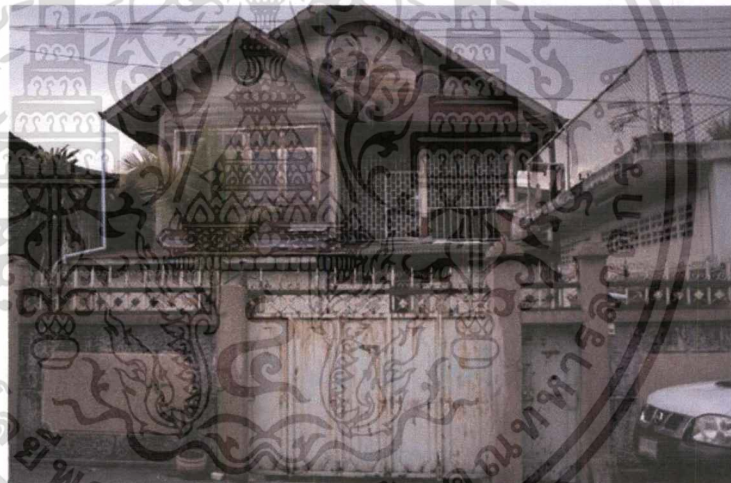
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.3.3 คุณค่าความสำคัญของชุมชนซอยช่างนาค – สะพานยาว

2.3.3.1 รูปแบบสถาปัตยกรรม

ในย่านชุมชนซอยช่างนาค – สะพานยาว มีบ้านเรือนเก่าแก่มากมาย สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ อัครราชกุมารี กรมพระศรีสวางควัฒนวรราชเจ้าบรมนางเธอ พระองค์เจ้าโสมกัญญาเสนาฯ (สิงห์ ตันตระกูลสิงหเสนี) สมุหนายกในรัชกาลที่ 3 พามาตั้งหลักแหล่ง หลังจากปราบกบฏเจ้าอนุวงศ์แห่งนครเวียงจันทน์ ตั้งแต่กว่า 200 ปีที่แล้ว (พ.ศ. 2370)

บ้านช่างนาคเป็นชุมชนเก่าแก่ของชาวพุทธและมุสลิมอันเป็นส่วนที่หนึ่งของชุมชนย่านวัดดอนงคราาม ที่ปัจจุบันยังมีบ้านไม้เรือนเก่า และอาคารยุโรปโบราณที่ควรแก่การรักษาอยู่จำนวนมาก

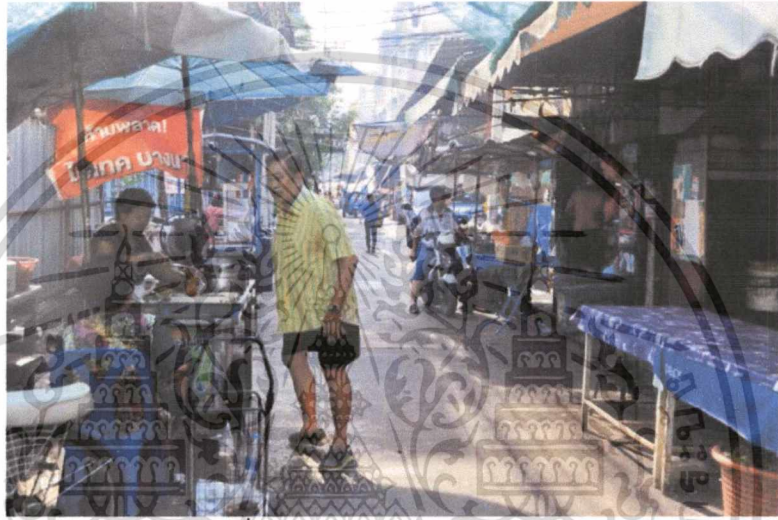

รูปที่ 2.33 บ้านเรือนเก่าบริเวณชุมชนซอยช่างนาค – สะพานยาว

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.3.3.2 เรื่องราววิถีชีวิต

ในบริเวณชุมชนซอยช่างนาค – สะพานยาว มีความหลากหลายทางเชื้อชาติ มาตั้งแต่ก่อน มีทั้งอิสลาม จีน และชาวพุทธ สมัยก่อนแบ่งบริเวณด้วยย่านตึกขาว กับย่านตึกแดง ซึ่งชุมชนซอยช่างนาค – สะพานยาวอยู่ในย่านตึกแดง ในปัจจุบัน ผู้คนที่อาศัยอยู่ เกือบ 50 เปอร์เซ็นต์ ไม่ใช่คนดั้งเดิม เป็นผู้เช่าอาศัยอยู่ ทำมาหากิน ภายนอกย่านชุมชน จึงไม่มีจุดเด่นในด้านวัฒนธรรมและผลิตภัณฑ์ร่วมกัน

รูปที่ 2.34 ตลาดภายในชุมชน

2.3.3.3 คนและกิจกรรมภายในชุมชน

เนื่องจากปัจจุบันมีผู้คนที่อาศัยอยู่หลากหลายจึงไม่เกิดความสัมพันธ์กันและ เกิดเป็นความไม่ใส่ใจในพื้นที่ที่ตนอยู่ ละเลยถึงคุณค่าของสถานที่ จึงเกิดเป็นปัญหา ขึ้น และผู้คนที่รู้จักกันก็ขาดพื้นที่ทำกิจกรรมร่วมกัน เช่น กิจกรรมวันปีใหม่ การประชุมร่วมมือกันต่างๆ ภายในชุมชน

รูปที่ 2.35 ผู้คนภายในชุมชน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.3.3.4 ปัญหาและผลกระทบที่เกิดขึ้นภายในชุมชน

จากการเปลี่ยนแปลงของย่าน และบริบทโดยรอบ ส่งผลให้คนเห็นคุณค่าของวัฒนธรรมและสถาปัตยกรรมน้อยลง บ้านเรือนต่างๆ ถูกใช้ไปในเชิงพาณิชย์ ทำให้ชีวิตความเป็นอยู่ของผู้คนเริ่มลดน้อยลง ผู้คนในชุมชนเกิดปัญหาต่างๆ ทั้งเรื่องยาเสพติด และการเงิน รวมไปถึงสภาพแวดล้อม มีการปรับปรุง ดูแลเฉพาะบริเวณอุทยานสวนสมเด็จพระเจ้า แต่ที่อื่นก็ยังคงสภาพเดิม

รูปที่ 2.36 สภาพบ้านเรือนเก่าที่ไม่ได้รับการดูแลทางด้านสถาปัตยกรรม

2.4 ระบบสภาพแวดล้อมภายในอาคาร และวัสดุในการตกแต่งภายใน

2.4.1 ระบบปรับอากาศ และระบบระบายอากาศ

ภายในอาคารใช้ระบบปรับอากาศแบบแยกส่วน (Split Type) เพราะพื้นที่ๆ มีการติดตั้งเครื่องปรับอากาศภายในโครงการส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ย่อยขนาดเล็ก

ระบบปรับอากาศแบบแยกส่วน (Split Type)

เป็นเครื่องปรับอากาศที่ได้รับการพัฒนาขึ้นมา เพื่อแก้ปัญหาสถานที่ที่ต้องการติดตั้งไม่มีผนังติดกับภายนอกหรือไม่สามารถนำเครื่องปรับอากาศมาติดตั้งใกล้สถานที่ปรับอากาศได้ โดยการแยกส่วนระบายความร้อนไปไว้นอกห้อง เนื่องจากเป็นส่วนที่มีเสียงดังและเครื่องส่งลมเย็นอยู่ภายในห้อง ตำแหน่งที่ติดตั้งได้แก่

1. เครื่องส่งลมเย็น มี 2 แบบคือ แบบแขวนและแบบตั้งพื้น โดยตำแหน่งที่ติดตั้งจะต้องพิจารณาถึงตำแหน่งของเครื่องระบายความร้อนควบคู่กันไปด้วย คือ ควรให้เครื่องทั้งสองมีระยะอยู่ใกล้กัน โดยเฉลี่ย 6 เมตร ท่อน้ำยา และท่อน้ำทิ้งจะต้องสามารถเดินได้สะดวก และควรอยู่ใกล้กับแหล่งจ่ายไฟด้วย
2. เครื่องระบายความร้อน ตำแหน่งควรอยู่ใกล้กับเครื่องส่งลมเย็น ซึ่งเป็นตำแหน่งที่ลมจะระบายความร้อนเข้า และออกจากเครื่องได้โดยสะดวก

2.4.2 ระบบไฟฟ้าและแสงสว่าง

2.4.2.1 แสงสว่าง การให้แสงสว่างภายในโครงการ แบ่งเป็น 2 ชนิดใหญ่ๆ คือ

1. แสงสว่างตามธรรมชาติ (Natural light) เป็นแสงสว่างหลักที่เลือกใช้ภายในโครงการ เพราะแสงสว่างธรรมชาติเป็นแสงสว่างที่มีประสิทธิภาพสูงและมีความเหมาะสมสูงสุดและมีความเหมาะสมสูงสุดสำหรับการใช้งานของมนุษย์ และปัจจุบันได้รับการพิสูจน์ทางวิทยาศาสตร์แล้วว่ามนุษย์มีความพึงพอใจในแสงสว่างธรรมชาติ ไม่ว่าจะอยู่ในห้องทำงานหรือในร้านค้าต่างๆ ในโรงเรียนที่ใช้แสงสว่างธรรมชาติ นักเรียนสามารถเรียนรู้ได้ดีกว่า ยิ่งไปกว่านั้น แสงสว่างธรรมชาติยังมีข้อได้เปรียบคือ เป็นแสงสว่างที่ได้มาเปล่าๆ ไม่ต้องลงทุน และสามารถใช้งานได้ตลอดช่วงเวลาใช้งานของอาคารที่มีการใช้งานในเวลากลางวัน
- หลักการให้แสงธรรมชาติในอาคาร การให้แสงสว่างแบบธรรมชาติมี 4 วิธี คือ**

- 1) การให้แสงสว่างจากด้านบน เหมาะสำหรับการแสดงวัตถุ มีข้อเสียคือแสงส่วนใหญ่จะตกที่พื้นห้องมากกว่าผนัง นิยมทำกันโดยให้แสงส่องผ่านช่องเปิดของหลังคาของอาคาร

ควรเป็นเพดานสูงและผลเสียอีกประการคือ อาจเกิดการสะท้อนที่กระจก ทำให้เกิดความรู้สึกว่าห้องมีขนาดเล็กลง และรู้สึกไม่สบายตา การให้แสงสว่างจากด้านบน ทำได้โดยการสร้างหลังคาด้วยกระจก อาจเป็นกระจกทั้งหมดหรือบางส่วน แต่ในเขตร้อนไม่เป็นที่นิยม จะใช้กระจกไม่เกิน 6 %ของพื้นที่หลังคาทั้งหมด

2) การให้แสงสว่างจากด้านข้าง อาคารมีการเปิดช่องหน้าต่างทางด้านข้าง ซึ่งบังคับแสงสว่างได้ยากเพราะแสงแผ่อกไม่เท่ากัน บางส่วนของห้องได้รับแสงไม่เพียงพอ นอกจากนี้ยังเสียพื้นที่ของผนังด้วย

3) การให้แสงสว่างจากหน้าต่างที่ค่อนข้างสูง เป็นการให้แสงสว่างที่เหมาะสมที่สุด แสงที่ตกลงมาทำมุม 45 องศา และกระจายไปได้ทั้งห้อง จะไม่ทำให้เกิดแสงสะท้อนและนัยน์ตาพร่า

4) การให้แสงสว่างทางอ้อม เป็นการใช้โดยก่อให้เกิดแสงสะท้อน เช่นการให้แสงส่องตรงมายังผนังสี ขาว เพื่อให้สะท้อนออกมาหรืออาจจะใช้กระจกมาสะท้อนแสงสว่างเข้ามาในห้อง การให้ไม่เพียงแต่ใช้ กับแสงธรรมชาติ ยังใช้กับแสงประดิษฐ์ได้อีกด้วย มีการใช้แสงหลายลักษณะ การให้แสงสว่างแบบนี้ จะช่วยให้สายตาไม่พร่ามัวมาก

เมื่อแสงสว่างธรรมชาติเข้ามาในห้องผ่านทางหน้าต่าง ช่องเปิด หรือผนังโปร่งแสง ค่าความส่องสว่างที่ บริเวณใกล้กับช่องเปิดจะมีค่าสูงกว่าบริเวณที่อยู่ลึกเข้าไปในห้อง ผู้ออกแบบควรพยายามออกแบบให้ แสงสว่างกระจายเข้าไปภายในห้องให้ได้มากที่สุด โดยอาจใช้การออกแบบส่วนของอาคารหรือใช้ อุปกรณ์ที่ช่วยในการสะท้อนแสงติดตั้งไว้ที่ช่องแสงเพื่อสะท้อนแสงสว่างเข้าไปในอาคารได้ลึกมากขึ้น อัตราส่วนที่เหมาะสมของพื้นที่หน้าต่างหรือผนังโปร่งแสงต่อพื้นที่ผนังอาคารทั้งหมดควรอยู่ที่ ประมาณ 25 - 40% สำหรับกรณีผนังโปร่งแสงเป็นกระจกใสธรรมดา (clear glass) แต่หากใช้กระจกที่มีคุณสมบัติขึ้นอัตราส่วนดังกล่าวก็จะเพิ่มขึ้นได้

อุปกรณ์ที่เกี่ยวข้องกับแสงธรรมชาติ

1. แผ่นหลังคาโปร่งแสง

เป็นวัสดุผนังหลังคา ที่มีคุณสมบัติโปร่งแสง ช่วยกรองแสงธรรมชาติให้ผ่านเข้ามาในพื้นที่ที่ต้องการสามารถใช้ร่วมกับหลังคากระเบื้องลอนต่างๆ มีให้เลือกทั้งแบบลอนคู่ แบบลูกฟูกลอนเล็ก แบบลูกฟูกลอนใหญ่ แบบบานเกล็ด และแบบลอนพรีม่า พร้อมสีสันทให้เลือก คือ สีขาวใส สีขาวขุ่น สีเหลือง และสีน้ำเงิน คุณสมบัติคือ ให้ความสว่าง และ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ช่วยกระจายแสงธรรมชาติได้เป็นอย่างดี เคลือบปิดผิวด้วยสีสนั้ทั้ง 2 ด้าน ป้องกันรังสีอัลตราไวโอเล็ต ไม่เกิดการสะสมของคราบสกปรก เนื่องจากภายในสามารถระบายน้ำได้ดี ให้แสงแดดเข้าถึงภายในห้อง จึงช่วยลดความอับชื้นได้เป็นอย่างดี

วิธีการใช้งาน

1. แผ่นโปร่งแสงตราช่าง เป็นวัสดุผนังหลังคาที่มีน้ำหนักเบาเป็นพิเศษ จึงสะดวกและง่ายต่อการติดตั้งทั้งกับแป้ไม้และแป้เหล็ก หรือติดตั้งกับบานเกล็ด ในขณะที่เดียวกันก็เป็นการช่วยลดน้ำหนักของโครงสร้างอาคารภายในตัว
2. ม่าน sky light เหมาะสำหรับห้อง GREEN HOUSE หรือ TERRACE ใช้บังแสงแดดทำให้ห้องไม่ร้อนในเวลากลางวัน และเปิดให้เห็นดวงดาว ท้องฟ้า อันงดงามในยามค่ำคืน มีทั้งระบบ มอเตอร์ไฟฟ้า รีโมทคอนโทรล, แบบ MANUAL

2. แสงประดิษฐ์ (ARTIFICAL LIGHTING)

แสงประดิษฐ์ภายในโครงการ จะใช้ในส่วนที่มีแสงธรรมชาติเข้าถึงไม่เพียงพอ และส่วนที่จัดแสดงงาน นิทรรศการต่างๆ (จัดเปลี่ยนตามงาน) ประเภทของแสงประดิษฐ์ โดยทั่วไปแบ่งออกเป็น 2 ชนิด

1) แสงไฟ INCANDESCENT ความร้อนและแสงจะมีกำลังความส่องสว่างของแสงยิ่งกว่าแสงจากดวงอาทิตย์ แสงจากดวงอาทิตย์มีสีน้ำเงินมากกว่า เพื่อแก้ข้อแตกต่างนี้จึงใช้หลอดสีขาวปนกับหลอดสีน้ำเงิน แต่ปรากฏว่าเวลาเคลื่อนแสงตัดกันแล้วไม่เท่ากัน เมื่อปรากฏให้เห็นบนเพดานความเท่ากันของ แสงเสียไป

2) แสงไฟ FLUORESCENT เดิมใช้แต่เฉพาะร้านค้าและท้องถนน เพราะเป็นแสงสว่างที่ไม่มีเงา เหมาะกับงานที่เกี่ยวกับภาพเขียน แต่ภาพจะเสียไปตอนที่เงา น้ำมันที่ฉาบอยู่บนภาพเขียนนั้นหายไปสีของ ไฟคล้ายแสงธรรมชาติมาก และอาจดัดแปลงให้เหมาะกับศิลปวัตถุได้ และเป็นแสงที่ดีที่สุดสำหรับแสงประดิษฐ์

แสงไฟ FLUORESCENT ได้เปรียบกว่า แสงไฟ INCANDESCENT ในเรื่องการกระจายแสงออกทาง กว้าง ในปัจจุบันจึงจำเป็นต้องรวมหลอดสีต่างๆ เพื่อจะลดข้อเสียให้น้อยลง INCANDESCENT ให้แสงที่นุ่มนวลและชัดกว่า จึงเหมาะสำหรับการให้แสงเน้นจุดที่

สำคัญ ความเข้มของแสงได้ปรับปรุงให้ เหมาะสมและแตกต่างกันไปตามลักษณะความต้องการของแต่ละแห่ง เมื่อต้องการความเข้มมากก็เน้นที่แห่งนั้นให้เด่นกว่าที่อื่น

2.4.2.2 อุปกรณ์ในการให้แสงสว่าง

หลอดไฟ ถือเป็นหัวใจของระบบการให้แสงสว่าง โดยจะเจาะจงชนิดที่มีการเลือกใช้ในการจัดแสดง นิทรรศการและสร้างบรรยากาศ ซึ่งมีหลักการให้แสงโดยอาศัยกระจกหรือเลนส์ภายในในการบังคับ ทิศทางของแสง มักใช้เป็นไฟสำหรับส่องเฉพาะจุดที่นิยมเรียกว่า SPOT LIGHT โดยมีคุณสมบัติหลัก ดังนี้

1. หลอดไฟธรรมดาแบบประเภทมีไส้ (INCANDESCENT LAMP) เป็นหลอดแก้วที่มีการเคลือบสาร โปรตาด้านในกระเปาะแก้ว เพื่อช่วยในการสะท้อนแสงและบังคับทิศทางของแสงไม่ให้กระจายออกด้านข้างของหลอด โดยมีการผลิตลักษณะรูปร่างต่างๆ เพื่อคุณสมบัติบางประการ
2. หลอดพาราโบลา หรือ PAR (PARABOLIC ALUMINIZED REFLECTOR) คือหลอดไฟสะท้อนแสงกระเปาะแก้ว จากรูปร่างหลอดไฟที่เป็นพาราโบลาทำให้เกิดการสะท้อนแสงและลำแสงโดยรวม
3. หลอดทรงรี หรือ ER (ELLIPSODIAL REFLECTOR) จากรูปร่างของหลอดไฟทำให้เกิดการสะท้อน แสง และเกิดจุดรวมแสง (FOCAL POINT) บริเวณหน้าหลอดไฟ นอกจากนี้ยังมีการผลิตหลอดสะท้อนแสงที่มีคุณสมบัติพิเศษต่าง ๆ กัน เช่น หลอดสะท้อนแสงแก้วหนา แบบเฉพาะจุดที่ต้องการแสงสว่างมาก แบบส่องกระจายสำหรับบริเวณกว้าง หลอดสะท้อนแสงแก้ว หนาชนิดลาแสงเย็น โดนการให้ความร้อนไหลวนผ่านกลับไปด้านหลังแทน
4. หลอดไฟฮาโลเจน (TUNGSTEN HALOGEN) หลอดไฟนี้กระเปาะทามาจากควอตซ์ เพราะต้องบรรจุก๊าซฮาโลเจนที่มีความดันสูง ประสิทธิภาพการส่องสว่าง 20 รูเมน/วัตต์ มีขนาดแตกต่างกันมากมายใช้วัตต์สูงมาก อายุการใช้งานค่อนข้างยาว ขณะใช้งานจะมีอุณหภูมิที่ผิวหลอดสูงมากทำให้เปราะบาง โดนกระแทกเบาๆ อาจแตกได้

2.4.2.3 จิตวิทยาของแสง

- แสงสีขาว ให้ความรู้สึกกระฉับกระฉวย สงบ สะอาด บริสุทธิ์ ให้ความรู้สึกเบาและเย็น
- แสงสีเหลือง ให้แสงที่กระตุ้นความสนใจ ใช้เพื่อสร้างน้ำหนัก
- แสงสีแดง ให้แสงเกิดการกระตุ้น และการแสดงออก ดึงดูดสายตาได้ดี

2.4.2.4 การใช้แสงในการตกแต่งภายใน

แสงเป็นองค์ประกอบหนึ่งที่สำคัญในงานตกแต่งภายในนอกจากจะให้ความสว่างในการมองเห็นแล้วยังมีผลต่อความรู้สึกทำให้เกิดความน่าสนใจได้ซึ่งในการออกแบบแสงไฟในอาคารจะต้องคำนึงถึง

- คุณภาพหรือความสว่างของไฟสามารถเปลี่ยนแปลงได้
- คุณสมบัติในการสะท้อนของวัสดุไม่เท่ากัน
- ตำแหน่งที่ตั้งของดวงไฟ
- สีเงาและบริเวณโดยรอบ

แสงประดิษฐ์เป็นแสงที่มีบทบาทสำคัญในการตกแต่งภายในเกือบจะเรียกว่าเป็นเครื่องมือกลไกในงานสถาปัตยกรรม (Tool of the Architect) แสงประดิษฐ์เป็นสิ่งที่ความเจริญก้าวหน้าทาง วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีช่วยกันสร้างสรรค์ขึ้นมาจนในปัจจุบันแทบทุกมุมของโลกใช้แสงประดิษฐ์ และการใช้ไฟช่วยจัด Display อันเป็นประโยชน์ต่อยอดขายเป็นต้น

2.4.2.5 การใช้แสงสว่างภายในโครงการ

1. ต้องเข้าใจพฤติกรรมของผู้ใช้บริการและผู้ให้บริการเป็นหลัก
2. ต้องศึกษากิจกรรมของสถานที่แต่ละแห่ง
3. ทำความเข้าใจคุณลักษณะและคุณสมบัติของดวงไฟแต่ละชนิด
4. การใช้แสงไฟที่ดีต้องไม่ทำลายจุดประสงค์ความงามความโดดเด่นของส่วนที่ใช้หรือบริเวณ โกล้เคียงแต่ต้องช่วยให้ท่อนส่วนต่างๆ ตรงจุดหมายที่ต้องการ

5. การใช้แสงไฟที่ติดตั้งไม่ใช่ดวงไฟหลายๆ หรือรูปแบบที่วิจิตรพิสดาร
เท่านั้น

6. การใช้แสงไฟที่ติดตั้งไม่ใช่แต่ติดตั้งเข้าไปยังต้องมีการออกแบบป้องกัน
หรือระวางสิ่งที่ไม่ดี อันเกิดจากดวงไฟเช่นตำแหน่ง

ปัจจัยในการติดตั้งเบื้องต้น

1. ขนาดของห้อง ห้องที่มีขนาดต่างกันจะต้องการความสว่างต่างกันโดย
แสงสว่างจะต้องมีความเข้มสม่ำเสมอและเท่าๆ กันโดยต้องมีจุดกำเนิด
ไฟที่มากกว่า 2 ตำแหน่งขึ้นไปถ้าจะให้เสมอกันควรแบ่งพื้นที่ทั้งหมด
(เพดาน) เป็นตารางสี่เหลี่ยมเรียกว่าจินตภาพตาราง
2. การแบ่งพื้นที่ ขึ้นอยู่กับความสูงของเพดานพื้นที่ของจินตภาพเพดาน
ต้องมีขนาดเท่ากันหรือเกือบเท่ากับ
3. ความสูงของเพดานสำหรับที่ทำงานที่ไม่มีไฟเฉพาะตามโต๊ะทำงาน
ความกว้างของจินตภาพตารางต้องแคบลงไปตามความสูงของเพดาน

ระยะห่างระหว่างดวงไฟ

ขึ้นอยู่กับความสูงของเพดานความกว้างของวงห้องและการส่องสว่างโดย
ทางตรงหรือ ทางอ้อมสำหรับทางปฏิบัติระยะห่างดวงไฟจะใกล้เคียงกับความสูง
เพดาน

ลักษณะวิธีการติดตั้งแหล่งกำเนิดแสง

1. CEILING MOUNTED FITTING คือชนิดติดตั้งเพดาน (ฝ้าเพดาน)
2. CEILING RECESSED UNITS คือชนิดฝังในเพดาน (ฝ้าเพดาน)
3. SUSPENDED FITTINGS คือชนิดแขวนหรือห้องจากเพดาน
4. WALL BRACKETS คือชนิดติดผนังหรือเรียกว่าไฟกิ่ง
5. PORTABLE FITTINGS คือชนิดเคลื่อนย้ายได้

2.4.3 ระบบสุขาภิบาล

2.4.3.1 ระบบน้ำใช้

น้ำประปาที่ใช้ในโครงการเป็นน้ำที่มาจากการประปาส่วนภูมิภาคเครื่องสูบน้ำจ่ายน้ำควรติดตั้งให้ไกลจากส่วนการเรียนการสอนหรือส่วนที่ต้องการความเงียบสงบ นอกจากนี้ในการเดินท่อน้ำยังต้องคำนึงถึงความสะอาดในการดูแลรักษาด้วย โดยโครงการได้เลือกใช้ระบบแบบจ่ายน้ำลง (Down Feed)

2.4.3.2 ระบบน้ำทิ้ง

ระบบน้ำทิ้งสามารถแยกน้ำที่ต้องการระบายทิ้งจากโครงการได้ 3 ประเภท

1) ระบบระบายน้ำฝน (Storm Drainage)

ร่องระบายน้ำฝน ร่องรับน้ำฝนจากพื้นที่ลาดเอียง slope 1:200 มีอยู่หลายแบบตามลักษณะการใช้ งานซึ่งต้องทำการติดตั้งตำแหน่งที่เหมาะสม ร่องระบายน้ำฝนที่ดีต้องมีที่กรองผงดักอยู่ ร่องระบายน้ำฝน ขนาดรางน้ำจะถูกกำหนดโดยขนาดของหลังคา ความกว้างไม่น้อยกว่า 12 นิ้ว ท่อระบายน้ำฝน จำนวนและขนาดของท่อระบายน้ำฝน ขึ้นอยู่กับพื้นที่หลังคาที่รองรับน้ำฝนและอัตราการตกของฝน จำนวนของท่อระบายน้ำฝนควรมีอย่างน้อย 1 ช่วงต่อ 1,000 ตารางเมตร การเดินท่อควรคำนึงถึงเรื่องการบังคับความสวยงามของอาคาร

2) ระบบระบายน้ำโสโครก (Sanitary Sewage)

สามารถแบ่งประเภทน้ำที่ผ่านการใช้งานจากโครงการได้ดังนี้

น้ำทิ้ง คือ น้ำที่ผ่านการใช้งานมาแล้ว เช่น จากอ่างล้างหน้า ห้องครัว สามารถระบายทิ้งได้โดยการ ระบายลงท่อสาธารณะ

น้ำเสีย เป็นน้ำทิ้งที่ไม่อนุญาตให้ระบายลงในท่อสาธารณะได้ทันที เนื่องจากเป็นน้ำที่สามารถทำให้เกิด สภาวะแวดล้อมเป็นพิษได้เป็นน้ำที่มาจากส้วม จากโถปัสสาวะต้องผ่านระบบบำบัดน้ำเสียผ่านกรรมวิธีต่างๆ เพื่อลดความสกปรก

สรุปกระบวนการบำบัดน้ำของโครงการ เป็นดังนี้

น้ำเสียจาก ครัว และส่วนเตรียมอาหารในห้องเรียน ต่อเข้ากับบ่อดักไขมัน น้ำโสโครกจากส้วม และโถปัสสาวะต่อเข้ากับ Septic Tank น้ำเสียจาก 2 แหล่งข้างต้นไปจะถูกนำไปบำบัดโดยวิธี

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า, ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ทางชีวะโดยแบคทีเรียที่ใช้ออกซิเจน โดยใช้ ระบบเอเอส แบบการเติมอากาศยี่ดเวลาเติมคลอรีนลงในถังฆ่าเชื้อที่บรรจุในน้ำที่ได้จากข้อที่ 3 สูบออกสู่ท่อระบายสาธารณะ โดยทั่วไประบบบำบัดน้ำเสียจะต้องใช้พื้นที่ติดตั้งความสูงสุทธิระหว่าง 5 – 6 เมตร และพื้นล่างสุดไม่ควรอยู่ต่ำกว่าระดับ 4 เมตรจากผิวดิน เพื่อให้สามารถไหลผ่านไปยังส่วนต่าง ๆ และออกจากระบบ โดยใช้เครื่องสูบ

2.4.4 ระบบรักษาความปลอดภัยและป้องกันอัคคีภัย

2.4.4.1 ระบบแจ้งเหตุ

1. ระบบกดปุ่มแจ้งเหตุ มีสัญญาณเตือนบริเวณโรงทั่วไประบบ
2. ระบบ Heat & Smoke Detector ในบริเวณห้องโรงทั่วไประบบ โรงทางเดิน และส่วนที่อาจเป็นต้นเหตุเพลิงไหม้

2.4.4.2 ระบบดับเพลิง

1. ระบบท่อน้ำและแรงดันและสายสูบ ในส่วนของโรงทางเดิน และบริเวณอื่นๆ โดยทั่วไป
2. ระบบสปริงเกอร์ ใช้ระบบสปริงเกอร์แบบ Wet Pipe คือ ระบบท่อน้ำที่น้ำมีแรงดันอยู่ตลอดเวลา เมื่อเกิดเพลิงไหม้ความร้อนจะกระตุ้นให้กลไกที่หัวสปริงเกอร์เปิดและน้ำที่มีแรงสูงจะพ่นกระจายออกมา ติดตั้งในส่วนบริเวณที่มีการเสี่ยงภัยต่อการเกิดเพลิงไหม้
3. ระบบก๊าซ ใช้ระบบก๊าซฮาโลนอน 1301 คุณสมบัติของก๊าซฮาโลนอน 1031 คือ สามารถหยุดปฏิกิริยาลูกโซ่ของระบบเผาไหม้จากโมเลกุลหนึ่งภายใน 10 วินาที ลักษณะของก๊าซ เป็นก๊าซเหลว ไม่เป็นอันตรายต่อคน และมีประสิทธิภาพมาก เหมาะกับห้องที่ไม่สามารถดับไฟโดยการใช้น้ำได้ เช่น ในห้องที่มีระบบอิเล็กทรอนิกส์ ห้องควบคุมอาคาร ห้องควบคุมระบบโทรศัพท์
4. เครื่องมือผจญเพลิง ดับไฟที่สามารถเคลื่อนที่ได้ ติดตั้งเป็นชุดอยู่ร่วมกับสายสูบ และท่อน้ำระบบท่อน้ำแรงดันรวมเป็น 1 หน่วย (House Cabinet Wall) ทุกระยะ 20 เมตร
5. ระบบน้ำดับเพลิง ใช้น้ำจากระบบน้ำใช้ โดยมีการสำรองระดับน้ำเอาไว้ใช้เพื่อการดับเพลิง นอกจากนี้ยังมีบิ่มน้ำฉุกเฉินที่สามารถทำงานได้โดยใช้ไฟฟ้า

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.4.5 วัสดุตกแต่งภายในอาคาร

วัสดุที่ใช้กับอาคารประเภทสาธารณะ เช่น โรงละคร อาคารเพื่อการศึกษา อาคารสมาคมจะต้องมีคุณสมบัติที่สะอาดตา คงทนถาวร และราคาไม่แพงนัก จะต้องเป็นวัสดุที่ดูแลรักษาความสะอาดง่ายด้วย เพื่อประหยัดค่าดูแลรักษาวัสดุที่ดูแลไม่เบื่อง่าย ได้แก่ วัสดุประเภทหิน ไม้ อีฐ โลหะ กระจกและผ้า ดังจะกล่าวถึงวัสดุที่ใช้บ่อยที่สุดและเหมาะสมดังต่อไปนี้

2.4.5.1 วัสดุประเภทหิน

เหมาะสมสำหรับผนังภายในและภายนอก หินที่ใช้ควรเป็นหินประเภทเนื้อละเอียดสามารถขัดให้เป็นมันได้ ควรหลีกเลี่ยงหินที่มีเนื้ออยู่ขรุขระ เพื่อความทนทานแต่สภาพดินฟ้าอากาศและใช้กันผนังและพื้นที่ใช้งานสุขุมสมบั้น ตลอดจนเนื้อที่ที่คนพลุกพล่านเนื่องจากหินทนทานต่อการสัมผัสและทำความสะอาดง่าย เหตุผลสำคัญที่เลือกใช้หินก็เนื่องจากหินมีคุณสมบัติที่ให้ความงดงามเป็นที่ประทับใจ มีค่าและดูหรูหรา ดังนั้นสถานที่เหมาะสมแก่การใช้หินมากที่สุดของอาคารได้แก่ บันได ทางเข้าบริเวณทางเข้าผนังด้านทางเข้าเป็นต้น หินที่นิยมใช้ได้แก่

1. หินอ่อน หินอ่อนสามารถทนสกปรกได้ดี ทนต่อสารเคมีได้บ้าง บางชนิดมักใช้กับผนังภายในเป็นส่วนมาก หินอ่อนให้ลักษณะที่มีคุณค่ากว่าหินประเภทอื่น มีสีให้เลือกหลายสี เช่น สีชมพู สีเทา สีขาว สีฟ้า
2. หินแกรนิต ส่วนมากใช้กรุผนังหรือพื้นทางเดินต่างๆ เนื่องจากเป็นหินที่แข็งแรงที่สุด เนื้อแน่น และทนทานเมื่อขัดให้ขึ้นเงาจะมีลักษณะคล้ายหินอ่อนและบำรุงรักษาความสะอาดได้ง่าย
3. หินชนวน หินชนวนมีสีต่างๆ ให้เลือก ได้แก่ สีด ๑ สีฟ้า สีเทา และสีน้ำตาล มีราคาอยู่บ้าง แต่ประหยัดค่าบำรุงรักษาได้ดี
4. หินหล่อ ได้แก่ วัสดุประเภทหินผสมกับซีเมนต์ดูมีค่าน้อยกว่าหินแท้แต่มีความงดงามทนทานและบำรุงรักษาได้ง่ายเท่ากับหินแท้

ส่วนหินชนิดอื่นๆ ที่มีได้นามากกว่า ณ ที่นี้ ได้แก่ LIMESTON, TRAVERTINE, FILDSTONE

2.4.5.2 วัสดุประเภทดินเผา

วัสดุประเภทดินเผา เช่น อิฐ กระเบื้อง และ TERRA COTTA สามารถใช้กรุพื้นและผนังของโถงพักผ่อน ราคาถูกกว่าหิน หนานหินฟ้าอากาศ หนการสีกร่อน บำรุงรักษาง่าย ตลอดจนมีสี และลายได้มากชนิดกว่าตั้งจะกล่าวเป็นชนิดต่อไปนี้

1. **อิฐ** อิฐสามารถนำไปใช้ได้โดยสีธรรมชาติของมันหรือทาสีทับก็ได้ ซึ่งใช้ได้ทั้งภายในและภายนอกอาคาร สีธรรมชาติของอิฐมีสีแดง แสด เหลือง เทา หรือขาว ราคาถูกกว่าหิน ถ้าหากใช้อย่างถูกวิธีก็ได้รับความคงทน และง่ายต่อการบำรุงรักษา
2. **กระเบื้อง** กระเบื้องดินเผาใช้เป็นวัสดุกรุต่างๆ มีสี พื้นผิว และลายให้เลือกมากมายส่วนมากใช้กรุเสา ผนัง และพื้น สามารถใช้กับอาคารสาธารณะได้เป็นอย่างดีและยังมีราคาถูกอีกด้วย
3. **วัสดุประเภทผสมเหลว** วัสดุผสมเหลวไม่ว่าจะเป็นวัสดุที่ใช้เชื่อมต่ออิฐ หรือใช้ฉาบหน้าของผนัง และพื้นย่อมเป็นวัสดุที่ใช้กันมาก และจำเป็นสำหรับอาคาร เนื่องจากการกรุวัสดุบนผนัง หรือพื้นย่อมต้องการวัสดุผสมเหลวเหล่านี้ เช่น อิฐ หิน กระเบื้องTERRAZZO และ TERRA COTTA เป็นต้น วัสดุผสมเหลวเหล่านี้ยังแบ่ง ออกเป็น
 - **PLASTER AND STUCCO** ปูนฉาบ เป็นวัสดุที่คงทน และประหยัดมากที่สุด และยากแก่การ ดูแลรักษา งานฉาบต้องใช้เวลาานทำให้ส่วนอื่นๆ ของอาคารสกปรกทั้งยังไม่อ่อนตัวต่อการ เปลี่ยนแปลงอีกด้วย ดังนั้น PLASTER AND STUCCO จึงไม่มีใครใช้กับผนังกันโดยทั่วไป แต่เหมาะกับผนังซึ่งอยู่โดยรอบอาคาร ซึ่งเป็นผนังชั้นนอก ไม่ต้องการเปลี่ยนแปลงอีกต่อไปทั้งยังเหมาะกับการ ตกแต่งผนังภายนอกที่จะให้ผิวเรียบ แต่ปัญหาที่สำคัญก็คือ จะต้องทาสีบ่อยๆ และเมื่อสีที่ทาทับหนา ขึ้นผาผนังอาจเกิด รอยร้าวหรือสีที่ทาอาจลอกออกมาให้ไม่น่าดู

2.4.5.3 คอนกรีตเปลือย

ปัจจุบันอาคารต่างๆ มักนิยมตกแต่งผนังในลักษณะคอนกรีตเปลือยฉาบด้วย สีปูน ดังนั้นคอนกรีตในอดีตซึ่งใช้เป็นเพียงวัสดุ ปัจจุบันก็มีบทบาทมากในการ ตกแต่ง ซึ่งให้ความรู้สึกที่ แข็งแรง ทึบ มีพื้นผิวหยาบเป็นธรรมชาติ และแสดงความจริงใจออกมา แต่ข้อเสียของคอนกรีตเปลือย คือ ดูแลรักษาลำบาก ไม่สามารถรับ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

การสัมผัสบ่อยๆ อาจทาสีฉาบสกปรกและต้องทาสีใหม่เสมอ ทั้ง ยังให้ความรู้สึกที่เป็นอันตราย ไม่สามารถเข้าใกล้ได้ ดังนั้น คอนกรีตเปลือยจึงมักใช้เฉพาะภายนอกอาคารเป็นส่วนใหญ่

2.4.5.4 หินขัด

การทำพื้นหินขัด ได้แก่ การนำเอาเม็ดหินอ่อนผสมกับปูนแล้วขัดด้วยเครื่องให้เรียบ ซึ่งเป็นที่นิยมใช้อย่างแพร่หลาย เนื่องจากมีราคาถูก และดูแลรักษาได้ง่าย เพื่อป้องกันการแตกร้าวใน พื้นที่กว้าง เนื่องจากการยึดหดตัว จะต้องแบ่งพื้นที่ออกเป็นตาราง และฝังเส้นทองเหลืองไว้ อาจใช้เส้น อลูมิเนียม หรือพลาสติกได้ สามารถที่จะแบ่งสลับกัน โดยผสมสีลงในปูนขาว ให้สว่างม าทนทาน ทำความสะอาดง่าย ทั้งยังสามารถใช้กับผนัง และเสาได้อีกด้วย

2.4.5.5 ไม้

ไม้เป็นวัสดุที่สำคัญอีกชนิดหนึ่ง ซึ่งขาดเสียไม่ได้ในการออกแบบ ซึ่งสามารถนำมาใช้เป็นวัสดุกรุผนัง พื้น ตลอดจนเครื่องเรือนและอุปกรณ์โดยทั่วไป โดยใช้ผลิตภัณฑ์ เช่น ไม้จริง ไม้อัด แผ่นปกกัน ความร้อน ปกกันเสียงสะท้อน เป็นต้น สามารถก่อสร้างได้เร็ว ราคาถูกสามารถรีไซเคิลและนำมา ประกอบใหม่ได้ง่าย ซึ่งหาวัสดุที่มีลักษณะเหมือนไม้ได้ยากมาก ทั้งยังทำความสะอาดง่าย ราคาถูก ให้ ความงดงาม และความรู้สึกที่อ่อนนุ่มตามธรรมชาติอีกด้วย ไม้ยังแบ่งออกเป็นประเภท ดังนี้

1. ไม้ธรรมชาติ ไม้ธรรมชาติสามารถแปรรูปให้เข้ากับงานได้ง่าย ความน่าสนใจ ความงดงาม และมีลายในตัวของมันเอง สามารถนำมารุผนังภายในอาคาร หรือมาใช้ในการทำโครงผนัง และ เครื่องเรือนต่างๆ ได้
2. ไม้อัด ไม้อัดที่จำหน่ายในท้องตลาดแบ่งออกเป็นหลายชนิดด้วยกัน เช่น ไม้อัด ยาง ไม้อัดสัก ตลอดจนขนาดความหนาที่แตกต่างกันออกไป เช่น 4 มม. 6 มม. 10 มม. เป็นต้น ไม้อัดมีคุณลักษณะ พิเศษ คือโครงสร้างแข็งแรง สามารถนำมา ย้อมสี เคลือบเซลลูล แลคเกอร์ หรือพ่นสีให้มีสภาพคงทน ถาวรได้ ไม้อัดจึง นับว่าเป็นประโยชน์มากไม่ว่าจะกรุผนัง หรือทาเครื่องเรือนก็ตาม
3. PARTICAL BOARD ได้แก่ วัสดุซึ่งอัดประสานกันจากเซลไม้ หรือเยื่อไม้ ลักษณะเป็นแผ่นมีขนาดต่างๆ น้ำหนักเบา ราคาถูก สามารถนำมาใช้กับผนัง

ภายในอาคารได้ผลดี เมื่อเคลือบสีแล้วมีความคงทน และทำความสะอาดได้ง่าย
เช่นกัน

2.4.5.6 วัสดุกรุผนัง

วัสดุเหล่านี้ ได้แก่ กระจกปิดผนัง แผ่นนิเวีย ไม้อัด โฟโตบอร์ด เป็นต้น วัสดุเหล่านี้
สามารถนำมาตกแต่งบางส่วนของผนังเพื่อดึงดูดความสนใจ แต่ปัญหาที่เกิดขึ้นก็คือ วัสดุเหล่านี้
ดูแลรักษาความสะอาดลำบาก แต่ปัจจุบันใช้วัสดุกระผนังที่ทำจากพลาสติกจึงตัดปัญหานี้
ออกไป

2.4.5.7 โลหะ

ปัจจุบันโลหะเป็นเทคโนโลยีความก้าวหน้า ไม่ว่าจะเป็นวัสดุกรุ ใช้ในโครงสร้างหรือ
ใช้ใน อุปกรณ์เครื่องใช้ต่างๆก็ตามโลหะพื้นฐานที่ใช้กันมากก็ได้แก่ เหล็กกล้า เหล็กปลอด
สนิม อลูมิเนียม ทองเหลือง แมงกานีส โลหะผสมของอลูมิเนียม ตลอดจนวัสดุประเภท
บรอนซ์ซึ่งสามารถขึ้นรูปได้เป็น แผ่น หรือหล่อเป็นรูปร่างลักษณะต่าง ๆ โลหะที่จะกล่าวใน
ที่นี่มีดังนี้ คือ

- เหล็กกล้า โดยมากเหล็กกล้าใช้ในโครงสร้างของตึกโดยทั่วไป นำมาใช้กับ
กรอบกระจกหน้าต่าง แต่ส่วนใหญ่เหล็กกล้ามักซ่อนตัวอยู่ในโครงสร้าง
ทั่วไป เช่น ในเสาคาน ตลอดจนพื้นคอนกรีตเป็นต้น
- อลูมิเนียม โลหะชนิดนี้ให้ความมันวาว มีราคาถูก จึงเป็นที่นิยมใช้กันมาก
ทั้งงานตกแต่ง ภายใน และนำมาทำเครื่องเรือน
- ทองเหลือง เป็นโลหะผสม เป็นวัสดุที่ดูมีค่า เมื่อนำมาใช้ในงานตกแต่ง
ภายใน ก็จะเกิดความ หูหรา สง่างาม สามารถใช้ได้ทั้งในงานเฟอร์นิเจอร์
และใช้เป็นวัสดุตกแต่งโดยทั่วไป
- บรอนซ์ บรอนซ์เป็นโลหะที่แข็งและได้รับความนิยมมาเป็นเวลานานในการ
ใช้ตกแต่งภายใน เช่น เดินคิ้วฝ้าเพดาน เป็นต้น บรอนซ์ให้สีธรรมชาติมี
คุณค่า แต่ราคาแพง และต้องดูแลรักษาบ่อยๆ จึง ไม่นิยมใช้เท่ากับ
อะลูมิเนียม แต่อาจใช้เพื่อแสดงความหูหรา สง่างามได้

¹ชีวิตคนชนบทกับชีวิตคนในเมือง โดย นายโฆสิต ปั้นเปี่ยมรัษฎ์ สารานุกรมไทยสำหรับเยาวชน เล่มที่ 13

บทที่ 3

กลุ่มเป้าหมาย พฤติกรรม และพื้นที่ที่ต้องการ

3.1 การศึกษาประเภทผู้ใช้โครงการ

3.1.1 ผู้ให้บริการ

หมายถึง ผู้ที่คอยอำนวยความสะดวกต่างๆ ภายในโครงการ ได้แก่ เจ้าหน้าที่พนักงาน ผู้ให้บริการสามารถแยกได้เป็น 4 ประเภท ดังนี้

1. ฝ่ายบริหาร คือ บุคคลที่ทำงานในระดับบริหารของโครงการ เช่น ผู้จัดการ ผู้ช่วย หรือ ผู้ใหญ่บ้าน
2. เจ้าหน้าที่ คือ บุคคลที่ทำงานภายในโครงการแต่มีตำแหน่งหน้าที่ประจำโครงการ เช่น เจ้าหน้าที่ประชาสัมพันธ์ ฝ่ายแคชเชียร์ ฝ่ายลงทะเบียน เป็นต้น เจ้าหน้าที่เหล่านี้ทำงานอยู่ใน Front of the house ซึ่งต้องพบปะติดต่อผู้ใช้บริการอยู่เสมอ
3. พนักงานทั่วไป คือ พนักงานครัว พนักงานช่าง พนักงานทำความสะอาด พนักงานขนของ เป็นต้น พนักงานส่วนนี้อยู่ในส่วน Back of the house
4. อาสาสมัคร คือ บุคคลที่สมัครใจจะมาทำงานในหน้าที่ต่างๆ สลับเปลี่ยนคนกันไป โดยจะอยู่ที่ทั้ง Front of the house และ back of the house

3.1.2 ผู้รับบริการ

หมายถึง ผู้ที่เข้ามาใช้บริการในโครงการ ทั้งในด้านเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ผู้รับบริการสามารถแบ่งแยกได้เป็น 3 ประเภท ดังนี้

1. นักท่องเที่ยว ประเภทที่ต้องการสัมผัสวัฒนธรรมและธรรมชาติของท้องถิ่น สนใจเรียนรู้วิถีชีวิตของผู้คน ความเป็นอยู่ อาหารการกินของท้องถิ่น มากกว่าเดินทางเพื่อมาพักผ่อนหรือมาทำงานในวันหยุด ส่วนใหญ่มักเดินทางเป็นคู่หรือแม้แต่คนเดียว เพื่อเก็บเกี่ยวประสบการณ์ในการเดินทางอย่างแท้จริง เราจะพบนักท่องเที่ยวกลุ่มนี้ตามสะพานที่มีความเป็นท้องถิ่นสูง เช่น ตามร้านอาหารที่คนท้องถิ่นนิยมฝากท้อง ตามย่านร้านตลาดที่คนท้องถิ่นจับจ่ายใช้สอย อาจพบนักเดินทางประเภทนี้ตามซอยเล็กๆ หรือนั่งตีหมาแพะในร้านข้างถนน หรือขี่จักรยานลัดเลาะไปตามตรอกซอกซอยเพื่อสังเกตบรรยากาศชีวิตจริงของชาวบ้าน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2. ผู้คนที่อาศัยอยู่ในชุมชน เพื่อต้องการให้คนในชุมชนที่หลากหลายศาสนาและไม่ได้ติดต่อสัมพันธ์กันมาอย่างยาวนาน กลับมามีส่วนร่วมในการดำเนินการต่างๆ ด้วยกันอีกครั้ง ทั้งคนหลากหลายฐานะ และรวมไปถึงเด็กๆ ที่ผู้ปกครองไม่สามารถดูแลเด็กได้ตลอดเวลา ได้สถานที่ในการเกิดโอกาสต่างๆ ของพวกเขา
3. ผู้คนในเมือง ผู้คนที่เหน็ดเหนื่อยกับการใช้ชีวิตตามตึกคอนกรีต ต้องการจะหลีกเลี่ยงจากความวุ่นวายภายในเมือง มีพฤติกรรมที่ต้องการพักผ่อนอยู่ตลอดเวลาในรูปแบบใหม่ อยากจะลองสิ่งแปลกใหม่ที่ไม่ซ้ำเดิม เพื่อเก็บเกี่ยวประสบการณ์ แต่ไม่อยากจะออกไปไกลจากเมืองมาก เพราะจะเสียเวลาในการเดินทาง

3.2 สายการบริหารและอัตรากำลังของผู้ให้บริการ

รูปที่ 3.1 แผนภาพสายการบริหารและอัตรากำลังของผู้ให้บริการ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

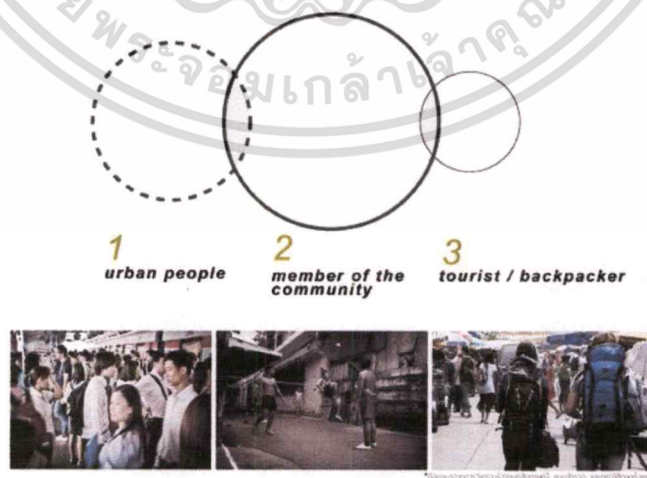
3.3 กลุ่มเป้าหมายโครงการ

3.3.1 นักท่องเที่ยว

คนต้องการสัมผัสวัฒนธรรมและธรรมชาติของท้องถิ่น สนใจเรียนรู้วิถีชีวิตของผู้คน ความเป็นอยู่ อาหารการกินของท้องถิ่น มากกว่าเดินทางเพื่อมาพักผ่อนหรือมาทำงานในวันหยุด ส่วนใหญ่มักเดินทางเป็นคู่หรือแม่แต่คนเดียว เพื่อเก็บเกี่ยวประสบการณ์ในการเดินทางอย่างแท้จริง เราจะพบนักท่องเที่ยวกลุ่มนี้ตามสะพานที่มีความเป็นท้องถิ่นสูง เช่น ตามร้านอาหารที่คนท้องถิ่นนิยมฝากท้อง ตามย่านร้านตลาดที่คนท้องถิ่นจับจ่ายใช้สอย อาจพบนักเดินทางประเภทนี้ตามซอยเล็กๆ หรือนั่งตีแม่กลองในร้านข้างถนน หรือขี่จักรยานลัดเลาะไปตามตรอกซอกซอยเพื่อสังเกตบรรยากาศชีวิตจริงของชาวบ้าน

3.3.2 ผู้คนที่อาศัยอยู่ในชุมชน คนในชุมชนที่หลากหลายศาสนาและไม่ได้ติดต่อสัมพันธ์กันมาอย่างยาวนาน กลับมามีส่วนร่วมในการดำเนินการต่างๆ ด้วยกันอีกครั้ง ทั้งคนหลากหลายฐานะ และรวมไปถึงเด็กๆ ที่ผู้ปกครองไม่สามารถดูแลเด็กได้ตลอดเวลา ได้สถานที่ในการเกิดโอกาสต่างๆ ของพวกเขา

3.3.3 ผู้คนในเมือง ผู้คนที่เหน็ดเหนื่อยกับการใช้ชีวิตตามตึกคอนกรีต ต้องการจะหลีกหนีจากความวุ่นวายภายในเมือง มีพฤติกรรมที่ต้องการพักผ่อนอยู่ตลอดเวลาในรูปแบบใหม่ อยากจะลองสิ่งแปลกใหม่ที่ไม่ซ้ำเดิม เพื่อเก็บเกี่ยวประสบการณ์ แต่ไม่อยากออกไปไกลจากเมืองมาก เพราะจะเสียเวลาในการเดินทาง

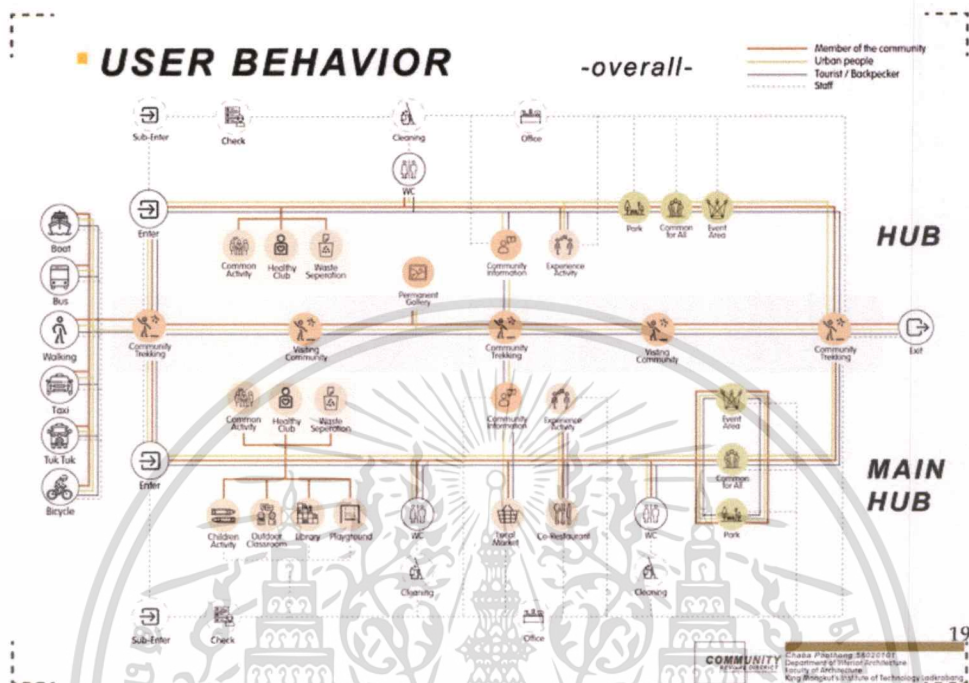

รูปที่ 3.2 แสดงกลุ่มเป้าหมายของโครงการ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

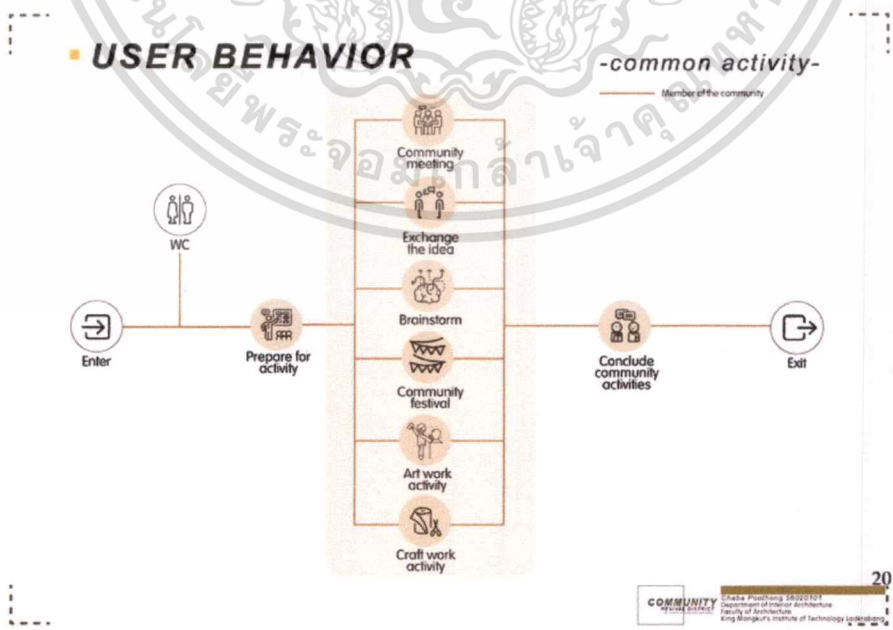
3.4 การศึกษาพฤติกรรมผู้ใช้โครงการ

3.4.1 พฤติกรรมผู้รับบริการ และผู้ให้บริการ โดยรวมทั้งโครงการ (Overall)

รูปที่ 3.3 แผนภาพแสดงพฤติกรรมผู้รับบริการและผู้ให้บริการทั้งหมด

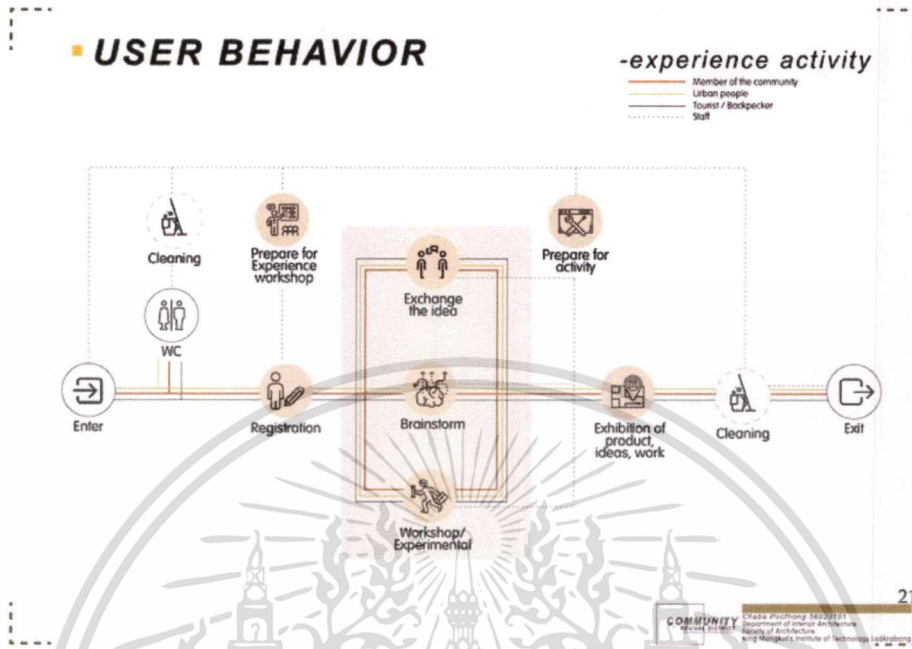
3.4.2 พฤติกรรมผู้ใช้งาน ส่วน Common Area for Community

รูปที่ 3.4 แผนภาพแสดงพฤติกรรมส่วน Common Area for Community

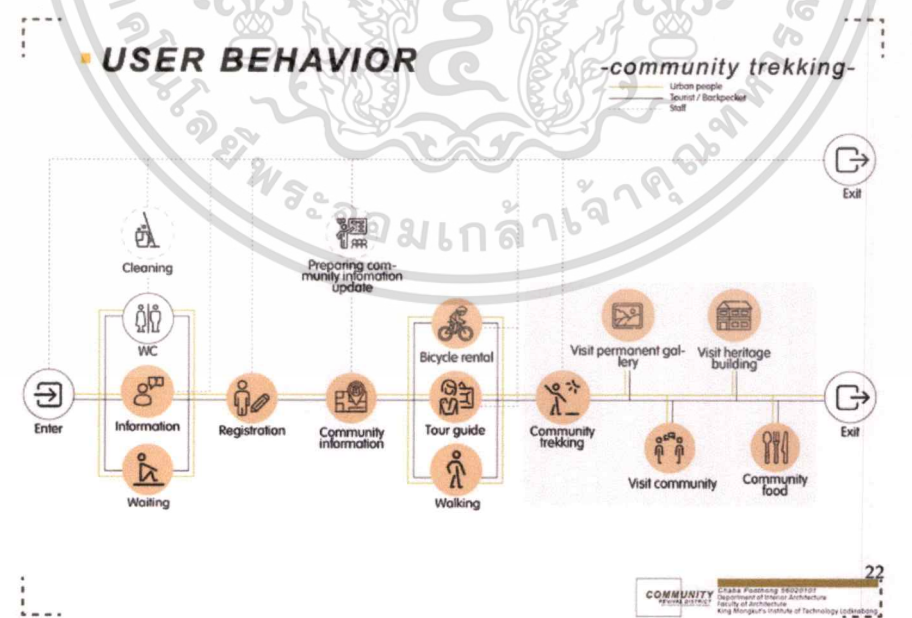
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3.4.3 พฤติกรรมผู้ใช้งานส่วน Experience Area

รูปที่ 3.5 แผนภาพแสดงพฤติกรรมส่วน Experience Area

3.4.4 พฤติกรรมผู้ใช้งานส่วน Community Trekking

รูปที่ 3.6 แผนภาพแสดงพฤติกรรมส่วน Community Trekking

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 4

การวิเคราะห์ข้อมูล และแนวความคิดในการออกแบบ

4.1 การวิเคราะห์ตัวอาคารและที่ตั้ง

4.1.1 ลักษณะอาคารและรูปแบบของอาคาร

4.1.1.1 ลักษณะโครงสร้างอาคาร เป็นอาคารโกดัง (คลังสินค้าขนาดใหญ่) โครงสร้างพาดช่วงกว้าง มีช่องเปิดรับแสงธรรมชาติ และรับอากาศภายนอกได้บางส่วน

4.1.1.2 ลักษณะพิเศษของพื้นที่ สามารถเข้าถึงอาคารได้ง่าย และมีพื้นที่ส่วนกลางร่วมกัน เชื่อมต่อพื้นที่ภายในและภายนอกได้

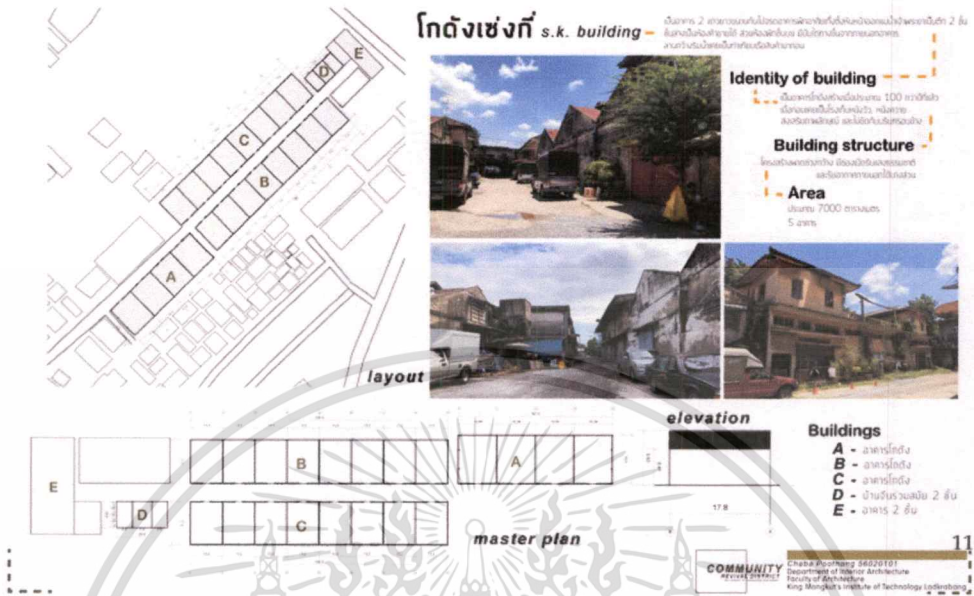
4.1.1.3 การเข้าถึงอาคาร มีทางเข้าหลักสองทาง จากซอยสมเด็จพระยา 5 และจากซอยจากท่าดินแดงเดินมาทางริมแม่น้ำเจ้าพระยา

4.1.1.4 มุมมองและภาพลักษณ์ ส่งเสริมภาพลักษณ์ และไม่ขัดกับบริบทรอบข้างอาคาร

4.1.1.5 อาคารโกดังเซ่งกี

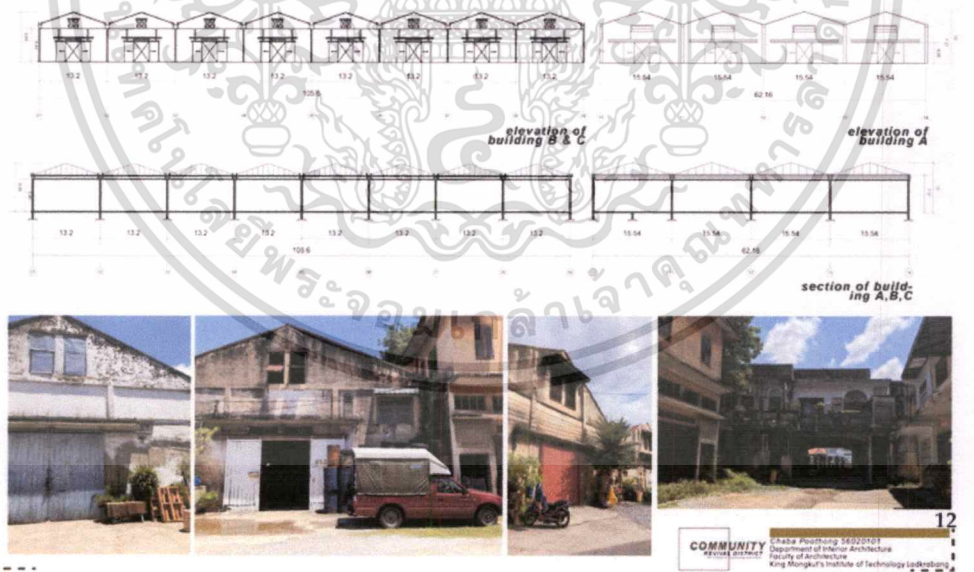
อาคารโกดังเซ่งกี หรือ S.K. Building หรือ โรงหนังวัวหนังควาย เป็นอาคาร 2 แถวยาวขนานกันไปจรดอาคารพักอาศัยเก่าซึ่งตั้งหันหน้าออกแม่น้ำเจ้าพระยาเป็นตึก 2 ชั้น ชั้นล่างเป็นห้องค้าขายได้ ส่วนห้องพักชั้นบน มีบันไดทางขึ้นจากภายนอกอาคาร ลานกว้างริมน้ำซึ่งเคยเป็นท่าเทียบเรือสินค้า

BUILDING ANALYSIS

รูปที่ 4.1 แสดงการวิเคราะห์อาคารโครงการ

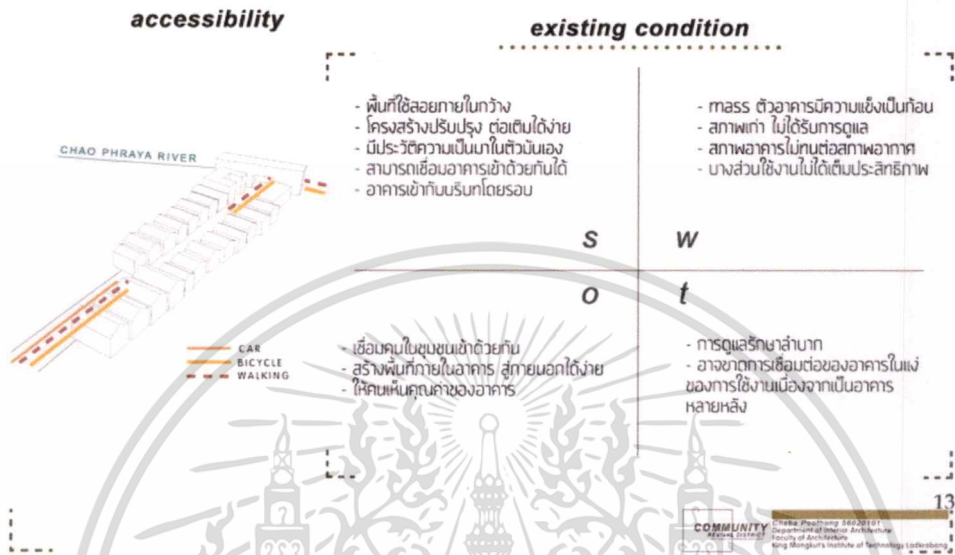
BUILDING ANALYSIS

รูปที่ 4.2 แสดงการวิเคราะห์อาคารโครงการ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

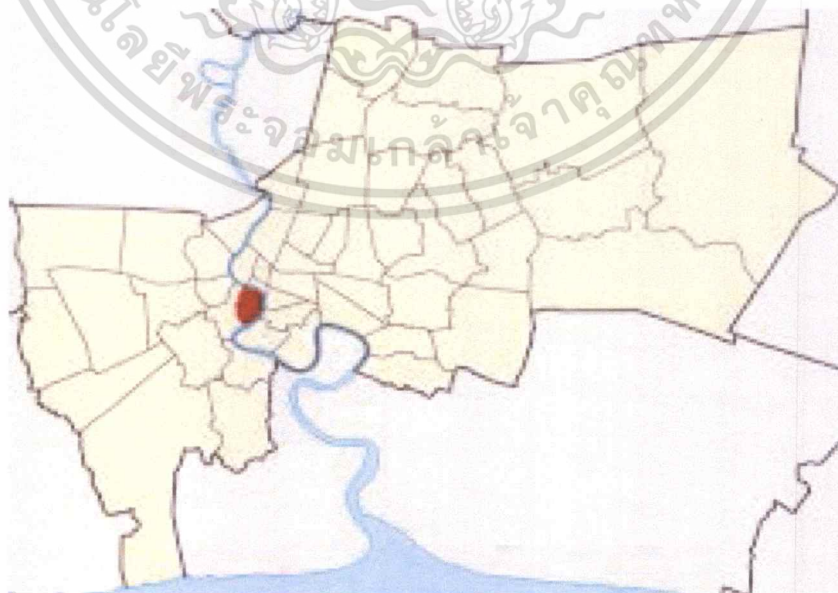
BUILDING ANALYSIS

รูปที่ 4.3 แสดงการวิเคราะห์ห้อาคาร SWOT

4.1.2 ตำแหน่งที่ตั้งและลักษณะโครงการ

ซอยสมเด็จพระยา 5 ถนนสมเด็จพระยา แขวงสมเด็จพระยา
เจ้าพระยา เขตคลองสาน กรุงเทพฯ 10600

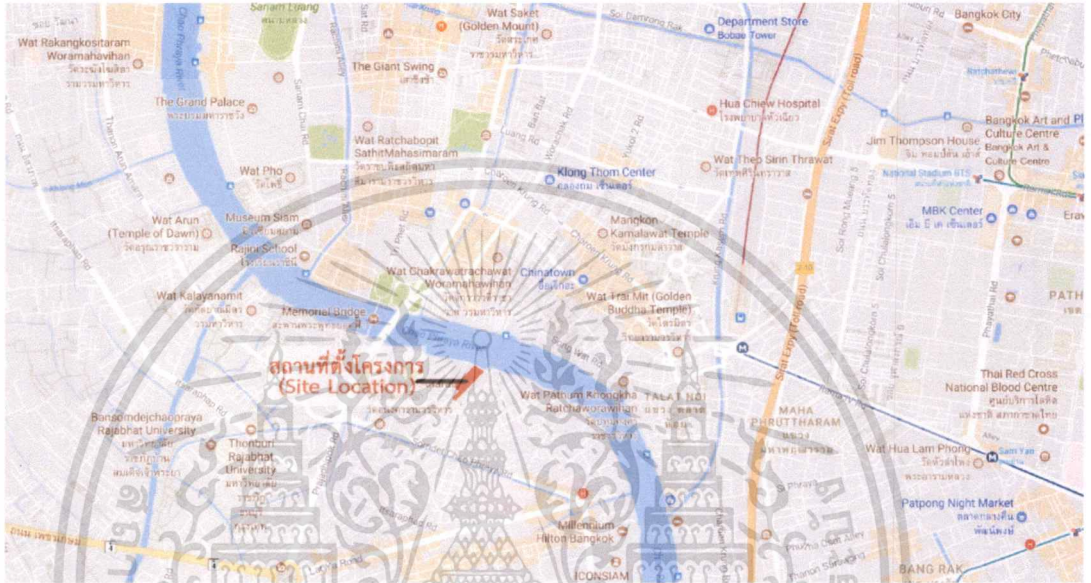

รูปที่ 4.4 แสดงตำแหน่งที่ตั้งโครงการ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใด ๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4.1.2.1 ลักษณะที่ตั้งโครงการ

พื้นที่เดิมเป็นอาคารโกดังเก่า สำหรับเก็บของต่างๆ และในปัจจุบัน เป็นพื้นที่สำหรับทำงาน เก็บของ และบางโกดังเป็นที่อยู่อาศัย มีถนนเข้าถึง โครงการได้สะดวก อยู่ติดริมแม่น้ำเจ้าพระยา

รูปที่ 4.5 ผังบริเวณของกรุงเทพมหานคร แสดงที่ตั้งและภาพรวม

รูปที่ 4.6 แสดงที่ตั้งของโครงการ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

SITE LOCATION

where is Khlong San district?

BANGKOK

KHLONG SAN DISTRICT

site located at
ซอยสมเด็จพระยา 5 ถนนสมเด็จพระยา
awangสมเด็จพระยา เขตคลองสาน กรุงเทพฯ
10600

total area
9480 sq m

Identity of Khlong San
Canal life Cultural district
Riverside community Water transportation

sightseeing around Khlong San

ศาลเจ้าพ่อเสือ วัดสุทัศน์เทพวราราม วัดสุทัศน์ สุ 1919 The Jam Factory

location

ซอยสมเด็จพระยา 5 (บริเวณถนน)

community area

COMMUNITY Chula Pongkaj 5820101
Department of Interior Architecture
Faculty of Architecture
King Mongkut's Institute of Technology (adithabong)

รูปที่ 4.7 แสดงการวิเคราะห์ที่ตั้งโครงการ

4.2 สภาพแวดล้อมของโครงการและการเข้าถึงโครงการ

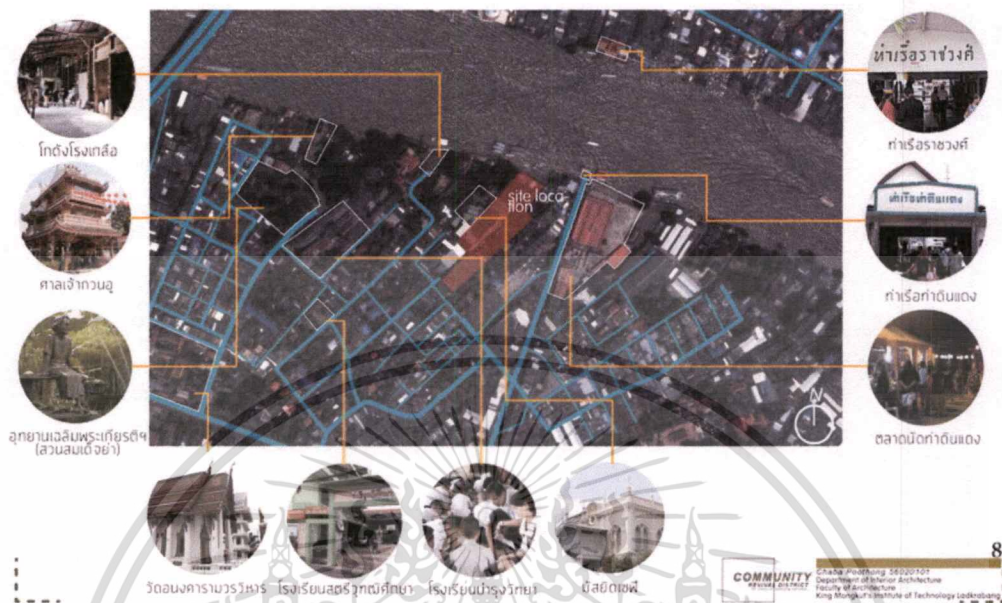
4.2.1 การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมโดยรอบโครงการ

4.2.1.1 สถานที่เกี่ยวข้องบริเวณใกล้เคียง

รูปที่ 4.8 แสดงสภาพแวดล้อมที่ตั้งของโครงการ

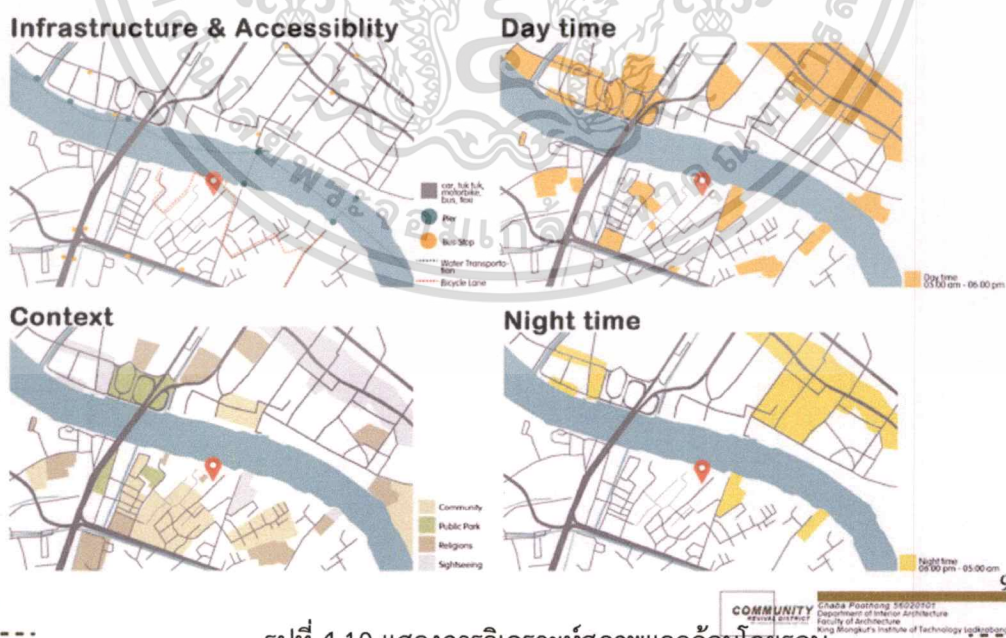
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

■ **SITE LOCATION** site surrounding

รูปที่ 4.9 แสดงการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมโดยรอบ

■ **SITE ANALYSIS**

รูปที่ 4.10 แสดงการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมโดยรอบ

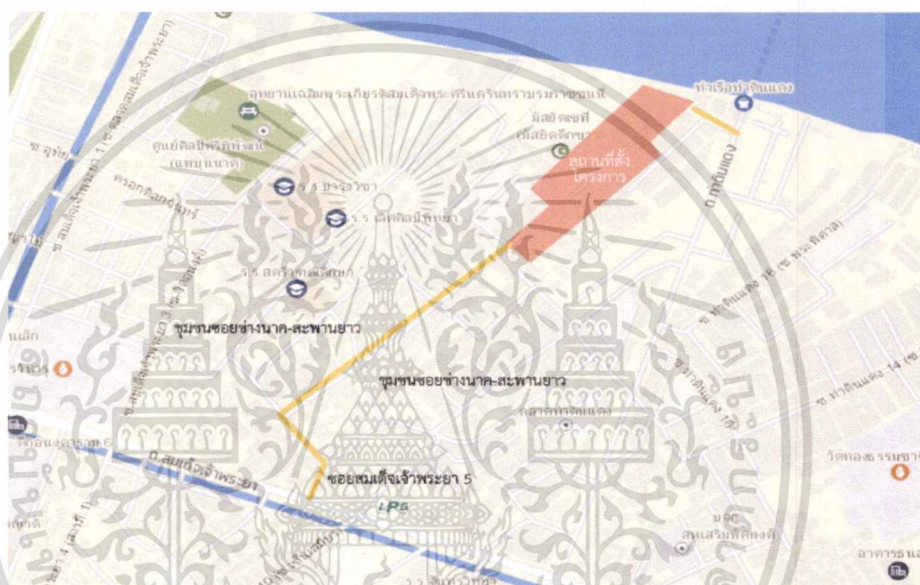
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4.2.2 การวิเคราะห์การเข้าถึงโครงการ

โครงการสามารถเข้าถึงได้ 4 วิธี ดังนี้

4.2.2.1 การเดินทางด้วยการเดินเท้า

จากถนนสมเด็จพระเจ้าอยุธยา เดินเข้ามาในซอยสมเด็จพระเจ้าอยุธยา 5 ตรงมา 360 เมตร ถึงโครงการ หรือเดินจากถนนท่าดินแดง ฝั่งท่าเรือข้ามฟาก ริมแม่น้ำเจ้าพระยา เข้ามา 60 เมตร ถึงโครงการ

รูปที่ 4.11 แสดงเส้นทางการเดินทางด้วยเท้าเข้าโครงการ

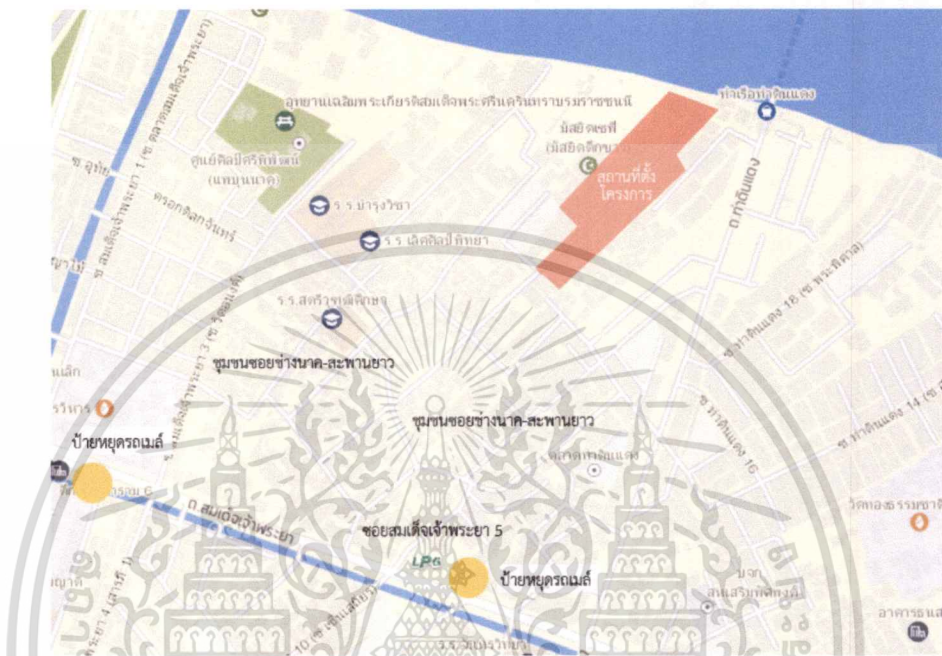

รูปที่ 4.12 แสดงบริเวณซอยสมเด็จพระเจ้าอยุธยา 5

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4.2.22 การเดินทางด้วยระบบขนส่งสาธารณะ

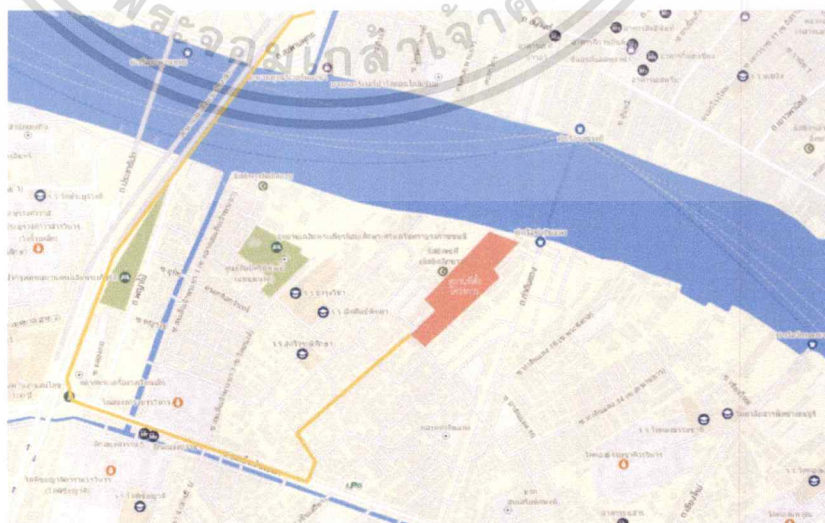
ด้วยรถเมล์สาย 6 43 88 167 120 57 ผ่านถนนสมเด็จพระเจ้าพระยา ป้ายหยุดรถเมล์ หน้าวัดนวมราชวรวิหาร และป้ายหยุดรถเมล์ก่อนถึงซอยสมเด็จพระเจ้าพระยา 5

รูปที่ 4.13 แสดงตำแหน่งป้ายหยุดรถเมล์เพื่อเข้าถึงที่ตั้งโครงการ

4.2.2.3 การเดินทางด้วยรถยนต์ส่วนตัว

จากสะพานสมเด็จพระปกเกล้า ข้ามแม่น้ำเจ้าพระยา เลี้ยวซ้ายเข้าถนนสมเด็จพระเจ้าพระยา และแล้วซอยสมเด็จพระเจ้าพระยา 5 ทางซ้ายมา ตรงมาที่ตั้งโครงการ

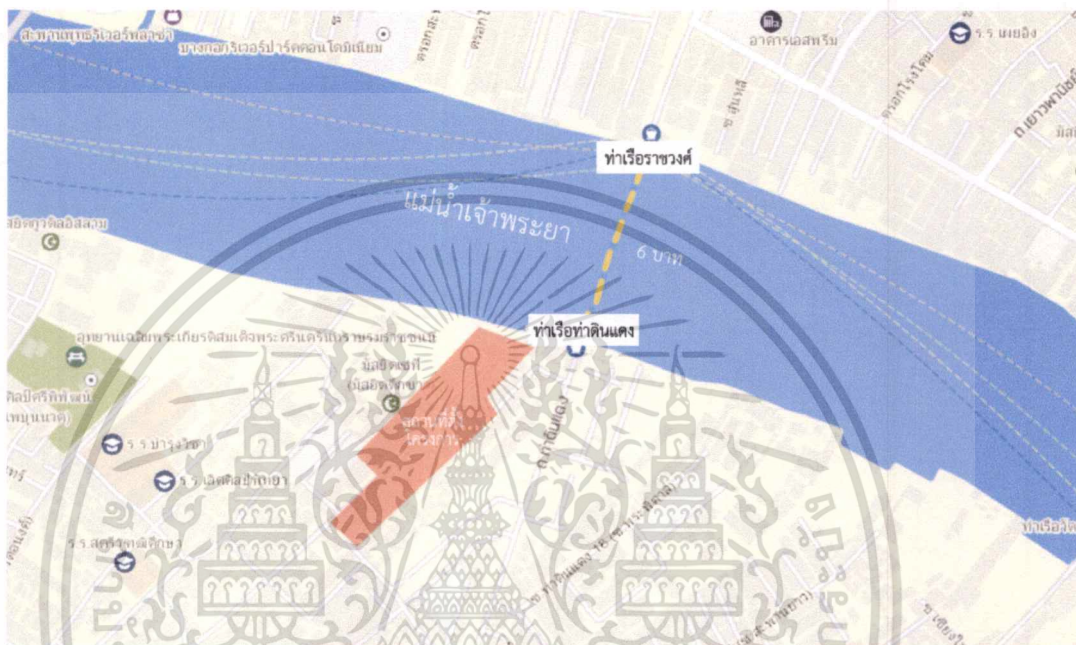

รูปที่ 4.14 แสดงเส้นทางเข้าถึงที่ตั้งโครงการด้วยรถยนต์ส่วนตัว

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4.2.2.4 การเดินทางด้วยเรือ

จากท่าเรือข้ามฟาก ท่าเรือราชวงศ์ - ท่าเรือท่าดินแดง 6 บาท แล้วเดินต่อด้วยทางเท้าเข้าซอยถึงที่ตั้งโครงการ หรือนั่งเรือด่วนเจ้าพระยามาลงท่าเรือราชวงศ์แล้วข้ามฟากมาท่าเรือท่าดินแดง

รูปที่ 4.15 แสดงเส้นทางการเดินทางด้วยเรือสาธารณะ

รูปที่ 4.16 แผนที่เส้นทางเดินเรือด้วยแม่น้ำเจ้าพระยา

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4.3 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์

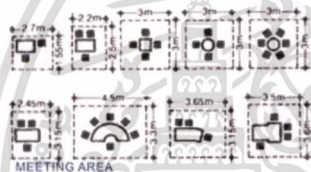
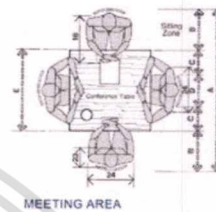
4.3.1 การวินิจฉัยค่าความสัมพันธ์ของพื้นที่ (Area Requirement)

AREA REQUIREMENT

-common areas for people in the community and children-

COMMON AREA 1 3 4

Component	Area/Unit (sq.m.)	Capacity	Area Requirement (sq.m.)	Remark
Main Hall	30	3	90	Human Dimension
Common Area	50	12	600	Human Dimension
Meeting Room	25	6	150	Human Dimension
Waste Separation House				
- Cleaning Area	1.2	15	18	Case Study
- Dry Area	10	3	30	Case Study
- Separation Area	60	3	180	Case Study
Storage	8	3	24	Human Dimension
WC	32	6	192	Human Dimension
Sub Total			1284	
Circulation			514	40%
Total area			1798	

23
 Srisak Pichang 54320121
 Department of Interior Architecture
 Faculty of Architecture
 King Mongkut's Institute of Technology Ladkrabang

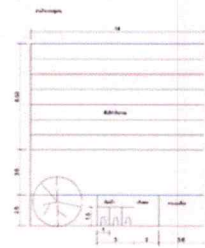
รูปที่ 4.17 แสดงการวิเคราะห์ค่าความสัมพันธ์ของพื้นที่ Common area

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
 ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

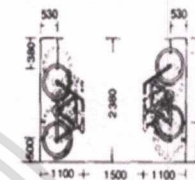
AREA REQUIREMENT

-public park-

PARK		1	2
EVENT AREA		1	2
Component	Area/Unit (sq.m.)	Capacity	Area Requirement (sq.m.)
Park	200	1	200
Common Area	1.2	300	360
Event Area	300	2	600
Work Out Area	32	1	32
Bicycle Parking	1.6	100	160
Locker	0.17	100	17
WC	32	1	32
Circulation			560
Sub Total			1961
Cafe			
Cashier	4	1	4
Waiting Area	0.9	4	3.6
Seating			
2 seating	1.44	5	7.2
4 seating	2.70	8	21.6
Coffee Counter	3.04	1	3.04
Kitchen	12	1	12
Storage	4	1	4
Sub Total			55.44
Circulation			16
Total area PARK			1191
Total area EVENT AREA			840

COMMON AREA

BICYCLE PARKING

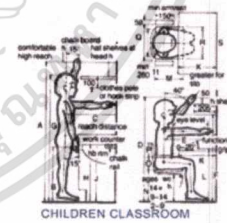
รูปที่ 4.18 แสดงการวิเคราะห์ค่าความสัมพันธ์ของพื้นที่ Park และ Event

AREA REQUIREMENT

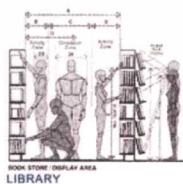
-common areas for people in the community and children-

COMMON FOR CHILDREN

Component	Area/Unit (sq.m.)	Capacity	Area Requirement (sq.m.)	Remark
Learning Point	50	3	150	Human Dimension
Activity Area	3.16	30	95	Human Dimension
Playground	247	3	741	Human Dimension
Library	32	3	96	Case Study
Locker	0.17	60	10	Case Study
Bathroom	1.5	30	45	Human Dimension
WC	22.88	3	69	Human Dimension
Storage	8	3	24	Human Dimension
Sub Total			1230	
Circulation			492	40%
Total area			1722	

CHILDREN CLASSROOM

LIBRARY

WORKSTATION

รูปที่ 4.19 แสดงการวิเคราะห์ค่าความสัมพันธ์ของพื้นที่ Common Area for Children

Common Area for Children

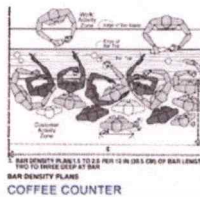
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

AREA REQUIREMENT

-co-restaurant and cafe-

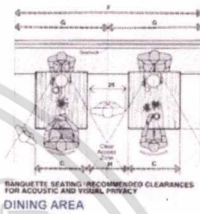
CO-RESTAURANT 3 6

Component	Area/Unit (sq.m.)	Capacity	Area Requirement (sq.m.)	Remark
Cashier	0.6	2	1.2	Human Dimension
Waiting Area	0.9	8	7.2	Human Dimension
Seating				
2 seating	1.44	20	28.8	Human Dimension
4 seating	2.70	10	27	Human Dimension
Service Station	0.72	4	2.8	Human Dimension
Kitchen	20.77	2	41.5	Human Dimension
Storage	6	2	12	Human Dimension
Sub Total			120	
Circulation			36	30%
Total area			156	

CAFE 2

Component	Area/Unit (sq.m.)	Capacity	Area Requirement (sq.m.)	Remark
Cashier	4	1	4	Human Dimension
Waiting Area	0.9	4	3.6	Human Dimension
Seating				
2 seating	1.44	5	7.2	Human Dimension
4 seating	2.70	8	21.6	Human Dimension
Coffee Counter	3.04	1	3.04	Human Dimension
Kitchen	12	1	12	Human Dimension
Storage	4	1	4	Human Dimension
Sub Total			55.44	
Circulation			16	30%
Total area			71	

COMMUNITY 26
Prata Pochong 5622101
Department of Interior Architecture
Faculty of Architecture
King Mongkut's Institute of Technology Ladkrabang

รูปที่ 4.20 แสดงการวิเคราะห์ค่าความสัมพันธ์ของพื้นที่ Co-restaurant และ Cafe

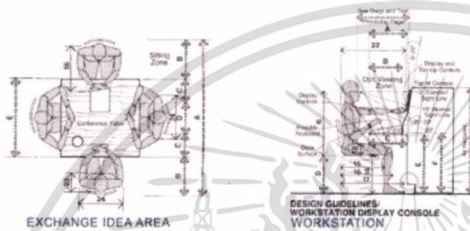
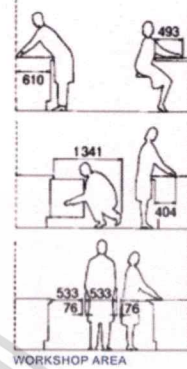
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

AREA REQUIREMENT

-experience area-

EXPERIENCE AREA 1 2 3 4 5

Component	Area/Unit (sq.m.)	Capacity	Area Requirement (sq.m.)	Remark
Registration Area	6	5	30	Human Dimension
Experience New Lifestyle	10	60	600	Case Study
Exchange Idea Area	10.56	50	528	Human Dimension
Experimental/Workshop	10	50	500	Case Study
Locker	0.17	60	10	Human Dimension
Storage	8	5	40	Human Dimension
Sub total			1708	
Circulation			683	40%
Total area			2391	

WORKSHOP AREA

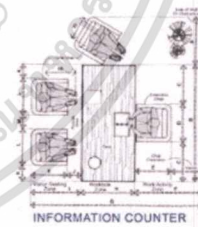
รูปที่ 4.21 แสดงการวิเคราะห์ค่าความสัมพันธ์ของพื้นที่ Experience Area

AREA REQUIREMENT

-community trekking and local market-

INFORMATION & COMMUNITY TREKKING 1 2 3 4 5 6

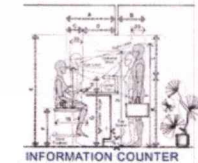
Component	Area/Unit (sq.m.)	Capacity	Area Requirement (sq.m.)	Remark
Registration Area	6	8	48	Human Dimension
Waiting Area	1.2	40	48	Human Dimension
Information Counter	6	18	108	Human Dimension
Information Map	10	6	60	Case Study
Route/Pathway to HUB	X	X	X	Based on research
Permanent Gallery	X	X	X	Based on research
Locker	0.17	270	46	Human Dimension
WC	22.88	6	137	Human Dimension
Sub Total			447	
Circulation			134	30%
Total area			631	

INFORMATION COUNTER

LOCAL MARKET 1

Component	Area/Unit (sq.m.)	Capacity	Area Requirement (sq.m.)	Remark
Selling Platform	200	1	200	Human Dimension
Seating	1.2	300	360	Case Study
Service	20	1	20	Case Study
Sub total			580	
Circulation			232	40%
Total area			812	

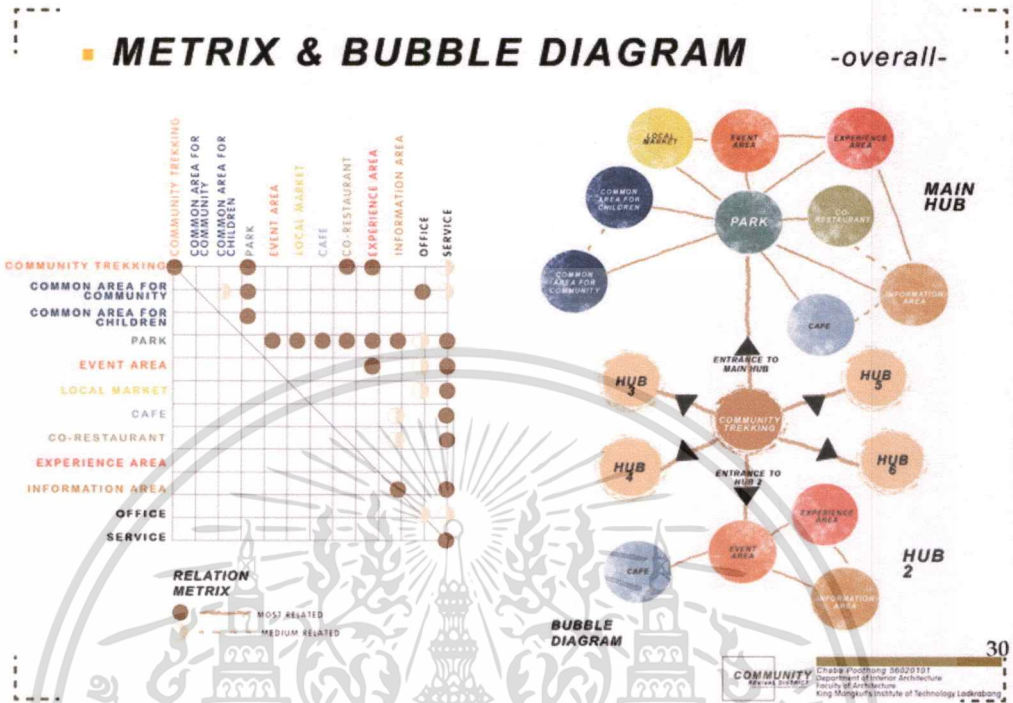

INFORMATION COUNTER

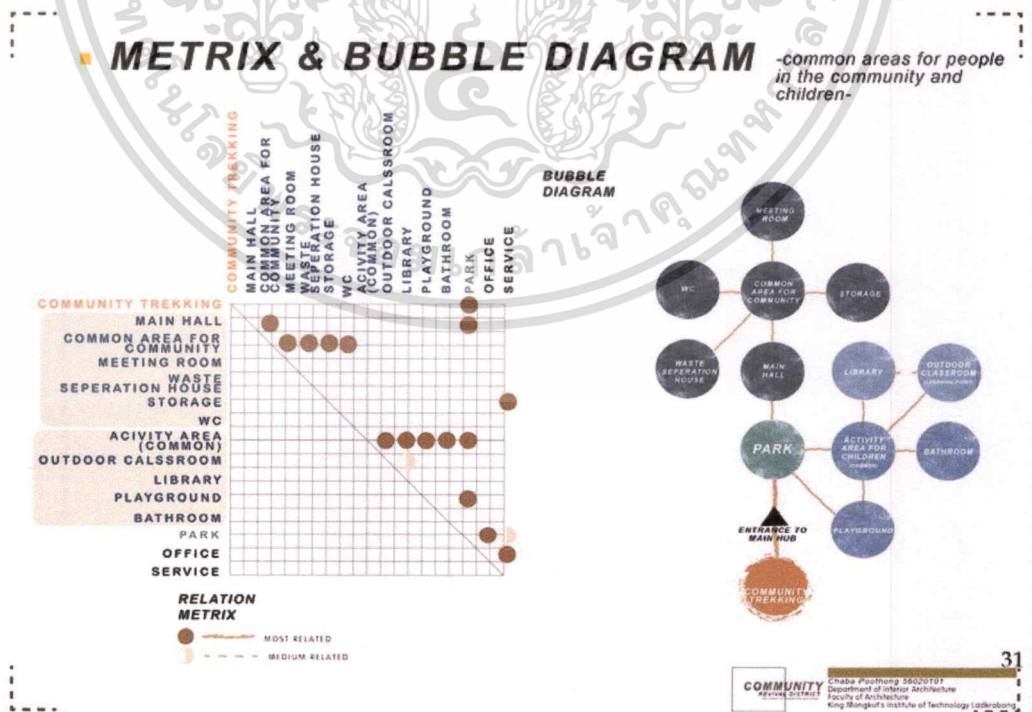
รูปที่ 4.22 แสดงการวิเคราะห์ค่าความสัมพันธ์ของพื้นที่ Information และ Market

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4.3.1 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของพื้นที่ (Relation Matrix/Bubble Diagram)

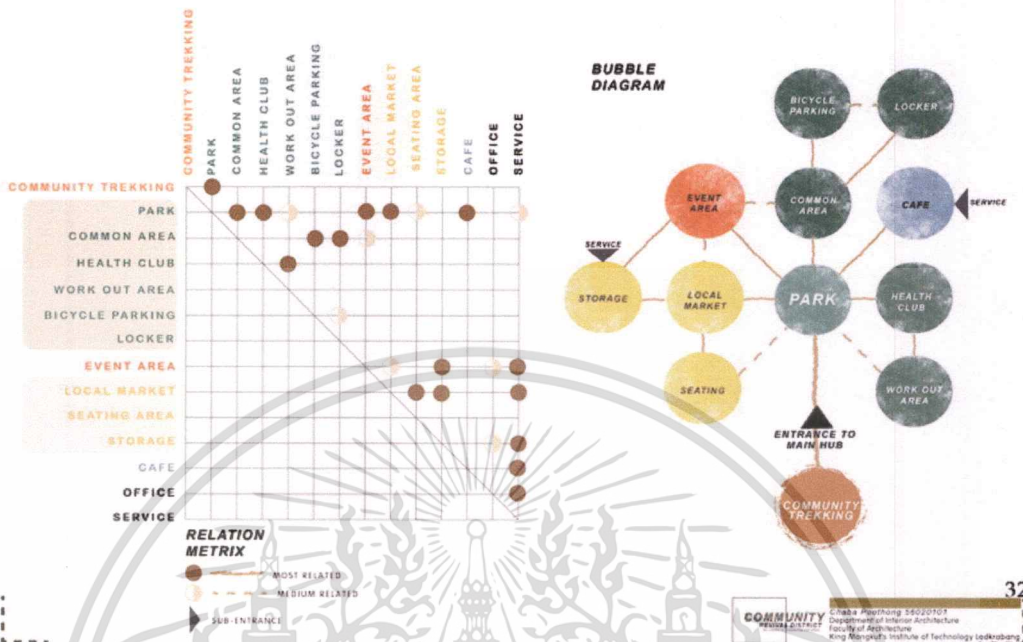
รูปที่ 4.23 แสดงการวิเคราะห์ค่าความสัมพันธ์ของพื้นที่ Overall

รูปที่ 4.24 แสดงการวิเคราะห์ค่าความสัมพันธ์ของพื้นที่ Common area

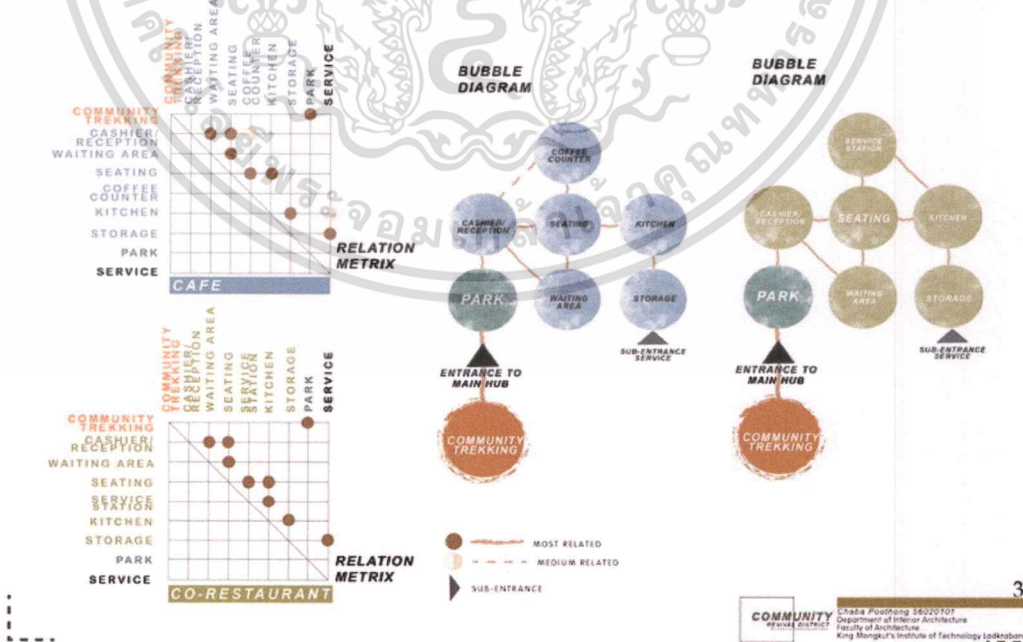
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

METRIX & BUBBLE DIAGRAM -park and local market-

รูปที่ 4.25 แสดงการวิเคราะห์ค่าความสัมพันธ์ของพื้นที่ Park และ Market

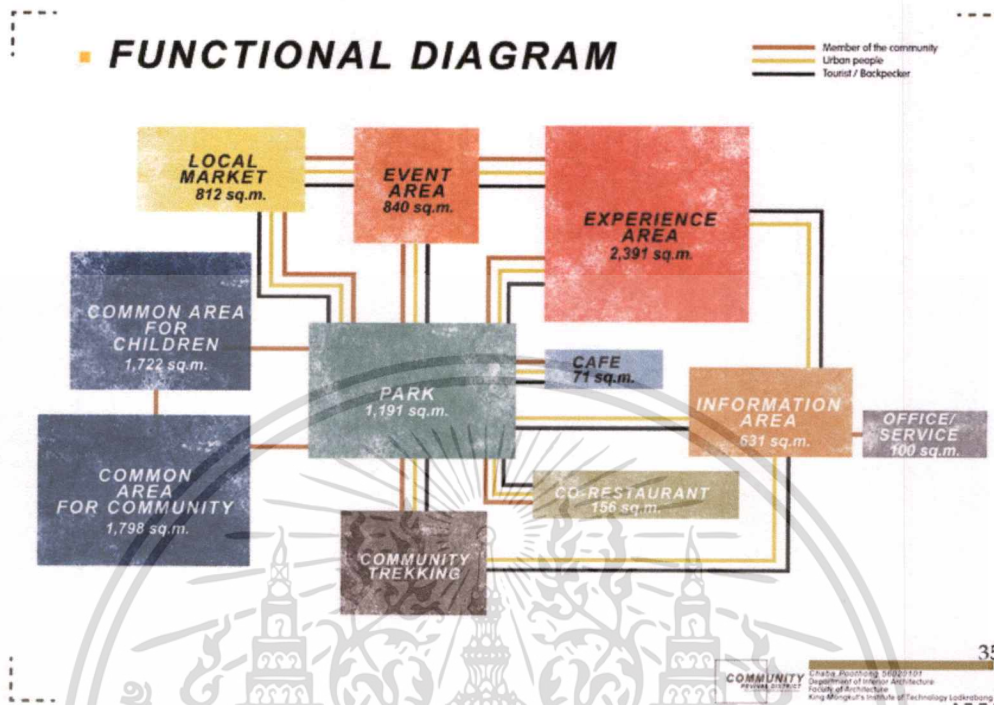
METRIX & BUBBLE DIAGRAM -cafe and co-restaurant-

รูปที่ 4.26 แสดงการวิเคราะห์ค่าความสัมพันธ์ของพื้นที่ Co-restaurant และ Cafe

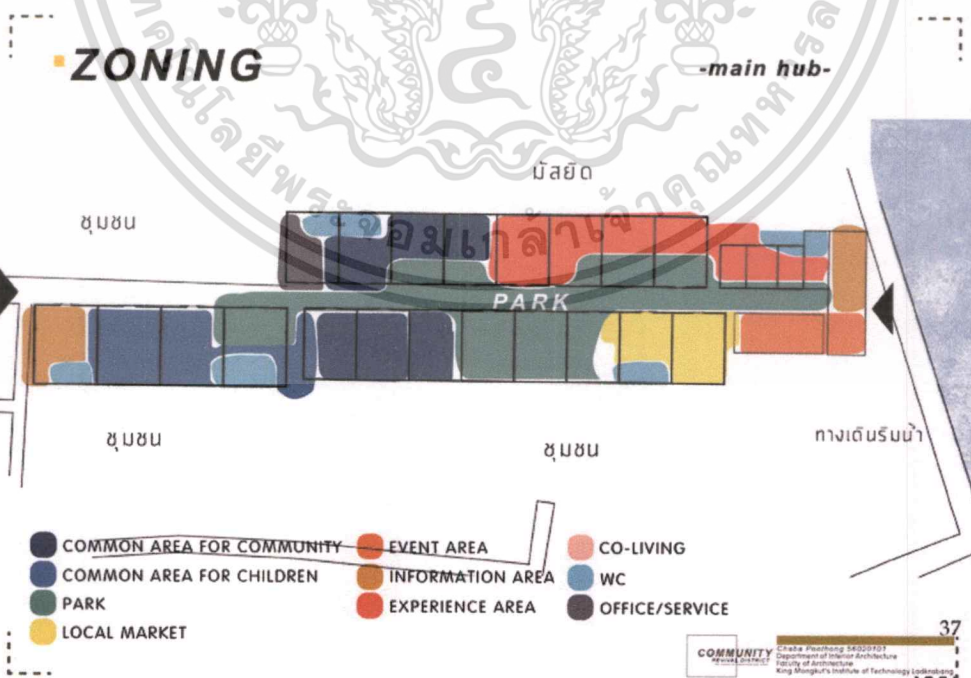
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4.3.4 การติดต่อสัมพันธ์ของพื้นที่ (Functional Diagram)

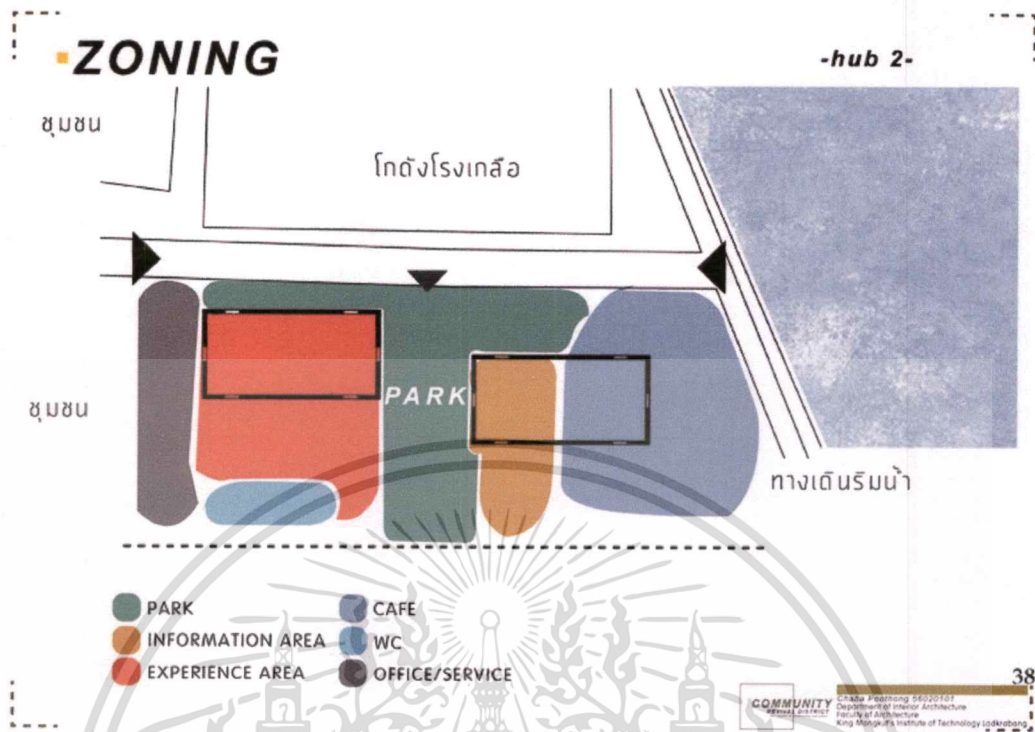
รูปที่ 4.29 แสดงการติดตั้งสัมพันธ์ของพื้นที่

4.3.5 การวิเคราะห์พื้นที่กลุ่มสัมพันธ์ (Zoning)

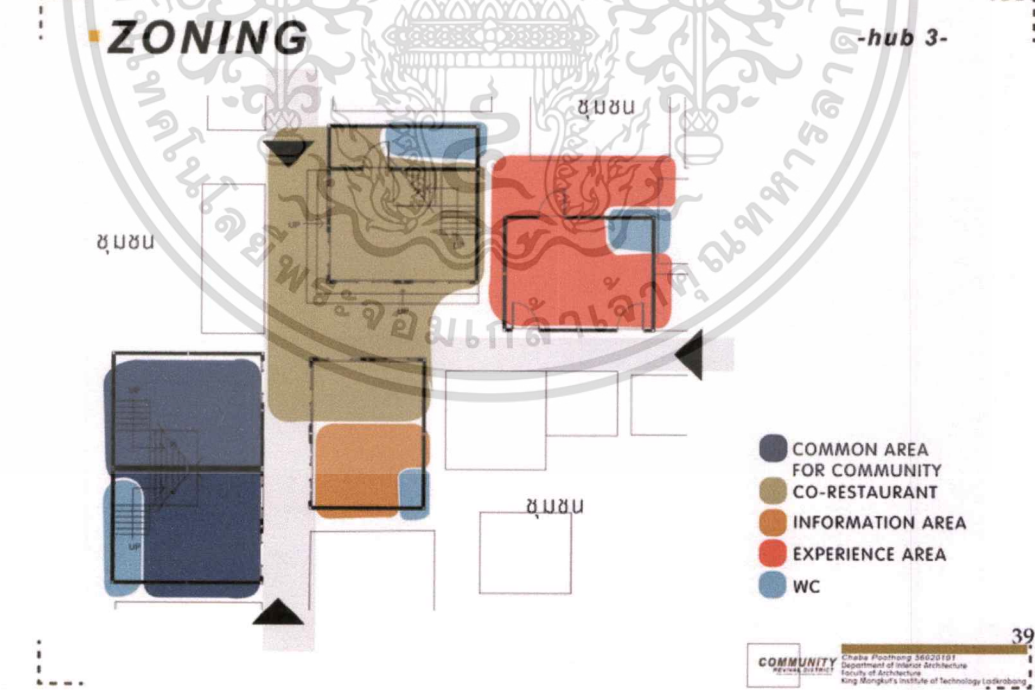

รูปที่ 4.30 แสดงการวิเคราะห์พื้นที่กลุ่มสัมพันธ์ Hub 1

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

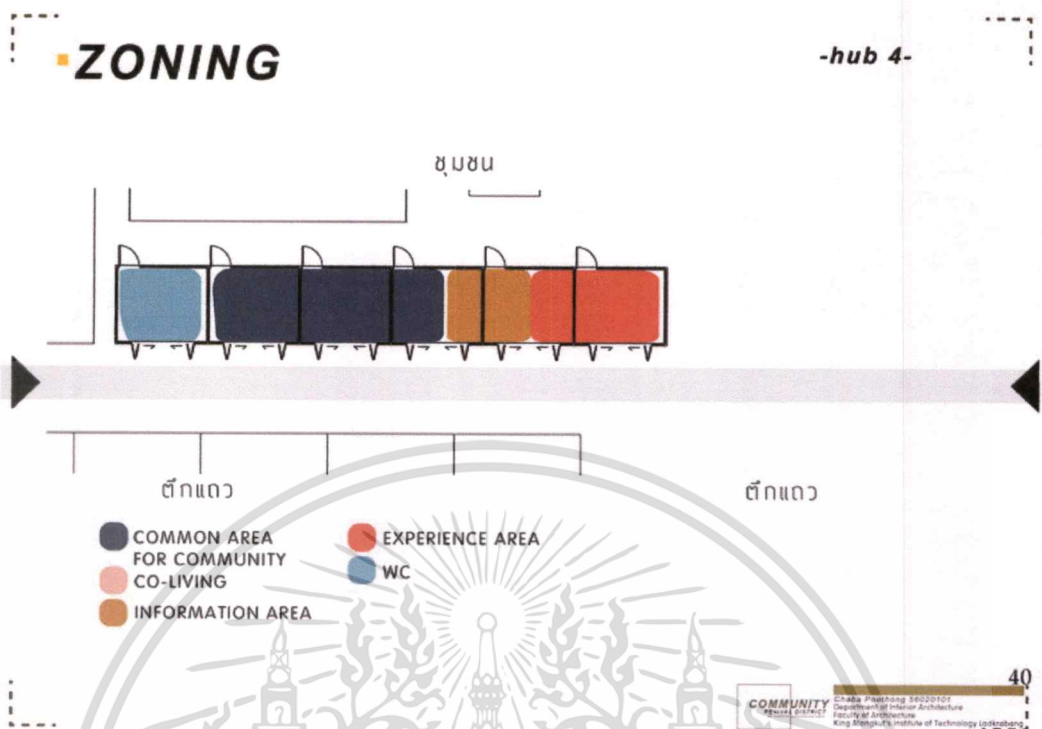

รูปที่ 4.31 แสดงการวิเคราะห์พื้นที่กลุ่มสัมพันธ์ Hub 2

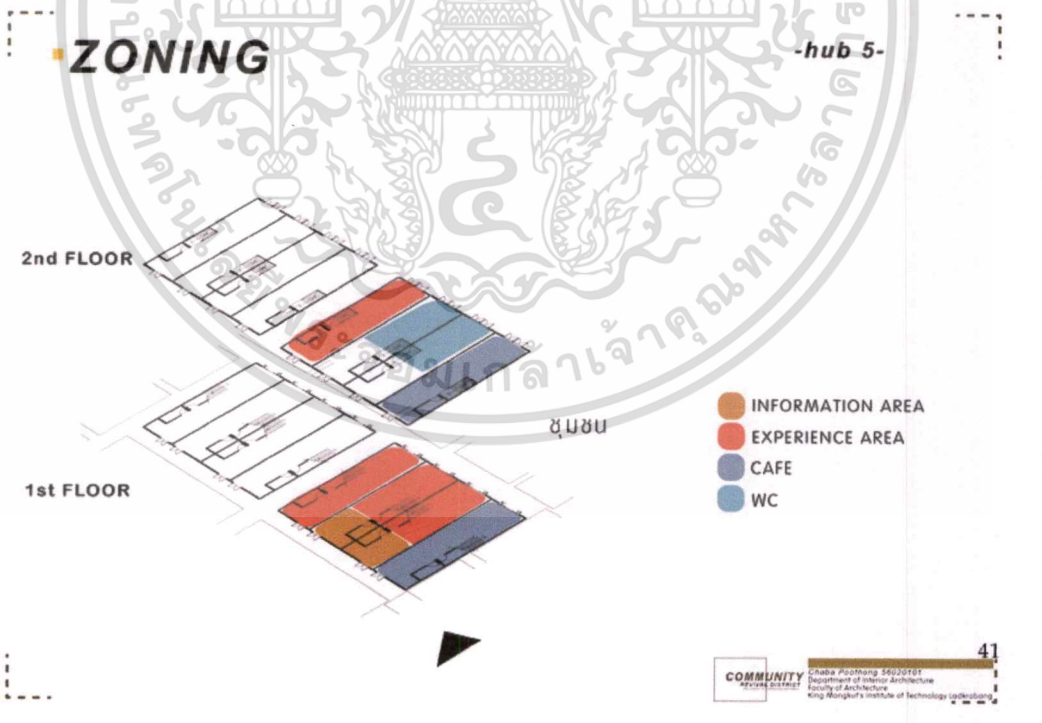

รูปที่ 4.32 แสดงการวิเคราะห์พื้นที่กลุ่มสัมพันธ์ Hub 3

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 4.33 แสดงการวิเคราะห์พื้นที่กลุ่มสัมพันธ์ Hub 4

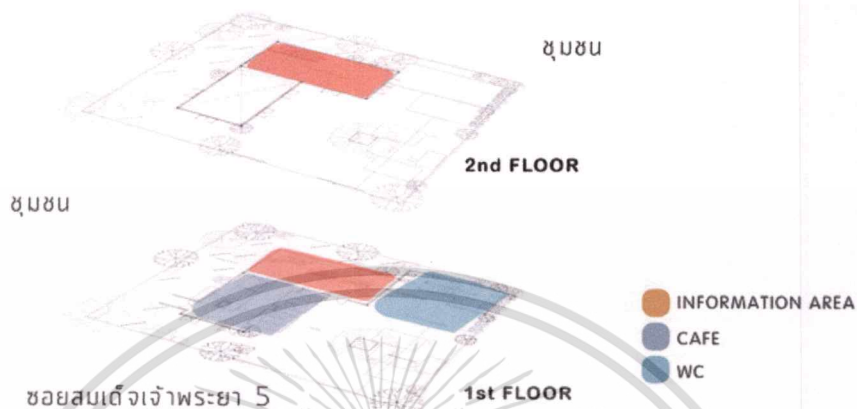

รูปที่ 4.34 แสดงการวิเคราะห์พื้นที่กลุ่มสัมพันธ์ Hub 5

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ZONING

-hub 6-

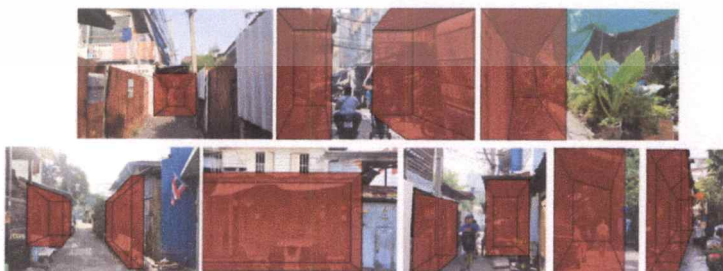
รูปที่ 4.35 แสดงการวิเคราะห์พื้นที่กลุ่มสัมพันธ์ Hub 6

4.4 แนวความคิดในการออกแบบ

4.4.1 แนวความคิดในการออกแบบ

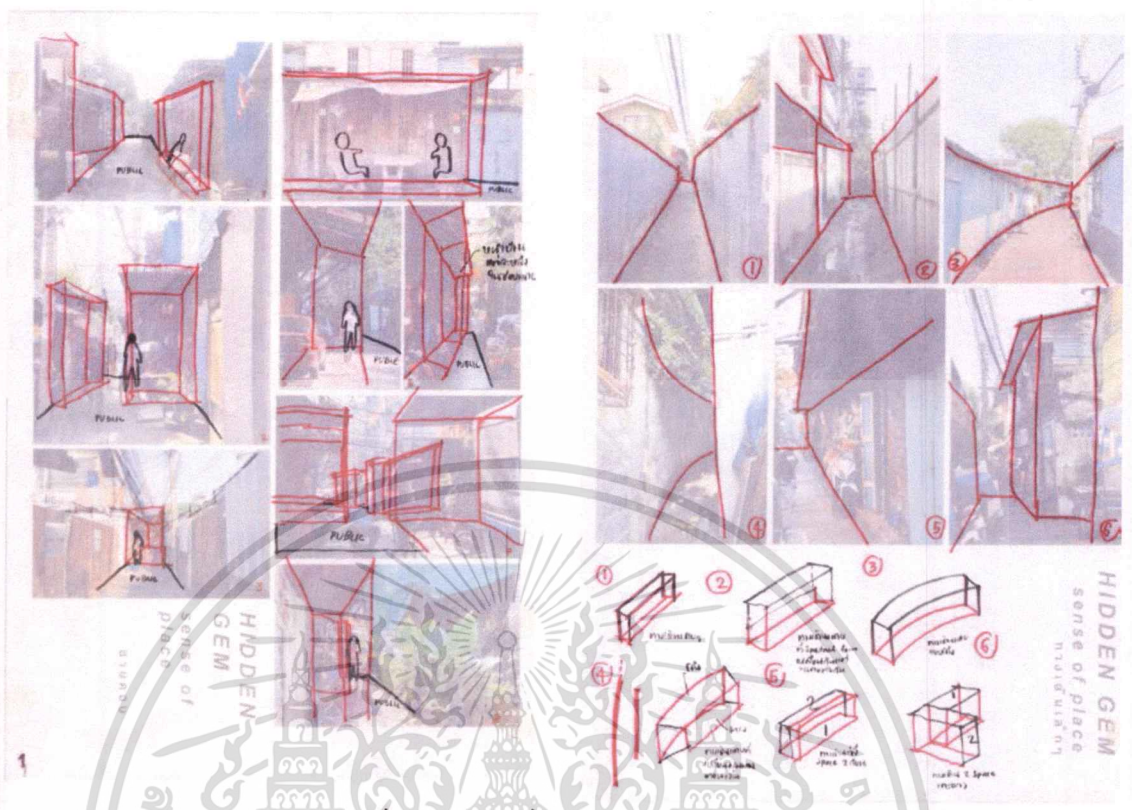
CONCEPT DESIGN

'The Birth of Architecture'
&
Modern Vernacular

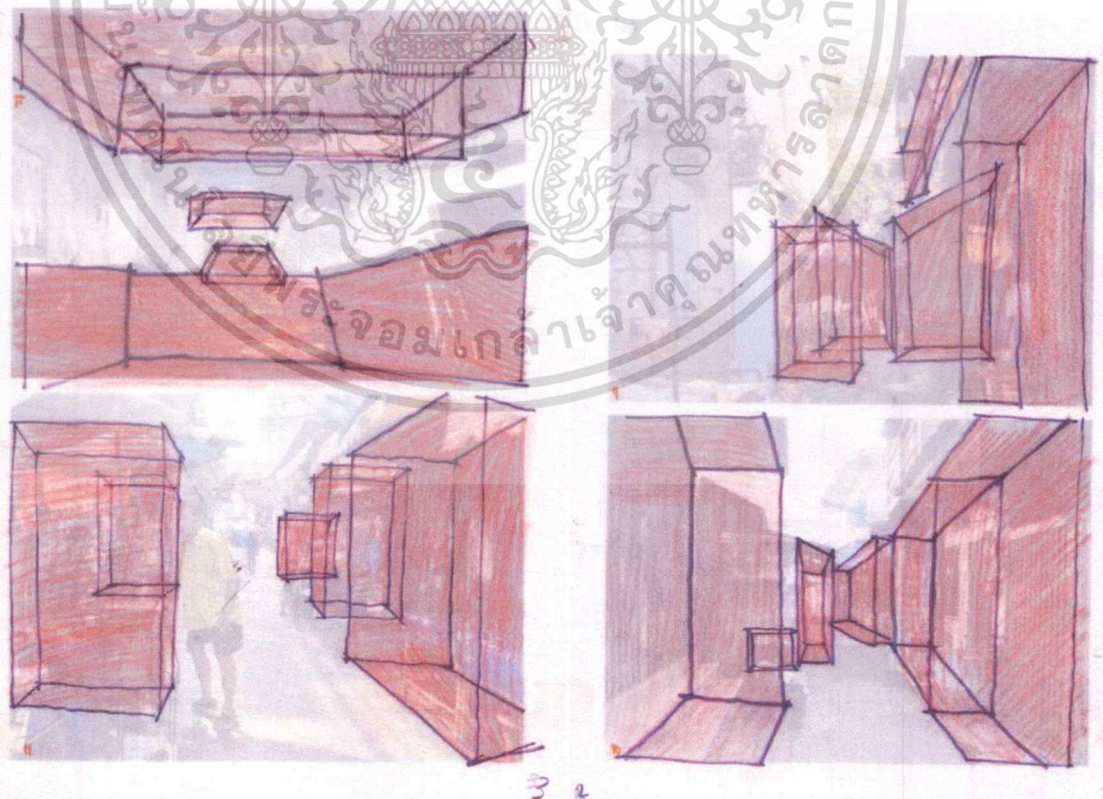

รูปที่ 4.36 แสดงแนวความคิดในการออกแบบ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 4.37 แสดงที่มาของแนวความคิด

รูปที่ 4.38 แสดงที่มาของแนวความคิด

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4.4.2 Mood Board

■ **MOOD & TONE**

**ARCHITECTURAL
DECAY**

**MODERN VER-
NACULAR**

**BETWEEN
SPACE**

COMMUNITY

Chaba Poothong 66228201
Department of Interior Architecture
Faculty of Architecture
King Mongkut's Institute of Technology Ladkrabang

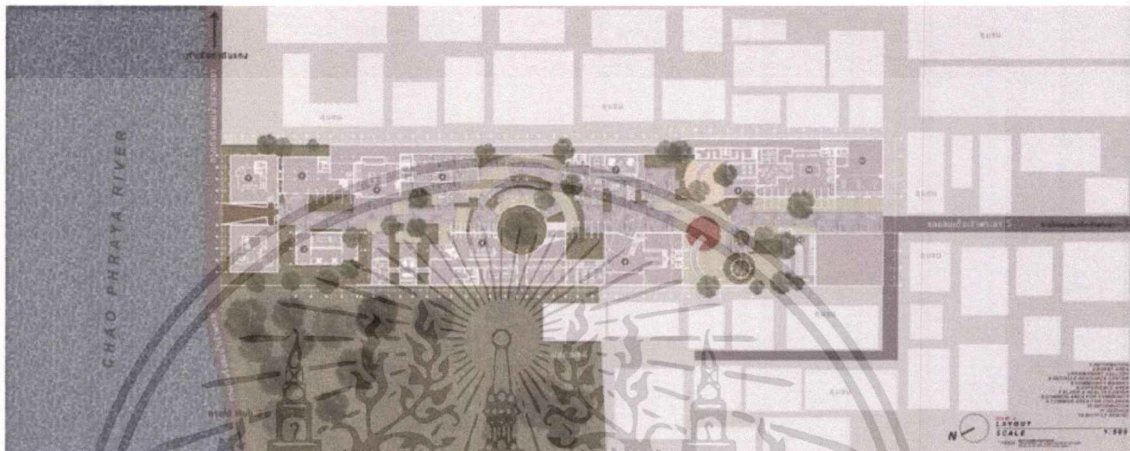
44

รูปที่ 4.39 Mood Board

บทที่ 5

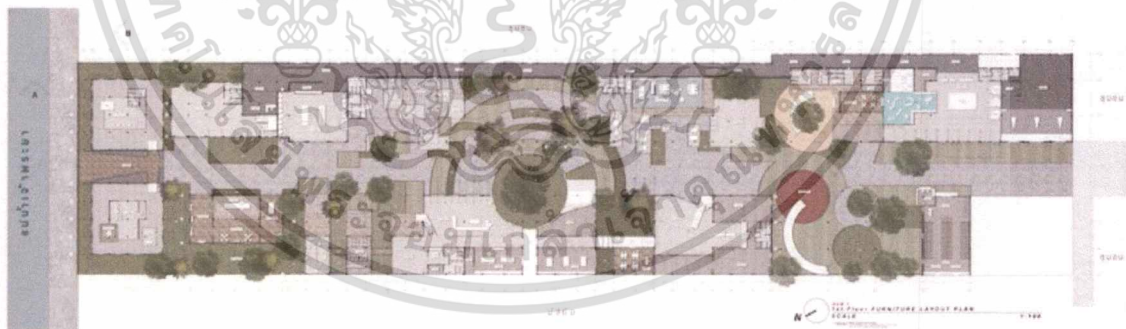
รายละเอียดผลงานออกแบบ

5.1 ผังอาคารของโครงการ

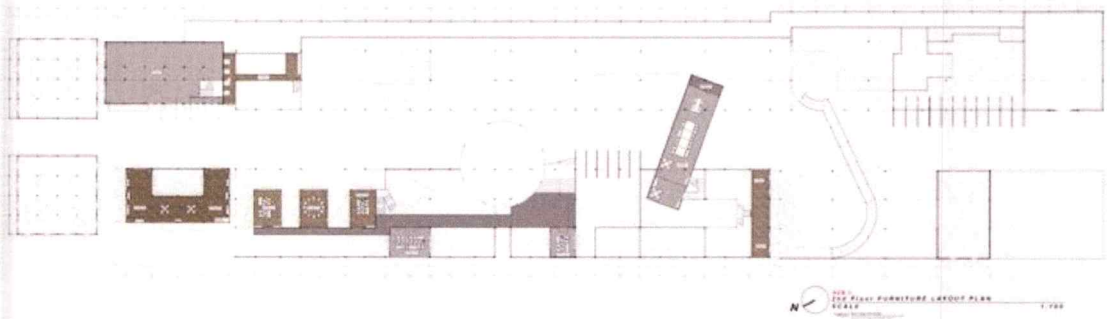
รูปที่ 5.1 ผังอาคารโครงการ (Layout)

5.2 ผังเฟอร์นิเจอร์ของอาคารโครงการ

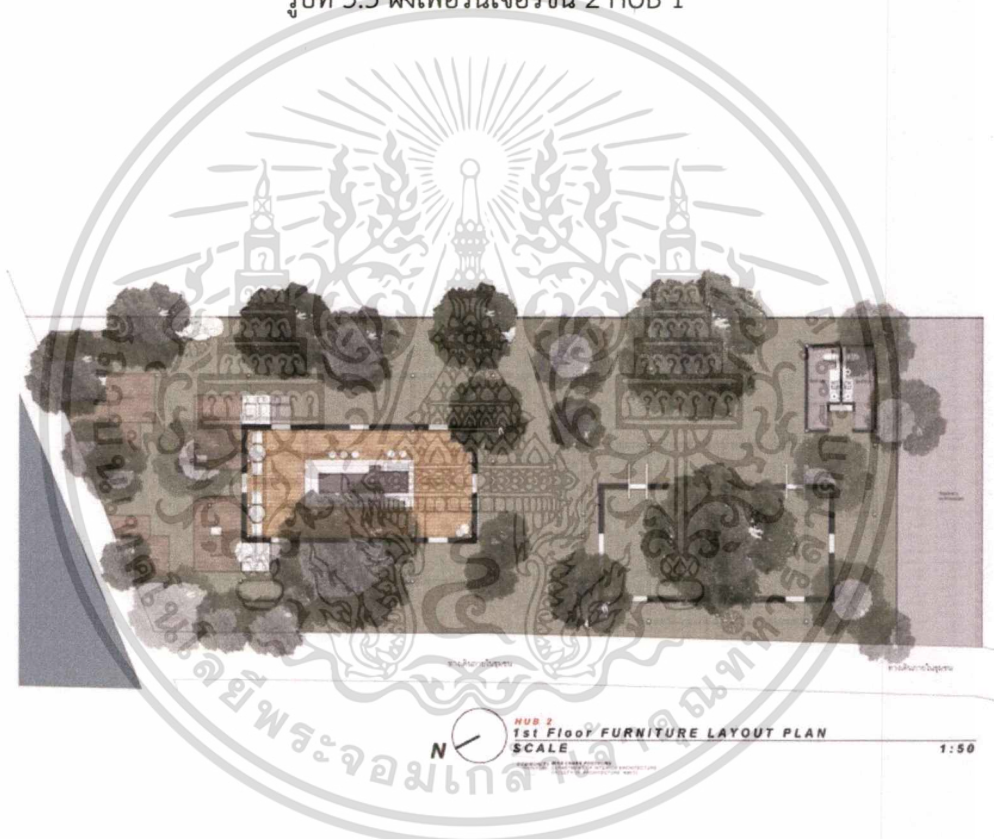

รูปที่ 5.2 ผังเฟอร์นิเจอร์ชั้น 1 HUB 1

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

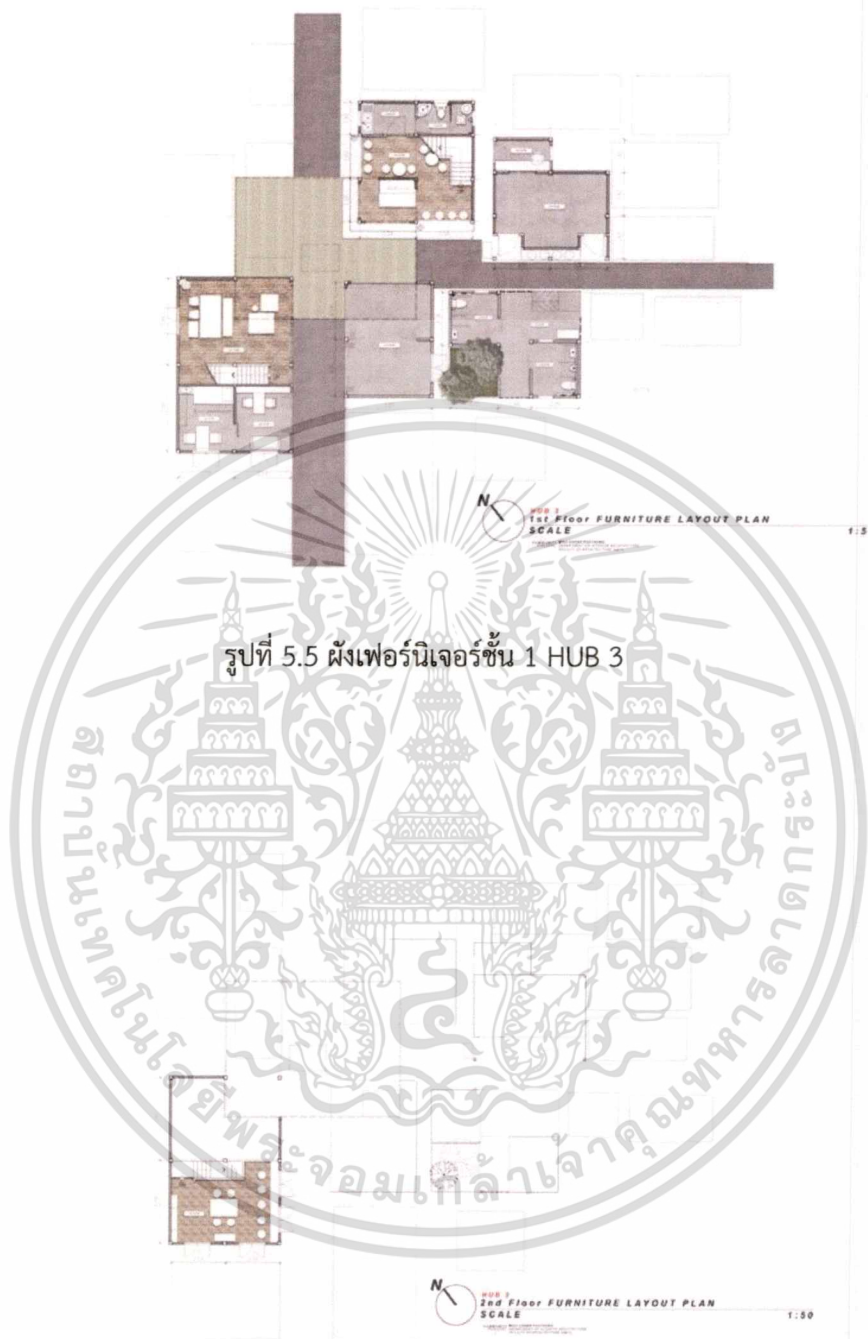

รูปที่ 5.3 ผังเฟอร์นิเจอร์ชั้น 2 HUB 1

รูปที่ 5.4 ผังเฟอร์นิเจอร์ชั้น 1 HUB 2

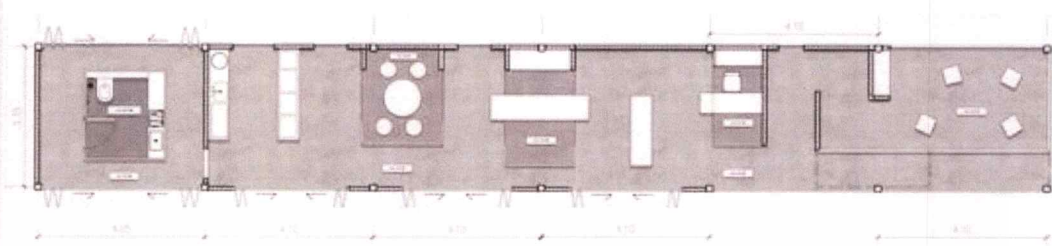
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

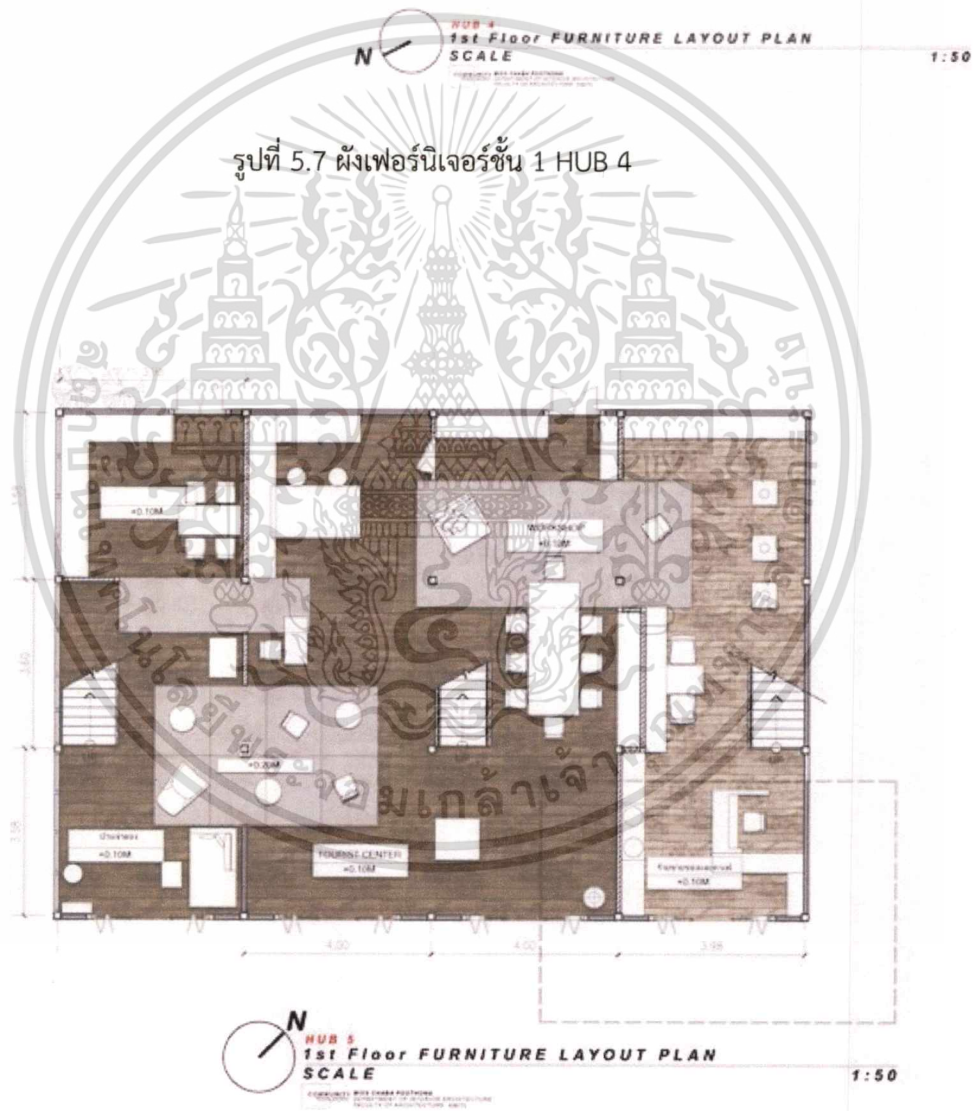
รูปที่ 5.5 ผังเฟอร์นิเจอร์ชั้น 1 HUB 3

รูปที่ 5.6 ผังเฟอร์นิเจอร์ชั้น 2 HUB 3

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

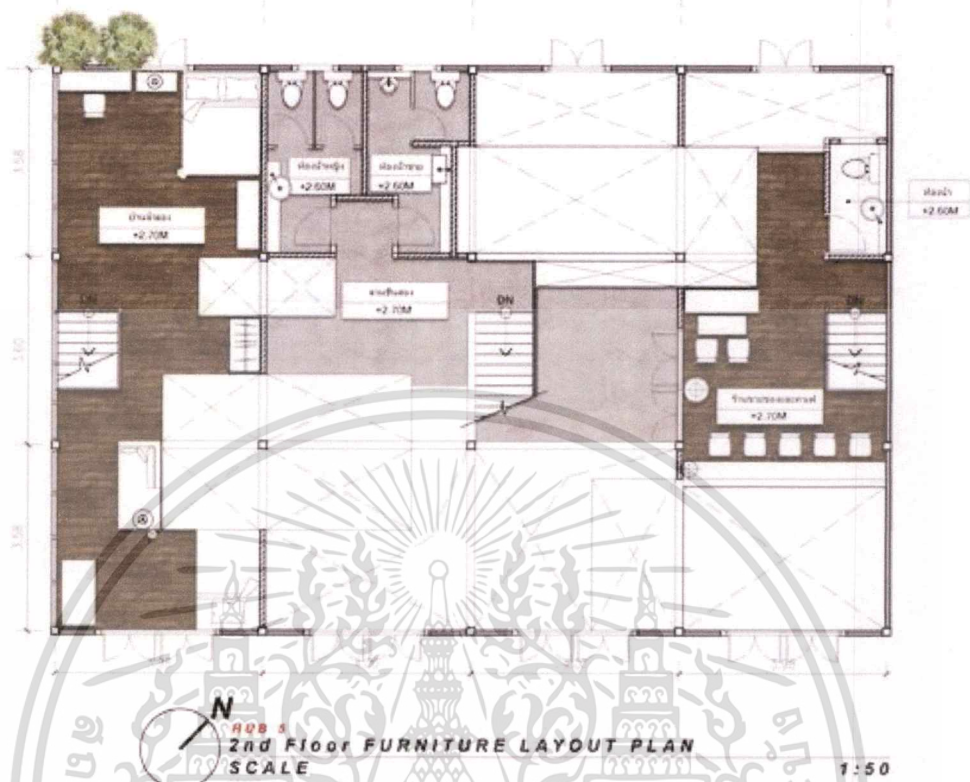

รูปที่ 5.7 ผังเฟอร์นิเจอร์ชั้น 1 HUB 4

รูปที่ 5.8 ผังเฟอร์นิเจอร์ชั้น 1 HUB 5

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 5.9 ผังเฟอร์นิเจอร์ชั้น 2 HUB 5

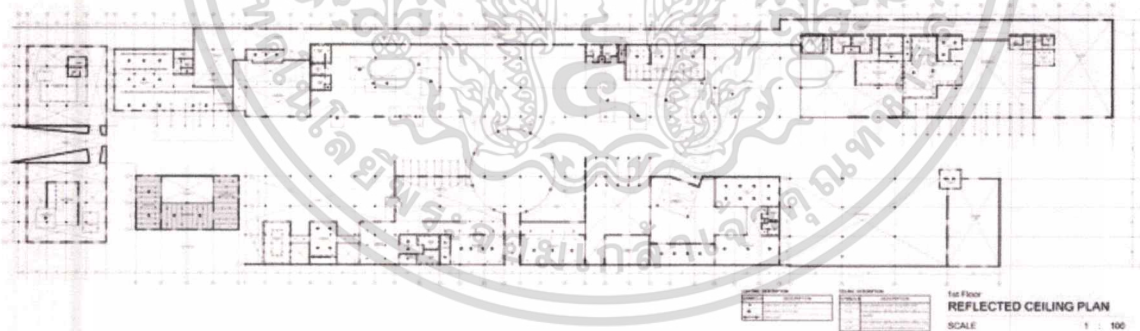
รูปที่ 5.10 ผังเฟอร์นิเจอร์ชั้น 1 HUB 6

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

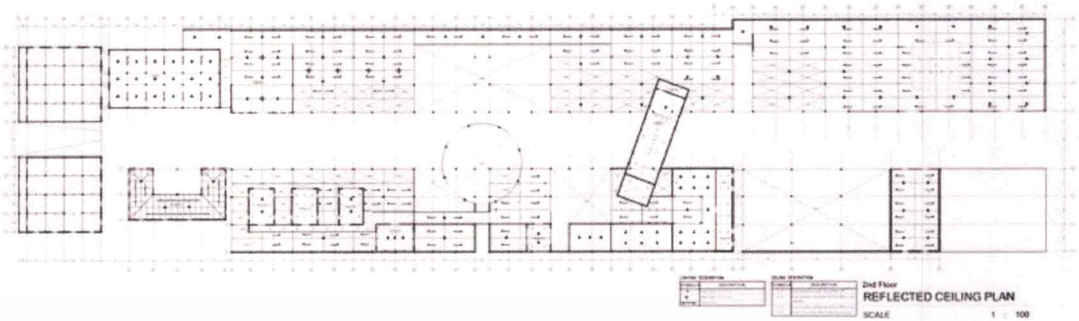
รูปที่ 5.11 ผังเฟอร์นิเจอร์ชั้น 2 HUB 6

5.3 ผังไฟฟ้าของอาคารโครงการ

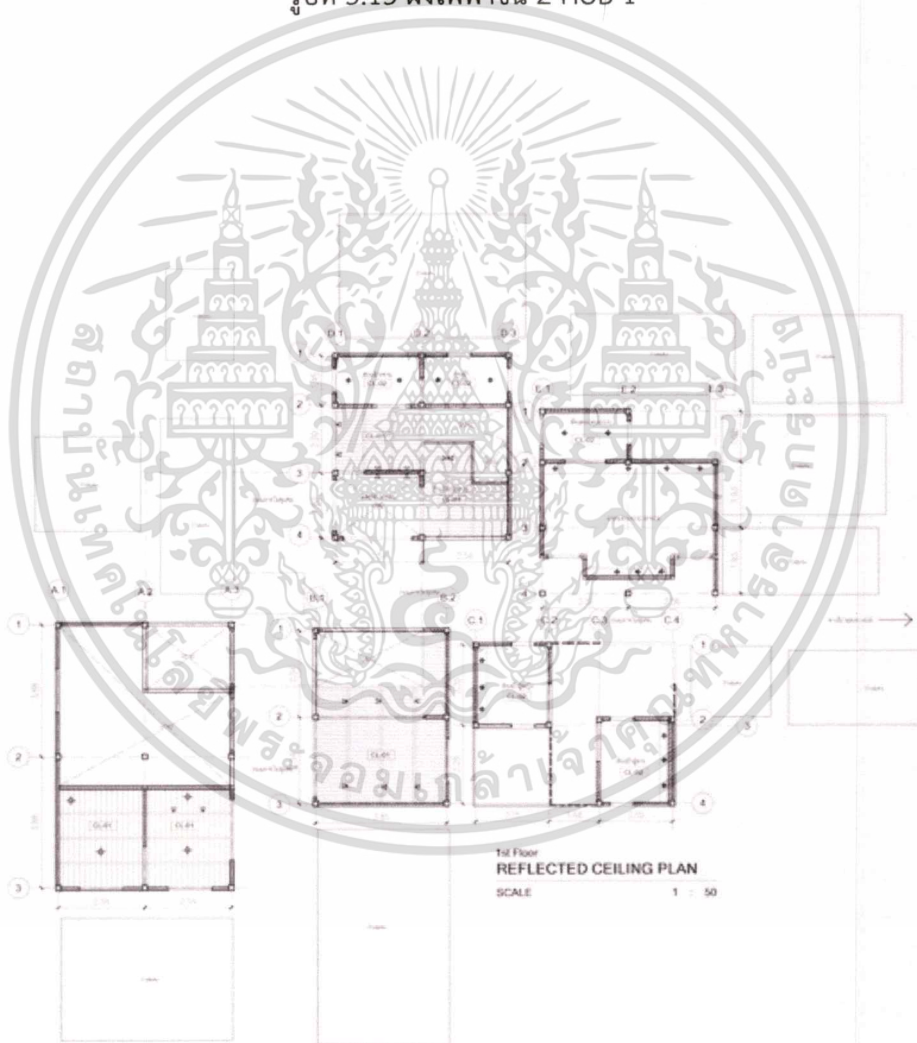

รูปที่ 5.12 ผังไฟฟ้าชั้น 1 HUB 1

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

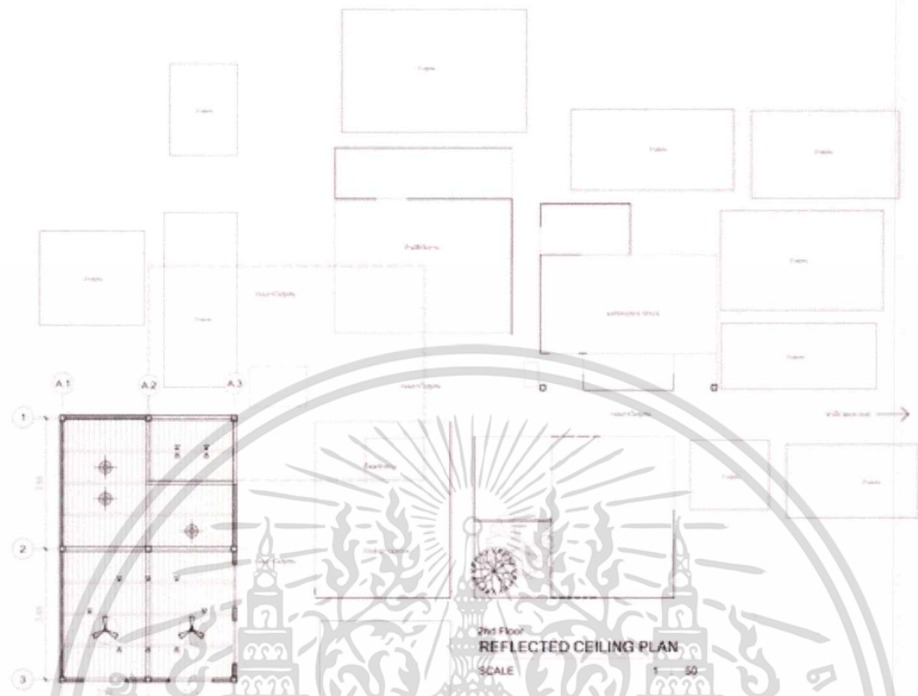

รูปที่ 5.13 ผังไฟฟ้าชั้น 2 HUB 1

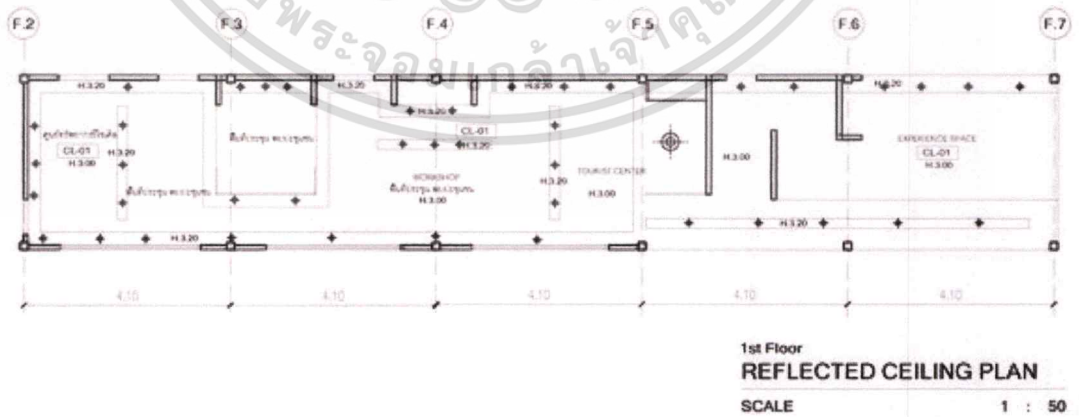

รูปที่ 5.14 ผังไฟฟ้าชั้น 1 HUB 3

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

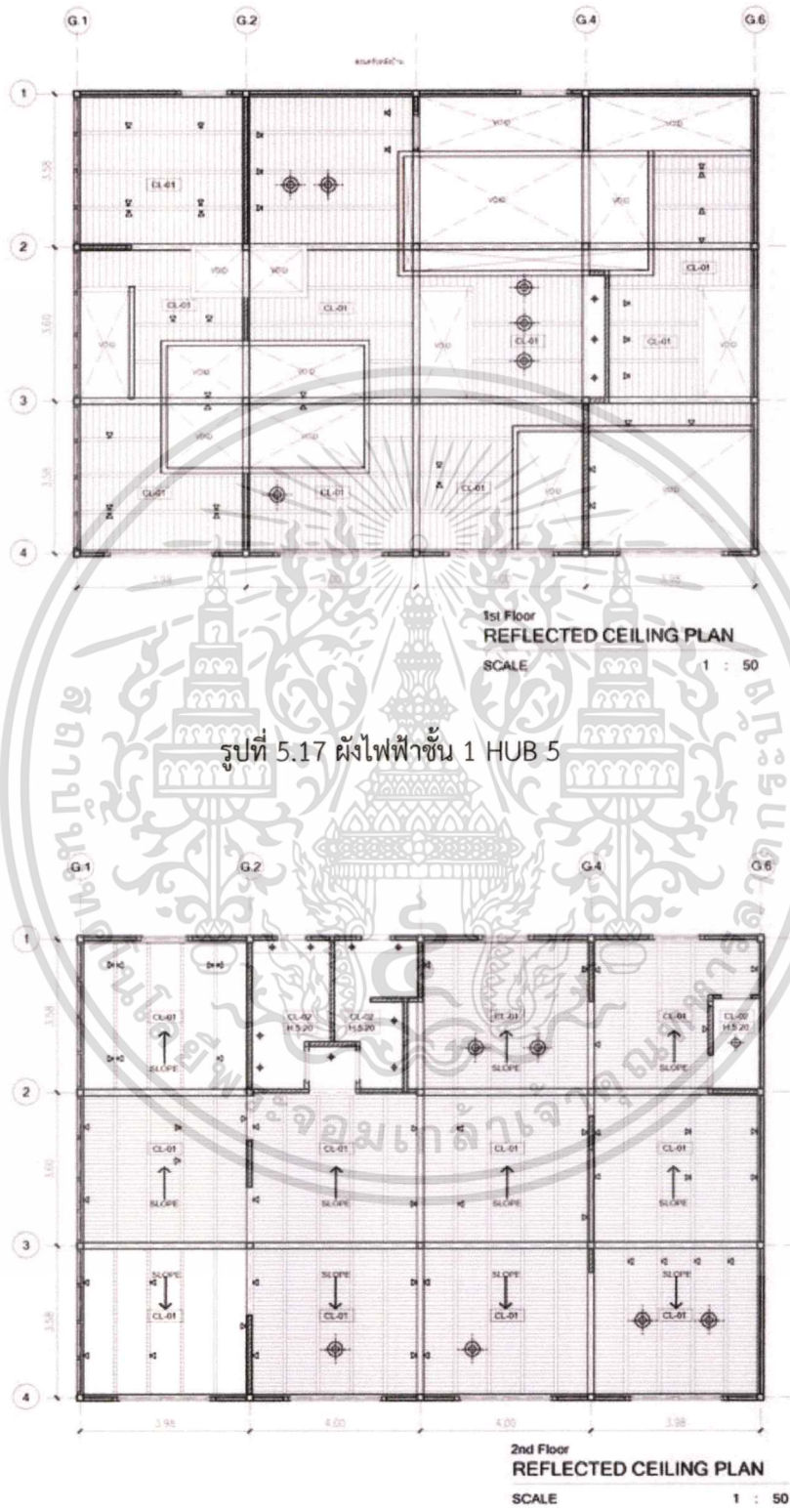

รูปที่ 5.15 ผังไฟฟ้าชั้น 2 HUB 3

รูปที่ 5.16 ผังไฟฟ้าชั้น 1 HUB 4

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 5.17 ผังไฟฟ้าชั้น 1 HUB 5

รูปที่ 5.18 ผังไฟฟ้าชั้น 2 HUB 5

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 5.19 ผังไฟฟ้าชั้น 1 HUB 6

รูปที่ 5.20 ผังไฟฟ้าชั้น 2 HUB 6

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

5.4 รูปตัดของอาคารโครงการ

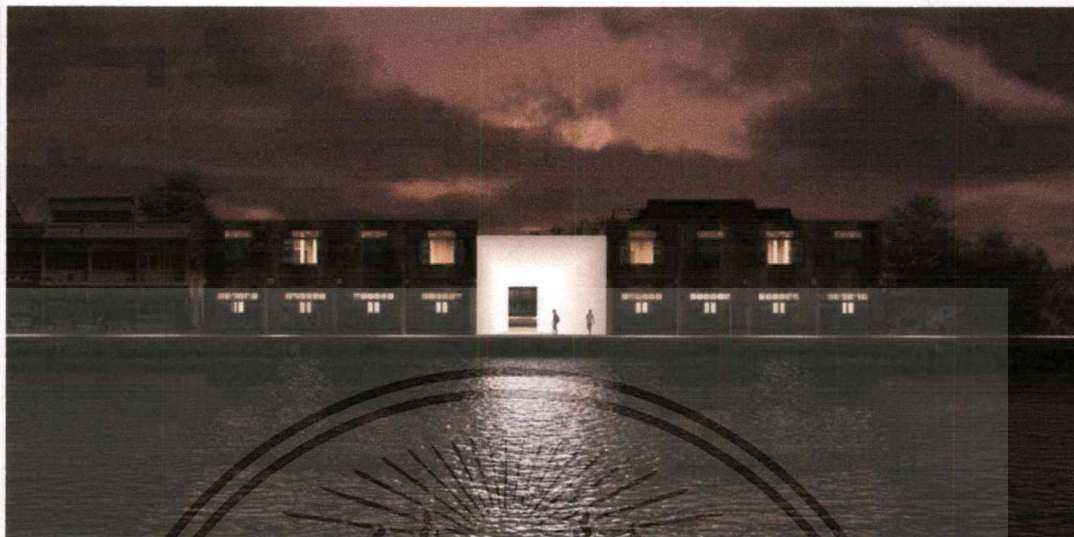
รูปที่ 5.21 รูปตัดของอาคารโครงการ HUB 1 ด้าน A

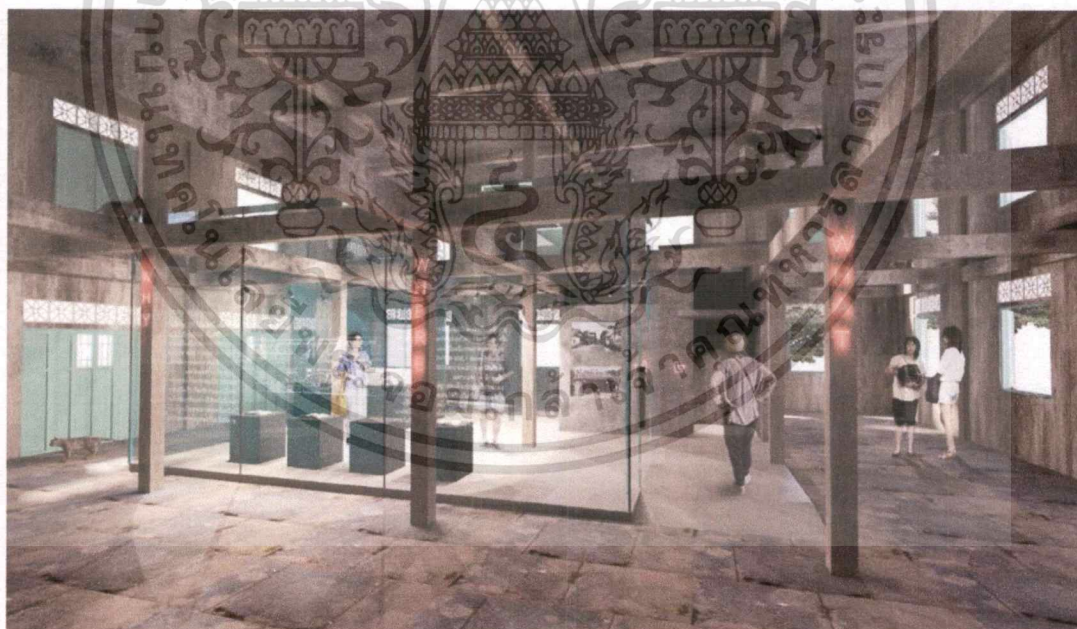
รูปที่ 5.22 รูปตัดของอาคารโครงการ HUB 1 ด้าน B

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

5.5 ภาพทัศนียภาพของโครงการ

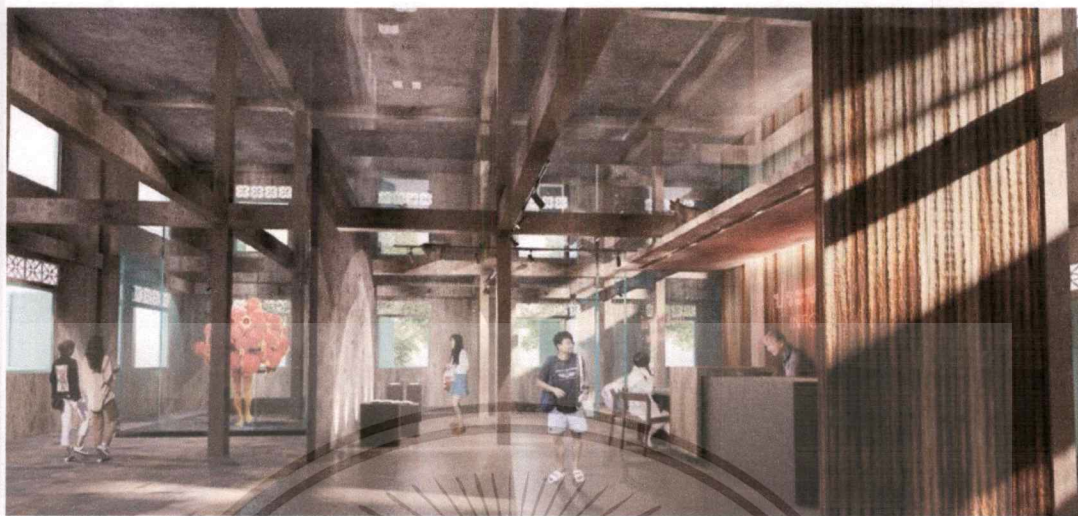

รูปที่ 5.23 ทัศนียภาพทางเข้านริมน้ำเจ้าพระยา

รูปที่ 5.24 ทัศนียภาพภายในอาคาร Information by river

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 5.25 ทรรศนียภาพภายในอาคาร Information by river

รูปที่ 5.26 ทรรศนียภาพด้านบนสนามเด็กเล่น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 5.27 ทศนียภาพสนามเด็กเล่น

รูปที่ 5.28 ทศนียภาพสนามเด็กเล่น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 5.29 ทศนียภาพสนามเด็กเล่น

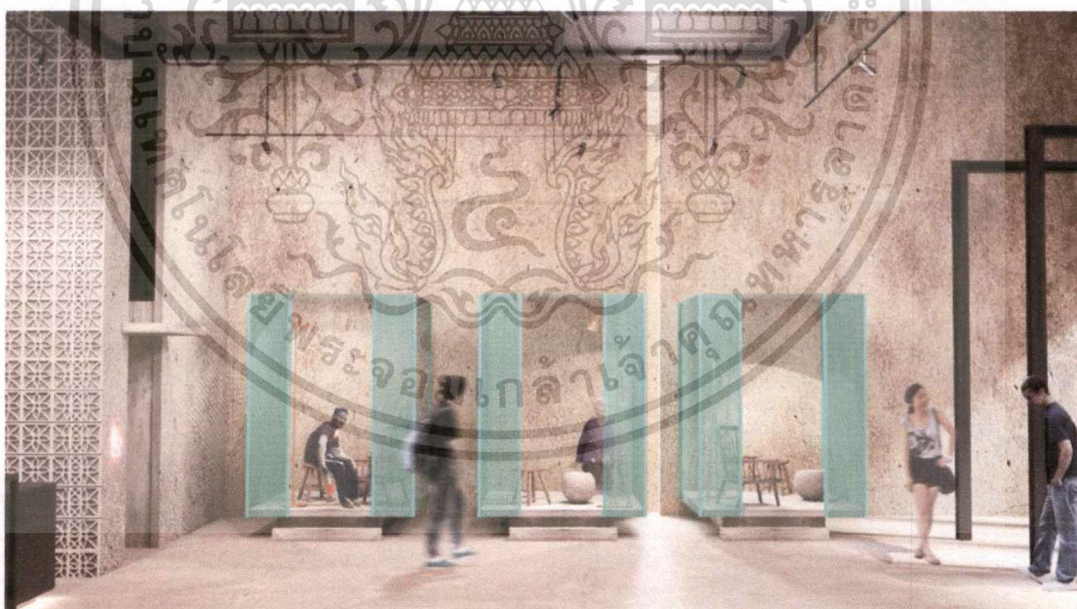

รูปที่ 5.30 ทศนียภาพสนามเด็กเล่น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

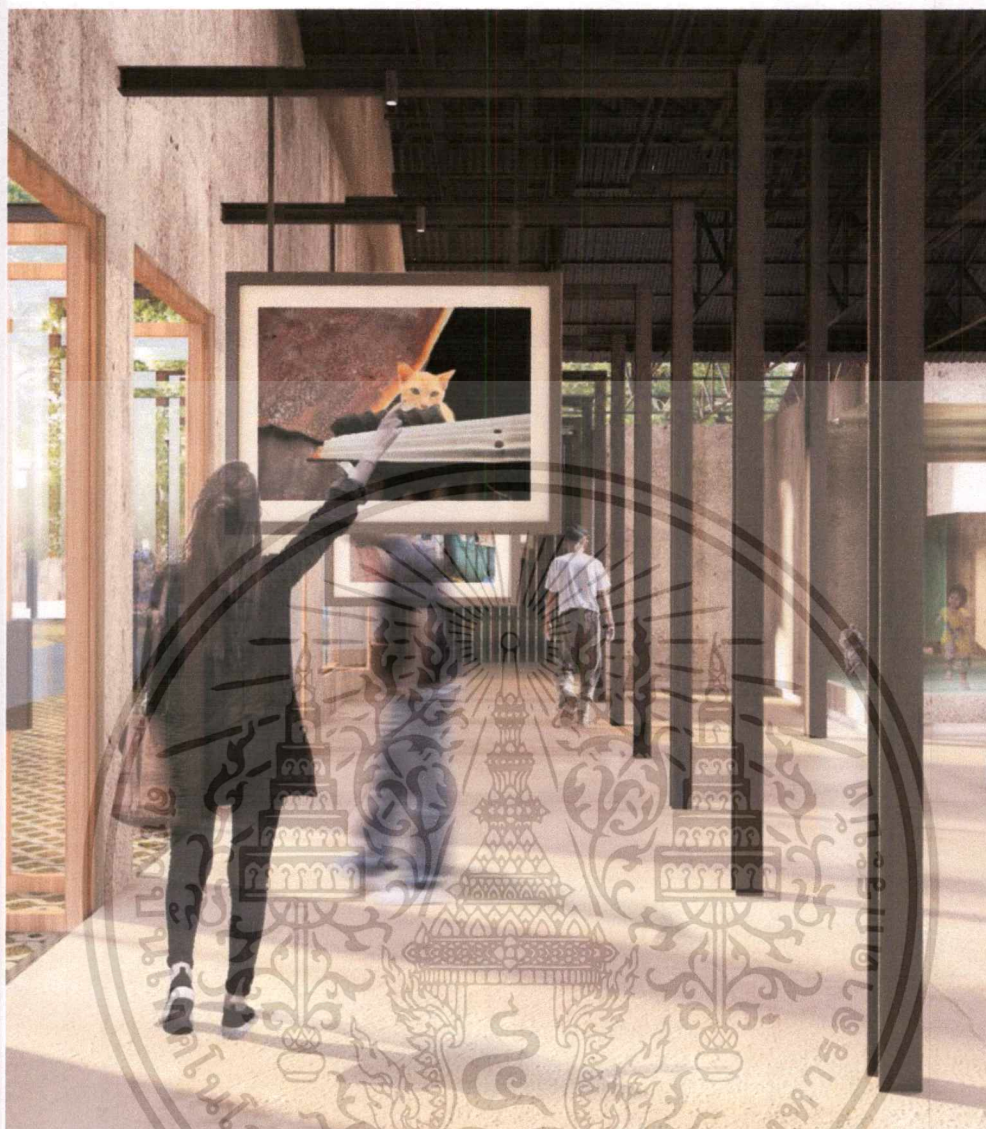

รูปที่ 5.31 ทศนียภาพ Information by community

รูปที่ 5.32 ทศนียภาพ Information by community

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

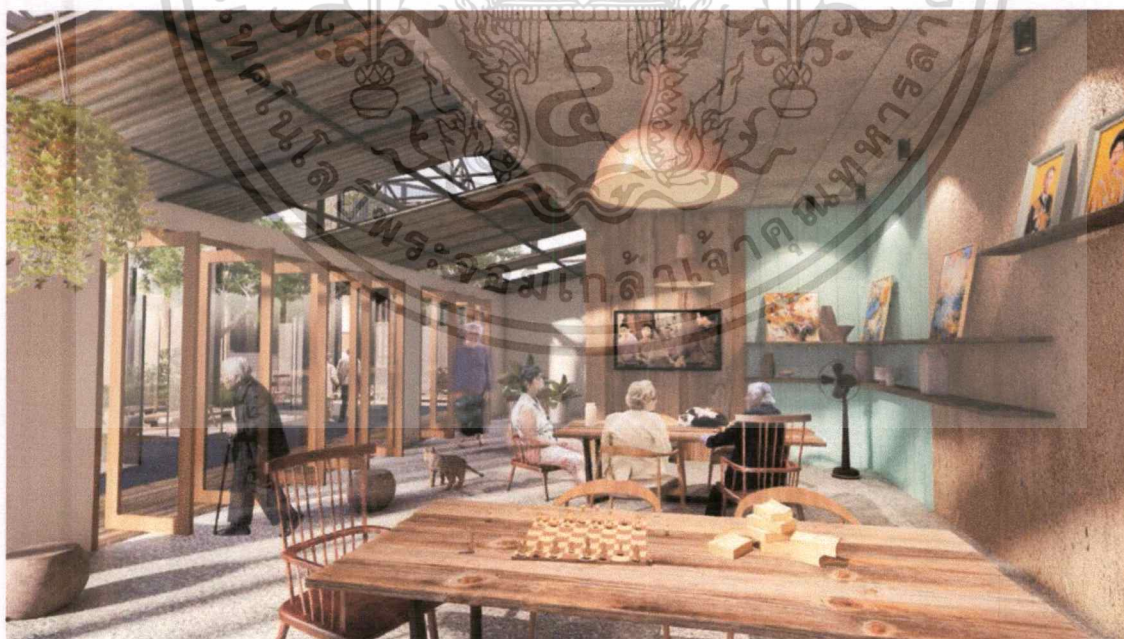

รูปที่ 5.33 ทรรศนียภาพ Information by community

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 5.34 ทัศนียภาพภายนอก Elder & Health Center

รูปที่ 5.35 ทัศนียภาพภายใน Elder & Health Center

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 5.36 ทศนียภาพภายนอก Common area for Community

รูปที่ 5.37 ทศนียภาพภายใน Common area for Community

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 5.38 ทรรศนียภาพภายใน Common area for Community

รูปที่ 5.39 ทรรศนียภาพภายนอก Community Market

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 5.40 ทศนียภาพภายใน Experience Area

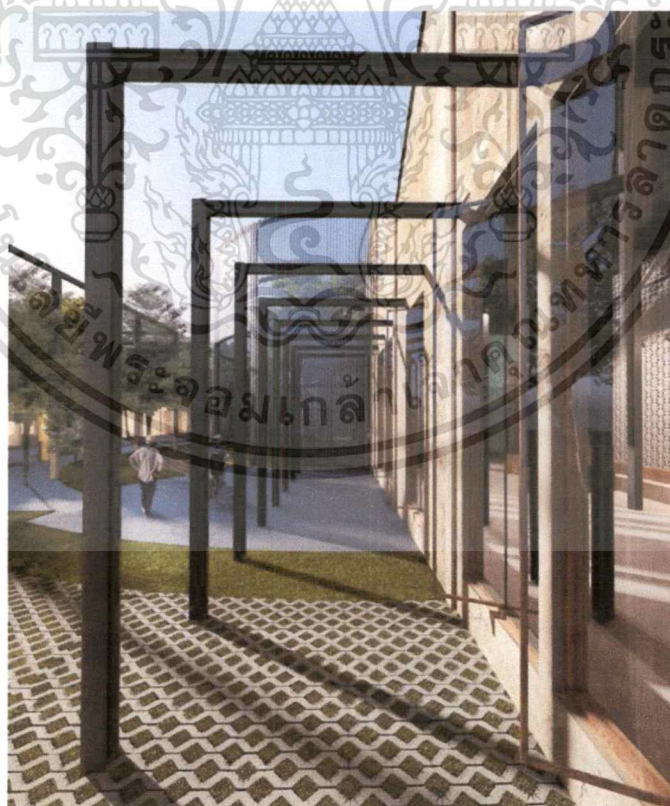

รูปที่ 5.41 ทศนียภาพภายใน Experience Area

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 5.42 ทศนียภาพภายใน Experience Area

รูปที่ 5.43 ทศนียภาพภายนอก Experience Area

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 5.44 ทศนียภาพภายนอก HUB 1

รูปที่ 5.45 ทศนียภาพภายนอก HUB 1

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

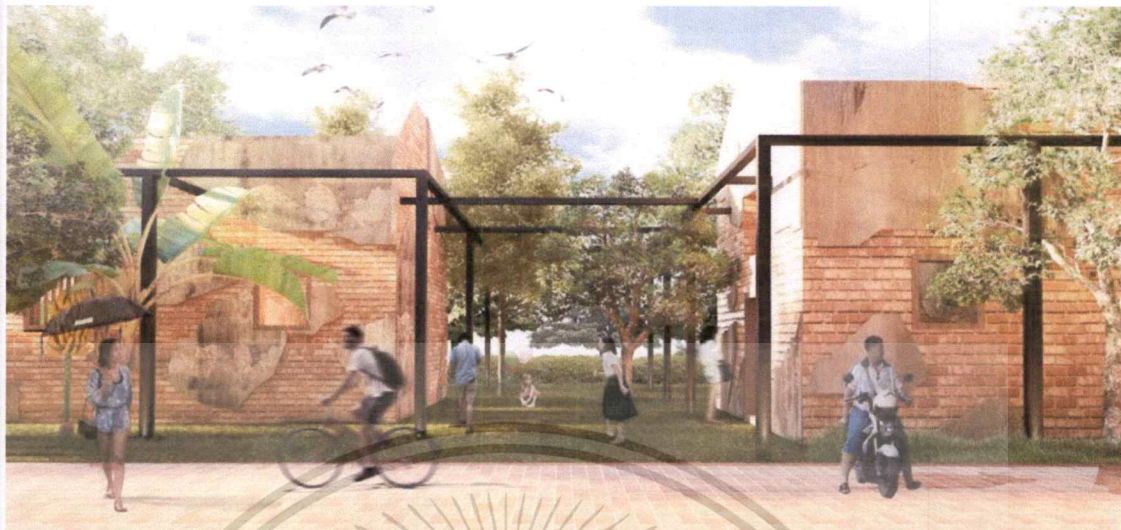

รูปที่ 5.46 ทศนียภาพภายนอก HUB 1

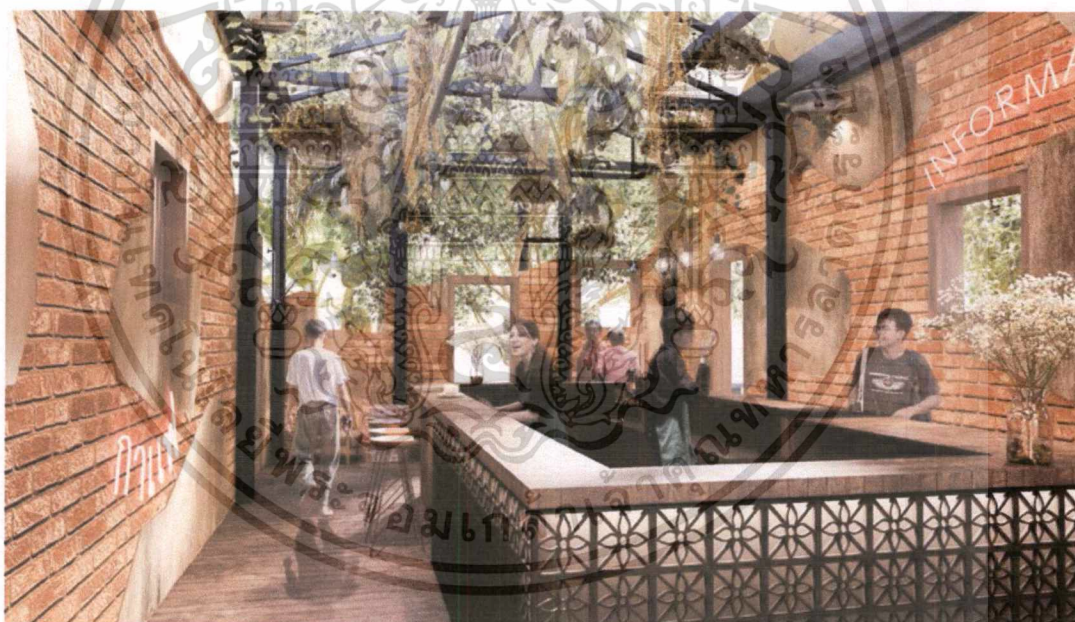

รูปที่ 5.47 ทศนียภาพภายนอก HUB 1

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

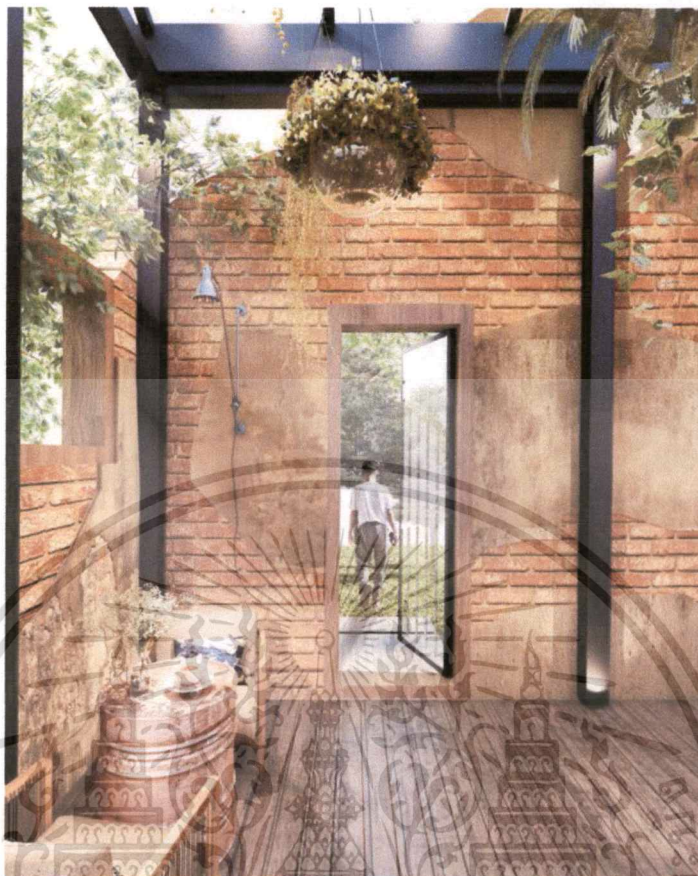

รูปที่ 5.48 ทศนียภาพภายนอก HUB 2

รูปที่ 5.49 ทศนียภาพภายใน HUB 2

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 5.50 ทศนียภาพภายใน HUB 2

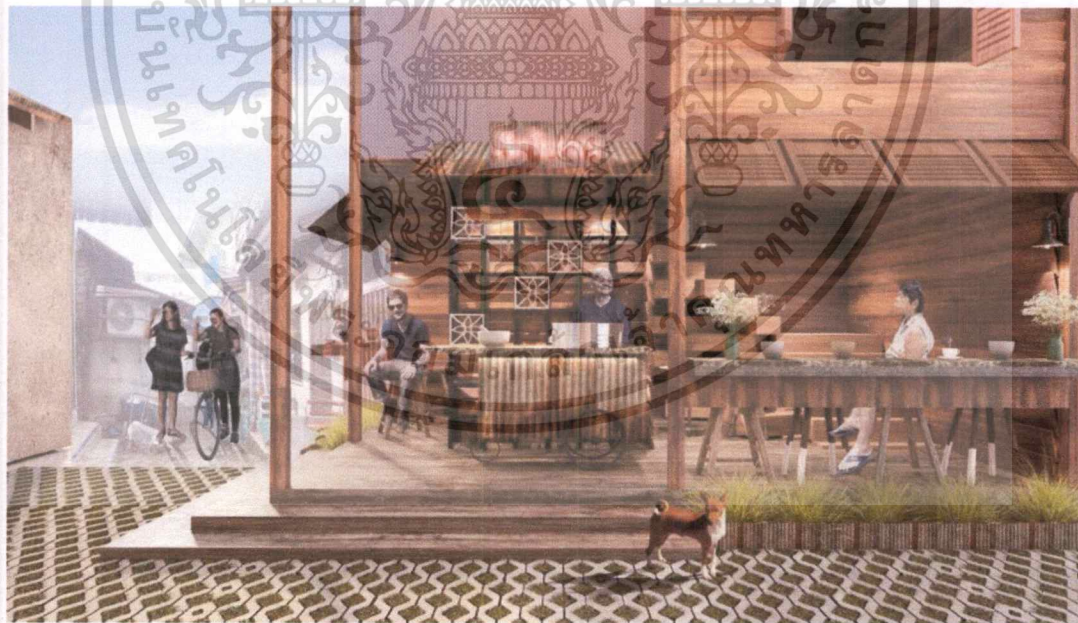

รูปที่ 5.51 ทศนียภาพภายใน HUB 2

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 5.52 ทัศนียภาพภายนอก HUB 3

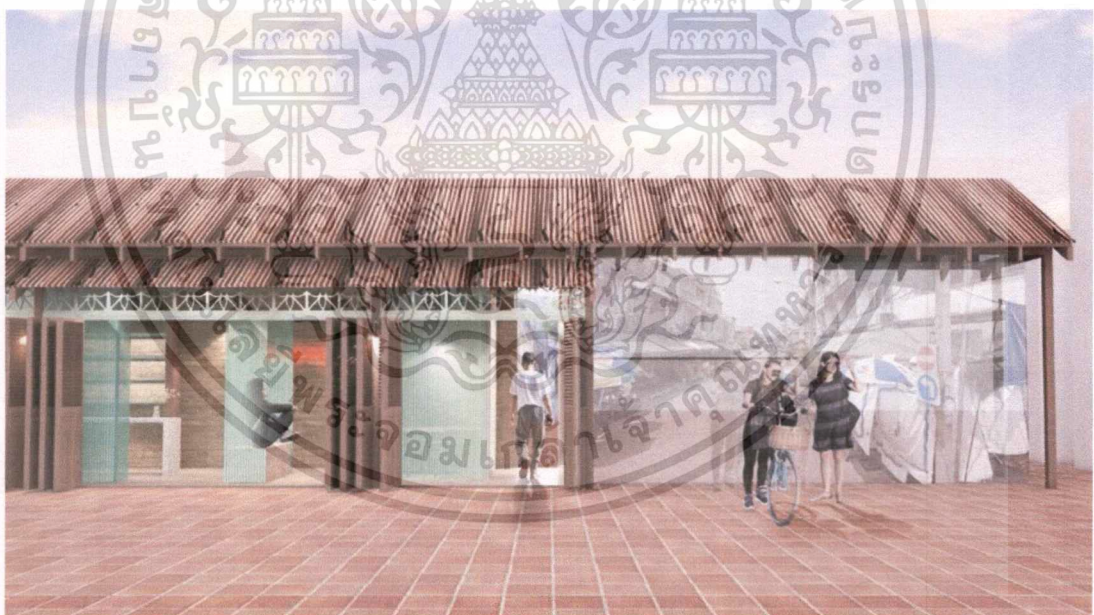

รูปที่ 5.53 ทัศนียภาพภายนอก HUB 3

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

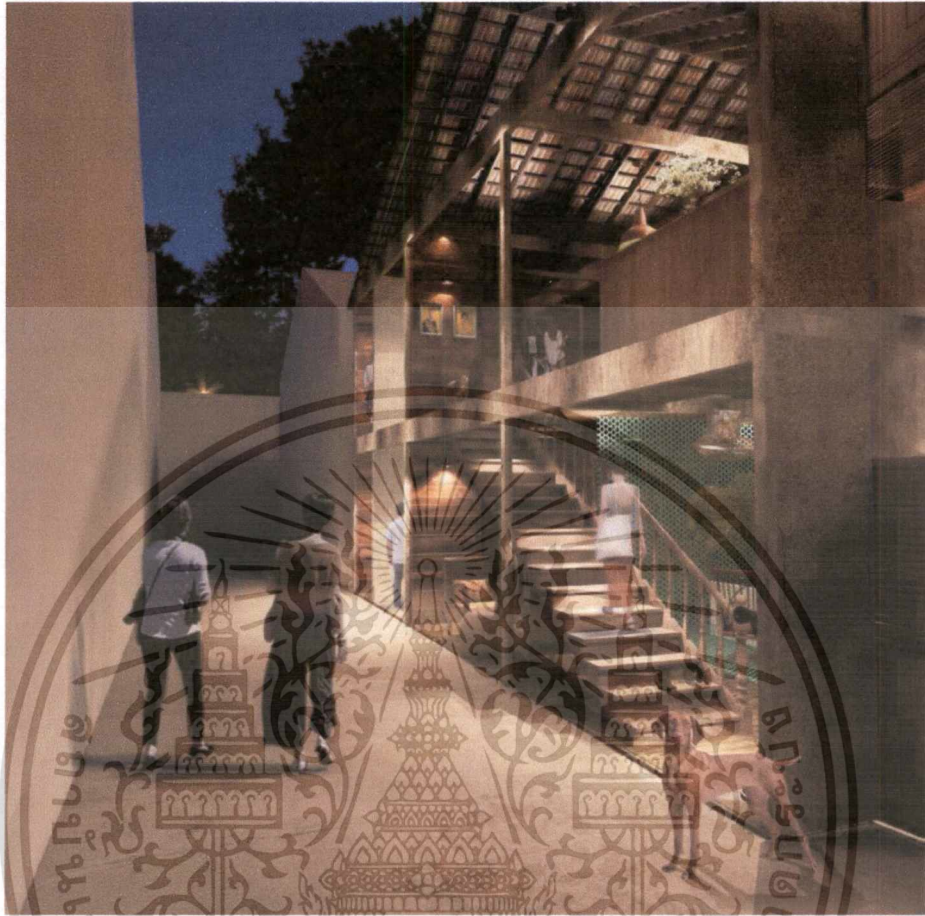

รูปที่ 5.54 ทศนียภาพ HUB 4

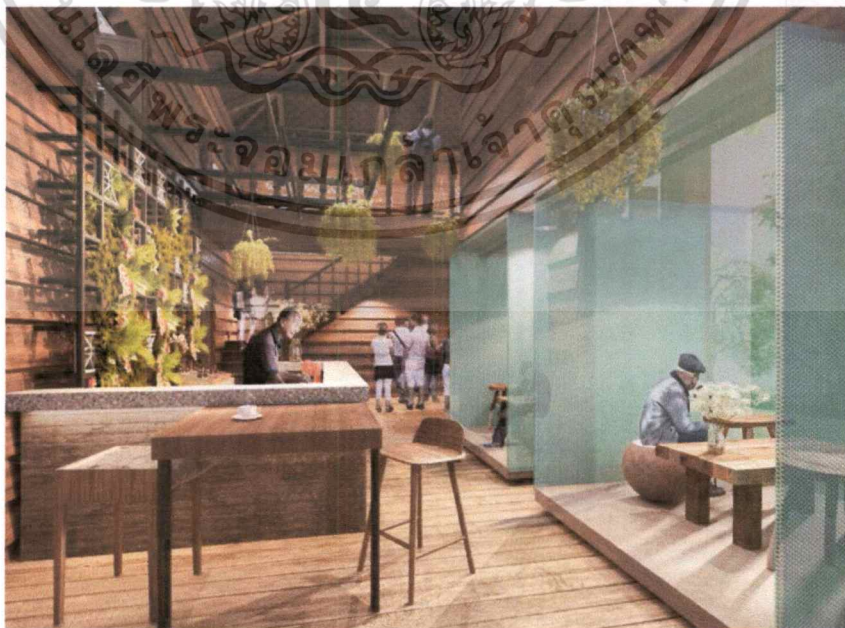

รูปที่ 5.55 ทศนียภาพ HUB 4

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 5.56 ทศนียภาพ HUB 5

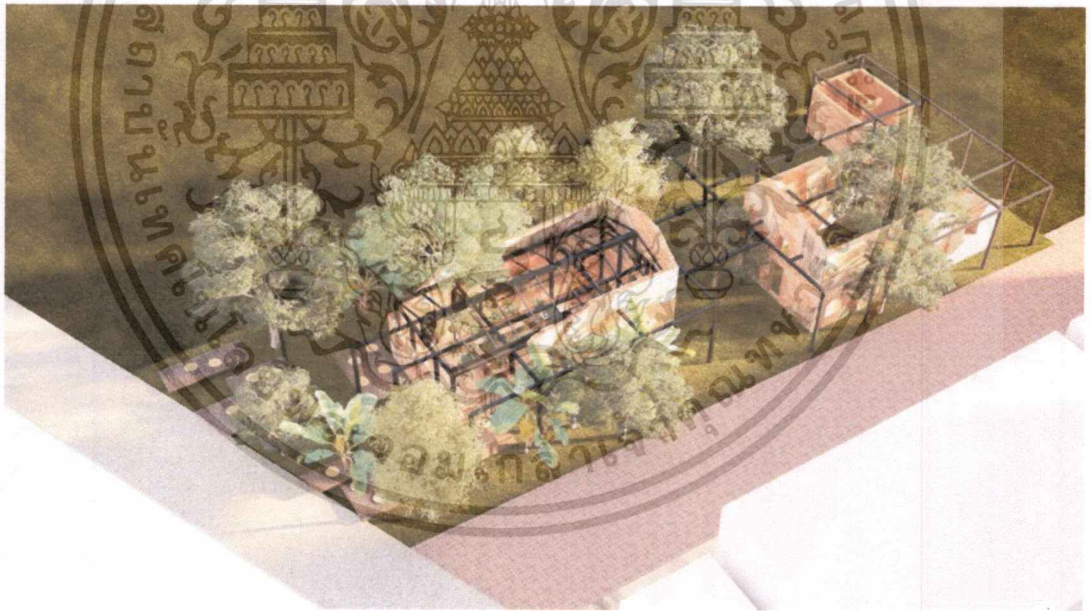

รูปที่ 5.57 ทศนียภาพ HUB 6

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

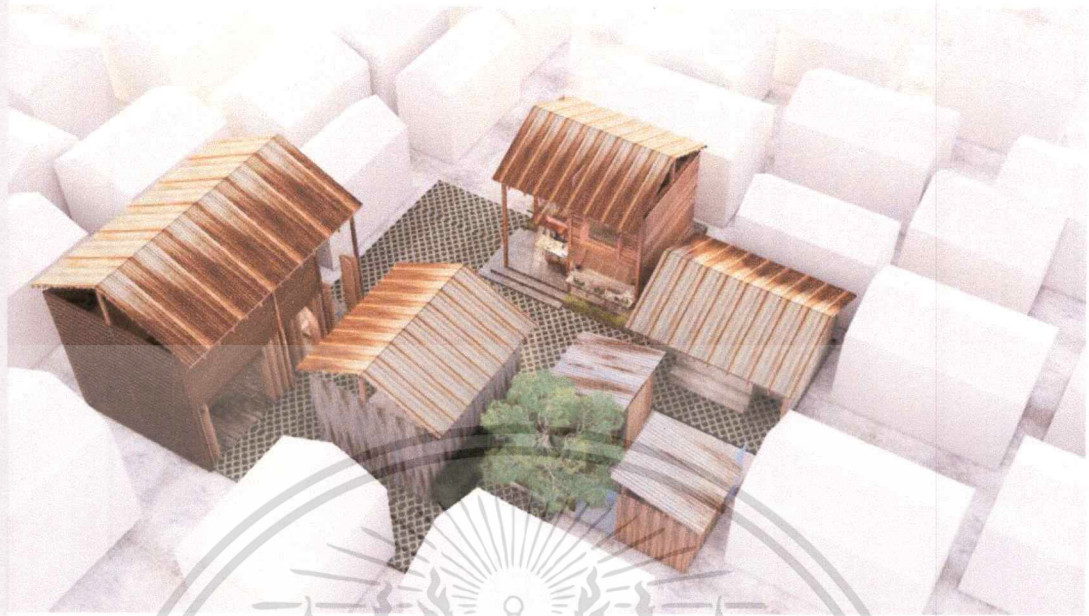

รูปที่ 5.58 ทศนียภาพมูมบน HUB 1

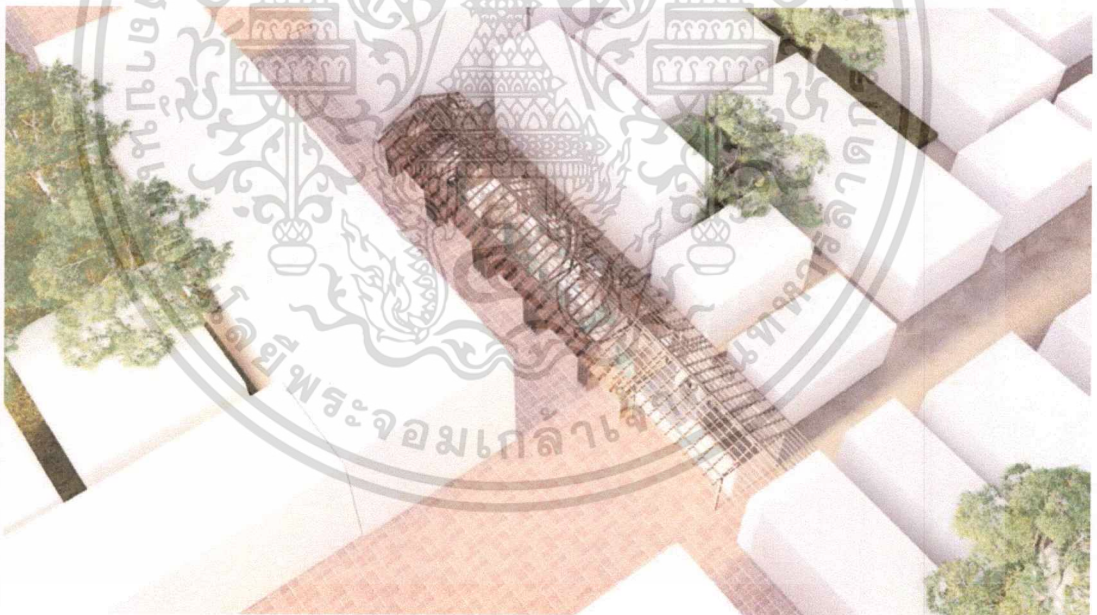

รูปที่ 5.59 ทศนียภาพมูมบน HUB 2

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใด ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 5.60 ทศนียภาพมมบน HUB 3

รูปที่ 5.61 ทศนียภาพมมบน HUB 4

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 5.62 ทศนียภาพมมบน HUB 5

รูปที่ 5.63 ทศนียภาพมมบน HUB 6

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาคผนวก ก.

แนวคิดในการพัฒนาชุมชน

การพัฒนาแบบมีส่วนร่วม

การมีส่วนร่วมของประชาชน (people's participation) การมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นคำที่เริ่มใช้กันเมื่อประมาณ 30 ปีที่ผ่านมา เพื่อแสดงว่าโครงการพัฒนาต่างๆ ที่นำไปให้ชาวบ้านในชุมชนต่าง ๆ นั้น ประชาชนในพื้นที่มีส่วนร่วมบ้าง ก็บอกว่ามีส่วนร่วมในการดำเนินงาน โดยชุมชนมีส่วนสมทบงบประมาณ 5-10% ถ้าไม่มีเงินก็คิดจากมูลค่าแรงงาน วัสดุสิ่งของหรือวัสดุแรงงาน หรืออะไรก็ได้ที่มาจากชุมชนงบประมาณเกือบทั้งหมด รวมทั้งการคิดและวางแผนมาจากข้างบน (top down) คือมาจากหน่วยงานภายนอกทั้งหน่วยงานราชการหรือองค์กรเอกชนบ้างก็บอกว่ามีส่วนร่วมในทุกขั้นตอน คือ การเก็บข้อมูลวางแผนการปฏิบัติ และประเมินผล และอ้างว่าเป็นกระบวนการที่มาจากข้างล่าง (bottom up) รวมทั้งอ้างว่าได้มีการทำประชาพิจารณ์ (public hearing) แล้วซึ่งหมายถึงว่าได้รับการ รับรอง จากชุมชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ในการกำหนดนโยบาย การบริหารจัดการ ทรัพยากร การบริหารจัดการชุมชน คน ทุนของชุมชน จึงต้องมีการแยกแยะเนื้อหาและรูปแบบของ “การมีส่วนร่วมของประชาชน” ให้เหมาะสมกับในแต่ละเรื่องพร้อมกับวิธีการและกระบวนการที่เหมาะสมการมีส่วนร่วมของประชาชนจึงไม่ใช่แต่เพียงรูปแบบ เช่นการเลือกตั้งในทุกระดับ แล้วก็ปล่อยให้ผู้ได้รับเลือกตั้งไปดำเนินการทุกอย่างทุกเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนหมายความว่า หลังการดำเนินงานของผู้ที่ได้รับเลือกตั้งเข้าไปทำหน้าที่แทน

ประชาชนการมีส่วนร่วมของประชาชนจึงไม่ใช่เพียงไปหา 5-10% มาสมทบโครงการที่องค์กรจากภายนอกนำเข้าไปให้ ไม่ใช่การเข้าไปเก็บข้อมูลให้ข้าราชการที่บอกว่าจะเอาไปทำโครงการพัฒนาท้องถิ่น ไม่ใช่แค่การไปร่วมประชุมรับฟังการเสนอโครงการแล้วก็มีการรับรองแล้วอ้างว่าเป็นประชาพิจารณ์การมีส่วนร่วมของประชาชนคือการแสดงออกถึงสิทธิขั้นพื้นฐานของชุมชนในการจัดการทุนชุมชน จัดการชีวิตของตนเอง การมีส่วนร่วมเกิดจากแนวความคิดในการพัฒนาชุมชน คือ กระบวนการที่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย มีโอกาสได้แสดงทัศนะและเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ที่มีผลต่อชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชน รวมทั้งมีการนำความคิดเห็นดังกล่าวไปประกอบการพิจารณา กำหนดนโยบายและการตัดสินใจของรัฐ ประกอบด้วยการให้ข้อมูลข่าวสารต่อผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง การเปิดรับความคิดเห็นจากประชาชน (ประชาพิจารณ์) การวางแผนร่วมกัน และการพัฒนาศักยภาพของประชาชนให้สามารถเข้ามามีส่วนร่วมได้โดยมีหลักการดังนี้คือ

- 1.) หลักจิตสำนึกและความรับผิดชอบ คือ หลักการที่สำคัญที่องค์การทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม เปิดโอกาสให้มีการตรวจสอบ ซึ่งจะสะท้อนถึงความรับผิดชอบต่อสาธารณะ และต่อผู้มีส่วนเกี่ยวข้องหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholders) เป็นการแสดงถึงความรับผิดชอบต่อจำเป็นต้องปฏิบัติโดยยึดหลักนิติธรรมและความโปร่งใส
- 2.) หลักความคุ้มค่า คือ การคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดแก่ส่วนรวม ในการบริหารจัดการและการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุดและยั่งยืน รวมทั้งมีการป้องกันรักษาสิ่งแวดล้อม และมีความสามารถในการแข่งขันกับภายนอก
- 3.) เป้าหมายและวิธีการของการวางแผนแบบมีส่วนร่วม การมีส่วนร่วมอาจเป็นทั้งเป้าหมายและวิธีการ ซึ่งกระบวนการมีส่วนร่วมแบบวิธีการ ต้องอาศัยการรวมกลุ่มที่เข้มแข็งทำให้คนส่วนใหญ่จะมีความรู้สึกความเป็นเจ้าของ เกิดความรับผิดชอบร่วมกันและการเกิดผลประโยชน์ของกลุ่มเนื่องจากความเข้มแข็งของกลุ่มเป็นเป้าหมายที่ได้รับ (นันทิยา หุตานุวัตร และณรงค์ หุตานุวัตร, 2546:34)

ทศพล กฤตยพิสิฐ (2537) กล่าวถึงการมีส่วนร่วมตามขั้นตอนในการพัฒนาออกเป็น 5 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ขั้นริเริ่มการพัฒนา ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหาภายในชุมชน ตลอดจนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจกำหนดความต้องการของชุมชน และมีส่วนร่วมในการจัดลำดับความสำคัญของความต้องการด้วย

ขั้นตอนที่ 2 ขั้นตอนการวางแผนในการพัฒนา ประชาชนมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและวัตถุประสงค์ของโครงการ กำหนดวิธีการและแนวทางการดำเนินงานตลอดจนกำหนดทรัพยากรและแหล่งทรัพยากรที่ใช้

ขั้นตอนที่ 3 ประชาชนมีส่วนร่วมในการสร้างประโยชน์โดยการสนับสนุนทรัพยากร วัสดุ อุปกรณ์และแรงงาน หรือเข้าร่วมบริหาร ประสานงาน และดำเนินการขอความช่วยเหลือจากภายนอก

ขั้นตอนที่ 4 ประชาชนมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ที่พึงได้จากการพัฒนาหรือยอมรับผลประโยชน์อันเกิดจากการพัฒนาทั้งด้านวัตถุและจิตใจ

ขั้นตอนที่ 5 ประชาชนเข้าร่วมประเมินการพัฒนาที่ได้กระทำไปนั้นสำเร็จตามวัตถุประสงค์เพียงใด ซึ่งในการประเมินอาจปรากฏในรูปของการประเมินผลย่อย (Formative Evaluation) เป็นการประเมินผลก้าวหน้าเป็นระยะๆ หรือกระทำในรูปของการประเมินผลรวม (Summative Evaluation) ซึ่งเป็นการประเมินผลสรุปสุดท้าย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ระดับของการมีส่วนร่วม

การวัดระดับของการมีส่วนร่วมในมิติเชิงคุณภาพ แนวคิดของอาร์น สไตน์ ให้ความสำคัญต่ออำนาจในการตัดสินใจ และเห็นว่าการมีส่วนร่วมมีลักษณะเป็นรูปของบันไดการมีส่วนร่วม 8 ขั้นตอน แบ่งชั้นการมีส่วนร่วมจาก

ขั้นต่ำ ระดับ 1-2 คือ การมีส่วนร่วมเทียม ประชาชนส่วนใหญ่ไม่มีอำนาจในการตัดสินใจ แต่มีเพียงคนกลุ่มน้อยเข้ามามีบทบาทหลักในการตัดสินใจ

ขั้นกลาง ระดับ 3-5 คือ การมีส่วนร่วมบางส่วน ความคิดเห็นของประชาชนยังไม่มีหลักประกันว่าจะได้รับการตอบสนองจากผู้มีอำนาจในการตัดสินใจ

ขั้นสูง ระดับ 6-8 คือ การเพิ่มระดับการตัดสินใจในการเจรจา การใช้อำนาจผ่านตัวแทน ควบคุมโดยประชาชนผ่านตัวแทน หรือเป็นผู้ใช้อำนาจตัดสินใจโดยตรง

การพัฒนาชุมชนแบบพึ่งตนเอง (Self - Reliance Community Development)

พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนของการกระจายอำนาจ พ.ศ.2542 มีผลทำให้หน่วยงานของรัฐพยายามปรับตัวเพื่อให้สอดคล้องพระราชบัญญัติดังกล่าว ประชาชนในชุมชนก็มีความตื่นตัวในการที่จะมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของตนมากขึ้น การกระจายอำนาจลงสู่ชุมชนทำให้การพัฒนาชุมชนขึ้นอยู่กับประชาชนในท้องถิ่นทั้งสิ้นและผู้ที่ทำหน้าที่สนับสนุน ให้คำปรึกษาเกี่ยวกับแนวคิดและโครงการ วิชาการก็คือเจ้าหน้าที่ภาครัฐในชุมชนบพนั้นเอง ดังทรงศักดิ์ ได้กล่าวถึงบทบาทของเจ้าหน้าที่ภาครัฐ ว่าต้องกระตุ้นให้ประชาชนได้รู้ ได้เข้าใจ ถึงแนวคิด หลักการ วิเคราะห์ ปัญหาของชุมชน และให้ประชาชนตระหนักกว่าเป็นปัญหาร่วมกันของทุกคนในชุมชน มิใช่ของคนใดคนหนึ่ง (ทรงศักดิ์ คุ่มไชนะ และคนอื่น ๆ .2534: 18) การกระทำเช่นนี้จะทำให้ประชาชนมีความรู้สึกว่าตนเองได้เข้ามามีส่วนร่วมในการอภิปราย ถกเถียง พิจารณาปัญหาต่างๆ ในชุมชนของตนเองด้วย จะรู้สึกร่วมรับผิดชอบในการดำเนินโครงการ เหมือนเป็นปัญหาของตนโดยแท้จริง การพัฒนาชุมชนไม่ว่าจะเป็นการพัฒนาด้วยการจัดกิจกรรมในด้านใดย่อมตั้งอยู่บนพื้นฐานการสนับสนุนให้ประชาชนพึ่งตนเองได้เป็นประการสำคัญ หากสิ่งใดเกินกว่าความสามารถของประชาชนเช่นทางด้านวิชาการและวัสดุที่จำเป็น รัฐบาลยอมเข้าให้การช่วยเหลือเพื่อโครงการ กิจกรรมของราษฎรบรรลุผลด้วยดี ทั้งนี้โดยวิธีการ “ทำงานกับประชาชน (work with people) หมายถึงร่วมคิด ร่วม

ปรึกษา และร่วมกันทำงาน ไม่ใช่ทำให้ประชาชน (Work for people) แต่ฝ่ายเดียว ” (จิตจำนงค์ กิติ
กิริติ, 2525 : 54)

แนวคิดการพัฒนาชุมชนแบบพึ่งตนเองเป็นแนวคิดที่เหมาะสมที่เหมาะสมที่จะใช้อธิบาย
ปรากฏการณ์ทางสังคมของกลุ่มประเทศทางตะวันตกได้ดี เพราะอาศัยพื้นฐานวัฒนธรรมทางตะวันตก
เป็นแนวคิดหลัก และทฤษฎีการพัฒนาชุมชนแบบพึ่งตนเองเป็นทฤษฎีที่เกิดขึ้นจากการได้ประจักษ์ถึง
ความบกพร่องของการพัฒนาตามกระแสหลัก เช่นทฤษฎีทางพุทธศาสตร์ ทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียง
(ทฤษฎีใหม่) ซึ่งอาคม กล่าววาทฤษฎีการพัฒนาแบบพึ่งตนเองเป็นทางเลือกเพื่อการพัฒนาประเทศอีก
แนวทางหนึ่ง ซึ่งถูกกำหนดขึ้นมาเพื่อให้สอดคล้องกับสถานการณ์ของกลุ่มประเทศโลกที่สาม จากนัก
เศรษฐศาสตร์และนักสังคมศาสตร์หลายๆประเทศ โดยอาศัยรากฐานการสร้างองค์ความรู้ทาง
ประวัติศาสตร์เศรษฐกิจที่ผ่านมาว่า ภายใต้กระบวนการพัฒนาของประเทศต่างๆ ทั้งในเอเชียบาง
ประเทศและประเทศแถบละตินอเมริกา ได้ส่งผลให้เกิดการพัฒนาแท้จริงหรือไม่แต่ผลปรากฏจากการ
ที่ได้กล่าวถึงไว้แล้วในทฤษฎีความด้อยพัฒนาและการพึ่งพิงนั้นก็พบว่าประเทศในโลกที่สามต้องตกอยู่
ในสภาพเสียเปรียบทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคมตลอดมา การกระจายความเจริญกระจุกอยู่ในเมือง
ใหญ่ที่เป็นศูนย์กลางการปกครอง ความมั่งคั่งก็ตกอยู่กับผู้นำประเทศเพียงบางกลุ่มเท่านั้น ความ
ยากจนของประชาชนในชนบทก็ยิ่งปรากฏอยู่ทั่วไป ถึงแม้ผู้นำประเทศจะพยายามแสดงให้เห็นถึง
ความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจที่เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วด้วยการพิจารณาจากรายได้ประชาชาติ ซึ่งเป็น
การมองเพียงภาพรวมระดับประเทศที่มีได้คำนึงถึงความเป็นจริงระดับบุคคลว่า รายได้ประชาชาติที่
เพิ่มขึ้นนั้นได้กระจายไปทุกระดับหรือไม่ (อาคม ใจแก้ว, 2534 : 75)

แนวคิดการพัฒนาชุมชนแบบพึ่งตนเองเป็นสิ่งที่นักพัฒนาและเจ้าหน้าที่ภาครัฐในพื้นที่ชุมชนชนบท
ควรศึกษาเป็นอย่างยิ่ง

การพัฒนาที่ยั่งยืน (sustainable development)

หมายถึง การพัฒนาที่ตอบสนองความต้องการของปัจจุบันโดยไม่ทำให้ผู้คนในอนาคตเกิด
ปัญหาในการตอบสนองความต้องการของตนเอง” (นิยามของคณะกรรมการโลกว่าด้วยสิ่งแวดล้อม
และการพัฒนา World Commission on Environment and Development ในรายงาน Our

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใด ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

Common Future 1987 หรือ Brundtland Report) การพัฒนายั่งยืนรวมความถึง 3 ด้าน คือ เศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อมซึ่งเชื่อมโยงและสัมพันธ์กัน โครงการพัฒนาใดๆต้องคำนึงถึง องค์ประกอบทั้งสามด้านนี้ การพัฒนายั่งยืนเป็นมากกว่าเพียงการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม เป็นการเปลี่ยน โครงสร้างระบบเศรษฐกิจและสังคมเพื่อลดการบริโภคทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมลงไปในระดับที่ยัง รักษาความสมดุลที่ดี ทำให้คนอยู่ร่วมกับธรรมชาติโดยไม่ทำลายล้างอย่างที่ผ่านมาและทำกันอยู่หลาย แห่ง ให้อยู่ร่วมกันเป็นชุมชนอยู่ดีกินดีและอยู่เย็นเป็นสุข “การพัฒนายั่งยืน” เป็นคำที่ถูกใช้คู่ไปกับคำ ว่า “ ธรรมาภิบาล ” (good governance) ถือว่าเป็นสองคำที่สัมพันธ์เกี่ยวพันกันอย่าแยกจากกัน มิได้ โดยโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ (UNDP) เห็นว่าการพัฒนายั่งยืนได้ถ้าหากมีธรรมาภิบาล ก่อให้เกิดการพัฒนายั่งยืนการพัฒนามนุษย์ (human development) หมายถึงการเปิดทางเลือก มากมายผู้คนในสังคม หมายถึงว่าการให้ถือเอาผู้ชายผู้หญิง โดยเฉพาะคนจนและคนที่อยู่ในภาวะ อยากล้าบากล้างเสี่ยงอันตรายเป็นศูนย์กลางของกระบวนการพัฒนารายงานของ (UNDP) 1996 ได้แสดง ให้เห็นว่า การเติบโตทางเศรษฐกิจ

ไม่ได้เป็นหลักประกันการพัฒนายั่งยืนและไม่ได้ขจัดปัญหาความยากจนให้หมดไปเช่น บาง ประเทศมีรายได้ให้ประชาชนต่อหัวสูงกลับอยู่ในระดับต่ำของการพัฒนามนุษย์ มีปัญหาความเหลื่อม ล้าแตกต่างระหว่างประเทศร่ำรวยและประเทศยากจนระหว่างคนรวย กับคนจนในประเทศเดียวกัน ช่องว่างที่ถ่างออกไปเรื่อยๆการพัฒนามนุษย์มีอยู่ 5 ลักษณะคือ

1. การสร้างความเข้มแข็ง (empowerment) คือการเพิ่มขีดความสามารถในการเลือกทาง และทางเลือกให้ผู้คนได้เป็นอิสระจากความหวง จากสิ่งที่พวกเขาขาดแคลน และให้มีส่วนร่วมในการ ตัดสินใจในเรื่องที่มีผลกระทบต่อชีวิต
2. ความร่วมมือ (co-operation) ผู้คนสัมพันธ์กันช่วยเหลือเกื้อกูลกัน
3. ความเท่าเทียม (equity) คนมีโอกาสเข้าถึงทรัพยากรการศึกษาการดูแลสุขภาพ การ จัดการชีวิต ทรัพยากร ชุมชนของตนเอง
4. ความยั่งยืน (sustainability) การพัฒนาวันนี้ไม่ทำลายทรัพยากรและโอกาสของคนรุ่น ต่อไปแต่สร้างหลักประกันให้คนในอนาคตเป็นอิสระจากความยากจนและได้ใช้ความสามารถขั้น พื้นฐานของตัวเอง
5. ความมั่นคงปลอดภัยอันตราย (security) ในชีวิตทรัพย์สินการคุกคามจากโรคและภัย อันตราย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

การพัฒนาอย่างยั่งยืน คือ การพัฒนาที่สนองตอบความต้องการของชนรุ่นปัจจุบันโดยไม่กระทบกระเทือนชนรุ่นต่อไปในการที่จะสนองตอบความต้องการของตนเอง ซึ่งหมายถึงขีดจำกัดของสิ่งแวดล้อม โดยคำนึงถึงความยุติธรรมในสังคมนระหว่างชนรุ่นเดียวกันกับชนรุ่นต่อไป เมื่อนำแนวความคิดนี้มาพิจารณาเรื่องชุมชนเมือง จึงมีการกำหนดแนวทางของการตั้งถิ่นฐานมนุษย์อย่างยั่งยืน (Sustainable Human Settlements) เพื่อเป็นแนวทางในการแก้ปัญหาความเสื่อมโทรมของเมืองและสิ่งแวดล้อม (Agenda 21 for Sustainable Development) การพัฒนาที่อยู่อาศัยแบบยั่งยืน (Sustainable Housing) มีหลักการโดยสังเขป ดังนี้

1. มิติทางการก่อสร้าง (Construction Perspective)

- ทนทาน (Lifespan)
- ปรับเปลี่ยนได้ (Adaptability)

2 มิติทางสังคมและเศรษฐกิจ (Social and Economic Perspective)

- ค่าใช้จ่ายพอเหมาะ (Affordability) ทั้งสำหรับที่พักอาศัยโดยตรง (Direct Costs) และสำหรับค่าใช้จ่ายทางอ้อม (Indirect Costs) อาทิ ค่าเดินทาง โดยไม่ส่งผลต่อค่าใช้จ่ายที่จำเป็นสำหรับปัจจัยพื้นฐานอื่นๆ
- มีสภาพแวดล้อมที่ดีทั้งสุขภาพกายและจิตใจ
- มีสภาพแวดล้อมที่ดีในเชิงจิตศาสตร์ และสังคมศาสตร์ เปลี่ยนจากที่อยู่อาศัย (a place to live) ให้เป็นบ้าน (home) และสร้างโครงข่ายทางสังคมที่เข้มแข็ง

3 มิติทางสิ่งแวดล้อม (Eco-efficiency Perspective)

- ใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า (Rational and Efficient use) ประกอบด้วยพลังงาน (Energy) วัสดุ (Construction) และพื้นที่ (Space)
- ลดละความสูญสลายและการบริโภค
- การใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า
- การรักษาและส่งเสริมต้นทุนทางสิ่งแวดล้อมของท้องถิ่น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- การออกแบบสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่ดี
- สภาพที่เอื้อต่อคุณภาพชีวิตที่ดีของผู้อยู่อาศัย
- โอกาสและความเสมอภาคทางสังคม
- การมีส่วนร่วมในการดูแล บริหาร จัดการชุมชนอย่างกว้างขวาง
- พึ่งพาตนเองได้ในเชิงเศรษฐศาสตร์
- บูรณาการรักษาสภาพแวดล้อมเข้ากับการพัฒนาคุณภาพชีวิตได้อย่างเหมาะสม

การพัฒนาบนพื้นฐานแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง

เศรษฐกิจพอเพียง คือ การวางรากฐานอันมั่นคงและยั่งยืนของชีวิตเมื่อวันเฉลิมพระชนมพรรษา ปี 2541 ได้ทรงมีพระมหากรุณาธิคุณอธิบายเพิ่มเติมถึงคำว่า “พอเพียง” หมายถึง “พอมีพอกิน” “...พอมีพอกินก็แปลว่า เศรษฐกิจพอเพียงนั่นเองถ้าแต่ละคนมีพอกินก็ใช้ได้ ยิ่งถ้าทั้งประเทศพอมีพอกินก็ยิ่งดี...” “...ฉะนั้นความพอเพียงนี้ก็แปลว่า ความพอประมาณและความมีเหตุผล...” เศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง เศรษฐกิจที่สามารถอุ้มชูตัวเอง (Relative Life - Sufficiency) อยู่ได้ โดยมีต้องเดือดร้อน โดยต้องสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจของตนเองให้ดีเสียก่อน คือตั้งตัวให้มีพอกินพอใช้ไม่มุ่งหวังแต่จะทุ่มสร้างความสำเร็จยกเศรษฐกิจให้รวดเร็วแต่เพียงอย่างเดียว เพราะผู้ที่มีอาชีพและฐานะเพียงพอที่จะพึ่งตนเองการพัฒนาเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับเกษตรกรนั้นมีการปฏิบัติตามขั้นตอน “ทฤษฎีใหม่” ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ซึ่งประกอบด้วย 3 ชั้น คือ

ชั้นที่ 1 ผลิตเพื่อใช้บริโภคในครัวเรือน ในระดับชีวิตที่ประหยัด ทั้งนี้ต้องมีความสามัคคีในท้องถิ่น

ชั้นที่ 2 รวมกลุ่ม เพื่อการผลิต การตลาด ความเป็นอยู่ สร้างสวัสดิการ การศึกษา สังคมและศาสนา

ชั้นที่ 3 ร่วมมือกับองค์กรภายนอกในการทำธุรกิจและพัฒนาคุณภาพชีวิต

ทั้งนี้ทุกฝ่ายต้องได้รับประโยชน์การพัฒนาชนบทในลักษณะเศรษฐกิจพอเพียง จึงเป็นการใช้ “คน” เป็นเป้าหมายและเน้น “การพัฒนาแบบองค์รวม” หรือ “การพัฒนาแบบบูรณาการ” ทั้งด้าน เศรษฐกิจ จิตใจ สังคม วัฒนธรรมสิ่งแวดล้อม การเมือง ฯลฯ โดยใช้ “พลังทางสังคม” ขับเคลื่อน กระบวนการพัฒนาในรูปของกลุ่ม เครือข่ายหรือประชาสังคม กล่าวคือเป็นการผนึกกำลังทุกฝ่ายใน ลักษณะ “พหุภาคี” ประกอบด้วยภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน

การพัฒนาชุมชนบนพื้นฐานภูมิปัญญา

ในช่วง 20 กว่าปีมานี้ การวิพากษ์วิจารณ์เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาประเทศ อันเป็นผลจากการปะทะกันระหว่างแนวคิดสองกระแส ได้แก่ กระแสโลกาภิวัตน์ (Globalization) ด้านของความเติบโตทางวัตถุที่ก่อให้เกิดการทำลายทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจำนวนมาก และที่สำคัญคือ ผู้คนได้สูญเสียความเป็นตัวของตัวเอง ไร้ศักดิ์ศรี และรู้สึกโดดเดี่ยวเพราะถูกตัดขาดจากกันทางสังคม ทำให้เกิดแนวคิดอีกกระแสหนึ่งขึ้นเรียกว่า กระแสชุมชนท้องถิ่น (Localization) ที่ให้ความสำคัญแก่คนและชุมชนในการกำหนดแนวทางการดำเนินชีวิตที่สอดคล้องกับสังคมวัฒนธรรมของตน เพื่อให้สามารถอยู่ในสังคมได้อย่างมีความหมาย มีค่าและมีศักดิ์ศรี เป็นแนวคิดที่มองทุกสิ่งทุกอย่างเชื่อมโยงถึงกันแบบองค์รวมได้เกิดขึ้นอย่างกว้างขวางในสังคมไทย การนำเสนอประสบการณ์ของชาวบ้านและชุมชนในทุกส่วนที่ประสบความสำเร็จจากการพัฒนาบนพื้นฐานทางสังคมวัฒนธรรมได้เรียกร้องให้ผู้คนที่หันกลับมาทบทวนแนวคิดและแนวทางการพัฒนาชุมชน จนกระทั่งแนวคิดใหม่ที่ทำให้มีความสำคัญต่อชุมชนท้องถิ่น ซึ่งเคยเป็นกระแสรองมาก่อนหน้านี้ได้กลายเป็นกระแสหลักของการพัฒนาประเทศในปัจจุบัน

การนำแนวคิดใหม่มาใช้ในการพัฒนาชุมชน จะเกิดขึ้นไม่ได้ภายใต้การกฏเกณฑ์ และกติกการพัฒนาประเทศแบบเก่า ด้วยเหตุนี้ การแก้ไขระเบียบกฎหมายของประเทศเพื่อให้สอดคล้องกับทิศทางใหม่นี้จึงเป็นสิ่งจำเป็น เห็นได้จากการประกาศใช้รัฐธรรมนูญเมื่อปี พ.ศ.2540 หากวิเคราะห์ปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นข้างต้น จะพบว่าสิ่งที่เกิดขึ้นนี้ได้สะท้อนลักษณะที่เป็นสากลและลักษณะเฉพาะของการพัฒนาชนบทไทยไปพร้อมกัน ลักษณะที่เป็นสากลก็คือ การเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์โลกทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองได้ส่งผลกระทบต่อแนวคิดและทิศทางการพัฒนาของไทยตลอดช่วง 2 ทศวรรษแรกของการพัฒนา หลังจากนั้นการทำงานได้หันเข้าสู่ลักษณะเฉพาะที่ทำให้มีความสำคัญต่อวัฒนธรรมชุมชน การค้นหาประสบการณ์ระดับชุมชน ทำให้เกิดทฤษฎีทางสังคมศาสตร์ที่เกิดจากสภาพที่เป็นจริงของอดีตและปัจจุบันของสังคมไทย และการแสวงหาความร่วมมือจากทุกฝ่าย ทั้งหมดนี้เป็นการพัฒนาอย่างรอบด้าน มีรากฐานอยู่ที่ระบบคุณค่าดั้งเดิม และแสวงหารูปแบบใหม่เพื่อสืบทอดจิตวิญญาณแห่งอดีตและการพึ่งตนเอง การประยุกต์ภูมิปัญญาเพื่อการพัฒนาชุมชนและสังคมไทย

- 1) นามธรรมและรูปธรรม ภูมิปัญญาชาวบ้านมีทั้งลักษณะที่เป็นนามธรรม และรูปธรรม โดยเฉพาะสิ่งที่เป็นรูปธรรมสามารถแยกออกได้อีกหลายประเภท ทั้งทางด้านเกษตรกร หัตถกรรม

สุขภาพ ภูมิปัญญาชาวบ้านมีรูปแบบที่หลากหลาย แต่ในความหลากหลายนั้นมีจุดร่วมกันอยู่อย่างหนึ่ง คือ คุณค่าที่อยู่เบื้องหลังภูมิปัญญานั้นๆ ซึ่งเป็นสิ่งที่เป็นนามธรรม โดยเฉพาะโลกทัศน์และชีวิตทัศน์ของผู้คนและชุมชน เช่น คุณภาพของธรรมชาติและ การอยู่ร่วมกันในชุมชน การพึ่งตนเอง และการพึ่งพาอาศัยกัน เป็นต้น

โดยทั่วไป รูปแบบ ซึ่งเป็นเทคนิคหรือวิธีการจัดการจะมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ส่วนที่เปลี่ยนแปลงซ้ำหรือแทบจะไม่เปลี่ยนแปลงคือ คุณค่าของภูมิปัญญานั้น ด้วยเหตุนี้ การประยุกต์ภูมิปัญญาเพื่อการพัฒนาชุมชนจึงมุ่งไปสู่รูปแบบหรือวิธีการจัดการที่สอดคล้องกับยุคสมัยที่เปลี่ยนแปลงไปขณะเดียวกัน ก็พยายามที่จะรักษาหรือคงคุณค่าเดิมไว้ให้มากที่สุด

2) คุณค่าและมูลค่า การประยุกต์ภูมิปัญญาชาวบ้านสามารถนำเอาแนวคิดเรื่องคุณค่าและมูลค่าเข้ามาเป็นแนวทาง โดยเฉพาะอย่างยิ่งสังคมของเราในระยะที่เพิ่งผ่านมานี้จะมีความขัดแย้งกันค่อนข้างรุนแรง ระหว่างแนวคิดสองแนวนี้ ภายหลังจากได้นำแนวคิดการพัฒนาตามแบบอย่างชาติทางตะวันตกมาเป็นแนวทางในการพัฒนาประเทศ ส่งผลให้ประเทศไทยมีความก้าวหน้าทางวัตถุมากขึ้น พร้อมกับนิยมมูลค่าหรือให้ความสำคัญต่อสิ่งต่างในเชิงปริมาณก็เพิ่มมากตามไปด้วย แต่อย่างไรก็ตาม ยังมีผู้คนในสังคมอีกจำนวนหนึ่งที่ยึดถือหรือนิยมคุณค่า ซึ่งเป็นการให้ความสำคัญต่อจิตวิญญาณและรากเหง้าของตนเอง การนำคุณค่าและมูลค่ามาเป็นแนวทางประยุกต์ภูมิปัญญาชาวบ้านเพื่อการพัฒนาชุมชนและสังคม จะเป็นการแก้จุดอ่อนอย่างหนึ่งในสังคมไทย ให้หันกลับมาสร้างความสมดุลให้กับแนวคิดทั้งสอง เพื่อสร้างคุณภาพแก่ชีวิต ชุมชน และธรรมชาติให้ยั่งยืนสืบไป การประยุกต์ภูมิปัญญาชาวบ้านตามแนวคิดเรื่องคุณค่าและมูลค่านี้น่าจะมีความเหมาะสมอย่างยิ่งกับสิ่งที่ป็นรูปธรรม เช่น หัตถกรรม สมุนไพร การนวด และศิลปะต่างๆ รวมไปถึงสถาปัตยกรรมที่มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์ เป็นต้น สิ่งเหล่านี้ล้วนมีคุณค่าและพร้อมที่แปรเป็นมูลค่าถ้ามีการจัดการที่เหมาะสม การนำแนวคิดเรื่องคุณค่าและมูลค่ามาเป็นแนวทางประยุกต์ภูมิปัญญาชาวบ้านในการพัฒนาชุมชนและสังคม น่าจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในสังคมปัจจุบัน ซึ่งเป็นสังคมยุคหลังสมัยใหม่ ผู้คนรื้อหาจิตวิญญาณและวัฒนธรรมชุมชน

การพัฒนาชุมชน

แนวคิดเรื่อง “วัฒนธรรมชุมชน” และ “ภูมิปัญญาชาวบ้าน” โดยกระแสภูมิปัญญาชาวบ้าน ได้ชี้ให้เห็นศักยภาพของสถาบันชุมชนต่าง ๆ อาทิ พระ ผู้นำอาวุโส เครือข่ายต่าง ๆ ที่ยังคงมีบทบาทอยู่ในชุมชน บุคลากรและสถาบันเหล่านี้มีบทบาทในการทำให้สังคมชนบทยังไม่แตกสลายทางด้าน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

จิตใจและทางวัฒนธรรมท้องถิ่น ระบบวัฒนธรรมชุมชนที่มีวัด พระ ความเชื่อทางศาสนา นับเป็นสิ่งที่มีค่าเป็นหลักประกันของการพัฒนาคนทางด้านจิตวิญญาณและการแสดงให้เห็นภาพลักษณ์ของการเป็นคนในชุมชน โดยมีความมุ่งมั่นที่จะส่งเสริมการบริหารจัดการชุมชนให้เข้มแข็งอย่างยั่งยืนและมีเป้าหมายสู่ชุมชนเข้มแข็ง ประชาชนพึ่งตนเองได้ คอบครัวมีคุณภาพชีวิตดี มีความสุขเรียกร้องให้สังคมไทยหันกลับมาหา เศรษฐกิจพอเพียง เน้นการผลิตให้พอเพียงกับตัวเอง ส่วนที่ผลิตได้มากกว่าความต้องการจึงขาย (กระทรวงมหาดไทย 2541) กระทรวงมหาดไทยในฐานะผู้รับสนองพระบรมราชโองการได้เสนอ ยุทธศาสตร์เศรษฐกิจชุมชนเพื่อการพึ่งตนเอง มีกลยุทธ์ 5 ประการคือ ยึดครอบครัว และชุมชนเป็นหลัก ยึดการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจ ยึดการรวมกลุ่มเป็นเครือข่าย ยึดการส่งเสริมการตลาดชุมชนและยึดการจัดเวทีชาวบ้านเป็นหลักแบบ คิดเอง ทำเอง (อภิชัย 2541, โกมาตร และคณะ 2547ก: 9-10) ดังนั้น การพัฒนาชนบทจึงหมายถึง ความตั้งใจที่จะกระทำอย่างต่อเนื่องเพื่อให้เกิดความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง เพื่อปรับปรุงคุณภาพชีวิตของประชาชนในชนบท ให้มีการกินดีอยู่ดีขึ้น ส่งเสริมให้ชาวชนบทมีความสามารถในการพึ่งพาตนเอง ในการปรับปรุงตัดแปลงหรือควบคุมทรัพยากรและสภาพแวดล้อม ในการมีอำนาจต่อรองทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองกับชุมชนภายนอก เพราะตราบเท่าที่ชาวชนบทไม่สามารถต่อรองกับชุมชนภายนอกได้อย่างเท่าเทียมกัน ชนบทจะเป็นฝ่ายถูกกระทำตลอดเวลา (อภิชัย 2541: 139-140) ความหมายการพัฒนาชุมชน การพัฒนาชุมชน ประกอบด้วย 2 คำ คือ การพัฒนา และชุมชน

การพัฒนา หมายถึง ทำให้เจริญ การเปลี่ยนแปลง เปลี่ยนสภาพ ปรับปรุงให้ต่างจากเดิม

ชุมชน หมายถึง การรวมตัวของบุคคล กลุ่ม/องค์กรชุมชน เครือข่ายองค์กรชุมชน และ

ประชาชนที่อาศัยอยู่ในขอบเขตพื้นที่หนึ่ง ๆ ซึ่งมีปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน ระดับพื้นฐานที่สุด คือ หมู่บ้าน หรือ

ชุมชนในรูปแบบอื่น ๆ ที่มีมารวมตัวกันเพื่อแก้ไขปัญหาเดียวกัน เช่น ชุมชนลุ่มน้ำ ชุมชนวัฒนธรรม เป็นต้น

มีผู้ให้ความหมายของคำว่า “การพัฒนาชุมชน” ไว้อย่างหลากหลาย พอสรุปได้บางส่วน

คือ

T.R Batten : ขบวนการที่คนในชุมชนเล็ก ๆ ได้ร่วมกันปรึกษาหารือถึงความต้องการร่วมกันวางแผน และลงมือปฏิบัติร่วมกันจนเป็นที่พอใจและสนองความต้องการของคนในชุมชน

Dunham : การร่วมดำเนินการปรับปรุงสภาพความเป็นอยู่ของชุมชนให้ชุมชนมีความเป็นปึกแผ่น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

และดำเนินการไปในแนวทางที่ตนต้องการ การทำงานในขั้นแรกต้องอาศัยความร่วมมือร่วมใจของประชาชนในชุมชนนั้น ๆ โดยช่วยตัวเองและร่วมมือกันดำเนินงาน แต่มักจะได้รับความช่วยเหลือด้านวิชาการจากหน่วยราชการ หรือองค์กรเอกชนอื่น ๆ

องค์การสหประชาชาติ : เป็นขบวนการรวมกำลังของประชาชนกับเจ้าหน้าที่ของรัฐบาล เพื่อปรับปรุงสภาพทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมของชุมชนนั้นให้เจริญยิ่ง ๆ ขึ้น และผสมผสานชุมชนนั้นเข้าเป็นชีวิต

ของชาติ และเพื่อให้ประชาชนสามารถอุทิศตนเอง เพื่อความก้าวหน้าของประเทศชาติได้อย่างเต็มที่ อย่างไรก็ตามจากกล่าวสรุปได้ว่า การพัฒนาชุมชนก็คือการพัฒนาคุณภาพชีวิต ซึ่งหมายถึงชีวิตของบุคคลที่สามารถดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างเหมาะสม ไม่เป็นภาระและไม่ก่อให้เกิดปัญหาให้แก่

สังคม เป็นชีวิตที่มีความสมบูรณ์ทั้งทางร่างกาย จิตใจ และสามารถดำเนินชีวิตที่ชอบธรรม สอดคล้องกับ

สภาพแวดล้อม ค่านิยมของสังคม สามารถแก้ไขปัญหา ตลอดจนการแสวงหาสิ่งที่ตนปรารถนาให้ได้มาอย่างถูกต้อง ภายใต้อำนาจและทรัพยากรที่มีอยู่ โดยมีจุดเน้นของคุณภาพชีวิตเป็น 3 ประเด็น

1. ทางด้านร่างกาย : บุคคลต้องมีสุขภาพร่างกายที่สมบูรณ์แข็งแรง ปราศจากโรคภัยไข้เจ็บ เป็นผลจากการได้รับการตอบสนองทางด้านปัจจัยความจำเป็นขั้นพื้นฐานที่พอเหมาะ
2. ทางด้านจิตใจ : คือจะต้องมีสภาพจิตใจที่สมบูรณ์ร่าเริงแจ่มใส ไม่วิตกกังวล รู้สึกพอใจในชีวิตของตน ครอบครัว และสังคมในสภาพแวดล้อมที่ดี มีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน
3. ด้านสังคม : บุคคลที่สามารถดำรงชีวิตภายใต้บรรทัดฐาน และค่านิยมทางสังคมในฐานะเป็นสมาชิกของสังคมได้อย่างปกติสุขการพัฒนาชุมชน (Community Development) ตามหลักการพื้นฐานเป็นกระบวนการให้การศึกษา (educational process) แก่ประชาชนเพื่อให้สามารถพึ่งตนเองได้ (self-reliance) หรือช่วยตนเองได้ (self-help) ในการคิด ตัดสินใจ และดำเนินการแก้ปัญหา ตลอดจนตอบสนองความต้องการของตนเอง และส่วนรวมปรัชญาพื้นฐานเบื้องต้นของนักพัฒนาชุมชน คือ

ความเชื่อมั่นและศรัทธาในมนุษยชาติว่ามนุษย์ทุกชีวิต มีคุณค่า มีความหมาย มีศักดิ์ศรี มีศักยภาพ และสามารถพัฒนาได้ถ้ามีโอกาส

National development plan

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ มีทั้งหมด 11 ฉบับตั้งแต่พ.ศ.2504 จนถึงปัจจุบัน เกือบ 50 ปีที่ประเทศไทยได้ดำเนินการตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติเป็นต้นแบบในการพัฒนาประเทศ ในอดีตที่ผ่านมามิติของกระบวนการพัฒนาส่วนใหญ่ได้เน้นการพัฒนาเศรษฐกิจเป็นหลัก และเป็นการกำหนดแผนพัฒนาฯ จากส่วนกลางและนำไปสู่การปฏิบัติ ทำให้ขาดมิติของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการกำหนดแผนพัฒนาฯ ส่วนมิติของการมีส่วนร่วมของประชาชนได้เพิ่งเกิดปรากฏขึ้นในแผนฯ ฉบับที่ 8 แต่กระบวนการจัดทำแผนพัฒนายังเป็นรูปแบบบนลงล่าง (top-down) ผู้บริหารประเทศเป็นผู้กำหนดนโยบายการพัฒนาชุมชน ส่งผลให้การพัฒนาไม่เป็นที่ตรงความต้องการที่แท้จริงของคนในชุมชน รวมถึงไม่สอดคล้องกับบริบทที่แตกต่างของแต่ละชุมชน ประเทศไทยได้ประกาศใช้แผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคม ฉบับแรกตั้งแต่ปี 2504 โดยอยู่ในสมัยของ พณ. นายกรัฐมนตรีจอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์ จนถึงปี พ.ศ. 2547 ประเทศไทยได้ประกาศใช้แผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคม มาแล้ว 10 ฉบับด้วยกัน โดยในแผนฯ แต่ละฉบับ มีจุดเน้นพอสรุปได้ดังนี้

แผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 1 (พ.ศ. 2504 – 2509) เป็นแผน ฯ ฉบับแรกและฉบับเดียวที่มีระยะเวลาของแผน 6 ปี จุดเน้นของแผน ฯ นี้คือ การปูพื้นฐานเพื่อการเร่งรัดพัฒนาประเทศด้านเศรษฐกิจ โดยเน้นลงทุนด้านโครงสร้างพื้นฐาน (Infrastructure Facilities) อันได้แก่การเร่งรัดสร้างระบบชลประทาน พลังงาน ถนน ทางรถไฟและการคมนาคมอื่น ๆ รวมทั้งโครงการบริการต่าง ๆ (Services Project) เช่น โครงการวิจัยทดลองด้านเกษตร อุตสาหกรรม และโครงการพัฒนาการศึกษาสาธารณสุข

แผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2510 – 2514) เน้นการพัฒนาสังคม ยกกระดับมาตรฐานการครองชีพ ขยายพลังการผลิตรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจของประเทศ กระจ่ายการพัฒนา และเร่งรัด การพัฒนาสู่ชนบท

แผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2515 – 2519) ยังมีจุดเน้นด้านการกระจายความเจริญสู่ชนบท พยายามลดช่องว่างคนรวยกับคนจน ขยายการผลิตและรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ เน้นให้เอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศ และให้ความสำคัญกับการวางแผนครอบครัว และการมีงานทำเป็นครั้งแรก

แผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2520 – 2524) มีการกระจายการพัฒนาในรูปแบบภาค และภูมิภาคเพื่อการเพิ่มผลผลิตทางการเกษตร ปรับปรุงโครงสร้างอุตสาหกรรม มีโครงการผันเงิน อาสาพัฒนาชนบท การสร้างงานในชนบท(กสช) โดยมีการเน้นการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติที่สูญหายไป

แผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2525 – 2529) เป็นแผนที่มีการกำหนดการดำเนินงานในเชิงรับ และเชิงรุก เน้นการแก้ปัญหาความยากจน โดยการกำหนดพื้นที่ตามระดับความยากจน มีพื้นที่เป้าหมาย ชนบทยากจนทั่วประเทศ 286 อำเภอ และรักษาวินัยทางการเงินการคลัง แก้ปัญหาการขาดดุลการค้า

แผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 6 (พ.ศ. 2530 – 2534) เป็นแผนที่เน้นการพัฒนาคุณภาพชีวิต ส่งเสริมให้เอกชนเข้ามามีบทบาทในการพัฒนามากขึ้น เน้นให้มีการกระจายความเจริญสู่ภูมิภาคและชนบทมากขึ้น

แผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 7 (พ.ศ. 2535 – 2539) มุ่งเน้นการสร้างสมดุลทางเศรษฐกิจ การกระจายรายได้ การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ และการพัฒนาคุณภาพสิ่งแวดล้อมควบคู่กันไป

แผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540 – 2544) ในแผนนี้กำหนดให้ คนเป็นจุดหมายหลักของการพัฒนา เน้นเรื่องการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ (Human Resource Development) เน้นการวางแผนพัฒนาแบบองค์รวม หรือบูรณาการระหว่างเศรษฐกิจกับสังคมเข้าด้วยกัน มุ่งเน้นความเป็นไทย และสามารถแข่งขันในเวทีโลกได้

แผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2544 – 2549) เป็นแผนที่มีปรัชญาการพัฒนาบริหารประเทศตามกระแสพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เรื่องเศรษฐกิจแบบพอเพียง มุ่งเน้นการพัฒนาที่ยั่งยืนด้วยการวางรากฐานการพัฒนาประเทศให้เข้มแข็งยั่งยืน มีภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจที่สามารถพึ่งตนเองได้ รวมทั้งความเข้มแข็งของชุมชนและเครือข่ายชุมชนให้เกิดการเชื่อมโยงการพัฒนาทั้งชนบทและเมืองอย่างยั่งยืน มีการดูแลจัดการทรัพยากรสิ่งแวดล้อม ควบคู่ไปกับการพัฒนาวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยีที่เหมาะสมกับสังคมไทย เป้าหมายสำคัญของแผนฯ ฉบับนี้คือ การสร้างดุลยภาพทางเศรษฐกิจ การยกระดับคุณภาพชีวิตการบริหารจัดการระบบราชการทั้งส่วนกลาง ภูมิภาค และท้องถิ่นที่ดี กระจายอำนาจให้เกิดการบริหารที่โปร่งใสตรวจสอบได้ และเน้นการปราบปรามการทุจริตประพฤตินิชอบให้เกิดผล มีการดำเนินการทางเศรษฐกิจที่เอื้ออาทรต่อคนจน เปิดโอกาสและสร้างศักยภาพในการพัฒนาให้คนจนมีความเข้มแข็ง มี

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภูมิคุ้มกัน สามารถพึ่งตนเองได้ สามารถลดอัตราการคนจนให้เหลือไม่เกินร้อยละ 12 ของประชากรทั้งประเทศ

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 10 (พ.ศ.2550-2554)เป็นแผนที่การเตรียมความพร้อมของคนและระบบให้มีภูมิคุ้มกัน พร้อมรับการเปลี่ยนแปลงและผลกระทบที่อาจเกิดขึ้น โดยยังคงอัญเชิญ “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” มาเป็นแนวปฏิบัติในการพัฒนาแบบบูรณาการเป็นองค์รวมที่มี “คนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา” ต่อเนื่องจากแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 8 และแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 9 และให้ความสำคัญต่อการรวมพลังสังคมจากทุกภาคส่วนให้มีส่วนร่วมดำเนินการในทุกขั้นตอนของแผนฯ พร้อมทั้งสร้างเครือข่ายการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การพัฒนาสู่การปฏิบัติ รวมทั้งการติดตามตรวจสอบผลการดำเนินงานตามแผนอย่างต่อเนื่อง มุ่งพัฒนาสู่ “สังคมอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน (Green and Happiness Society)คนไทยมีคุณธรรมนำความรอบรู้ รู้เท่าทันโลก ครอบครัวยุบอุ่น ชุมชนเข้มแข็ง สังคมสันติสุขเศรษฐกิจมีคุณภาพ เสถียรภาพ และเป็นธรรม สิ่งแวดล้อมมีคุณภาพและทรัพยากรธรรมชาติยั่งยืน อยู่ภายใต้ระบบบริหารจัดการประเทศที่มีธรรมาภิบาล ดำรงไว้ซึ่งระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และอยู่ในประชาคมโลกได้อย่างมีศักดิ์ศรี”

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 11 และได้จัดทำวิสัยทัศน์ประเทศไทยสู่ปี 2570 ซึ่งสาระสำคัญในแต่ละประเด็นดังต่อไปนี้ คือ

1. ความท้าทายหลังวิกฤติเศรษฐกิจ :โอกาสของประเทศไทย ซึ่งได้วิเคราะห์แนวโน้มเศรษฐกิจและการเปลี่ยนแปลงทางด้านต่างๆ เช่น ด้านการเงิน ด้านพลังและอาหาร ด้านสังคม ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี ด้านแนวความคิดการบริหารจัดการเศรษฐกิจและธุรกิจ ด้านการค้าและความร่วมมือระหว่างประเทศและการเมืองโลก และโอกาสของประเทศไทย

2. เศรษฐกิจสร้างสรรค์: ทางเลือกเศรษฐกิจไทย ได้วิเคราะห์และเสนอว่า เศรษฐกิจสร้างสรรค์ คือ แนวความคิดขับเคลื่อนเศรษฐกิจบนฐานของการใช้องค์ความรู้ (Knowledge) การศึกษา(Education) การสร้างสรรค์งาน (Creativity)และการใช้ทรัพย์สินทางปัญญา(Intellectual property)ที่เชื่อมโยงกับรากฐานทางวัฒนธรรม การสั่งสมความรู้ของสังคม และเทคโนโลยี นวัตกรรมสมัยใหม่

3. ภาวะโลกร้อน : วิกฤติ สร้างโอกาสการพัฒนา ได้วิเคราะห์แนวโน้มที่ประเทศไทยต้องเผชิญในอนาคตทั้งทางด้านการเปลี่ยนแปลงของสภาพอากาศ และยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านต่างๆ เช่น ทิศทางการพัฒนาประเทศเป็นสังคมคาร์บอนต่ำ เศรษฐกิจจากฐานทรัพยากรชีวภาพ ความมั่นคงทางด้านอาหารและพลังงาน เป็นต้น

4. สถาปัตยกรรมทางสังคม: ทางเลือกใหม่ของคนไทย ได้วิเคราะห์เกี่ยวกับการเสริมสร้างความเข้มแข็งจากรากฐานรากของประเทศไทย และสถาปัตยกรรมทางสังคมในระยะต่อไป เช่น 1) การปรับโครงสร้างทางสังคมให้เป็นสังคมที่มีคุณภาพโดยนำแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ต่อยอดกับทุนทางสังคม วางรากฐานการพัฒนาสังคมที่ฐานราก การออกแบบสังคมที่มีคุณภาพจากสังคมใน 4 มิติคือ สังคมแห่งความเอื้ออาทรและความสามัคคี (Social Cohesion) ความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคม (Socio-Economic Security) การรวมกลุ่มเพื่อสร้างโอกาสให้กับทุกคนอย่างเป็นธรรม (Social Inclusion) การเสริมสร้างพลังทางสังคม (Social Empowerment) 2) พัฒนาคุณภาพของทุนมนุษย์ โดยเน้นกระบวนการพัฒนาที่คนเป็นศูนย์กลางทุกภาคส่วนสนับสนุน โดยภาคประชาชน ชุมชน เป็นผู้ริเริ่มบทบาทเจ้าของเรื่อง เป็นกลไกหลัก มีบทบาทสำคัญตลอดกระบวนการภาครัฐ ลดบทบาทความเป็นเจ้าของเพื่อเป็นผู้หนุนการสร้างความศักยภาพของชุมชนและเอกชน

5. สัญญาประชาคมใหม่: พลังขับเคลื่อนสังคมสู่สมดุล ได้วิเคราะห์และเสนอไว้ว่า สัญญาประชาคม หมายถึง ค่านิยมที่ประชาชนตกลงร่วมกันด้วยกระบวนการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนและใช้เป็นแนวทางปฏิบัติร่วมกันในสังคมอย่างมีพลวัตตามการเปลี่ยนแปลงของเศรษฐกิจและสังคม โดยเน้นการดำรงชีวิตตามวัฒนธรรมอันดีของไทยตามภูมิภาคต่างๆยึดหลักคุณธรรมและความเป็นธรรม มีความซื่อสัตย์สุจริตรักษาสีทิวทัศน์ของตนเองโดยไม่ละเมิดสิทธิของผู้อื่น ปฏิบัติหน้าที่พลเมืองให้ครบถ้วนและมีจิตสาธารณะ ยึดหลักแก้ไขความขัดแย้งในสังคมด้วยสันติวิธี เพื่อให้ประชาชนสามารถอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข ปลอดภัยและมีความมั่นคงในชีวิตและทรัพย์สิน และได้มีทิศทางการพัฒนาสัญญาประชาคมใหม่ ไว้ 5 ประเด็น คือ

1) ปรับกระบวนทัศน์ (paradigm) การพัฒนาประเทศใหม่โดยยึดประชาชนเป็นศูนย์กลางในการแก้ไขปัญหา

2) สร้างค่านิยมร่วม (Shared Value)

3) พัฒนาระบบการสัญญาประชาคม บนพื้นฐานของการมีส่วนร่วมของประชาชนในทุก ระดับตั้งแต่ระดับชุมชน ท้องถิ่นจนถึงระดับประเทศ โดยดำเนินการอย่างเป็นขั้นตอนตั้งแต่การสร้าง ความคิดร่วม (Social Consensus) การหาข้อสรุปที่ทุกฝ่ายให้การยอมรับและยึดถือ (Social Commitment) และนำไปสู่การปฏิบัติ (Action) โดยถ่วงน้ำหนักกัน เพื่อสร้างความสงบสุขให้เกิดขึ้นในทุก พื้นที่ทั่วประเทศ โดย พัฒนากลไกในระดับภาพรวม และพัฒนากลไกในระดับชุมชน

4) สร้างความแข็งแกร่งของโครงสร้าง กลไกและกระบวนการบริหารจัดการของทุกภาคส่วน ของสังคม

5) ขับเคลื่อนและวางระบบการติดตามประเมินผลในทุกระดับ

จากเนื้อหาสาระโดยสรุปของแผนฯฉบับที่ 11 และวิสัยทัศน์ประเทศไทยสู่ปี 2570 นั้น ทำให้เห็นมิติของกระบวนการพัฒนาชุมชนท้องถิ่นและการมีส่วนร่วมของประชาชนในหลายประเด็น ที่สำคัญคือในส่วนของสถาปัตยกรรมทางสังคม ได้มีเนื้อหาที่สื่อถึงมิติในงานพัฒนาชุมชนท้องถิ่น ซึ่ง เน้นให้ความสำคัญกับชุมชนเป็นหลักและเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในกระบวนการพัฒนา ในส่วนของ สัญญาประชาคมใหม่ ได้กล่าวถึง กระบวนการสัญญาประชาคม บนพื้นฐานของการมีส่วนร่วมของ ประชาชนในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับชุมชน ท้องถิ่นจนถึงระดับประเทศ โดยดำเนินการอย่างเป็นขั้นตอน ตั้งแต่การสร้างความคิดร่วม (Social Consensus) การหาข้อสรุปที่ทุกฝ่ายให้การยอมรับและยึดถือ (Social Commitment) และนำไปสู่การปฏิบัติ (Action) ซึ่งเป็นภาพรวมและแนวทางกว้างๆในการ นำไปสู่การปฏิบัติต่อไป

เนื้อหาสาระของ แผนฯ11 ส่วนใหญ่กล่าวถึงเศรษฐกิจรวมทั้งแนวโน้มทางด้านเศรษฐกิจ ด้านอุตสาหกรรมเป็นส่วนใหญ่ ทำให้ยังมีเนื้อหาสาระบางส่วนที่ขาดหายไป เช่น มิติของการกระจาย

อำนาจสู่ท้องถิ่น กรณีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้แก่ องค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล เป็นต้น ซึ่งถือว่าเป็นองค์กรที่สามารถเอื้ออำนวยต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน กระบวนการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น เพื่อให้สอดคล้องกับบริบทและทิศทางการพัฒนาของประเทศไทย และนำไปสู่การปฏิบัติอย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาคผนวก ข.

แนวความคิดด้านสถาปัตยกรรม

แนวคิดการออกแบบอาคารใหม่ในพื้นที่สำคัญทางประวัติศาสตร์

อาคารที่จะสร้างขึ้นใหม่ควรได้รับการออกแบบที่คำนึงถึงการเคารพอาคารเดิมและสภาพแวดล้อมโดยรวม สำหรับแนวทางในการพัฒนาหรือออกแบบอาคารใหม่สามารถแบ่งได้เป็น 5 รูปแบบ ดังนี้ คือ

รูปแบบที่ 1 ใช้รูปแบบอาคารดั้งเดิม (copy original) หมายถึง การพัฒนาอาคารใหม่โดยใช้รูปแบบของอาคารเดิม ซึ่งมีข้อดี คือ สามารถรักษามรดกของพื้นที่ได้ แต่ข้อเสีย คือ อาจทำให้เกิดความเข้าใจผิดว่าอาคารที่สร้างขึ้นใหม่นั้นเป็นอาคารเก่าดั้งเดิม และมีคุณค่าทางประวัติศาสตร์

รูปแบบที่ 2 ใช้รูปแบบอาคารข้างเคียง (copy adjacent) หมายถึง การสร้างอาคารใหม่ให้มีรูปแบบหรือรายละเอียดเหมือนอาคารที่อยู่ข้างเคียง ซึ่งมีข้อดี คือ การส่งเสริมบรรยากาศของพื้นที่ให้มีความกลมกลืนกันมากขึ้น แต่ยังคงเกิดความเข้าใจผิดว่าอาคารที่สร้างใหม่นั้นเป็นหนึ่งในอาคารประวัติศาสตร์ได้

รูปแบบที่ 3 การเคารพองค์ประกอบของอาคารสำคัญ หมายถึง การนำองค์ประกอบที่เด่นชัดของอาคารสำคัญ เช่น รูปทรงและขนาดของอาคาร (building mass and scale) สัดส่วนของอาคาร (building proportion) รายละเอียดการตกแต่ง (details) ลักษณะช่องเปิด หน้าต่าง และประตู (openings windows and doors) เป็นต้น มากำหนดเป็นแนวทางในการออกแบบอาคารที่จะสร้างใหม่ ทำให้ไม่ขัดแย้งกับสภาพแวดล้อม สามารถแยกแยะได้ว่าอาคารใดเป็นอาคารสำคัญหรืออาคารที่สร้างขึ้นใหม่

รูปแบบที่ 4 การใช้บริบทของอาคารสำคัญ (contextual) หมายถึง การทำความเข้าใจกับแนวความคิดก่อสร้างอาคารสำคัญและนำมาเป็นเกณฑ์ในการออกแบบอาคารใหม่ ซึ่งอาจมีรูปแบบที่กลมกลืนกับพื้นที่ วิธีการนี้จะต้องใช้สถาปนิกที่มีความเข้าใจในพื้นที่อย่างถ่องแท้และไม่ควรสร้างซ้ำในพื้นที่อื่น

รูปแบบที่ 5 การสร้างความขัดแย้ง (contrast) หมายถึง การออกแบบอาคารใหม่ให้มีความแตกต่างจากอาคารสำคัญโดยสิ้นเชิง แต่อย่างน้อยควรรักษาขนาดหรือความสูงของอาคารไว้ไม่ให้มี

ความใหญ่โตจนทำลายสภาพแวดล้อมโดยรวม วิธีการนี้มีข้อดี คือ สามารถแยกแยะอาคารเก่าและอาคารใหม่ได้อย่างชัดเจน แต่หากคุณภาพการออกแบบไม่ดีจะทำลายสภาพแวดล้อมของพื้นที่ได้

ความสำคัญของย่านชุมชนเก่า

ย่านชุมชนเก่าในประเทศไทยมีประวัติความเป็นมายาวนาน มีลักษณะทางสถาปัตยกรรมที่มีความงดงามด้วยฝีมือการก่อสร้างของช่างในอดีต มีวิถีชีวิตที่เป็นเอกลักษณ์ รวมทั้งจารีตประเพณีที่สืบทอดมาอย่างต่อเนื่อง ย่านชุมชนเก่าส่วนใหญ่มีการตั้งถิ่นฐานในช่วงปลายรัชกาลที่ 4 หรือในช่วงรัชกาลที่ 5 ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่มีการปรับปรุงระบบการกระจายการปกครองจากหัวเมืองตามภาคต่างๆ เป็นมณฑลและจังหวัด มีการพัฒนาระบบการขนส่งโดยการขุดคลองและก่อสร้างทางรถไฟเชื่อมโยงหัวเมืองต่างๆ ทั่วประเทศ ทำให้ย่านชุมชนเก่าสามารถเข้าถึงได้จากทางน้ำและทางรถไฟ ส่งผลให้ย่านชุมชนเหล่านี้กลายเป็นศูนย์กลางในการแลกเปลี่ยนสินค้า แต่หลังจากที่ได้มีการพัฒนาระบบถนนและทางหลวงแผ่นดินในช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ทำให้การขนส่งสินค้าและการเดินทางระหว่างชุมชนโดยทางรถยนต์ได้รับความนิยมมากขึ้น เพราะความสะดวกและรวดเร็วที่มีมากกว่าการเดินทางโดยเรือและรถไฟ นอกจากนี้ยังมีการสร้างศูนย์กลางทางเศรษฐกิจแห่งใหม่ที่อยู่ใกล้กับถนนและทางหลวง ส่งผลให้ย่านชุมชนเก่าหลายแห่งค่อยๆ ซบเซาลง เกิดปัญหาการเสื่อมโทรมทางกายภาพ รวมทั้งการเสื่อมสลายทางระเบียบประเพณีวิถีชีวิต ซึ่งมีผลต่อคุณภาพชีวิตอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

อย่างไรก็ตาม ท่ามกลางกระแสการพัฒนาเมืองที่เปลี่ยนแปลงไปทั่วทุกภูมิภาค ย่านชุมชนเก่ายังคงรักษาบทบาทสำคัญในด้านการรองรับการอยู่อาศัยของผู้คนในปัจจุบัน (housing stock) ความเป็นศูนย์กลางการค้าท้องถิ่น รวมทั้งเป็นแหล่งเรียนรู้ในด้านประวัติศาสตร์ สถาปัตยกรรม โบราณคดี ประเพณีและวิถีชีวิต ซึ่งเป็นต้นทุนทางวัฒนธรรมที่มีคุณค่า ปัจจุบันย่านชุมชนเก่าหลายแห่ง เช่น ย่านเมืองเก่าภูเก็ต ย่านเมืองเก่าสงขลา ชุมชนริมคลองอัมพวา ชุมชนริมน้ำจันทบูร ชุมชนตลาดสามชุก ชุมชนตลาดคลองสวน ชุมชนตรอกบ้านจั่น ชุมชนกาดกองต้า และชุมชนเชียงคาน เป็นต้น ได้รับการปรับปรุงฟื้นฟูทั้งในด้านกายภาพ และกิจกรรมทางเศรษฐกิจและสังคม ส่งผลให้ย่านชุมชนเหล่านี้กลายเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมที่มีชื่อเสียง

แต่ในขณะเดียวกัน การปรับปรุงฟื้นฟูก็อาจทำให้เกิดผลกระทบให้แก่ย่านชุมชนเก่าด้วยเช่นกัน เนื่องจากจำนวนนักท่องเที่ยวที่เพิ่มมากขึ้น รวมทั้งกิจกรรมทางสังคมและเศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลงไป ทำให้เกิดการสูญเสียลักษณะเฉพาะอันเป็นเอกลักษณ์สำคัญของชุมชนไปในที่สุด นอกจากนี้ ยังพบว่ามีย่านชุมชนเก่าอีกเป็นจำนวนมากที่ยังมิได้มีการปรับปรุงฟื้นฟู หลายแห่งได้ถูกการพัฒนาสมัยใหม่

แทนที่โดยสิ้นเชิง ในขณะที่หลายแห่งกำลังสูญเสียไปด้วยปัจจัยต่างๆ เช่น การขาดความตระหนักรู้ถึงคุณค่าความสำคัญ การเสื่อมสลายตามธรรมชาติ การขาดความรู้และปัจจัยในการบำรุงรักษา การไม่มีผู้ริเริ่มและเจ้าภาพในการดำเนินงาน การเปลี่ยนแปลงกรรมสิทธิ์ การขายทอดตลาด การขาดกฎหมายที่ช่วยปกป้องคุ้มครอง และการพัฒนาโครงการต่างๆ ของภาครัฐ

ดังนั้นการศึกษา สํารวจ และระบุดูอาคาร สิ่งก่อสร้าง และแหล่งมรดกวัฒนธรรมที่มีคุณค่าของย่านชุมชนเก่าจึงมีความจำเป็น เพื่อที่จะได้มาซึ่งข้อมูลท้องถิ่นในด้านประวัติศาสตร์ สถาปัตยกรรม และโบราณคดี สำหรับเจ้าของอาคาร ผู้อยู่อาศัย นักวิชาการ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องใช้ในการวางแผนการอนุรักษ์และพัฒนาย่านชุมชนเก่าที่เหมาะสมต่อไป

เหตุผลของการอนุรักษ์ย่านเมืองเก่า

Manley and Guise (1998: 72-73) มีความเห็นว่าชุมชนประวัติศาสตร์ซึ่งส่วนใหญ่จะตั้งอยู่ในพื้นที่เขตเมืองชั้นในของประเทศต่างๆในโลก จะเป็นพื้นที่ที่มีความสำคัญต่อเมืองในด้านการพักอาศัย สังคมเศรษฐกิจ ประวัติศาสตร์และสถาปัตยกรรมมาตั้งแต่อดีตและอาจต่อเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน โดยผู้เขียนทั้ง 2 ให้ความเห็นว่าชุมชนประวัติศาสตร์เหล่านี้ควรได้รับการอนุรักษ์และพัฒนาด้วยแนวทาง เทคนิคและวิธีการที่เหมาะสม โดย Sanoff (1987: 44-45) ได้ให้เหตุผลของการอนุรักษ์พื้นที่ย่านประวัติศาสตร์ในเมือง ชุมชนดั้งเดิม รวมทั้งอาคารเก่าที่มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์และความสำคัญทางสถาปัตยกรรมไว้ 4 ประการ ดังนี้ คือ

เพื่อความทรงจำทางวัฒนธรรม (cultural memory) เนื่องจากการรักษาอาคารเก่า คือ การรักษาหลักฐานทางกายภาพในเชิงประวัติศาสตร์ที่ถ่ายทอดคุณค่าและความสามารถของบรรพบุรุษ ให้คนในยุคปัจจุบันและอนาคตได้ศึกษาและชื่นชม

เพื่อรักษาปฏิสัมพันธ์ในชุมชน (successful proxemics) ซึ่งความสัมพันธ์นี้จะเกิดขึ้นได้อย่างสมบูรณ์เมื่อมีความสมดุลระหว่างคน กิจกรรมและสภาพแวดล้อมภายใน ซึ่งความสัมพันธ์นี้อาจถูกรบกวนจากการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานขนาดใหญ่ได้ ดังนั้นการอนุรักษ์สภาพแวดล้อมของชุมชนดั้งเดิมจะช่วยป้องกันปัญหานี้ได้ และคงไว้ซึ่งปฏิสัมพันธ์ในชุมชน

เพื่อรักษาความหลากหลายของสภาพแวดล้อม (environmental diversity) ซึ่งช่วยให้สามารถคงลักษณะพื้นถิ่นและช่วยรักษาฝีมือช่างเอาไว้ได้ ชุมชนดั้งเดิมไม่จำเป็นต้องพึ่งพาลักษณะการผลิตและเทคโนโลยีระดับสูงมากนัก ทำให้การไหลออกของเงินทุนและทรัพยากรน้อยลง

เพื่อผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจ (economic gain) เนื่องจากประหยัดค่าใช้จ่ายในการสร้างอาคารใหม่ขึ้นมาหากอาคารเก่ายังมีสภาพดีอยู่ อาคารและชุมชนดั้งเดิมที่ได้รับการอนุรักษ์ไว้จะสามารถใช้เป็นทรัพยากรทางการท่องเที่ยวได้อีกทางหนึ่งด้วย

การแบ่งคุณค่ามรดกวัฒนธรรม

เมื่อผู้ศึกษาเพื่อจัดทำนโยบายและแผนพัฒนาได้พิจารณาถึงเหตุผลและความสำคัญที่จะอนุรักษ์อาคาร สิ่งก่อสร้าง พื้นที่หรือชุมชนประวัติศาสตร์ในฐานะมรดกทางวัฒนธรรมแห่งหนึ่งแห่งใดแล้ว จะต้องทำการระบุ (identification) คุณค่าความสำคัญในด้านต่างๆ ด้วย ปัจจุบัน การแบ่งคุณค่ามรดกวัฒนธรรมที่ได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวาง คือ กฎบัตรบুরา (the Burra Charter) อ้างโดย ปิ่นรัชฎ์ กาญจนนัชชิตติ (2552: 70-75) ได้แบ่งคุณค่าที่เกี่ยวข้องกับอาคารเก่า และชุมชนประวัติศาสตร์ออกเป็น 4 ด้าน คือ

คุณค่าทางด้านสุนทรียภาพ (aesthetic value) หมายถึง คุณค่าที่รับรู้จากประสาทสัมผัสทุกๆ ด้าน ได้แก่ รูปทรง ขนาด สี ผิวสัมผัส และวัสดุ ที่ประกอบขึ้นเป็นกายภาพของสถานที่ทางประวัติศาสตร์นั้น และยังครอบคลุมถึงสัมผัส กลิ่น และเสียงที่เกี่ยวข้องกับสถานที่ และการใช้สอยสถานที่นั้นด้วย คุณค่าทางด้านสุนทรียภาพนี้แบ่งคุณค่าออกเป็น 2 ด้าน คือ คุณค่าทางศิลปกรรม (artistic value) เช่น ความสวยงามของลวดลายตกแต่งบนอาคาร และคุณค่าทางสถาปัตยกรรม (architectural value) เช่น รูปทรงอาคารหรือรูปแบบโครงสร้างอาคารที่สวยงาม มีลักษณะเฉพาะเป็นอาคารที่มีคุณค่าทางเศรษฐกิจที่สามารถนำมาปรับเปลี่ยนประโยชน์ใช้สอยสนองความต้องการของคนปัจจุบันได้

คุณค่าทางด้านประวัติศาสตร์ (historic value) เป็นพื้นฐานของคุณค่าในทุกๆ ด้าน สถานที่ใดๆ จะมีคุณค่าทางด้านประวัติศาสตร์ก็ต่อเมื่อสถานที่นั้นมีอิทธิพล หรือได้รับอิทธิพลจากเหตุการณ์และบุคคลในช่วงใดช่วงหนึ่งในประวัติศาสตร์ เป็นสถานที่ที่เกิดเหตุการณ์สำคัญ คุณค่าทางประวัติศาสตร์จะมีความเด่นชัดเมื่อหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์หรือบุคคลนั้นยังปรากฏอยู่ในพื้นที่ หรือสถานที่นั้นยังมีความสมบูรณ์อยู่ แต่บางครั้งสถานที่นั้นอาจเกี่ยวข้องกับเหตุการณ์สำคัญอย่างมากจนแม้ว่าจะมีการเปลี่ยนแปลงไปแล้วก็ตามก็ยังคงคุณค่าอยู่ได้

คุณค่าทางด้านวิทยาศาสตร์ (scientific value) หมายถึงรวมถึงคุณค่าทางด้านการศึกษาวิจัย (research value) คุณค่านี้ขึ้นอยู่กับความสำคัญของข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่ ความหายาก และการที่สถานที่นั้นสามารถใช้เป็นแหล่งข้อมูลในอนาคตได้

คุณค่าทางด้านสังคม (social value) ครอบคลุมคุณค่าของสถานที่ในฐานะที่เป็นศูนย์กลางของจิตวิญญาณ ความเชื่อ การเมือง ชนชาติ หรือวัฒนธรรมของคนกลุ่มน้อย

พัฒนาการการอนุรักษ์ย่านชุมชนเก่าของไทย

ประเทศไทยมีพัฒนาการด้านการอนุรักษ์ย่านชุมชนเก่ามาได้ไม่นานเมื่อเปรียบเทียบกับประเทศที่มีความก้าวหน้าในด้านการอนุรักษ์เมืองและชุมชนประวัติศาสตร์ เช่น สหรัฐอเมริกา อังกฤษ และญี่ปุ่น โดยพัฒนาการด้านการอนุรักษ์ย่านชุมชนเก่าของไทยสามารถแยกเป็นประเด็นต่างๆ ดังนี้ คือ

จุดเริ่มต้นที่สำคัญในการอนุรักษ์เมืองและชุมชนประวัติศาสตร์ของไทยเกิดขึ้นระหว่าง พุทธศักราช 2521-2524 เมื่อคณะรัฐมนตรีมีการกำหนดแนวนโยบายการใช้ที่ดินบริเวณกรุงรัตนโกสินทร์ชั้นใน และการกำหนดนโยบายการใช้ที่ดินบริเวณริมแม่น้ำเจ้าพระยาฝั่งธนบุรี โดยเห็นชอบในข้อเสนอของคณะกรรมการโครงการกรุงรัตนโกสินทร์ ปัจจุบัน คือ คณะกรรมการอนุรักษ์และพัฒนากรุงรัตนโกสินทร์และเมืองเก่า หลังจากนั้น ได้มีการดำเนินการอนุรักษ์และพัฒนาพื้นที่มาอย่างต่อเนื่องจนถึงปัจจุบัน ในช่วงเวลาเดียวกันนี้ได้มีกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิศึกษาข้อมูลหลักฐานทางประวัติศาสตร์ของอาคารเก่าในเมืองภูเก็ตแต่ไม่ได้มีการดำเนินการอนุรักษ์แต่อย่างใด จนกระทั่ง พุทธศักราช 2536-2537 เทศบาลเมืองภูเก็ต และคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบังได้จัดทำโครงการพัฒนาและอนุรักษ์ย่านการค้าเมืองเก่าภูเก็ต โดยได้มีการกำหนดพื้นที่ในย่านการค้าเก่าให้เป็นย่านอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมศิลปกรรม ตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พุทธศักราช 2535 และได้มีการดำเนินการอนุรักษ์และพัฒนาอาคารและพื้นที่มาอย่างต่อเนื่องจนถึงปัจจุบัน

หลังจากนั้น ได้มีหน่วยงานต่างๆ ทำการศึกษาวิจัยและดำเนินการในเรื่องการพัฒนาและอนุรักษ์ย่านชุมชนเก่าที่มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์และสถาปัตยกรรม เช่น ย่านกะดีจีน ตลาดสามชุก ตลาดบ้านใหม่ ชุมชนริมคลองอัมพวา ชุมชนกาดกองต้า ชุมชนตรอกบ้านจั่น และชุมชนเชียงคาน เป็นต้น ซึ่งส่วนใหญ่เป็นการศึกษาเฉพาะแห่ง เฉพาะชุมชน ต่อมาในพุทธศักราช 2553 ฝ่ายวิชาการพัฒนาที่อยู่อาศัย การเคหะแห่งชาติ และคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์และการผังเมือง มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ได้ร่วมกันจัดทำโครงการศึกษาวิจัยมาตรฐานที่อยู่อาศัยและชุมชนเพื่อคงไว้ซึ่งเอกลักษณ์และคุณค่าของเมือง ซึ่งถือว่าเป็นโครงการแรกในประเทศไทยที่ศึกษาภาพรวมเพื่อให้ได้

ข้อเท็จจริงอันเป็นปัญหาและอุปสรรคต่อการคงอยู่อย่างมีคุณภาพของย่านที่อยู่อาศัยดั้งเดิมในเมืองต่างๆ ของไทย

ประเทศไทยไม่มีกฎหมายหลักที่ว่าด้วยการอนุรักษ์ย่านประวัติศาสตร์เหมือนกับหลายประเทศ ทำให้การอนุรักษ์ชุมชนจำเป็นต้องใช้กฎหมายที่มีอยู่ในปัจจุบันร่วมกัน คือ พระราชบัญญัติโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พุทธศักราช 2504 (และแก้ไขเพิ่มเติมในฉบับอื่นๆ) พระราชบัญญัติการผังเมือง พุทธศักราช 2518 (และแก้ไขเพิ่มเติมในฉบับอื่นๆ) พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พุทธศักราช 2535 และพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พุทธศักราช 2522 (และแก้ไขเพิ่มเติมในฉบับอื่นๆ) รวมทั้งตามพระราชบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่างๆ ซึ่งมีอำนาจในการออกกฎหมายท้องถิ่นเพื่อวัตถุประสงค์ในการรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม การผังเมือง และสถาปัตยกรรม อย่างไรก็ตาม ประเทศไทยยังไม่มีกระจายอำนาจอย่างแท้จริงทำให้ท้องถิ่นไม่สามารถประกาศย่านอนุรักษ์ประวัติศาสตร์ด้วยตนเองโดยไม่มีแทรกแซงจากรัฐบาลกลาง

ประเทศไทยไม่มีการจัดหาแรงจูงใจทางเศรษฐศาสตร์ทั้งในรูปของเงินช่วยเหลือ (grants) และแรงจูงใจทางภาษี (tax incentives) อย่างเป็นระบบทำให้การอนุรักษ์และปรับปรุงฟื้นฟูอาคารที่มีคุณค่าจะอยู่ในรูปของการให้เงินสมทบซ่อมแซม (matching fund) เป็นส่วนใหญ่ โดยใช้งบประมาณจากโครงการอนุรักษ์ชุมชนประวัติศาสตร์ร่วมกับงบประมาณสมทบจากเจ้าของอาคารที่เข้าร่วมโครงการ ส่งผลให้โครงการอนุรักษ์ชุมชนหลายโครงการไม่สามารถดำเนินการต่อไปได้หลังจากสิ้นสุดโครงการแล้ว เนื่องจากไม่มีงบประมาณสนับสนุนอย่างต่อเนื่อง

ประเทศไทย มีองค์กรที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์เมืองและชุมชนประวัติศาสตร์ทุกระดับ ตั้งแต่ระดับชาติ ระดับท้องถิ่น ระดับชุมชน และองค์กรสนับสนุน เช่น กรมศิลปากร สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ กรมโยธาธิการและผังเมือง สำนักนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การเคหะแห่งชาติ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น คณะกรรมการอนุรักษ์และพัฒนาชุมชน สมาคมสถาปนิกสยามในพระบรมราชูปถัมภ์ และสมาคมอิโคโมสไทย เป็นต้น อย่างไรก็ตาม ประเทศไทยยังไม่มีดำเนินการเชิงนโยบายเกี่ยวกับการอนุรักษ์เมืองและชุมชนประวัติศาสตร์ในระดับชาติ เพียงแต่มีโครงการที่ดำเนินการในทางปฏิบัติในระดับชุมชนและระดับท้องถิ่นเท่านั้น โดยการรวมกลุ่มของประชาชนในชุมชนดั้งเดิมมีวัตถุประสงค์แตกต่างกัน บางชุมชนมีการรวมกลุ่มกันเพื่อป้องกันปัญหาที่อาจเกิดจากโครงการพัฒนาของรัฐ หรือเพื่อรักษามรดกทาง

วัฒนธรรมของตนเอง เช่น ชมรมบ้านเก่าเมืองแม่ฮ่องสอน ภาศึคนรักเมืองสงขลาสมาคม คณะกรรมการพัฒนาตลาดสามชุกเชิงอนุรักษ์ คณะกรรมการพัฒนาตลาดเก่าห้อง ชมรมพัฒนาชุมชน รินน้ำจันทบูร ประชาคมบางลำพู คณะกรรมการชุมชน Old Phuket Town ชมรมตรอกบ้านจิ้น และ ชมรมอย่าลืม...โพธาราม เป็นต้น ซึ่งการรวมกลุ่มส่วนใหญ่จะเป็นอาสาสมัครที่ทำงานประสานงาน ระหว่างภาครัฐ ชุมชน และภาคีเครือข่ายในการดำเนินกิจกรรมฟื้นฟูชุมชนด้วยกระบวนการมีส่วนร่วม

ประเทศไทยมีการส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนในการกำหนดวัตถุประสงค์และร่วมวางแผนการอนุรักษ์และพัฒนาย่านประวัติศาสตร์น้อยมากเมื่อเปรียบเทียบกับประเทศผู้นำด้านการอนุรักษ์ชุมชนประวัติศาสตร์โดยเฉพาะสหรัฐอเมริกา อังกฤษ และญี่ปุ่น นอกจากนี้ ประเทศไทยยังไม่มีกระบวนการในการกลั่นกรองรูปแบบสถาปัตยกรรมในระดับท้องถิ่นซึ่งทำให้สิ่งปลูกสร้างที่เกิดขึ้นใหม่ในชุมชนที่อยู่อาศัยดั้งเดิมหลายแห่งมีรูปแบบที่ไม่เหมาะสมกลมกลืนกับลักษณะเฉพาะของพื้นที่ เช่น การสร้างโรงแรมขนาดใหญ่ในชุมชนริมน้ำอัมพวาซึ่งแตกต่างจากเรือนแถวไม้ชั้นเดียวแบบดั้งเดิม ส่วนการกลั่นกรองระดับประเทศนั้น ประเทศไทยมีคณะกรรมการกรุงรัตนโกสินทร์และเมืองเก่าซึ่งประกอบด้วยกลุ่มนักวิชาการและผู้ทรงคุณวุฒิในด้านการอนุรักษ์ แต่ที่ผ่านมามีคณะกรรมการชุดนี้ไม่มีภาคประชาชนที่เป็นกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหลักรวมอยู่ด้วยเลย

อาจกล่าวได้ว่า การอนุรักษ์ย่านชุมชนเก่าของไทยมีลักษณะต่างคนต่างทำ เนื่องจากไม่ได้มีนโยบายและการสนับสนุนที่ชัดเจนจากรัฐบาลกลาง ทำให้ชุมชนและท้องถิ่นที่ต้องการอนุรักษ์มรดกวัฒนธรรมของตนเองไม่มีทรัพยากรเพียงพอทั้งในดำนนักวิชาการ บุคลากร แนวทางและแผนงาน และงบประมาณในการดำเนินงาน ส่งผลให้ชุมชนมีสภาพเสื่อมโทรมลงมากยิ่งขึ้น และอาจสูญสลายไปในที่สุด

แนวทางการอนุรักษ์ย่านชุมชนเก่า

แนวทางการอนุรักษ์และพัฒนาย่านชุมชนเก่าประกอบด้วยขั้นตอนการดำเนินงาน 4

6.6.1 การระบุคุณค่าความสำคัญ ควรมีการจัดทำฐานข้อมูลมรดกวัฒนธรรมย่านชุมชนเก่าทั้งมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องได้ (tangible cultural heritage) เช่น อาคารและสิ่งปลูกสร้างที่มีคุณค่า พื้นที่สำคัญที่เกี่ยวข้องกับศาสนาและวัฒนธรรม เป็นต้น และมรดกวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ (intangible cultural heritage) เช่น วิถีชีวิต ประเพณี และภาษา เป็นต้น หลังจากนั้นควร

ประชาสัมพันธ์ การสื่อความหมาย และการปลูกจิตสำนึกในเรื่องคุณค่าของพื้นที่ให้กับผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายเพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจในคุณค่าความสำคัญ

วิธีการจัดทำข้อมูลที่มีประสิทธิภาพมากที่สุดวิธีหนึ่ง คือ การจัดทำแผนที่มรดกวัฒนธรรม (cultural heritage atlas) เนื่องจากเป็นผลผลิตจากกระบวนการที่มาจากความร่วมมือร่วมใจของบุคคล กลุ่มบุคคล องค์กรและหน่วยงานต่างๆ ในพื้นที่ที่มีความสำคัญในด้านการพักอาศัย สังคม เศรษฐกิจ โบราณคดี ประวัติศาสตร์ หรือสถาปัตยกรรมมาตั้งแต่อดีตและอาจต่อเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน เช่น ย่านชุมชนเก่า หรือเมืองประวัติศาสตร์ เป็นต้น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อใช้เป็นเอกสารอ้างอิง ร่วมกันในการระบุแหล่งมรดกวัฒนธรรมที่จับต้องได้ของพื้นที่ซึ่งผู้ที่เกี่ยวข้องจะได้นำไปใช้ประโยชน์ในการวางแผนการอนุรักษ์และพัฒนาพื้นที่ที่มีความเหมาะสมต่อไป

การระบุแหล่งแหล่งมรดกวัฒนธรรมนั้นจะเริ่มจากการศึกษาประวัติความเป็นมาของพื้นที่ การจัดทำแผนที่พื้นฐานระบบดิจิทัล การออกสำรวจและระบุแหล่งมรดก และการนำเสนอในรูปแบบของแผนที่มรดกวัฒนธรรมที่จะเน้นเฉพาะสิ่งที่จับต้องได้ซึ่งสามารถระบุตำแหน่งในแผนที่ ได้แก่ สถาปัตยกรรม บริเวณที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์หรือบุคคลสำคัญ และแหล่งธรรมชาติที่มีความงดงามและมีความหมายต่อชุมชน เช่น คูเมือง กำแพงเมือง ป้อมปราการ ศาสนสถาน วิงบ้านเจ้าเมือง อาคารบ้านเรือนเอกชน ระบบโครงข่ายถนน และการระบายน้ำ เป็นต้น ส่วนมรดกวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ ที่หมายรวมถึง ภาษา คติความเชื่อ เทศกาล อาหาร การแต่งกาย ดนตรี การละเล่น และประเพณีที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะนั้นจะใช้วิธีการอธิบายถึงความสัมพันธ์ของมรดกวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้กับการใช้พื้นที่และอาคาร เช่น การใช้พื้นที่หรืออาคารสำคัญในเมืองเพื่อการจัดประเพณีประจำปีมาตั้งแต่สมัยโบราณ หรือการใช้เส้นทางในการประกอบพิธีกรรมสำคัญของเมืองหรือคติความเชื่อที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบสถาปัตยกรรม ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความเข้าใจถึงความสัมพันธ์ระหว่างมรดกวัฒนธรรมที่เป็นกายภาพกับที่ไม่ใช่กายภาพที่บางครั้งไม่สามารถแยกพิจารณาเป็นส่วนๆ ได้

การดำรงรักษาคุณค่าความสำคัญ ควรมีการกำหนดวิธีการอนุรักษ์ที่สอดคล้องกับคุณค่าความสำคัญ สำหรับการรักษาความแท้ (authenticity) และบูรณภาพ (integrity) ควรใช้วัสดุ ฝีมือช่างและวิธีการที่เหมาะสม นอกจากนี้ควรมีการสืบทอดองค์ความรู้และวิธีการอนุรักษ์อย่างต่อเนื่องสำหรับเทคนิคและวิธีการอนุรักษ์อาคารเก่านั้น สามารถแบ่งระดับของการอนุรักษ์ตั้งแต่น้อยไปมากออกเป็น 7 ระดับ ดังนี้ คือ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

การป้องกัน (protection) หมายถึง การดำเนินการที่ไม่รบกวนสภาพปัจจุบันของอาคารเก่า แต่จะต้องปกป้องมิให้เสื่อมสภาพลงไปมากกว่าที่เป็นอยู่

การสงวนรักษา (preservation) หมายถึง การรักษาให้คงสภาพโดยไม่มี การต่อเติมใดๆ แต่อาจทำการเสริมความมั่นคงได้

การบูรณะ (restoration) หมายถึง การทำให้อาคารเก่ากลับคืนสู่สภาพเดิมอย่างที่เคยเป็นในอดีตในสมัยหนึ่งสมัยใดตามที่ได้มีการกำหนดไว้ ซึ่งสามารถเพิ่มเติมส่วนที่ขาดหายไปได้หากมีหลักฐานที่ชัดเจน การบูรณะจะต้องอาศัยการค้นคว้า วิจัย และข้อมูลทางประวัติศาสตร์ที่แท้จริง เพื่อให้ได้รูปลักษณะที่เหมือนอาคารเดิมมากที่สุด

การฟื้นฟู (rehabilitation) หมายถึง การรักษาสวนของอาคารเก่าที่มีคุณค่าไว้โดยการทำ ความสะอาด การเสริมความแข็งแรง การเพิ่มเติมส่วนประกอบใหม่ หรือวิธีการอื่นๆ ที่คล้ายคลึงกันเพื่อประโยชน์ใช้สอยในปัจจุบัน หรือบางทีก็เรียกว่าการประยุกต์การใช้สอย (adaptive re-use) วิธีการฟื้นฟูยังรวมถึงการรักษาอาคารเก่าให้มีอายุยืนยาวโดยการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างอาคารเดิมน้อยที่สุด

การสร้างขึ้นใหม่ (reconstruction) หมายถึง การก่อสร้างอาคารขึ้นมาใหม่โดยอาศัยเอกสารหรือหลักฐานทางโบราณคดี ซึ่งส่วนมากเป็นการก่อสร้างในพื้นที่เดิมโดยที่อาคารเดิมนั้นได้พังทลายลงหมดแล้ว

การย้ายที่ตั้ง (relocation) หมายถึง การขนย้าย เคลื่อนย้ายอาคารจากที่ตั้งเดิมไปสู่ที่ตั้งใหม่ เหตุผลของการย้ายที่ตั้ง อาจด้วยมาจากการที่สภาพแวดล้อมในที่ตั้งเดิมมีการเปลี่ยนแปลงไปมากจนกระทั่งไม่เหมาะแก่การสงวนรักษาอาคารนั้น จึงต้องย้ายไปสู่สิ่งแวดล้อมใหม่ อาคารที่หลังจากการย้ายที่ตั้งแล้วอาจใช้วิธีการฟื้นฟูเพื่อการสงวนรักษาก็ได้

การสื่อความหมาย (interpretation) หมายถึง การสื่อความหมายด้วยโครงสร้างใหม่ที่แตกต่างจากเดิม ตามกฎบัตรโอโคโมสว่าด้วยการสื่อความหมายและการนำเสนอแหล่งมรดกวัฒนธรรม (The ICOMOS Charter for the Interpretation and Presentation of Cultural Heritage Sites) วิธีการสื่อความหมายสามารถดำเนินการได้หลายรูปแบบ เช่น การสร้างโครงสร้างใหม่ การจัดทำป้ายสื่อความหมาย หรือการจัดนิทรรศการ เป็นต้น

ด้านองค์กรและกฎหมายข้อบังคับ ควรเมืองค์ที่รับผิดชอบด้านการอนุรักษ์ที่เป็นรูปธรรมทั้งในระดับชุมชน ระดับเมือง และระดับชาติ มีระเบียบปฏิบัติด้านการอนุรักษ์อย่างชัดเจนและมี

ประสิทธิภาพ และควรจัดทำแนวทางการพัฒนาหรือออกแบบ รวมทั้งระเบียบปฏิบัติในการอนุรักษ์ที่สามารถใช้อ้างอิงได้ร่วมกัน

การจัดทำแผนบูรณาการ ควบคุมการอนุรักษ์และพัฒนาย่านชุมชนเก่าให้เป็นส่วนหนึ่งในวัตถุประสงค์ของแผนพัฒนาเมือง รวมทั้งมีการจัดทำแผนการอนุรักษ์ชุมชนที่มีประสิทธิภาพ และได้รับความเห็นชอบจากผู้อยู่อาศัยในชุมชน โดยหลักการวางแผนอนุรักษ์เมืองประวัติศาสตร์ (method of planning approach to historic city) ประกอบด้วยหลัก 4 ประการ ดังนี้ คือ

1. การบูรณาการแผนการอนุรักษ์เข้าไว้ในแผนพัฒนาเมือง (integrated conservation) กลวิธีที่ใช้ในการวางแผนพื้นที่ประวัติศาสตร์ในเมือง ประกอบไปด้วยเทคนิคทางด้านการอนุรักษ์และฟื้นฟู รวมทั้งการจัดหาบริการสาธารณะ ที่ช่วยส่งเสริมคุณภาพของพื้นที่ในระยะยาว โดยมีการวางแผนร่วมกับผู้อยู่อาศัยในพื้นที่ และมีการออกกฎหมาย ข้อบังคับและการกำหนดมาตรฐานในการปฏิบัติ
2. การควบคุมการเปลี่ยนแปลง (control of change) โดยจัดทำมาตรการควบคุมการพัฒนาที่มีมากเกินไป โดยการกำหนดขนาดและรูปแบบอาคาร การจำกัดปริมาณการจราจร และจัดเตรียมโครงสร้างพื้นฐานที่เหมาะสม
3. การออกแบบสิ่งก่อสร้างเพิ่มเติม (infill design) โดยนำหลักการออกแบบชุมชนเมือง และความงามของเมืองมาประยุกต์ใช้ มีการกำหนดแนวทางในการออกแบบเพื่อให้ได้รูปแบบที่เหมาะสมกลมกลืนกับลักษณะเฉพาะของเมืองประวัติศาสตร์
4. การบริหารจัดการ (administrative actions) ต้องได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานท้องถิ่นและหน่วยงานอื่นๆที่เกี่ยวข้อง

ภาคผนวก ค.

ชุมชนตัวอย่างและแนวความคิดในการพัฒนาชุมชน

ตลาดสามชุก

ตลาดสามชุกเป็นเมืองท่าที่เคยรุ่งเรืองในอดีต มีตลาดเก่าอายุนับร้อยปี เมื่อมีถนน แม่น้ำถูกลดความสำคัญ ชาวบ้านอยากให้ตลาดมีชีวิตชีวาเหมือนเดิม มีการตั้งคณะกรรมการพัฒนาตลาดเป็นเวลา 2-3 ปีมาแล้วแต่ยังไม่มีประสิทธิภาพในการทำงาน โครงการเมืองนำอยู่ๆเข้าไปต่อยอดด้วยการทำความเข้าใจโครงการฯ สนับสนุนให้ไปร่วมแลกเปลี่ยนดูงานการฟื้นฟูย่านเมืองเก่าที่บางลำพู และกระตุ้นให้เกิดการทำกิจกรรมแรก คือการทำความสะอาดตลาดร่วมกัน

หลังจากนั้นเกิดการตั้งคณะทำงานด้านต่างๆ ขึ้นมา 6 ชุด ขยายกิจกรรมอื่นๆอย่างต่อเนื่อง เช่น การจัดงานสงกรานต์และภาพเก่าเล่าขานตำนานสามชุก การทำพิพิธภัณฑ์ในตลาด ความพยายามในการฟื้นฟูตลาดโดยการปรับปรุงตลาดเป็นศูนย์อาหาร การขายคู่มืออาหารให้แก่ ธนาคนักธุรกิจ การจัดตั้งกองทุนอนุรักษ์ การนำเด็กนักเรียนเข้ามาเรียนในตลาด การตั้งชมรมการท่องเที่ยว การเปิดทัศนียภาพริมน้ำ การสำรวจข้อมูลคนจนในเมือง การเผยแพร่เรื่องราวของกิจกรรมผ่านวิทยุชุมชน ซึ่งก่อตั้งโดยเจ้าอาวาสวัดสาม เป็นต้น

การดำเนินงาน ทีมทำงานโครงการ ฯ ทำหน้าที่ในการ กระตุ้น ประสาน สนับสนุน และเชื่อมโยงให้เกิดการแลกเปลี่ยนทั้งในเมืองและระหว่างเมืองต่างๆ ในตอนต้น ส่วนการคิดค้นกิจกรรมต่างๆ และการลงมือปฏิบัติ เป็นกระบวนการของคนในเมืองนั้นๆ

ปัจจัยที่ทำให้ การดำเนินงานลุกล่งไปได้ด้วยดี เกิดการขยายกิจกรรมและกลุ่มคนกว้างขึ้นเรื่อยๆ อย่างต่อเนื่อง คือการที่ผู้นำในหน่วยงานท้องถิ่นมีวิสัยทัศน์ รับฟังความเห็น ชุมชนและภาคีต่างๆ ในท้องถิ่นได้มีโอกาสมาร่วมกันคิด ร่วมกันทำ ร่วมกันเป็นเจ้าของงาน อย่างจริงจังและเท่าเทียม การเอาทุนทางสถาปัตยกรรมและภูมิปัญญาผู้อาวุโสที่มีคุณค่าออกมาขัดเกลา การมีพื้นฐานของความสัมพันธ์ระหว่างคนในชุมชนและการสร้างกิจกรรมร่วมเพื่อกระตุ้นให้เกิดการกระชับความผูกพันในท้องถิ่น จึงเป็นเสมือนพลังขับเคลื่อนที่สำคัญ ต่อการทำชุมชนและเมืองให้น่าอยู่โดยเอาคนเป็นแกนหลัก

ซึ่งหลายละเอียดของโครงการต่างๆ ที่เกิดขึ้นมีดังต่อไปนี้

โครงการตลาดมีชีวิต พิพิธภัณฑน์มีชีวิต ตลาดสามชุก จ.สุพรรณบุรี

ปลายปี 2545 โครงการเมืองนำอยู่ที่นี่นำโดย มูลนิธิชุมชนไทย ได้ริเริ่มทำงานร่วมกับชุมชน บริเวณตลาดสามชุก อ.สามชุก จ.สุพรรณบุรี ซึ่งมีสภาพขบเซา จากเดิมที่เคยเป็นตลาดริมน้ำที่สำคัญแห่งหนึ่งในลุ่มน้ำสุพรรณบุรี ทางชุมชนมีกลุ่มทำงานที่รวมตัวกันทำงานฟื้นฟูตลาดอยู่ก่อนแล้ว โดยในช่วงเริ่มต้นได้เปิดให้ชุมชนได้มีส่วนร่วมในการวางทิศทางการฟื้นฟูชุมชนร่วมกันโดยได้จัดกิจกรรมภาพเก่าเล่าอดีต ย้อนมองความเป็นมาความเปลี่ยนแปลง คุณค่าความดีงามที่เคยมีและเริ่มทำกิจกรรมง่ายๆ เป็นการทำความสะอาดตลาด ซึ่งก็ได้กลุ่มคนทำงานมากเพิ่มขึ้น เริ่มมีคนในตลาดมาร่วมกันคิด และแสดงความคิดเห็นกันมากขึ้นนำไปสู่การริเริ่มทำโครงการออกแบบปรับปรุง

ตลาดมีชีวิต

โดยลักษณะสภาพเดิมของตลาดจากมุมมองของคนนอก เราจะรู้สึกเหมือนกำลังสำรวจร่องรอยที่เหลืออยู่จากอดีต ร้านค้าของชำ ร้านยา ร้านถ่ายรูป โดยเฉพาะผู้คนนี้มีอัธยาศัยดีมาก ได้บอกเล่าให้เราได้รับความเป็นมาเป็นไปของตลาด ทำให้เกิดแรงบันดาลใจว่า จริงๆ แล้วพิพิธภัณฑน์ที่ชุมชนอยากให้เราช่วยคิดมันดำรงอยู่แล้ว แต่จะทำอย่างไรจึงจะเปิดเผยให้คนในชุมชนได้เห็น จึงทำงานร่วมกับคณะกรรมการสำรวจ "บ้านพิพิธภัณฑน์" คือบ้านที่ยินดีเปิดให้เข้าชมดูของเก่า เล่าประวัติในความทรงจำ หรือมีงานฝีมือ สามารถนำเสนอได้ เพื่อทำให้มีชีวิตชีวาขึ้นมาอีกครั้ง ได้เป็นแผนที่บ้านพิพิธภัณฑน์เริ่มแรก 22 หลัง และชักชวนให้ทำและคิดค้นเพิ่มขึ้นตามความสนใจ

ในขณะเดียวกันก็ทดลอง การจัดพื้นที่ในตลาดบางส่วนใหม่ เพื่อให้ใช้ประโยชน์ได้ดีขึ้น สะอาดขึ้น รองรับกิจกรรมของชุมชนและภายนอกได้มากขึ้น เช่น บริเวณ เวียงเจ็ทมอน ที่ปรับเป็นบริเวณศูนย์อาหารท้องถิ่นเปิดให้ร้านอาหารขนาดเล็กเจ้าเก่า ได้กลับมาขายอาหารสูตรดั้งเดิมอีกครั้ง โดยกระบวนการออกแบบ ก็ทำร่วมกับคณะกรรมการตลาดและกลุ่มแม่ค้า มาช่วยกันแสดงความคิดเห็นและลงมือเก็บกวาดเช็ดพื้นที่ร่วมกัน

ในส่วนบ้าน ชุนจันจงค์ ก็เป็นการทำงานพร้อมกับทีมมูลนิธิประไฟ วิริยพันธุ์ ที่มาร่วมศึกษาประวัติศาสตร์ท้องถิ่น โดยให้ชุมชนช่วยกันทำเอง ในช่วงกระบวนการออกแบบและซ่อมบ้านก็ได้หาทีมชาวบ้านไปดูงานพิพิธภัณฑน์ที่ต่างๆ เพื่อดูข้อดีข้อเสียและบรรยากาศของแต่ละที่ ก่อนที่จะมาสรุปร่วมกันว่าจริงๆ แล้วพิพิธภัณฑน์ในความหมายที่ชุมชนต้องการคืออะไร

พิพิธภัณฑ์มีชีวิต

เดิมบ้านท่านขุนจ้านงค์ เคยเป็นที่พบปะและเป็นที่ๆ คนในชุมชนจะมาปรึกษาหารือเรื่องต่างๆ กับท่านขุนจ้านงค์ หลากๆ คน ยังจำบรรยากาศเช่นนั้นได้ จึงมีความเห็นว่า พิพิธภัณฑ์ บ้านขุนจ้านงค์ ควรเป็นที่ชุมชน จะได้มาทำกิจกรรมต่างๆ ร่วมกันได้ แบบศูนย์ชุมชน มีการรวบรวมประวัติความเป็นมา ในท้องถิ่นสามชุกให้คนรุ่นหลังเรียนรู้วิถีชีวิต เช่น เป็นที่ๆ แสดงคุณงามความดี ของท่านขุนจ้านงค์และครอบครัว รวมทั้งเป็นพื้นที่แสดงงานนิทรรศการ หรือจัดประชุมได้แบบอเนกประสงค์ หลังจากนั้นก็เริ่มซ่อมปรับปรุงอาคารโดยคงลักษณะเดิมของอาคาร ปรับเพิ่มบางส่วนเพื่อการใช้งานรองรับกิจกรรมของชุมชนเท่านั้น ในกระบวนการบริหารจัดการชุมชนได้เลือกคณะกรรมการขึ้นมาดูแลประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกันเองและจากวิธีการซ่อมแซมพิพิธภัณฑ์ บ้านขุนจ้านงค์ ก็จะเป็นประโยชน์ในด้านการเป็นแบบอย่างในการซ่อมและฟื้นฟูบ้านให้หลังอื่น ๆ ในตลาดต่อไปด้วย

ปลายปี 2547 ชุมชนมีความคิดว่าน่าจะจัดงานเปิดตัวพิพิธภัณฑ์ จึงได้ช่วยกันวางแผนแบ่งทีมทำงาน โดยได้รับความร่วมมือจากคนในพื้นที่มากมาย กิจกรรมต่าง ๆ ถูกคิดค้นขึ้นร่วมกันจากคนหลายๆ กลุ่มในตลาด มีทั้งกลุ่มครู กลุ่มศิลปิน กลุ่มพ่อค้า กลุ่มการแสดง ทุกกิจกรรมจัดขึ้นเพื่อเฉลิมฉลองการทำงานร่วมกันกว่า 2 ปี และเป็นจุดเริ่ม ที่เปิดให้คนภายนอกได้รับรู้ถึงความพยายามของคนสามชุก ที่ได้ริเริ่มทำการฟื้นฟูตลาดและความสัมพันธ์ของชุมชนให้กลับคืนมาเป็นสถานที่ ที่จะได้มีการเรียนรู้จาก อดีต ปัจจุบัน และในอนาคตก็จะเปิดให้คนที่สนใจได้มาร่วมทำงานกับชุมชนในประเด็นต่างๆ ที่ชุมชนต้องการความช่วยเหลือและกระบวนการทำงานทั้งหมด ได้มีการทำสื่อสารคดี บันทึกรวบรวมไว้เป็นประเด็นให้ชุมชนได้ใช้ในการเผยแพร่และย้อนมองถึงสิ่งที่เคยได้ทำร่วมกันมา

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ชุมชนอัมพวา

ทางโครงการฯ มุ่งเน้นดำเนินงานด้านการอนุรักษ์วัฒนธรรมวิถีชีวิตชาวชุมชนอัมพวา เป็นประการแรก ด้วยเล็งเห็นว่า การจะพัฒนาใดๆ นั้น ควรจะพัฒนาจากฐานทุนทางสังคมที่ชุมชนนั้นมีการอนุรักษ์วัฒนธรรมชุมชน จะกระทำผ่านการเรียนรู้ พร้อมทั้งรักษา ส่งเสริมกิจกรรม ก่อเกิดเป็นคุณค่าขึ้นในสังคมเมื่อชุมชนเข้าใจในตัวตน เข้าใจในรากฐานการก่อเกิดของท้องถิ่น รู้ซึ่งในคุณค่าของชุมชนตนเอง และร่วมกันรักษา มรดกทางวัฒนธรรมที่มีอยู่แล้ว จึงต่อยอดคุณค่าที่มีนั้นให้เป็นมูลค่า เศรษฐกิจชุมชนจึงเป็นงานที่ทางโครงการฯ ได้ดำเนินการส่งเสริม ด้วยเห็นว่า คุณค่าในทางวัฒนธรรมจะไม่ก่อเกิดประโยชน์ใดๆ ในการพัฒนาเลย หากไม่สามารถทำให้เกิดเป็นมูลค่า หรือไม่สามารถประกอบเป็นอาชีพ เกิดเป็นรายได้ ที่สามารถหล่อเลี้ยงประชาชนให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นได้ อีกทั้งประชาชนโดยทั่วไปอาจมิได้เห็นความสำคัญของการอนุรักษ์วัฒนธรรม เพราะไม่สามารถเกิดประโยชน์ในการหล่อเลี้ยงชีวิตพวกเขาได้ ซึ่งทางโครงการฯ นี้ก็จะได้กล่าวเป็นคำพูดแก่ผู้เข้าชมโครงการฯ ว่า "ต้องเปลี่ยนคุณค่าให้เป็นมูลค่าให้ได้คุณ ค่าทางวัฒนธรรมที่ผ่านการเรียนรู้และรักษา หากถูกเปลี่ยนเป็นมูลค่า นั้นมิได้หมายถึง "การขายวัฒนธรรม" มุ่งเห็นแก่เงินทองและรายได้ เพราะชุมชนเองจะรู้ว่า อาชีพที่เขาควรจะทำนั้นควรจะเป็นอย่างไร อาชีพไหนที่มีรายได้ที่มั่นคงยั่งยืนสามารถแข่งขันในโลกแห่งความเป็นจริงใบนี้ได้ ชาวสวนที่อัมพวาคงไม่ขายสวนทิ้งเพื่อให้นายทุนสร้างเป็นรีสอร์ทเสียหมด หรือถมสวนเปลี่ยนเป็นที่จอดรถ เพราะหากเปลี่ยนแปลงไปเช่นนั้น สภาพของชุมชนชาวสวนอัมพวา หลังคาบ้านที่ไม่สูงเกินกว่ายอดต้นไม้ และลักษณะบ้านเรือนไทยพื้นถิ่นบ้านประตูปานเพี้ยมตลอดแนวคลองอัมพวา เป็นเสน่ห์ดึงดูดใจนักท่องเที่ยว เมื่อไม่เหลือสิ่งเหล่านี้ ความนิยมของนักท่องเที่ยวที่มาอัมพวาย่อมลดน้อยลง รายได้ของชุมชนจึงอาจลดน้อยลงไปด้วย

การรักษาหรือการอนุรักษ์ควรทำอย่างไร หรือควรรักษาสิ่งใดบ้าง ตลาดน้ำอัมพวา ณ ปัจจุบันเป็นตลาดน้ำอัมพวา 2552 มีเขตตลาดน้ำอัมพวา 2452 และหากย้อนขึ้นไปเมื่อก่อน 5 ปีมานี้ ตลาดน้ำที่นี้ได้วายไปแล้ว สภาพชุมชนอาจเปรียบได้กับเมืองร้าง เยาวชน วัยรุ่น วัยทำงาน ต่างมุ่งกันเข้าเมืองใหญ่ เพื่อเรียนและทำงาน เหลือทิ้งไว้แต่คนสูงอายุหรือคนหลังวัยทำงาน ตลาดน้ำที่ได้รับการฟื้นฟูขึ้นมาใหม่ โดยเทศบาลตำบลอัมพวา และชุมชนแห่งนี้ จึงอาจมีหน้าตาที่แตกต่างไปจากในอดีต แต่ก็มิได้ขาดเอกลักษณ์ที่ในอดีตเคยมี

- เรือพายได้ถูกนำกลับมาใช้เพิ่มมากขึ้น ทำให้ยังคงมีเรือพายจำนวนมาก แสดงเอกลักษณ์ของชาวชุมชนภาคกลางได้เป็นอย่างดี

- บ้านริมน้ำสถาปัตยกรรมเรือนไทยพื้นถิ่น ได้รับการซ่อมแซมให้มั่นคงแข็งแรงเหมาะสมแก่การอยู่อาศัย

- ผลผลิตจากในสวนผลไม้ น้ำกร่อยแห่งนี้ อันเป็นที่ถูกอกถูกใจทั้งคนไทยและคนต่างชาติ ในอดีต จนมีคำกล่าวกันติดปากว่า “สวนในบางกอก สวนนอกบางช้าง” สวนผลไม้อีกแห่งที่รสชาติดีไม่แพ้สวนรอบพระนคร (Bangkok) ผลไม้จากในสวนปัจจุบัน ได้ถูกลำเลียงออกมาจำหน่ายยังตลาดน้ำ เช่นในอดีต

- และ สำคัญที่สุด คนซึ่งเป็นต้นกำเนิดก่อเกิดทางวัฒนธรรม ชาวอัมพวายังคงดำรงชีวิต ยังคงสามารถประกอบอาชีพอยู่ในชุมชนแห่งนี้ พ่อแม่ ลูกหลาน ปู่ย่าตายาย ได้กลับมาอยู่อาศัย ประกอบอาชีพร่วมกันอีกครั้งหนึ่ง

วัฒนธรรม มีพลวัต มีการเคลื่อนไหวอย่างต่อเนื่อง ตลาดน้ำอัมพวาในปี 2552 นี้จึงเป็นเสมือนบันทึกประวัติศาสตร์ที่มีเรื่องราว เสมือนสายน้ำอัมพวาที่ยังคงไหลหล่อเลี้ยงชาวชุมชนแห่งนี้ ตลอดเวลาไม่เคยหยุดนิ่ง บนแนวทางการพัฒนาชุมชนทางวัฒนธรรมแห่งนี้ นั้น ทางโครงการเห็นว่า 4 เรื่องหลักที่น่าที่จะเป็นเอกลักษณ์ที่ควรรักษา มากกว่าที่จะมุ่งเน้นถามหาถึงคำว่า “ดั้งเดิม” ไปเสียทั้งหมด เพราะมีเช่นนั้นหากย้อนมองไปเมื่อห้าปีที่ผ่านมา รื้อฟื้นตลาดน้ำที่ได้ ้วยหรือตายไปแล้ว ซึ่งก็ควรจะกล่าวได้ว่าคือความดั้งเดิม เราคงต้องยอมรับว่าตลาดในปัจจุบันได้เปลี่ยนแปลงไป แต่เป็นการเปลี่ยนแปลงเพื่อการรื้อฟื้น และรักษาเอกลักษณ์ในอดีตที่เคยมีอยู่

ปัจจุบัน สินค้าที่จำหน่าย ยกตัวอย่างเช่น มะพร้าว นักท่องเที่ยวคงไม่สามารถซื้อเป็นทลาย เหมือนเช่นในอดีต หรือหากจะซื้อเป็นลูกๆ เพื่อไปปอก ไปชูด ทำกับข้าว ก็คงเป็นไปได้ยาก แต่นักท่องเที่ยวจะนิยมซื้อเป็นมะพร้าวเผาเป็นลูกๆ เดินรับประทาน หรืออาจเป็นไอศกรีม ใส่ลงในลูกมะพร้าวซึ่งกำลังเป็นที่นิยมอย่างมากธรรมชาติของชุมชนตลาด สถานที่ประกอบกิจกรรมแลกเปลี่ยนสินค้าจะมีคนต่างที่ต่างถิ่นเดินทาง เข้ามาจำหน่ายแลกเปลี่ยน ปัจจุบันตลาดน้ำอัมพวาได้มีคนจากภายนอกเข้ามาประกอบธุรกิจเป็นจำนวนมาก ทางโครงการเห็นว่ามิใช่เรื่องแปลก แต่อย่างไรก็ตาม เพียงแต่ในทางการปกครองดูแลของชุมชน คงต้องพยายามทำอย่างไรที่จะให้คนภายนอกกับคนภายในหลอมรวมเป็นเนื้อเดียวกัน มีความเคารพในสภาพชุมชน ร่วมกันพัฒนา และรักษาชุมชนแห่งนี้

ทาง โครงการเห็นว่า ความเชื่อ ภูมิปัญญา ของคนในอดีตคือสิ่งที่คนในอดีตปฏิบัติกัน อย่างเช่นการบูชาศาลเจ้าหรือศาลปู่ต่างๆ คำบอกกล่าวให้เคารพสิ่งนั้นสิ่งนี้ น่าจะเป็นภูมิปัญญาที่แฝงเร้นให้คนนอกรักษาชุมชนเมื่อเข้ามาหลอมรวมกันเป็น คนชุมชนเดียวกันได้ในที่สุด ชุมชนอัมพวา ในเอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

อดีตจึงมีทั้งคนไทยพื้นถิ่น คนจีนที่ได้โล้สำเภา มา หรือแม้แต่ชาวฝรั่งต่างชาติ พบเห็นได้จากหลักฐานสถาปัตยกรรมบ้านเรือน โบสถ์ โรงเรียน และศาลเจ้าต่างๆ การเชื่อมโยงพื้นที่ทางการท่องเที่ยว อุทยาน ร. 2 วัดอัมพวัน ตลาดน้ำอัมพวา และโครงการอัมพวา ชัยพัฒนานุรักษ์สามารถเชื่อมโยง เป็นพื้นที่ชุมชนท่องเที่ยวเดียวกันได้ เกิดเป็นความหลากหลายทางการท่องเที่ยวขึ้นในชุมชน นักท่องเที่ยวมีกิจกรรมหลากหลายเป็นทางเลือก ให้เดินทางมาเที่ยวได้บ่อยครั้งขึ้น เพิ่มโอกาสทางรายได้แก่ประชาชนในพื้นที่แห่งนี้ การพัฒนาชุมชนวัฒนธรรมอัมพวา การท่องเที่ยวเป็นเพียง เครื่องมือหนึ่งของการพัฒนาเท่านั้น

ทางโครงการมิได้ คำนึงถึงปริมาณนักท่องเที่ยว หากแต่ต้องคำนึงถึงคุณภาพของผู้มาเที่ยวด้วย ธรรมชาติทุกอย่างมักมี 2 ด้าน เมื่อมีคนมาเที่ยวเพิ่มขึ้นปริมาณขยะก็อาจเพิ่มขึ้น ส่วนอาจหมดไปกลายเป็นที่จืดกราด น้ำเสียจากบ้านเรือนที่พักอาจถูกทิ้งลงคูคลองมากขึ้น การท่องเที่ยวชุมชนจึงต้องมีการจัดการที่ดี คำนึงถึงผลได้และผลเสียที่อาจเกิดตามมา ยกตัวอย่างเช่น ขยะที่มีมากขึ้น หากมีการคัดแยก ก็สามารถนำรายได้มาสู่ชุมชนได้ ขยะที่เหลือจากการคัดแยก อาจสามารถนำไปทำเป็นปุ๋ยหมัก หรือแปรเปลี่ยนเป็นพลังงานเชื้อเพลิง ใช้ตาม บ้านเรือนได้ เป็นการเปลี่ยนวิกฤตเป็นโอกาส เพียงอาศัยการวางแผนและจัดการที่ดี

บน หลักการอนุรักษ์วัฒนธรรม ส่งเสริมเศรษฐกิจชุมชน และเชื่อมโยงพื้นที่ทางการท่องเที่ยวนั้น แนวทางการดำเนินงานที่สำคัญที่สุด ด้วยคือ ต้องให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงาน อาจจะเป็นร่วมเสนอแนะแสดงความคิดเห็น หรือร่วมกันกระทำ มากน้อยแตกต่างกันไปแล้วแต่โอกาสแล้วแต่กิจกรรม ทั้งนี้เพราะ ประชาชนในชุมชนคือผู้ได้รับผลลัพธ์ที่เกิดจากการพัฒนา เขาควรได้มีโอกาสรับรู้ เรียนรู้ หรือกระทำ ในสิ่งที่ เขาจะต้องได้รับผลกระทบนั้น การมีส่วนร่วมของชุมชนนี้จะเป็นบทสรุปให้การพัฒนาชุมชนสามารถพัฒนาได้อย่าง ยั่งยืนได้ในที่สุดทั้งหมดที่ได้เรียบเรียง มานี้ เพื่อที่จะได้อธิบายถึงแนวทางการดำเนินงานของโครงการฯ

4
-INFORMATION
-COMMON AREA FOR
COMMUNITY
-EXPERIENCE AREA

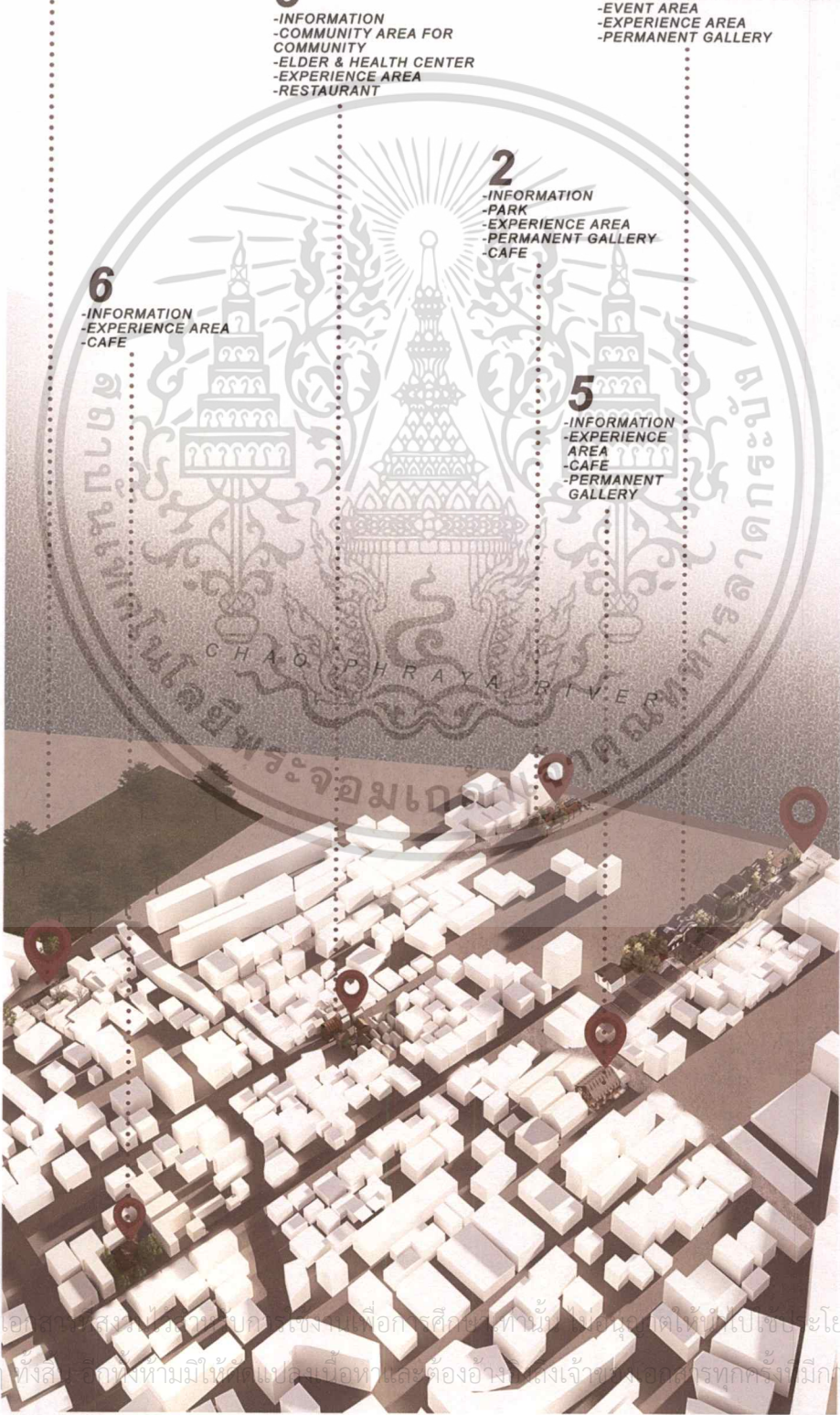
1
-INFORMATION
-COMMUNITY AREA FOR
COMMUNITY
-COMMON AREA FOR CHILDREN
-ELDER & HEALTH CENTER
-PARK
-COMMUNITY MARKET
-RECYCLE RESOURCE CENTER
-EVENT AREA
-EXPERIENCE AREA
-PERMANENT GALLERY

3
-INFORMATION
-COMMUNITY AREA FOR
COMMUNITY
-ELDER & HEALTH CENTER
-EXPERIENCE AREA
-RESTAURANT

2
-INFORMATION
-PARK
-EXPERIENCE AREA
-PERMANENT GALLERY
-CAFE

6
-INFORMATION
-EXPERIENCE AREA
-CAFE

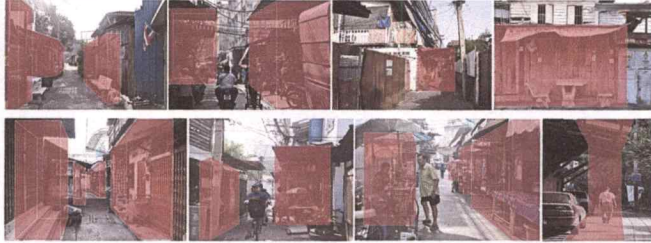
5
-INFORMATION
-EXPERIENCE
AREA
-CAFE
-PERMANENT
GALLERY

เอกสารนี้เป็นเอกสารสงวนลิขสิทธิ์ของ บริษัท เซ็นทรัลพัฒนา จำกัด (มหาชน) ห้ามเผยแพร่โดยไม่ได้รับอนุญาตให้ถึงนโยบายด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น หากพบให้แจ้งไปยัง บริษัท เซ็นทรัลพัฒนา จำกัด (มหาชน) และต้องอ้างอิงแหล่งที่มาของสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

CONCEPT DESIGN

Chang Nak Sapan Yao Community

The architecture which is built by community lifestyle by it owns.

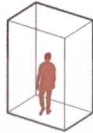
PRIVATE SPACE WITHIN PUBLIC SPACE

According to the research found that most space in community is a small private space in public areas or main circulation.

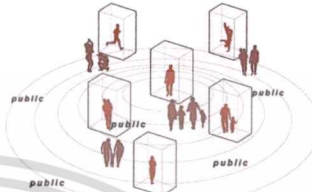
WHAT HAPPEN WITH THIS SPACE?

- feelings
comfortable
fresh
embarrassed
young again
- +
- seeing
something new
meet friends
fun stories
- +
- thinking
what are you looking at?
sometimes need more
privacy

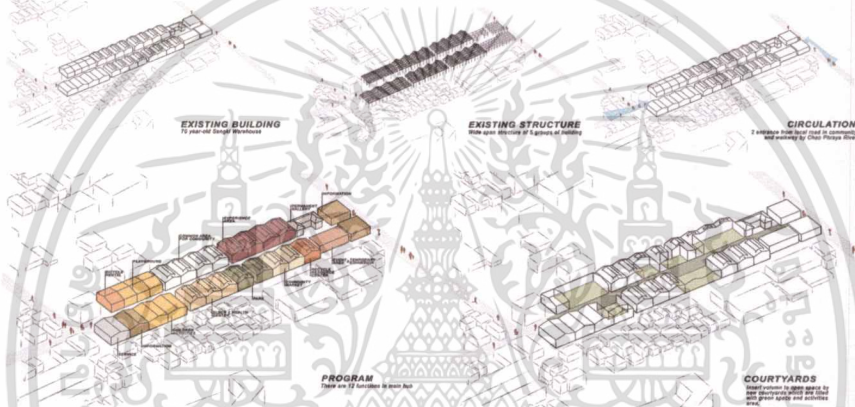
THE BIRTH OF ARCHITECTURE & modern vernacular

Reform private space from research into design by the average of the study.
 1.20 meters x 1.70 meters x 2.50 meters

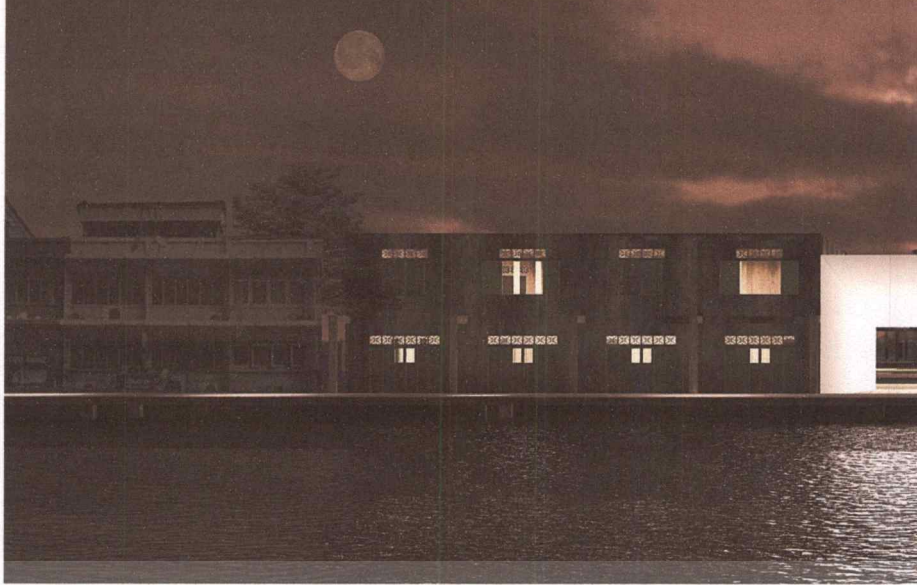
DESIGN PROCESS

CONCEPT DESIGN DEVELOPMENT

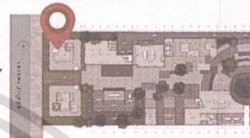

เอกสารนี้เป็น...
 ไม่ว่ากรณีใด...
 ชยน์ด้านการค้า
 ารนำไปใช้

INFORMATION by river

Information by the riverside for tourist and urban who mostly came from the pier and by bicycle. There are 2 main functions are for normal tourist information about Bangkok and "What is this place?" is an information about this project.

CONCEPT

Two buildings are the same design and structure, make an interior space clear and put 1.20 meters x 1.70 meters x 2.50 meters inside and connected together into functional space. It will be a small box in the big building and make different experience for visitors.

WHAT IS THIS PLACE?

Is for information about this project, show history and model in this area.

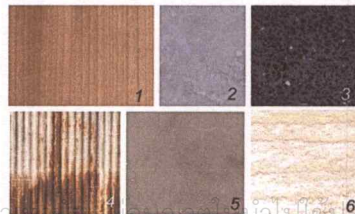
TOURIST INFORMATION

Is for normal information, main map of all projects, and internet searching also space for installation art with separate space from main area.

INSTALLATION ART

MATERIALS

1. Plywood
2. Concrete floor
3. Black terrazzo
4. Corrugated metal
5. Cement cost by Petra Decoration
6. Travertine stone by Petra Decoration

FURNITURE LAYOUT PLAN

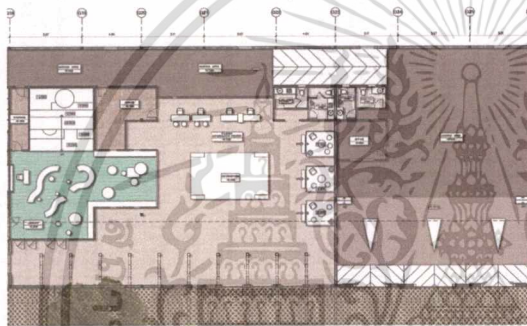
Information by river

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่จัดทำขึ้นเพื่อใช้ในการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปทำประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น ขอสงวนสิทธิ์ในสิ่งที่ปรากฏ การนำไปใช้ต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสาร

INFORMATION by community

Information by the riverside for tourist and urban who mostly came from the pier and by bicycle. There are 2 main functions are for normal tourist information about Bangkok and "What is this place?" is an information about this project.

FURNITURE LAYOUT PLAN
Information by community

MATERIALS

- 1. Flower block from local
- 2. Plywood
- 3. Black paint
- 4. Concrete metal sheet
- 5. Carved wood

Designed for tourist who came from community area and first stop on the map from other hubs, interior designed easily for every person and make kids' library space overlap in public space to interact and communicated by body language for new experience.

TOURIST INFORMATION by community

INSTALLATION ART
Available for temporary exhibition or art space.

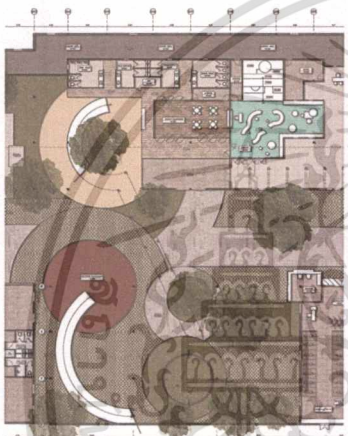
STOP WALKING, KEEP SITTING
Former Space for privacy inflated into more space for group to keep watching people pass by and gossip.

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่จัดทำขึ้นเพื่อการนำเสนอเท่านั้น ไม่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

**COMMON AREA & PLAYGROUND
for children**

Nowhere to play after school for children or a good place to learn new things from the classroom. This area created by demand for children and parents who have no time to take care of their children.

POLYFORM
Polyform floor for soft touch and sealant floor for different play.

**FURNITURE
LAYOUT PLAN**
Children Area

CONCEPT Children usually move in a circle and need more space than adult, for children's area designed for circle curve bridge across two buildings with different functions.

MATERIALS

- 1. Wood floor
- 2. Plywood
- 3. Polyform

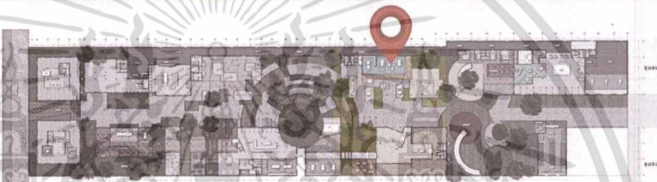
ROUNDED SWING

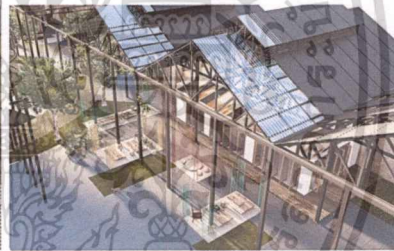

ELDER & HEALTH CENTER

Designed for elder in community which have much free time in their life, this space is for gathering, meeting, chat, play game together, and also consulted about health as an event.

FURNITURE LAYOUT PLAN
 Elder & Health Center

CONCEPT
The concept of this area is from The Birth of Architecture in elder life, sitting outside and watch lifestyle of people and transform the space into a bigger space for elder group.

MATERIALS

1. Plywood
2. Concrete floor
3. Cement
4. Corrugated metal
5. Wood painted

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
 ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

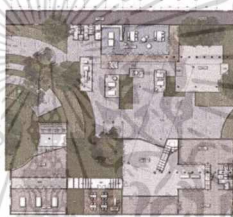
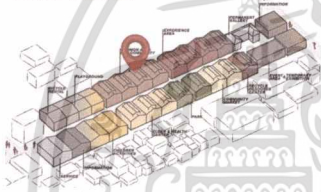

COMMON AREA FOR COMMUNITY

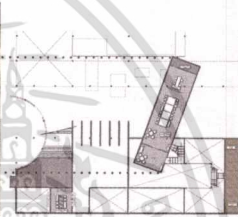
There are many communities around this area, varieties of culture and religion, they want all one place for celebration and activities together. This area designed to be open from outside for more interaction and use modern vernacular for design from some element of the community.

FUNCTIONAL

FURNITURE LAYOUT PLAN
1st Floor Common area for community

FURNITURE LAYOUT PLAN
2nd Floor Common area for community

CONCEPT

From The Birth of Architecture designed transform from 1.20 meters x 1.70 meters x 2.50 meter box into big space for public area and more talkative, the box is across two buildings in the main circulation, for feel like private space in public space.

MATERIALS

- 1. Concrete wood floor
- 2. Plywood
- 3. Travertine Stone
- 4. Concrete stone
- 5. Terrazzo
- 6. Jim Thompson Fabric 3866/08
- 7. Jim Thompson Lamad 3866/08

- MATERIALS**
- 1. Corrugated metal
 - 2. Carved metal sheet painted from Community color scheme
 - 3. Flower stick

COMMUNITY MEETING ROOM

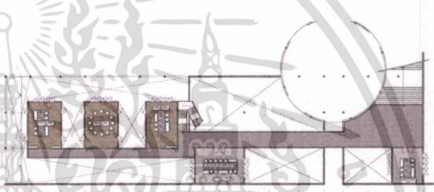
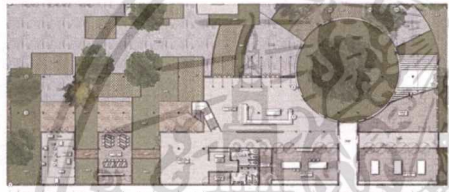
Everyone can use this room for anything, but only two rules are accepted the space and feeling great about voyeurs because this space designed for being peaking.

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้เผยแพร่โดยไม่ได้รับอนุญาตจากเจ้าของโครงการ
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

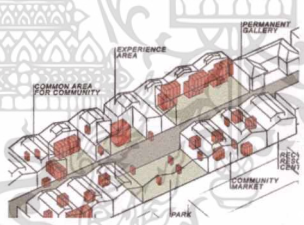
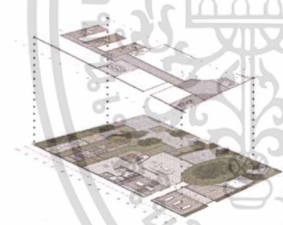

EXPERIENCE AREA
 A space to meet new friends and create something new, to be a new experience in your life.
 Located between community area and park for easier circulation and one way in the entrance is walk through the circle.
 There are many functions in its area main purpose is to do anything together, workshop for creating things, workshop art for learning and do artwork, consulting room for problems in life, and brainstorm room for thinking and argue with problems.

FURNITURE LAYOUT PLAN
 1st Floor Experience Area

FURNITURE LAYOUT PLAN
 2nd Floor Experience Area

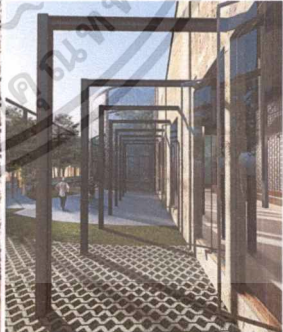
CONCEPT
 "Private space in public space" to see each other in every function around

MATERIALS
 by local

- 1. Black Terrazzo
- 2. Plywood floor
- 3. Concrete floor
- 4. Corrugated metal sheet painted
- 5. Wood
- 6. Wood tile

EXPERIENCE HALL
 Designed space to connect each other, counter and seating, fixed together, then they can meet new friends and new interior space. The decoration uses flower block from the local element into an interior pattern and use local materials in a modern vernacular way.

EXPERIENCE SPACE OUTDOOR
 From the normal pathway into new spatial form that start with The Birth of Architecture into public space.

CONSULTING ROOM
 Keep calm and tell us what you think.

WORKSHOP OF ART
 Art is a basic necessity of life, workshop of art is for everybody who interested in art and make something happen. Designed by using local materials and make the space feel free to see each other.

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้ทำซ้ำโดยไม่ขออนุญาต
 ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

COMMUNITY MARKET & PARK

Community Market is for community people who want to sell something that they make it themselves and place for new opportunity.
Park, located in the middle of this project for connecting every function together as main circulation and more activity space to do anything and meet new trends.

CIRCLE ENTRANCE
Circle entrance is for make people quiet before going into sacred space.

CONCEPT DESIGN

is to connected people and function together by park.

FURNITURE LAYOUT PLAN

Community Market and Park

MATERIALS

Park and activity space

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้拿去ใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

**HUB 2
CAFE BY COMMUNITY** An old abandon Chinese house renovated into Café by Community and Experience area with a new structure to keep old building and add more functionality.

**FURNITURE
LAYOUT PLAN**
1st Floor Experience Area
and Cafe

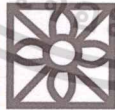
**CAFE BY
COMMUNITY**

Cafe located in an old house designed to be open with surrounding, use local materials and flower block to decorate. By the river front there is seated with small pad, a new experience of traveling.

MATERIALS

1. Wood floor
2. Concrete floor
3. Black Terrazzo
4. Jim Thompson Vizier 2117/02
5. Jim Thompson Lavierz 3560/06
6. Carved metal sheet
7. Plywood
8. Brick

**MATERIALS
by local**

EXPERIENCE AREA
Experience area with "Peaceful". A Bodhi Tree in the middle of an old house creates space with a silent, after walk through this tree and go out will see another Bodhi tree with different feelings.

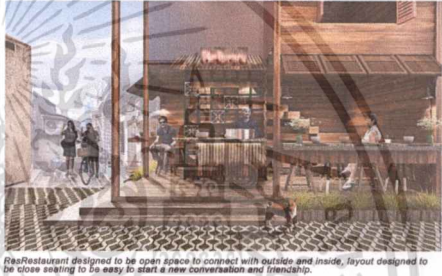

เอกสารนี้เป็น... ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น... ของกรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ
สำนักงานส่งเสริมการค้าในต่างประเทศ ณ นครเชียงใหม่

HUB 3
RESTAURANT COMMON AREA FOR COMMUNITY INFORMATION EXPERIENCE AREA
 Located in between community tiny road and house, function of this hub related to the local lifestyle around this area such as restaurant renovated for more function and experience area with creating new travel spot.

DESIGN PROCESS

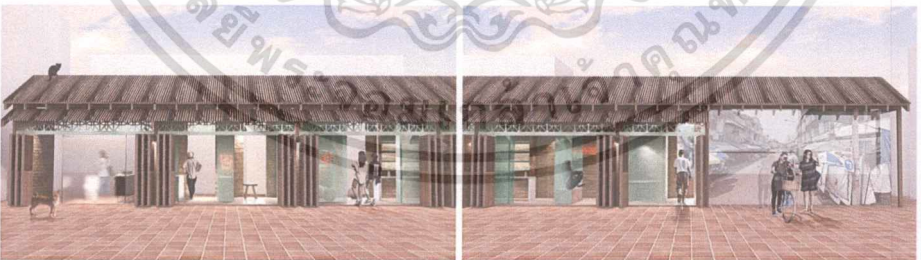

Restaurant designed to be open space to connect with outside and inside, layout designed to be close seating to be easy to start a new conversation and friendship.

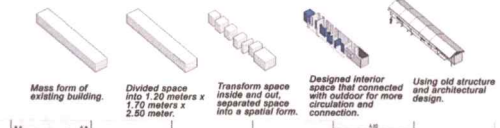
- FUNCTIONS**
1. Restaurant
 2. Information center
 3. Elder & Health center
 4. Common area for community
 5. Experience area
 6. Restroom

- MATERIALS**
 by local
1. Wood floor
 2. Stone
 3. 4m Thompson Laminated 2560x96
 4. 4m Thompson Laminated 2560x96
 5. 4m Thompson Laminated 2560x96
 6. 4m Thompson Laminated 2560x96

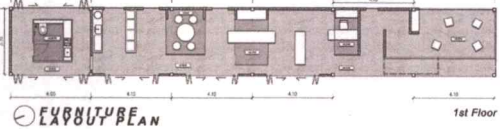

HUB 4
INFORMATION AREA EXPERIENCE AREA COMMON FOR COMMUNITY CENTER RECYCLE RESOURCE CENTER
 Located before Public Park, designed for community around this area and tourist, Experience space in a one way mirror to voyeur person's life inside the building, common area is for community activity, and small information is for asking questions and map of this project.

DESIGN PROCESS

- FUNCTIONS**
1. Restroom
 2. Recycle Resource Center
 3. Common area for community
 4. Information
 5. Experience area

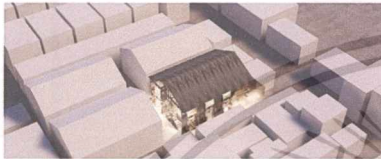
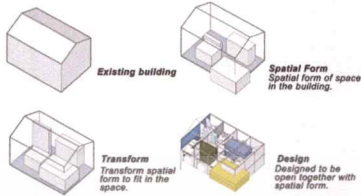
- MATERIALS**
1. Wood
 2. Clear metal sheet painted
 3. Corrugated metal
 4. Flower Block

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้เผยแพร่โดยไม่ได้รับอนุญาต
 ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

HUB 5
EXPERIENCE AREA
PERMANENT GALLERY
CAFE X SHOP

Located near morning market, the existing building is an old 4 blocks house, designed to connect together with concept design, everywhere in this building can see each other across the functions and the floor.

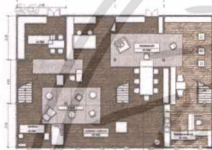
DESIGN PROCESS

Located inside the market, designed with local materials and element of community.

PERMANENT GALLERY Permanent gallery is a living house space to discover how modern vernacular lifestyle be like and see through from outside.

HUB 6
INFORMATION AREA
EXPERIENCE AREA
CAFE X COMMUNITY

Located on main road in the community, this hub is a meeting hub and first hub of the road, which have "information area" for community map and information, "cafe x community" is a cafe that operated by elder in the community, and experience space such as temporary art or installation art.

Designed by using The Birth of Architecture space transform into an old house building to connect between outside and inside.

เอกสารนี้เป็นเอกสารสงวนลิขสิทธิ์สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้เผยแพร่เป็นการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บรรณานุกรม

นครินทร์ พิทักษ์ “ศูนย์พัฒนาและส่งเสริมชุมชนประมงหาดวอนนภา.” ปริญญาโท ภาควิชา
สถาปัตยกรรมและการวางแผน

คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง,
2559.

Narongrid Rorsena. (2556). การพัฒนาอย่างยั่งยืน (Sustainable Development). (สืบค้นเมื่อ

วันที่ 12 พฤศจิกายน พ.ศ. 2560), สืบค้นจาก

<https://sites.google.com/site/narongrid411/kar-phathna-xyang-yangyun-sustainable-development>

ไพศาล สรรสรวิสุทธิ์ (2550). เรื่อง การพัฒนาชุมชน (สืบค้นเมื่อวันที่ 16 กันยายน พ.ศ. 2559),

สืบค้นจาก : <https://www.gotoknow.org>

รองศาสตราจารย์ กุสุมา ธรรมธำรง. การออกแบบอาคารสถานที่เพื่อทุกคน (Architectural
Design

for All). (สืบค้นเมื่อวันที่ 6 ตุลาคม พ.ศ. 2559), สืบค้นจาก : www.tds.tu.ac.th/jars/download/jars/v1/05_Kusuma.pdf

ชุมชนหมู่บ้านเจริญสุข 4. ชุมชนซอยช่างนาค-สะพานยาว. (สืบค้นเมื่อวันที่ 2 กันยายน พ.ศ. 2560),

สืบค้นจาก <http://www.charoensuk4.com/รายชื่อชุมชนใน-กทม/ชุมชนซอยช่างนาค-สะพานยาว/>

Jan Gehl. เมืองของผู้คน. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ : บริษัท ลายเส้น พับลิชชิ่ง จำกัด, 2559.

BIG, Bjarke Ingels Group, HOT TO COLD. พิมพ์ครั้งที่ 1. สเปน : Taschen, 2558.